

EX LIBRIS

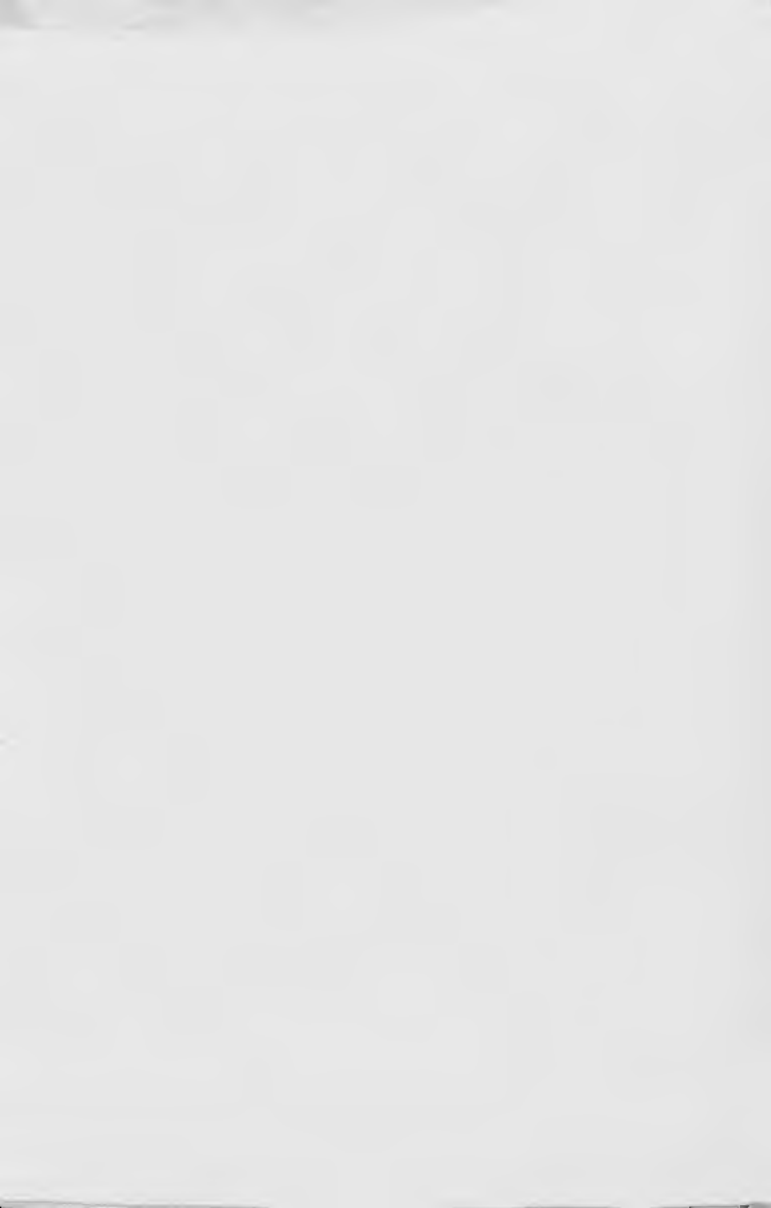
Co: Ludovici Pelleatti
e Portogruario.

BIBLIOTECA
SEMINARIO V.
PORDENONE

A

A

ARI S 4

AF. 11

49

ESTHER M. VESCOVILE

2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828

0111

11 16

1

RAYMOND ...

ARISTOTELIS

STAGIRITÆ

ORGANVM,

HOC EST,

LIBRI AD LOGICAM ATTINENTES,

Boethio Seuerino interprete,

nuper ex optimis exemplaribus

Græcis recogniti.

*Cum Scholijs, argumentis, ac varietatibus
lectionum recens additis.*

VENETIIS.

Apud Vincentium Valgrifium.

M D LXIII.

Libri hoc opere

CONTENTI.

Præfatio Introductio	Lib.	I.
Prædicamentorum Aristot.	Lib.	I.
Peri hermeneias, siue de interpreta- tione	Lib.	II.
Prædicationum analyticorum	Lib.	III.
Potentiarum analyticorum	Lib.	III.
Topice	Lib.	VIII.
Lectionum, sophisticarum	Lib.	II.

Genus de
est ad
est ad
est ad
est ad
est ad

Declaratio
declaratio

genus cum dicatur; tertio apud philosophos sermo est;
quo tertia n describentes n ignauerunt, Genus esse dicentes,
quod de pluribus, & diff. in multis spec. in eo, quod quid
est, prædicatur, ut animal. Eorum enim, quæ prædicantur
aut, alia quæ de uno dicuntur solo, sicut individua; ut
admodum, & hoc; alia uero de pluribus, quem
accidentia, & diff. in multis, & propria, et
nisi non proprie alicui. Et si autem ge
nus solus, ut animal, spec. uero, ut homo. Differentia
autem, ut rationalis. Proprium, ut risibile. Accidentia, ut al
bus, & natus. Ab his uero, quæ de uno solo prædi
cantur, animal, & homo, quæ de pluribus prædi
cantur, albus, & natus, quæ de pluribus, a spec. bus quæ;
quo tertia spe. est, ut si de pluribus prædicatur; non tam de
differentia. Et si de uno, ut homo enim cum sit spec.
de Socrate, & Aristotele, prædicatur, qui non sit spec. diffe
rentia, sed numero animal uero cum sit genus, de homine, et
homine, & capite prædicatur, qui differunt à se invicem spe
cie non numero solo. A proprio uero differt genus, quo
nisi proprium prædicatur de una sola spec., cuius est proprium,
prædicatur, & de uno, & de multis, & est commune
quæ, ut de uno, & de multis, & est commune, & est commune
lus hominibus, & est commune, & est commune, & est commune
sed de pluribus, & est commune, & est commune, & est commune
is, quæ commune, & est commune, & est commune, & est commune
monet si de pluribus, & est commune, & est commune, & est commune
differentia, & est commune, & est commune, & est commune
quod quæ, & est commune, & est commune, & est commune
Interrogantibus enim etiam alius quæ, & est commune, & est commune
dicantur hæc genus, respondebimus; differentia, & est commune

accidentia, non respondent bimus: non enim, in eo, quod quid est, predicantur de subiecto: sed in ipsis in eo quod quale quid est. Interroganti enim, quale quid est hominem, quoniam rationale. Et in eo, quod quale quid est corvum, dicimus quoniam niger. Est autem rationale quod in differentia: nigrum vero accidens. Quando autem quid est homo interrogamur: animal respondimus: est autem hominis genus, animal. Quare de pluribus predicantur diuidit genus ab ipsis, quæ de uno solo eorum, quæ sunt in animalibus, predicantur de differentibus vero specie, separat ab eis, quæ sicut species predicantur, vel sicut proprii: in eo autem quod quid est predicari, diuidit genus à differentibus et à communiter accidentibus, quæ non in eo quod quid est: sed in eo quod quale quid est, vel quomodo se habet unusquodque, predicantur à ipsis, de quibus predicantur. Nihil igitur superfluum, neque minus continet, generis dicta descriptio notiois.

Corollarium.
Idem.

De specie.

CPVT II.

SPECIES autem dicitur quidam et de unuscuiusque forma secundum quam dictum est, primum quod species digna est imperio. Dicitur autem species et est, quæ est sub assignato genere: secundum quam, oleum dicitur hominem quidem speciem animalis, et in se genus animalium autem coloris speciem trianoulum vero, si uox species.

Nota hic non esse dicendum Priamum, et quod Euripidis.

Quod si etiam genus assignantes species meminimus dicere, quod de pluribus differentibus specie in eo quod quid est, predicantur: et speciem dicimus id, quod si assignato generi est. Nosse oportet, quoniam et genus alicuius est

Obiectio.

Solutio.

A 4 co necesse

[illegible]

Deinde
 et in hoc
 l. 1. et 2.
 et 3. et 4.
 et 5. et 6.
 et 7. et 8.

[illegible]

Corr. 200.

1 2

D. 4. 10.
 C. 1. 2.
 D. 1. 10.
 D. 1.

2
3
D. 117
M. 117

1511

in his
d. 11. 3.
n. 11. 3.
11. 11. 3.
11. 11. 3.
11. 11. 3.
11. 11. 3.
11. 11. 3.

COPYRIGHT.

Recall 710

D. d. d. d. d.

17. 4. 80 1/2
1. 1. 1980
17. 4. 80 1/2

[illegible]

dem aliquo modo quidē accepere sunt cōstitutivæ, aliquo
modo autē dīstīnctivæ: p̄cīficæ omnes vocantur: Et his ma-
xime opus est ad dīvisiones generū, & dēfinitiones p̄cīcie-
rū, sed non ijs, quæ secundum accīdens īnīparabiles sunt,
neque magis ijs quæ sunt īparabiles. quas etiam dētermīnā-
tes dicunt; Differentia est, quæ abīndat īccies a genere.
Homo enim a nullo plus habet rationē, & mortālē: an-
mal enim a ipso nullo; nihil horum est. Unde nam igitur la-
beant īccies dīffērentias. Neq; enim omnes oīes oītas ge-
nus habet, quoniam in eodem nullo habet oppositū. Itē
quomodo modū probant; potēstāte quidē habet omnis sub
se dīffērentias, actū uero nullam. ac sic neq; ex ijs, quæ nō
sunt, aliqua nec neq; opposita in eodem sunt. Dētrahunt
autē m. m. & hoc modo. Differentia est, quæ de pluribus,
& dēfinitionibus īccies in eo quod quæ quid est, p̄dicā-
tur. Rationale enim, & mortale de homine p̄dicātur in
eo, quod quale quid est homo, dicitur: sed non in eo, quod
quale est. Quid est n. homo, nobis interrogatis; conuīnēs
est dicere animal quale autē animal inq. hīs; quoniam
rationale, & mortale ē īconuenienter arguēbimus. Re-
bus autē ex mātēria, & formā cōstītibūs, uel ad similitu-
tudīnē, proportionemq; mātērie, & formæ cōstītūtio-
nem habētibūs; quorū nōn statua ex mātēria quādam
est, et ex formā autē spīrituā; itē & homo cōmūis, &
spīcialit̄ ex mātēria quādam spīrituā, & proportionatū, rēq;
cōstītur ex genere; ex spīritu autē dīffērentia. Totum
autē n. hoc animal rationale n. creale, homo est: quia
admodum ille tātū ē. ac uel autē huiusmodi dīffē-
rentia ē hoc modo. dīffērentia ē, quod natum ē autē
dicere ea, quæ sub eodē genere sunt. Rationale enim, & ir-
rationale,

Definitio
d. a. rentis
p. m. a.
t. a. h. e. c. i. e. s.
e. c. c. e. d. i. t. g. o.
r. u. s.
Dubium.

Definitio 2

Analogia
f. 2. a.

Definitio 3

proprie propria: quoniam etiā conuertūtur. Si quid enim equus, hinnibile est. & si quid hinnibile est, equus est.

De accidente. CAP. V.

ACCIDENS est, quod adest, et abest præter subiecti corruptionem. Diuiditur autem in duo: namq; id eius separabile est, et illud inseparabile: est enim dormire, separabile accidens: nigrum uerò inseparabiliter coruo, et Aethiopi accidit. Potest enim subintelligi & coruus albus, & Aethiops nitens colore, præter subiecti corruptionem. Definitur autem sic quoq;: Accidens est, quod contingit eidem inesse, et non inesse. Et quod neq; genus est, neq; differentia, neq; species, neq; proprium: semper autē est in subiecto subsistens. Omnibus igitur determinatis, quæ proposita sūt (dico autē genere, specie, differentia, proprio, accidente) dicendum est, quæ eis cōmunia sunt, et propria.

De communitatibus, & differentiis quinque vocum. CAP. VI.

COMMUNE quidem est omnibus de pluribus prædicari, quemadmodum dictum est. Sed genus quidem, de omnibus sub se speciebus, & indiuiduis, et differentia similiter: species autem de iis, quæ sub ipsa sunt, indiuiduis: ut uerò proprium, de specie, cuius est proprium, et de iis quæ sub specie sunt indiuiduis: accidens autem et de speciebus, & de indiuiduis. Nam animal de equo, & boue prædicatur, quæ sunt species: & de hoc equo, et de hoc boue, quæ sunt indiuidua. Irrationale uerò & de equo, & boue, et de iis, qui sunt particulares, prædicatur: species autem, ut homo, solum de iis, qui sunt particulares homines prædicatur: proprium uerò, de specie, cuius est proprium, & de iis, quæ sub specie sunt indiuiduis: ut risibile de homine, et

Descriptio
accidentis
prima.
Vide 1. 1. 10-
p. cap. 2.
Diuisio.

Descri-
ptio 2
Descri-
ptio 3

In quibus
genus, spe-
cies, differē-
tia, propriū
& accidens
conueniunt.

B de iis.

similiter de paucioribus. Oportet autem differentias accipere, quibus diuitatur genus: non eas, quæ cōplent substantiam generis: sed quæ sunt diuisionæ. Amplius. Genus continet differentiam potestate (animalis enim hoc quidem rationale est, illud uero irrationale) differentie uero non continent genera. Amplius. Genera quidem priora sunt his, quæ sunt sub se posita, differentiis, propter quod simul quidem eas auferunt, nō autem simul inferuntur ab eis. Sublato enim animali, auferitur rationale, et irrationale, differentie uero non amplius simul auferunt genus. Nam, et si omnes interimantur; tamen substantia animata sensibilibus subintelligi potest, quæ est animal. Amplius. Genus quidem in eo, quod quid est: differentia uero in eo quod quale quiddam est (quemadmodum dictum est) prædicatur.

Amplius. Genus quidem unū est secundum unamquamque speciem, ut hominis id quod est animal: differentie uero plurimæ sunt, ut rationale, mortale, mentis et discipulæ, et perceptibile, quibus ab alijs animalibus differt. Et genus quidem consimile est materie, forme uero differentia. Non autem sunt et alii communia, et proprii ceteris et differentie, nunc istæ sufficientiant. Genus autem et species communia quidem habent de pluribus quæri etiam modo dictum est) prædicari. Sumitur autem in 1. et 2. ut species hominis, nō etiam ut genus. si fuerit idem species, et genus. Cōmunitate autem ista est, et priora dicuntur, de quibus prædicantur: et totum quoddam esse utrumque. 1. plerumque autem, id quod genus quidem continet species sub se, species uero continetur, et nō continet genera: de pluribus enim genus, quàm species, prædicatur. Amplius. Genera prædicere oportet, et informata specificis differentiis perficere species:

In omnibus
in
uoluntate.

In quibus
genera
species et diff.
ferant.

Et ipsi, quorum sunt propria, interemptis, et ipsa simul interimuntur. Genus uero, et accidentis commune est, de pluribus (quem admodum dictum est) predicari, si se separabilem illud accide-ns sit, siue inseparabilem. Et tenet mo-ueri, de pluribus: et nigrum de coruis, et de omnibus Aethiopibus, et aliquibus inanimatis praedicatur. Differt autem genus ab accidente: quoniam genus ante speciem est, accidens uero post speciem. Nam et si inseparabile sit, accidens est, et non prius est illud, cui accide-rit, quam accidens. Et genus eipdem quae participant, aequale et participant accidens uero non aequale. In-tenptionem, nam, et remotionem suscipit accidens, par-ticipatio: genus uero minime. Et accidentia quidem in-individuis per se ipsa sunt: genera uero, et spe-cies naturaliter priora sunt individualibus. Et ge-nera quidem in eo, quod est, praedicantur de ipsis, quae sub ipsis sunt: accidentia uero in eo, quod quilibet aliquid est; uel quomodo se habeat unumquodque. Quis enim est Ae-thiops, interrogatus, dicitis, niger: et quemadmodum se So-crates habet, dicitis, quoniam sedet uel ambulat. Genus igitur quo ab alijs quatuor differat, dictum est. Contingit autem etiam unumquodque aliorum differre ab alijs qua-tuor. Quare cum quinq; quidem sint; unumquodque autem ab alijs quatuor diff- rat; quater quinque, hoc est uiginti, fiant omnes differentiae. Sed semper deinceps enumera- tae, et secundis quidem una differentia deficientibus, pro- pterea quoniam non sumpta est tertius uero duabus, quater- tis uero tribus, quintis uero quatuor, decem omnes fiant. Quatuor, tres, duae una. Genus enim quo differt a differ-entia, et specie, et proprio, et accidente, dictum est, quatuor

In quibus
genus, & ac-
cidents con-
uoluant.

In q
et
f.

Secundis
tertius
quatuor
quintis
quae secun-
do sunt lo-
co, tertio
quarto.

quod dicitur, id est
Hermogeni
capitulum.

igitur differentie. Differentia uero quo differat à gene-
re dictum est, quando, quo differat genus ab ea, dicebatur: re-
liquum est igitur, quo differat differentia, à ipso, proprio,
et accidente, dicatur, et sunt tres. Rursum species, quo
quidem differat à differentia, dictum est, quando quo dif-
ferat à ipso differentia, dicebatur: quo etiam differat spe-
cies à genere dictum est, quando, quo differat genus à specie
dicebatur. reliquum est igitur, ut, quo differat species à pro-
prio, et accidente, dicatur. atque igitur sunt hæ differentie
tria. Propriam autem, quo differat ab accidente relinque-
tur, nam quo a specie, et differentia, et genere differat,
prædictum est, in illorum ad ipsum differentis. Quatuor
igitur sumptis generis ad alia differentis, tribus uero dif-
ferentis, duabus autem species, una uero proprii ad accedens,
decem erunt omnes: quarum quatuor, quæ sunt generis ad
reliqua, superius demonstrauimus. Comune ergo differen-
tie et species est, æqualiter participari. de homine enim
æqualiter participant particulares homines, et rationali
differentia. Commune uero est et semper ad se ipsas, quæ
ipsas participant. Semper enim Socrates rationalis est, et
semper Socrates homo. Proprium autem differentie qui-
dem est in eo, quod quale est, prædicari. Species uero in eo,
quod quid est. Nam est homo, uelut quale quid accipitur;
non tamen simpliciter erit quale, sed secundum id quod ge-
neris autem uentes differentie cum constituerunt. Amplius,
Differentia quidem in pluribus, sæpe speciebus conside-
ratur, quoniam medium quadrupes in pluribus animalibus, et
cum differentibus species uero in solis istis, quæ sub specie sunt,
inuenitur est. Amplius, Differentia prior est ea specie,
quæ est secundum ipsam: simul enim ablatum rationale in-
termit

In quibus
species, et
differentia
conueniunt.

In quibus
species, et
differentia
differunt.

erimit hominem: homo uero interemptus, nō aufert r. 10
nule, cū sit Deus. Amplius, Differentia: ad eam con- 10
nūtur cū alia differentia (rationalis enim, & mortale cōpo- 10
suum est in substantia hominis: species uero species non co- 10
ponitur, ut gignat aliam aliquam speciem. Quod, ut enim 10
equa euidam ajmo permissetur ad minus, quā rationē: equa 10
autem simpliciter, ajmo composita, nūquā in per se erit mu- 10
lūm. Differentia uero, & proprium commune quidē ha- 10
bent, equaliter participari ab ijs, quae illis participant, & 10
qualiter enim rationalia, rationalia sunt; & risibilia, risi- 10
bilia sunt, & semper, et omni ad se cōuertitur; & si enim 10
certetur, qui bipes est, tamen ad id quod natū est, semper 10
dicitur: quoniam & risibile in eo, quod natū est: semper ri- 10
etur, sed non in eo, quod semper rideat. Proprium autē 10
differentiae est, quoniam hec qui se de pluribus pecibus di- 10
citur sepe, ut rationali de 1 Deo, et homine. Proprium uero 10
dicitur de una sola specie, cuius est propriū. Et si differen- 10
tia quidem illis est consequens, quorum est differentia, sed 10
non conuertitur: propria uero conuersim praedicatur de 10
ijs, quorum sunt propria, propter id quod conuertuntur.

Differentiae autem, et accidenti cōiunctum est, de pluri- 10
bus dicit. Commune uero est et ad ea, quae sunt in parabi- 10
liu accidentia, semper, & omni ad se. Bipes enim semper 10
adest omni homini, & omnibus coruis nigrum esse simila- 10
ter. Differūt autē, quoniam differentia quidē continet spe- 10
cies, & non continetur continetur. rationale Deū, & ho- 10
mine) uel etia uero aliquo quidē modo continet, eo quod 10
in pluribus sunt: aliquo uero modo continentur, eo quod 10
non omnes accidentis susceptibilia sunt subiecta, sed pluriū. 10
Et differentia quidem unēpibilis est, & irremissibilis: acci-

σ 22 27 00
Piatonici.

In 7 1. 2
2 11 1. 2
2 11 1. 2
Cū ueniat.

+ Al se ha-
bet.

Al habet

ut i. super

re. se. p. 12

u. 1. 2. 10

p. 1. 1. 2.

I. 1. 1. 2.

u. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

2. 1. 1. 2.

dentia utroque magis, et minus suscipiunt. Et impermixtae quidem sunt contrariae differentiae: mixtae uero nonnunquam sunt contrariae accidentia. Huiusmodi quidem communioniones, et proprietates differentiae, et ceterorum sunt. Species uero, quo quidem differt à genere, et differentia dictum est in eo, quod dicitur, in quo genus differt à ceteris, et quod differentia differt à ceteris. Reliquum est, quo differt à proprio et accidente, ut dicatur. Species autem, et proprium commune quidem est adiunctum conuersim praedicari. Nam si homo est, risibile est, et si risibile est, homo est. Risibile uero, quod natura secundum id quod natum est ridere sumendum, saepe ita dictum est. Commune autem est, equaliter esse. Aequaliter enim adsunt species istae, quae de illis participat et propria istae, quorum una propria. Differt autem species à proprio, quoniam species quidem potest et aliorum genus esse: proprium uero et aliarum specierum esse proprium impossibile est.

Et species quidem ante subsistit, quam proprium: proprium uero post sit in specie. Oportet enim hominem esse, ut sit risibile. Amplius, Species quidem semper actu adest subiecto: proprium uero aliquando, et potestate. Homo enim semper actu est Socratis, non uero semper ridet, quantum natus sit temperari sit risibilis. Amplius, Quorum termini sunt differentiae, et ipsae sunt differentiae. Est autem species quidem sub genere esse, et de pluribus, et de differentibus numero in eo, quod quid est, praedicari, et cetera huiusmodi proprium uero, et soli, et omni, et semper adesse. Species uero, et accidentis commune quidem est de pluribus praedicari. Farae uero sunt aliae communitates, proprie res quod quam plurimum distant ab inuicem accidentibus, et id cui accidit. Propria uero sunt utriusque species quidem in eo, quod

† Et in an
liquo gra
exemplari
non laetur
In quibus
species, &
proprium
conueniat.

† At sunt.
In quibus
species, &
proprium
differant.

In quibus
species &
accidens
conueniat.
In quibus
species, &
accidens
differant.

eo, quod quid est, prædicari de ijs, quorum est species: acci-
dentis autem in eo, quod quale quiddā est, uel quomodo se
habens est. Et unamquāq; substantiam una quidem specie
participare, pluribus autē accidentibus. Et separabilibus,
Et inseparabilibus. Et species quidem præintelliguntur
accidentibus, et ista etiam sine inseparabilibus oportet, n. esse
subiectū, ut illi aliquid accidat) accidentia uero posterioris
generis sunt, Et aduentitiae naturæ. Et de specie quidem
participatio equaliter est, accidentis uero est inseparabi-
le suū, rō equaliter. Aethiops. n. Aethiopsis habebit colorē
uel incensum amplius, uel remissum secundum nigredinem.

Restat autem de proprio Et accidente dicere. quo enim
propriū à specie, Et infusum illi, Et genere differt, di-
ctum est. Commune autem proprio Et inseparabili acci-
denti est, quod præter eam iniquam consistant illa, in quibus
consisterantur. Quomodo enim præ et risibile non
subsistit homo, ita nec præ et nigredinē, subsistit Aethiops.
Et quemadmodum se habet, Et omni adest propriū, ita Et
inseparabile accidens. Differunt autem, quoniam propriū
uni soli speciei adest quoniam admodum risibile homini in epa-
rabile uero accidens ut nigrum, non solum Aethiopi, sed
etiam corui adest, Et carboni, Et herbis, Et quibus-
dam alijs. Amplius, Propriū conuersi prædicatur de
eo, cuius est propriū, Et equaliter inseparabile uero ac-
cidens conuersi non prædicatur. Et proprii quidem equa-
lis est participatio accidentum uero uel magis, uel minus.
Sunt quidem aliæ communitates, uel proprietates eorum,
quæ dictæ sunt: sed sufficiunt etiam hæc ad discretionem
eorum, communis utisq; traditionem.

Introductionis quinque uocum Porphyrii Finis.

IN ARIA

In quibus
pro, p
de acci c b
conueniat.

In quibus
p, c, b
ad acci c b
conueniat.

CATEGORIARVM PRAEDICA.

29

MENTORVM VBI ARISTOTELIS LIBER,
diuo Severino Boethio interprete.

De æquiuocis, vniuocis, & denominatiuis.

C A P V T I.

EQVIVOCA dicuntur, quorum nomen solum commune est; secundum nomen uero substantiæ ratio diuersa ut animal, & homo, & quod dictum est. Horum. n. solum nomen commune est, secundum nomen uero substantiæ ratio diuersa. Si. n. quis assignet quid sit eorum utrumque quo animal est, propriam assignabit utriusque rationem. Vniuoca uero dicuntur, quorum nomen commune est, & secundum nomen eadem substantiæ ratio ut animal & homo, atque bos. communi. n. nomine, horum utrumque animal nuncupatur, & est ratio substantiæ eadem. Si quis. n. assignet utriusque ratione, quid utrumque est quo animal est, eandem assignabit rationem. Denominatiua uero dicuntur, quæcunque ab aliquo, & solo differentia casu, secundum nomen habent appellationem: ut à grammatica grammaticus, & à fortitudine fortis.

Definitio
æquiuocorum.

Hic ratio
pro deli-
tione acci-
pitur.

Definitio
uniuocorum.

Definitio
denominati-
uorum.

† In græco
codice non
est, sed.

De complexis, & incomplexis. C A P. II.

EORVM quæ dicuntur, alia quidem secundum complexi-
onem dicuntur, alia uero sine complexione. Et ea igitur,
quæ secundum complexi-
onem dicuntur, sunt ut homo cur-
rit, homo uincit. Ea uero, quæ sine complexione dicun-
tur, sunt ut homo, bos, currit, uincit. Eorum, quæ sunt, alia
de subiecto aliquo dicuntur, in subiecto uero nulli sunt, ut
homo de subiecto quidem dicitur quodammodo, in subie-
cto uero

Dei de su-
perioribus
autem de
subiecto
est, ut de
subiecto
autem de
subiecto

Et o uerò nullo est. Alia autem in subiecto quidem sunt, de
subiecto autem nullo dicuntur. In subiecto uero esse sic
quod non in aliquo sit, non sicut quedam pars, impositibile
est, et per hoc eo, in quo est, ut quædam grammatica in subie-
cto quædam est, in anima, de subiecto uero nullo dicitur. Et
hoc album in subiecto quod est corpore, omnia enim in colo-
re in corpore est. Alia uero de subiecto dicuntur, et in sub-
iecto non est, ut anima in subiecto quod est, in anima: de
seu in corpore, et anima est grammatica. Alia uero neque
in subiecto, neque in anima, si subiecto aliquo dicuntur, ut qui-
dam in corpore, quædam in anima. Nihil enim in altum neque in
alio, et per hoc, si subiecto aliquo dicitur. Compositum
est, et per hoc, si subiecto aliquo dicitur, et numero, si subiecto
est, et per hoc, si subiecto autem nihil aliud prohibet
et per hoc, si grammatica in subiecto est, et de subie-
cto nullo dicitur.

De regulis.

CAPVT III.

Regula 1

QUANDO alterum de altero prædicatur ut de subie-
cto, quæcumque de eo, quod prædicatur, dicuntur: omnia
etiam de subiecto dicuntur: Ut homo de homine, quod tam
prædicatur, animal uero de homine; ergo et de quodam
homine animal prædicabitur. quidam enim homo, et ho-

Regula 2

mo est, et animal. In uersum generum et non abal-
ternatum positorum, diuersæ sunt species, et differentia:
ut animalis, et scientiæ. Animalis enim differentia sunt,
gressibile, bipes, et uolans, et aquatile. Scientiæ uero nul-
la earum est, neque a scientia differt, in eo quod
bipes est. Sub alternorum uero generum, nihil prohibet eas-
dem esse differentias superiora enim deus, quæ sub ipsis
sunt generibus, prædicantur: quare quæcumque differen-
tia

† Al. cū spe-
cie, quod et
in græco co-
dic. quibus-
dam legi-
tur

tae praedicati fuerint; eadem erunt etiam subiecti.

De decem praedicamentis generationum.

CAPVT IIII.

Dimissa

Decem ge-
nera prae-
dicamentorum

Conclusio

¶ Regit gra-
tu, cod.
sicut a de
est i sub-
stantia au-
tem est
D. v. 10
1. 12
¶ 12
Definitio se-
cunda sub-
stantia.

FORVM, quae secundum nullam complexionem dicun-
tur, singulum, ut Substantiam significat, aut Quantitatē,
aut qualitatem, aut ad Aliquid, ut Vbi, aut Quando, aut
Situm est, ut Habere, aut Agere, aut Pati Est autem Sub-
stantia quidē, ut recte dicitur, ut homo, equus. Quan-
titas autem, ut bicubum, tricubum Quod autem, ut album,
grammaticum. Ad aliquid, ut duplum, dimidium, maius.
Vbi uero, in foro, in Lyce. Quae autem, ut veri, superi-
ore anno. Situm uero est, ut iacet, si det. Habere autem,
ut calcet, armatum esse. Agere uero, ut fecerit, ure-
re. Pati, ut fecerit, tri. Singula igitur eorum, quae dicta
sunt, ipsa quidem secundum se, si nulla affirmatione dicuntur,
uel negatione. Horum autem ad se invicem complexio-
ne, affirmatio, uel negatio fit. Videtur autem omnis afir-
matio uel vera, uel falsa esse. eorum autem, quae secundum
nullam complexionem dicuntur, nullum neque uerum, neque
falsum est, ut homo, album, currit, uincit.

De substantia.

CAPVT V.

SUBSTANTIA autem i quae proprie, et principaliter,
et minus dicitur, est quae neque de se habet aliquo dictu-
etur, neque in subiecto alio, ut quidam homo, et qui-
dam equus. Secundae uero substantiae dicuntur species,
in quibus ea quae principaliter substantiae dicuntur in-
sunt, et ex quibus et harum specierum genera, ut quidā
homo, in specie quidē est in homine, genus uero speciei ani-
mal est.

Conclusio

mal est. secunda igitur hæ substantie dicuntur : ut est ho-
mo, &que animal. Manifestum est autem ex ijs, quæ dicta
sunt quoniam eorum quæ de subiecto dicuntur, necesse est
et nomen, et rationem de subiecto predicari : ut homo de
subiecto quodam homine dicitur, predicatur etiam et no-
men : hominem etiam de quodam homine predicabis, et ra-
tio quoque hominis de quodam homine predicabitur. quid
enim homo, et homo est, et animal rationale, mortale ;
quare et nomen, et ratio de subiecto predicabitur. Eorū
uero, quæ in subiecto sunt, in plurimis quidem neque nomen,
neque ratio predicabitur de subiecto : in aliquibus autem no-
men quidem nihil prohibet predicari aliquando de subie-
cto ; rationem uero impossibile est : ut album, cum in subie-
cto sit corpore, predicatur de subiecto (dicitur enim corpus
album) ratio uero aibi nunquam de corpore predicabitur.
Alia uero omnia, aut de subiectis dicuntur primis substan-
tijs, aut in subiectis eis sunt. Hoc autem manifestum ex ijs,
quæ per singula proponuntur : ut animal de homine pre-
dicatur, ergo et de quodam homine animal predicabitur.
Nam si de nullo quorundam hominum, neque omnino de ho-
mine. Rursus color in corpore est, ergo et in quodam cor-
pore. Nam si non in aliquo esset singulorum, nec in in-
en corpore. quare alia omnia aut de subiectis primis dicen-
tur substantijs, aut in subiectis eis sunt. Non ergo existen-
tibus primis substantijs, improprie ibi est aliqua aliorum ei-
se. Omnia enim alia aut predicantur de eis, aut in subie-
ctis eis sunt. quare non existentibus primis substantijs, im-
possibile est aliter aliquid esse. Secundarum uero substan-
tiarum, magis substantia est species, quam genus. Propter
quorū enim est prime substantie : si quis. n. 4. igitur primam
substantiam

Corollarium.
Non reguntur
hæc in
genus, modo
eis, uno ser-
re aut quo
excepto.

Conclusio

PRAEDICAMENTI.

substantiam quid est, eidentius, & cōuenientius assignabit speciem, quàm genus assignans: ut hominem quē. manifestius assignabit, hominem, quàm animal assignans. Illud enim propriū magis cuiusdam hominis, hoc autem cōmunis. Et cum quandam arborem assignauerit, manifestius assignabit assignando arborem, quàm plantā. Amplius, Primæ substantiæ ideo quod ante omnibus subsistunt, et omnia alia vel de ipsis prædicantur, ut in ipsis sunt; propter hoc maxime substantiæ primæ accipiuntur. Quemadmodum autē primæ substantiæ ad alia omnia se habent, sic & species ad genus se habet. Subjicitur enim species generi, genera enim de speciebus prædicantur. Species autē cum generibus non conuertuntur. Quare et ex his species genere magis substantia est. Ipsarū uero specierum, quæcūq; non sunt genera, nihil magis alterum altero substantia est. Nihil enim familiarius assignabis de quodam homine, hominem assignādo, quàm de quodā equo equum. Similiter autem & in primis substantiis, nihil magis alterum altero substantia est. Nihil enim magis quodā homo substantia est, quàm quodā bos. Merito, autē primas substantias, sola aliorum omnium species, & quæ secundæ substantiæ dicuntur sola enim hæc, cōuenientius prædicantur, primam substantiam indicant. Quoniam cum hominē si quis assignauerit quia est, speciem quodāmodo assignans, assignando familiarius demonstrabit: & magis subsistit, hominē assignando, quàm animal. Amplius, Primæ substantiæ cōueniuntur, quæcūq; assignauerit quis, ut albus, aut currere, aut aliquid quod sit, aut aliquid quod sit, quare merito hæc solæ aliorum substantiarum species dicuntur.

gamur eas non esse substantias confiteri: non enim sic in
 subiecto esse dicebantur, quasi partes essent. Inest autem Commun. 2
 substantiis, & differentiis omnia uniuoce predicari.

Omnia enim, quae ab his praedicata sumuntur, aut de in-
 diuiduis praedicantur, aut d. speciebus. à prima namque
 substantia nulla est praedicatio. de nullo enim subiecto di-
 citur: secundarium uerò substantiarum species quidem de
 indiuiduo praedicatur, generis uerò & de specie, & de in-
 diuiduo. Similiter autem & differentia, & de speciebus,
 & de indiuiduis praedicantur: & rationem quaequid subici-
 puit primae substantiae specierum, & generum, & species
 generis. Quaecumque enim de praedicato dicuntur, eadem et
 de subiecto dicuntur. Similiter autem rationem quaequid subici-
 puit secundae substantiae specierum, & generum, & species
 generis, & non in contrarium est, & ratio eadem. Praedicantur
 omnia quae à substantiis, et differentiis uniuoce, & non
 dicuntur. Omnis autem Commun. 3
 generis, & in primis igitur, & in secundis, & in tertiis, &
 uerum est, quoniam hoc aliquid significat, & non aliud
 enim hoc uerum numero est, quod aliud significatur. In secundis
 uero, substantiis uerum quidem similiter propriè appel-
 lationis figuram, hoc aliquid significare, quāuis quis dixe-
 rit hominem, vel animal. & ratio eadem. Sed magis
 quale aliquid significat: & igitur enim unum est quod aliud
 etiam est, quoniam modum primae substantiae; sed de pluri-
 bus homo dicitur, & animal. Non autem simpliciter eua-
 le quid significat, quoniam in eo hominem aliquid est, & animal id
 significat album, quāuis quantitatem, ut laces, & genus
 circa substantiam qualitatem determinat, & sic enim quā-
 dam substantiam significant: plus autem in genere determi-

Comm. 4

Comm. 5

Quod q. an

sit contra-

rium, ut

magis &

minus

est contra-

rium, ut

magis &

minus

est contra-

rium, ut

magis &

minus

est contra-

rium, ut

magis &

minus

est contra-

rium, ut

magis &

minus

natio fit, quàm in specu: accens. n. animal, plus complecti-
 tur, quàm qui hominem. Inest autem substantiis nihil il-
 lis esse contrarium. primæ enim substantiæ quid erit con-
 trarium, ut cuidam homini, uel cuidam animali, nihil est
 contrariū. At uero nec homini, nec animali aliquid est con-
 trarium. Non est autem hoc substantiæ proprium; sed
 etiā multorum aliorum, ut quantitati: bicubito enim, uel
 tricubito nihil est contrarium, at uero nec decem, nec ali-
 cui talium, nisi forte quis multum paucio dicat esse contra-
 rium, uel magnum paruo. Determinatorum uero quan-
 tum nullum nulli est contrarium. Videlicet autem substan-
 tia non suscipere magis & minus. Dico autem non, quo-
 niam substantia non est à substantia magis & minus sub-
 stantia, hoc. n. dictum est, quoniam est, sed quoniam unaque
 que substantia hoc ipsum quod est, non dicitur magis &
 minus: ut si est hæc substantia, homo; non erit magis &
 minus homo, nec ipse à se ipso, nec alter ab altero; non. n.
 est alter altero magis homo sicut est album alterum al-
 ro magis album, & alterum altero magis bonum, sed &
 ipsum à se magis & minus dicitur: ut corpus cum sit al-
 bum, magis, nunc album esse dicitur, quàm prius: & cum
 calidum sit; magis & minus calidum dicitur. Substantia
 uero non dicitur magis neque minus, nihil enim homo ma-
 gis nunc homo, quàm prius dicitur: neq; aliorum quicquā
 quæ substantiæ sunt. quapropter non recipit substantia
 magis & minus. Maxime uero proprium substantiæ es-
 se uidetur, cum unum & idem numero sit, contrario-
 rum susceptuum esse: ut in alijs quidem non habet quisi-
 quam quod preterat, quæcunque non sunt substantiæ, quod
 cum sit unum numero, susceptibile contrariorum sit:
 uelut

velut color, qui est unus, & idem numero. Non dicitur albus & niger: neque eadem actio, & una numerum, praeus, & studiosa. similiter autem et in alijs, quae cumque non sunt substantiae. Substantia uero, cum unum, & idem numero sit, capax contrariorum est: ut quilibet homo, cum uerus, & idem sit, aliquando quidem albus, aliquando fit niger, & calidus, & frigidus, & praeus, & studiosus: in alijs autem nullis, aliquid tali uidetur. Nisi quis forsitan intet, dicens orationem, & opinionem contrariorum esse susceptibles: eadem enim ueritas, & falsa uidetur: & uelut, si uera sit oratio, si de re quenda: eo si quis ipsa eadem falsa erit. similiter autem & de opinione: quia enim uerum putet aliquis sedere: surgere eodem modo habet eandem, de eodem opinionem habens. Sed & si quis recipiat, tamen modo differt: non ea, quae in substantijs sunt, ipsa quidem mutata susceptible sunt contrariorum. Frigidum enim ex calido factum mutatum est (alteratum enim est) & nigrum ex albo, & studiosum ex praeo: similiter autem & in alijs unumquodque eorum mutationem suscipiens, susceptible contrariorum est. Oratio namque, & opinio, ipsa quidem immobilia omnino permanerunt: cum ueritas res mouetur, contraria circa ipsam mutantur. Oratio namque etus, quod sedeat aliquis, perminet eadem, cum uero res mota sit; aliquando quidem uera, aliquando autem falsa dicitur. Similiter autem est et opinio, quapropter saltem hoc modo, proprium substantiae est, ut per cunctam mutationem suspensus susceptible sit contrariorum. Si quis autem recipiat etiam haec, orationem, & opinionem susceptibles esse contrariorum, non est hoc uerum. Oratio namque, & opinio non in eo quod ipsa aliquid recipiant, contrariorum.

susceptibilia esse dicuntur, sed eo quod circa alterum alia
qua passio facta sit, nam in eo quod res est, aut non est, in
eo etiam oratio uera, uel falsa esse dicitur; nō in eo quod ip-
se susceptibilis sit contrariorum. Simpliciter enim a nula
lo requiritur oratio, ne per opinio mouetur: quapropter non erit
susceptibilis contrariorum, cum nulla contrarij sit passio
in eis facta. uerum substantia in eo quod ipsa contraria re-
cipiat, in hoc susceptibilis esse contrariorum dicitur: lan-
guinem enim, & sinitatem incipit, & candorem, & ni-
gretem. & unumquodq, talium, ipsa suscipiendo, con-
trariorum susceptibilis esse dicitur. Quare proprium erit
substantie hoc, cum unum, & idem numero sit, se-
cundum unius mutationem, susceptibilem contrario-
rum esse. De substantia quidem hæc dicta sunt.

De quantitate.

CAP. VI.

QUANTITATIS autem, aliud est continuū, aliud
est discretum, & aliud quidem ex habentibus positionem
ad terminum in ipsis, paribus constat: aliud autē ex non
habentibus positionem. Est autem discreta quantitas, ut
numerus & oratio: continua uerō, ut linea, superficies,
corpus. amplius autem præter hæc tēpus, & locus. Par-
titionem enim numeri nullus est communis terminus, ad quē
copulantur partes eius, ut quinque si sunt denarii partes,
ad nullum terminum communem copulantur quinque: &
quinque si sunt imper discretæ sunt, & tria, & septem ad nul-
lum communem terminum copulantur. Neque omnino ha-
beas in numero communem terminum partium accipere,
si tēpus & discretæ & separatæ sunt: quapropter nu-
merus quidem discretorum est. Similiter autem & oratio

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

Tota

non aliquam habent ad finem, aut ubi iacent, aut quæ
 partes ad invicem connectuntur: neque eas, quæ temporis
 sunt, nihil enim permittit partes temporis. Quod autem
 non est permanent, quomodo positionem aliquam habeo-
 bit? Si in istis orationem quandam particularium dices ha-
 bere, quod aliud quidem prius sit temporis, aliud vero po-
 sterioris. Sed et de numero non minus, eo quod prius nume-
 ratur unus, quam duo, et duo quam tria: et sic habebunt
 aliquam orationem, positionem vero non in multum accipies.
 Sed et oratio similiter: nihil enim permanent partes e-
 ius sed dictum est, et non potest hoc amplius assumi. Quia
 proprium non erit nuda positio partium eius, siquidem nihil
 permanet. Igitur alia ex habentibus positionem parti-
 bus comparat, alia ex non habentibus positionem. Proprie
 autem, in quanta dicuntur, quæ dicta sunt: alia vero omnia
 sicut in accidentis. Ad hac enim afficientes, et alia dici-
 mus quanta ut multum dicitur album: eo quod superfi-
 cies multa sit. Et actio longa, eo quod tempus multum
 sit, et motus multus. Neque enim horum singulum, per
 se quantum dicitur ut si quis apsignet quanta actio est; tem-
 pore debet antequam, vel sic aliquo modo assonans: et
 album per se non potest assonans, superficie debet quan-
 ta esse. Et si superficie, tantum album esse dicit. Quan-
 re ob id proprie, et secundum superius dicuntur quanta, quæ
 dicuntur in horum vero nihil per se: sed si forte, per ac-
 cidentis. Amplius: Quantitati vero, nihil est contra-
 rium. In horum est manifestum est, quoniam nihil est
 contrarium, ut bibebito, vel triculito, vel superficie, vel
 autem rationem: nihil enim illis est contrarium. Ni-
 si quis forte dicat multum paucum esse contrarium, vel
 magnum

† Al. omnia-
no.† Al. nulla
enim reman-
ere par-
tium† Al. ratio-
nem ad se
in vice par-
tium.

Conclusio

Comm.

Instantia

magnum paruo. Horum autem nihil est quantitas, sed magis ad aliquid. Nihil. n. per seipsum magnum, uel paruum dicitur, sed eo quod ad alterum refertur: ut mons quidem paruus dicitur, milium, uerò magnum; eo quod hoc usque sunt sui generis, maius sit: illud, us, quæ sui sunt generis, minus: ergo, ad aliud est eorum relatio. Nam si per seipsum magnum, uel paruum diceretur, nunquam mons quidem aliquando paruus, milium uerò magnum diceretur. Rursum, in utro quidem plures hominis esse dicimus, Athenis uerò paucos, cum sint illis multo plures: & in domo quidem multos, in theatro uerò paucos, cum sint plures.

Amplius: Bicubitum, & tricubitum, & unumquodque tantum quantitatem significat: magnum uerò uel paruum non significat quantum item, sed magis ad aliquid, quænam ad aliud comparatur: nec magnum & paruum, uelare manifestum est, quoniam hæc ad aliquid referuntur. Amplius: Sine aliquis ponit quantitatis esse, hoc non ponat, nihil illis contrarium est: quæ enim non potest fieri per seipsum, sed ad solam aliorum relationem refertur, quomodo hinc aliquid est contrarium? Amplius: Si

sunt magnum, & paruum contraria, contingit enim simul contraria suscipere, & ea ipsa contraria, contingit enim simul idem paruum esse, & magnum: est enim ad hoc quidem paruum, ad aliud uerò ipsum magnum: quare idem & paruum & magnum eodem tempore, contingit, quare simul contraria suscipit: sed nihil est quod uideatur simul contraria suscipere posse. Ut in substantiis quidem, susceptibus enim contrariorum esse uidetur: sed nullus simul sanus est, & aeger: neque albus, & niger est simul: nihilque aliud simul contraria suscipiet. Et eadem substantiis

† Addunt
al. per a nō
qui uel. al.
quando.

byssis

busis continet esse contraria: nam si est magnum par-
uo contrarium, si non autem idem simul est magnum, &
paruum, si unum non erit contrarium. sed impossibile est
aliquid esse contrarium, non esse igitur magnum
paruo contrarium, neque mutuum paruo: quare ut si non
ad aliquem hoc quis dicat, ita quantitatis, nihil contrarium

Instantia 2 habebunt. Maxime autem circa locum esse utrum con-
trarietas quantitatis non invenietur, quod est de organo
contrarium ponunt, locum qui in medio est de organo di-
centes, eo quoque plurima distantia est medietatis ad mundi
terminos. Videntur et aliorum contrariorum ab his
asferre de partem: quae enim plurimum a se invicem

Comm. 2 distat sub eodem genere contraria esse de partem. Non
videtur autem quod contras, sapere magis et minus, ut bi-
cubitionem, per multitudinem magis bicubationem, per in-
numero, ut tria quoniam quinque, nihil magis dicuntur, vel
quoniam, et quoniam tria, nec tempus aliud magis et mi-
nus dicitur tempus: nec in illo eorum, per dicta sunt,
omnino magis et minus dicitur, quare quantitas non ju-
st, per magis et minus.

Comm. 3 Praeparationem autem maxime quan-
titatis, et per a parum, et inaequale dicitur, singula quae
quae, aut eorum, per se, et sunt quae aliam, et parum, et
inequalis dicitur, ut corpus, et quae. Et inaequale dicitur:
et numerus, et per parum, et quae, et inaequale. Et ora-
tio, et quae, et inaequale, per se, autem et in alius,
quae et in alius, ut inaequale, per se, et inaequale, dicitur.
Inaequale, per se, quae, et in alius, non sunt, non in
tunc, ut inaequale, per se, inaequale, ut inaequale, per se,
lis, et inaequale, inaequale, ut inaequale, per se, et inaequale,
disparitas, et inaequale, et inaequale, et inaequale, et inaequale,
citur,

citur, sed simile, uel dissimile. Quare quantitatis maxime sit proprium, æquale & inæquale dici.

De ad aliquid.

CAPUT VII.

AD aliquid uerò talia dicuntur, quaecumque hoc ipso Definitio 7
 sem quod sunt, aliorum esse dicuntur, uel quomodolibet ali-
 ter ad aliud. Ut manus hoc ipsum quod est altero dicitur,
 a quo enim manus dicitur: & duplum alterius dicitur hoc
 ipsum quod est: alicuius enim duplum dicitur: similiter
 autem & alia quaecumque huiusmodi sunt. At uero sunt
 etiam & hæc ad aliquid, ut habitus, diffinitio, scientia,
 serpens, & positio. Hæc enim omnia, quæ dicta sunt, & hæc
 ipsa quæ sunt, aliorum esse dicuntur, uel quomodolibet
 aliter ad aliud, & non ad aliud quiddam. Habitus enim ali-
 cuius habitus esse dicitur, & scientia alicuius scientia, &
 positio alicuius positio, & alia quidem similiter. Ad ali-
 quid igitur sunt, quaecumque hoc ipsum quod sunt, aliorum
 esse dicuntur, uel quomodolibet aliter ad aliud: ut mons
 magnus dicitur ad alium montem (magnum enim ad ali-
 quid dicitur, & simile alicui simile, & cetera talia si-
 militer ad aliquid dicuntur. Sunt autem & accubitus,
 & statio, & septio positiones quædam, positiones uerò
 ad aliquid sunt. Tacere autem, & stare, uel sedere, ipsa quæ-
 cem non sunt positiones, denominatiue uerò dicuntur ab
 iis (quæ dictæ sunt) positionibus. Inest autem contrarie-
 tas in iis, quæ sunt ad aliquid, ut uirtus uitio contrarium,
 cum sit uirtus, quæ eorum ad aliquid: & scientia ignorantie.
 Non autem omnibus iis, quæ sunt ad aliquid, inest
 contrarietas: duplo enim uirtus est contrarium, neque dimi-
 nis, quæ uirtutum. Videntur autem magis & non

Comm. 1

† legunt a-
ly. inest con-
trarietas.

Comm. 2

ca,

ea, quæ ad aliquid sunt, suscipere. Simile enim, & dissimile magis & minus dicitur: & æquale, & inæquale magis & minus dicitur, cum utriusque sit ad aliquid. Simile enim alicui simile dicitur, & inæquale alicui inæquale. Non autem omnia, quæ sunt ad aliqua, suscipiunt magis & minus: duplum enim non dicitur magis & minus du-

Comm. 3. plum, nec aliquid tertium. Omnia autem, quæ sunt ad aliqua, ad conuertentiam dicuntur. Ut seruus, domini seruus: & dominus, serui dominus esse dicitur: & duplum, dimidii duplum: & dimidium, dupli dimidium: & maius, minori maius: & minus, minori minus. Similiter autem

Conclusio 1 & in alijs. Sed casu aliquoties differunt si cum tam locutionem, ut disciplina, disciplinae disciplina dicitur: &

Cöclusio. 2. disciplinatum, disciplinae disciplinatum: & sensus, sensibilibus sensus: & sensibile, sensu sensibile. At uero aliquoties non ut debetur conuertere, nisi conuenienter ad quod designatur assignetur. Sed peccet is qui assignat, ut ala, si assignetur aui, non conuertitur, ut sit aui alæ: nõ enim prius conuenienter assignatum est ala aui. neque enim in eo quod aui est, ala aui dicitur, sed in eo quod alata est: multorum enim & aliorum alæ sunt, quæ non sunt aues. Quare si assignetur conuenienter, & conuertitur: ut ala, alati ala est: & alatum ala alatum. Aliquoties autem forte & nomen fingere necesse erit, si non fuerit nomen impositum, ad quod conuenienter assignetur, ut remus si assignetur naui, non est assignatio cõueniens. neque enim in eo quod naui est, in eo eius remus dicitur. si enim exim naues quæ remi remi non sunt. quare non conuertitur. naui non non dicitur remi naui. Sed forte conuenientior assignatio erit, si sic quodammodo assignetur: remus,

mus remittat rei verius est, aut quomodocunque aliter: nomen enim non est positum. Conuertitur autem si conuenienter assignetur: remittum enim remissionem est. Similiter autem et in aliis, ut caput conuenientius assignabitur capitati caput, quam si animalis assignetur; neque enim in eo quod est animal, caput habet. multa enim animalia sunt capita non habentia. Sic autem fortasse facillime quis sumet, quibus posita non sint nomina. si ab us quae prima sunt, et us, ad quae conuertuntur, nomina ponuntur ut in us, quae praedicta sunt; ab ala alatum, à remio remittum. Omnia igitur, quae ad aliquid dicuntur, si conuenienter assignentur, ad conuertentiam dicuntur: quoniam, si ad quodlibet aliud assignentur, et non ad id, ad quod dicuntur; non conuertuntur. Dico autem quoniam neque eorum, quae indubitanter ad conuertentiam dicuntur, et nomina eis posita sunt, nihil conuertitur, si ad aliquid eorum, quae sunt accidentia assignentur, et non ad id, ad quod dicuntur: ut seruus, si non domini assignetur, sed hominis, uel bipedis, uel cuiuscunque rationalium, non conuertitur: namque dici non potest, homo est seruus homo, non enim conueniens est assignatio. Amplius: Si autem conuenienter assignetur ad id, ad quod dicitur, omnibus alijs substantiis, quaecunque accidentia sunt, relicto solo illo, ad quod assignatum est conuenienter, semper ad ipsum dicitur: ut si seruus ad dominum dicitur, circumscriptis omnibus, quae accidentia sunt domino, ut esse bipedem, uel scientiae susceptibilem, uel hominem; relicto uero solo quod dominus est, semper seruus ad ipsum dicitur; seruus enim domini seruus dicitur. Si autem non conuenienter ad id, ad quod dicitur, assignetur, circumscriptis omnibus alijs, relicto eo solo,

mutiter his sese habent ea, qua de sensu sunt: sensibile enim prius, quam se nus esse videtur: si latius enim sensibile simul aufertur sensum sensus uero sensibile non simul aufertur sensus enim circa corpus, & in corpore sunt. sensibili autem sublato, aufertur & corpus, & sensibile enim corpus est: cum autem corpus non sit, aufertur sensus: quare simul aufertur sensibile, sensum. Sensus uero sensibile non simul aufertur: sublato enim animali, sensus quidam aufertur: sensibile autem erit corpus, ut calidum, dulce, amarum, & omnia alia quaecunque sunt sensibilia. Amplius: Sensus quidem simul cum sensitivo sit, simul enim sit animal, & sensus, sensibile uero ante animal, & sensum est. ignis enim, & aqua, & alia huiusmodi, ex quibus ipsum animal constat, ante sunt, quam animal omnino sit, uel se ipsis. quare prius sensibile quam sensus esse uti debetur. Habet autem dubitationem, utrum nulla substantia ad aliquid dicatur, quemadmodum uidetur & an hoc contingat. id idem quidam secundas substantias. Nam in primis ista uis uerum est: nam neque totæ, neque partes prius inueniuntur substantiarum dicuntur ad aliquid nam quidam homo, non dicitur aliter, quam homo: neque quia bos, aliter, quam bos. Similiter autem & partes. quædam enim manus, uenit non aliter, quam quædam manus, & taliter manus: & quosdam caput, non uenit aliter, quam quodam caput, sed aliter, caput. Similiter autem & in secundis substantiis, atque hoc quidem in pluribus: ut homo, non dicitur aliter, quam homo. nec bos, aliter, quam bos: nec lignum, aliter, quam lignum. sed aliter, per se, ideo dicitur. In huiusmodi ergo manifestum est, quoniam non uenit ad aliquid. In aliquibus uero secundis substantiis, habet aliquam

¶ Leg. al.
sensibile enim
enim et cor-
pus est
¶ Alii. si
le ante no-
ut calidus.

Dubium.
¶ Alii. si hoc
&c.

dubi-

dubitationem : ut caput, alicuius caput dicitur : & manus
 alicuius dicitur manus : & singula huiusmodi. quare h. ec
Definitio 2. fortasse ad aliud esse vocabantur. Si igitur sufficere
 eorum, quæ sunt ad aliquid, definitio assignata est ; aut nu-
 mis difficile, aut impossibile est ostendere, quod nulla sub-
 stantia eorum, quæ sunt ad aliquid, dicitur. Si autem no-
 sufficienter, sed sunt ad aliquid, quibus hoc ipsum est es-
 se, ad aliquid quodam modo se habere; fortasse aliquid con-
 traria dicitur. Prior uero definitio sequitur quidem om-
 nia ea, quæ sunt ad aliquid; non tamen hoc eis est esse
 quod sunt ad aliquid, quod ea ipsa quæ sunt, aliorum de-
Corollarium. cuntur. Ex his ergo manifestum est, quod si quis aliquem
 eorum, quæ sunt ad aliquid, definite sentit; & illud, ad quod
 dicitur, definite sentitur est. Palam itaque; & ex his est : si
 enim nouit aliquis quiddam, quod ad aliquid est. Et autem
 esse ipsæ, quæ ad aliquid sunt, idem ac ad aliquid aliquo mo-
 do se habere; & illud nouit, ad quod hoc aliquo modo
 se habet. Si enim non nouit omnino ad quod hoc aliquo
 modo se habet; neque si ad aliqua hoc aliquo modo se ha-
 bet, nouit. Sed in singulis palam hoc est, ut si quid no-
 uit quis definite, quæ duplicem est, & cuius duplicem est;
 mox definite nouit : si uero nullius definitorem nouit ip-
 sum optatum esse; neque si sit duplicem omnino nouit. Simi-
 liter autem & hoc aliqua si nouit quis quod melius est
 definite; & quod melius est, statim definite necessarium est
 nouit. Propter hæc, non indiguit scire, quia hoc est peti-
 re melius, & scire enim hæc est, non scientia; non enim sci-
 uit ex parte, quod est petere melius si enim sic accipit, ni-
 hil est deterius ipso. Quapropter palam est, quia neces-
 sarium est, si nouerit quis aliquod relativorum definire;
 & id.

Et id, ad quod dicitur, definite nosse. Caput uero, et manus, et eorum singula, quae substantiae sunt, ea ipsa quae sunt, sciri definite possunt: at quod uero dicantur, non est necessarium scire. cuius enim hoc caput, uel cuius haec manus sit, non est scire definite: quare non erunt haec ad aliquid. Si uero non sunt haec eorum, quae sunt ad aliquid, uerum erit dicere, quia nulla substantia aliquid eorum est, quae sunt ad aliquid. Fortasse autem difficile sit de huiusmodi rebus confidenter declarare, nisi id saepe pertractatum sit: dubitasse autem de horum unoquoque non est inutile.

De qualitate.

CAP. VIII.

QUALITATEM uero dico, secundum quam quales quidem esse dicuntur. Est autem qualitas eorum, quae multipliciter dicuntur. Et una quidem si eorum qualitates, habitus, et dispositio dicantur. Differt autem habitus à dispositione, quod habitus permanentior, et diuturnior est. Tales uero sunt scientiae, et uirtutes. Scientia enim uidetur esse permanentium, et eorum, quae difficile mouentur, si quis uel mediocriter sumat scientiam: nisi grandis permutatio facta sit, uel ab aegritudine, uel ab aliquo huiusmodi. Similiter autem et uirtus, ut iustitia, et castitas, et singula talium, non uidentur posse moueri, in quae facile permittantur. Dispositiones uero diuuntur, quae sunt facile mobiles, et citò permutabiles: ut calor, et frigiditas, et aegritudo, et sanitas, et quaecunque alia huiusmodi. Aspicitur enim quomodo secundum eas homo, cito autem permittitur, et ex calido frigidus fit, et ex sanitate in aegritudinem transit. Similiter autem et in alijs, nisi forte quae carmine

Prima qualitas spec.

Habitus

Dispositio.

Al multo permanentior.

Al diuturnior.

D contingit

† Al. qu. 7. d.
† A. qu. 1. d.
foras se.

Quis enim
poterit ha-
bitum me-
ra. Graecis
paulo cer-
tius. Latine
ut ex nobis
agnoscatur.

Secunda eni-
m. 1. 2. 3. 4.
N. 1. 2. 3. 4.
p. 1. 2. 3. 4.
in 1. 2. 3. 4.

Tertia qua-
litas spēs.
† Al. nec.

continuit per temporis transcursum in naturam cuiusque transferri, & immutari, ut dicitur in hoc mobilis existens; quam quilibet habitum vocat. Manifestum est autem, quod nam haec volunt habitus dicere, quae sunt diuturniora, vel difficile mobilitate; in diuturnitas non multum retinentes, sed facile mobiles, non autem habitum habere, quamvis sint ad disciplinam petus, melius autem dispositi: quare difficile habitus à nobis mittunt, quod haec quidem facile mobilis sit; illi vero diuturniores, & difficilius mobilis. Sunt autem habitus, & di. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2

Et amaritudo, Et austeritas, Et omnia his cognata, am-
 plius, Et calor, Et frigus, Et albedo. Et nigredo. Et quo-
 nam magis hae qualitates sunt manifestae est, quod etiam
 enim has susceperint, quod alia dicuntur secundum ipsas, ut
 mel, quoniam dulcoris in se recipit, dicitur dulce, Et cor-
 pus album, quoniam albedinem suscepit. Similiter autem
 Et in ceteris. Passibiles uero et aliter dicuntur, non
 quod ea, quae illis susceperint qualitates, aliqua patiantur
 tur, neque enim mel, quoniam aliquid passum sit, dicitur dul-
 ce, neque aliquid aliud huiusmodi. Similiter autem in his, Et
 calor, Et frigus passibiles qualitates dicuntur, non quod
 ea, quae illas suscipiunt, aliqua passa sint, sed quoniam secun-
 dum sensus unaquaeque patitur qualitatibus patientis esse
 etiam est, passibiles qualitates dicuntur. Dulce enim passio-
 nem quandam secundum gustum efficit, Et calor secundum
 tactum. Similiter autem et aliae. Albedo autem, Et nigre-
 do, Et ceteri colores non eodem modo vis, quae de tactu
 passibiles qualitates dicuntur, sed eo quod ipse ab aliqua
 passione immascentur. Quoniam enim etiam etiam propter ali-
 quam passionem multae colorum mutationes, manifestum
 est: erubescens enim aliquis, rubescit factus est Et timens,
 pallidus. Et etiam quod, tactum, quare etiam si quis na-
 tura aliquid calidum acciderit, non tamen etiam etiam pas-
 sus est; similiter et colorem uariabile est etiam tribere. Quae
 enim affectio tunc in eo quod acciderit, etiam etiam
 facta est: etiam etiam naturae etiam etiam etiam etiam
 dem fieri affectio, ut etiam naturalis color secundum se etiam
 quae totum calidum accidentium ab aliquibus passio-
 difficile moribus, Et permanetibus principibus etiam
 pserunt: passibiles qualitates dicuntur: quae etiam etiam

Passio,
 Passio
 qualitas.

† Al. in celo
 rus se hiet.

dū naturalem constitutionem pallor fit, aut nigredo; qualitates dicuntur, quales enim secundum eas dicuntur) siue propter ægritudinem longam, uel propter ætium aliquid tale contingit, uel nigredo, uel pallor, & non facile prætereunt, uel etiam in uita permanent, & passibiles qualitates istæ dicuntur: similiter enim qualis secundum eas dicuntur. Quæcunque uero ex istis, quæ facile soluantur, & cito transiunt, fiunt; passionis dicuntur; qualitates uero minime: non enim aliqui secundum ipsas dicuntur quales: neque enim, qui propter uerecundiam rubens factus est, rubens dicitur: neque, cui pallor propter timorem uenit, pallidus est, sed magis eo quod aliquid passus est. quare passionis quidem huiusmodi dicuntur, qualitates uero minime. Similiter autem his, & secundum animam passibiles qualitates, & passionis dicuntur: quæcunque enim mox in nascendo ab aliquibus passionibus dissimuliter mobilibus fiunt, qualitates dicuntur & ipsæ; ut amenitas, mentis alienatio, & trax, & alia huiusmodi. quales enim secundum eas dicuntur, id est, iracundi, atque amentes. Similiter autem & quæcunque alienationes non naturales, sed, quæ ab aliquibus aliis accidentibus factæ sunt difficile prætereunt, & omnino immobiles, qualitates sunt etiam huiusmodi: quales enim & secundum eas dicuntur. Quæcunque uero ab istis, quæ facile, & cito prætereunt, fiunt; passionis dicuntur: ut si quis contristatus, iracundior fiat. Non enim dicitur iracundus, qui huiusmodi passione iracundior est; sed magis quia aliquid passus: quare passionis quidem huiusmodi dicuntur, qualitates uero minime. Quartum uero genus qualitatis est figura, & circa unumquodque constans forma. Amplius autem ad hæc reuertendo, &

curvitas, & si quid aliud his simile est: secundum enim unumquodque eorum quale quod dicitur. Triangulum enim, uel quadrangulum esse, quale quod dicitur, & rectum, aut curuum, & secundum etiam foras unumquodque quale dicitur. Rursum uero, & si illud, & asperum, & liue putantur quod in quale quod significare: sed aliena huiusmodi putantur esse à dispositione, quæ ex ea qualitate est: quantum enim positionem magis uidentur partium utrumque monstrare. Spissum enim dicitur, eo quod partes sibi ipsis propinque sint: rariū uero eo quod distent à se invicem: & liue quidem, quod in rectitudinem aliquo modo partes taceant: asperum uero quod hec quidem interpret, illa uero sit inferior. Et fortasse alius quicunque modus apparuerit utilitatis, sed fere qui maxime dicuntur, hi sunt: qualitates itaque sunt, quæ dictæ sunt. Qualia uero sunt, quæ secundum has denominatiue dicuntur, uel quomodolibet aliter ab his. In plurimis siquidem, & fere in omnibus denominatiue dicuntur: ut à candore candus, & à grammatica grammaticus, & à iustitia iustus. Similiter & in alijs. In aliquibus uero, eo quod non sunt posita qualitati nomina, non contingit ea, quæ dicuntur, ab his denominatiue dici: ut cursor, aut pugillator, qui secundum naturalem dicitur potentiam, à nulla qualitate denominatiue dicitur: non enim posita sunt nomina potentij, secundum quæ isti quales dicuntur, sicuti discipulus, secundum quæ pugilis, uel palestriæ secundum custoditionem dicuntur. Pugillatoria enim, & palestra disciplina dicitur: quales uero ab his denominatiue dicuntur, qui disponuntur. Aliquando autem & posito nomine non dicitur denominatiue, quod secundum

Definitio
quasum.

et in pale dicitur, ut à virtute studiosus : eo enim quòd virtutem habeat, studiosus dicitur : sed non denominatur à virtute. Non autem in pluribus hoc tale est. Quas lia vero dicuntur, quæ à nominativis & dictis quantitatibus

Commu. 1 dicuntur, et à ali quo modo aliter ab eis. Inest autem & contrarietas, secundam qualitatem : ut iustitie iniustitia contraria est, & albo nigra, & alia. Similiter autem & ea quæ secundam eas qualia dicuntur, ut iniustum iusto, & albu nigro. Non in omnibus autem hoc est : ru bro enim, & palido, aut huiusmodi coloribus, nihil est

Regula. contrarium carum, quæ qualitates sunt. Amplius : Si contrarium alterum fuerit qualitas, & reliquum erit qua litas. hoc palam est proponenti ex singulis alia prædicam entia. Nam si est iustitia iustitie contrarium, qualitas au tem, à iustitia : qualitas igitur & iniustitia : nullum enim aliorum prædicamentorum applicatur iustitie, neque ad Aliquid, neque Vbi, nec crum, o aliqua huiusmodi, nisi quale. Sic autem & in aliis, quæ secundam quales sunt

Commu. 2 contraria. & capiunt autem quanta magis & minus. Aliom enim magis & minus album altero albo dicitur, & tunc etiam alterum magis vel minus. Sed & ipsi colores non capiunt : citi candidum namque sit, contrarii coloris candidi non fieri, non tamen omnia, sed plura. In iustitia namque, si dicatur magis & minus iustitia, per se patet, & a magis, & minus autem & in aliis

Dubium 1 dicitur, & minus. Quod si dicatur de talibus : iustitia namque, & iniustitia non magis & minus dicuntur, sed magis & minus dicuntur de minimis autem habere alterum al terum non dicunt, & magis & minus alterum alterum non dicunt. Sic autem & grammaticam, & alias

dispon

dispositiones : quæ scilicet, quæ et contrariis dicuntur †, in
 dubitanter recipiunt magis et minus : quæ namque altero
 minus alter altero dicitur : et tignior, et minor : sic autem
 et in alijs. Ut in quadrato uero, et in triangulo non uti-
 dentur magis et minus, quia ipse, neque aliqua alterius si-
 gurarum : quæ uero dicitur, non trianguli recipiant, et
 circuli ; omnia simpliciter triangula, et circuli sunt : eorum
 autem, quæ non recipiunt rationem ipsam, nihil magis al-
 terum altero dicitur : nihil enim quaratum magis, quam
 parte altera longius, circulus est : neque alterum enim re-
 cipit circuli rationem. Simpliciter autem si utraq; non
 recipiunt propositi rationem, non dicitur alterum al-
 tero magis : non ergo omnia qualia recipiunt in ipsis et mi-
 nus. Horum itaque, quæ prædicta sunt, nihil est proprium
 qualitatis. Similia uero, et dissimilia secundum solas di-
 cuntur qualitates. Simile enim, et dissimile alterum al-
 teri non est secundum aliud, nisi secundum id, quod quale
 est. Quare proprium est qualitatis secundum eam simile,
 uel dissimile dici. At uero non decet conturbari, ne quis
 nos dicat de qualitate propositionem facientes, multa eo-
 rum, quæ sunt ad aliquid, interposuisse. Habitus enim, et
 dispositiones eorum, quæ ad aliquid sunt, esse dicebamus.
 Pene enim in omnibus talibus † genera ad aliquid dicuntur,
 nihil autem eorum, quæ sunt singularia : nam cum disci-
 plina genus sit, ita ipsum quod est alterius dicitur : alicuius
 enim disciplina, disciplina dicitur. eorum uero quæ
 singularia sunt, nihil ipsum quod est alterius dicitur, ut
 grammatica, nec musica, alicuius alterius musica. sed for-
 te secundum genus, et hæc ad aliquid dicuntur : ut gram-
 matica alicuius dicitur disciplina, non alicuius gramma-

† Al ad hunc
 quæ.

A
 B

Commu. 3

Dubium 2

† Al Addit
 qualitatibus

tica, & musica, alicuius disciplina, non alicuius musica, quia propter quæ singularia quidem sunt, non sunt ad aliquid. Dicimur autem quales secundum singulorum singula, hæc enim & habemus: scientes enim dicimur, eo quod habemus singulorum scieniarum aliquas. quare hæc sunt etiam qualitates, quæ singulares sunt, secundum quas aliquando & qualis dicimur: hæc autem non sunt eorum quæ sunt ad aliquid. Amplius. Si contingit idem ipsum, & quale, & ad aliquid esse: nihil est inconueniens in utriusque hoc generibus enumerari.

De actione & passione.

CAP. IX.

Comm. 1.

RECIPIT autem agere, & pati, & contrarietatem, & magis, & minus. Calificare enim ei, quod est frigidificare, contrarium est: & calefieri ei, quod est frigidescere: & delectari ei, quod est contristari: quare suscipiunt contrarietatem. Et magis, & minus: est enim calefacere et magis, & minus: & calefieri magis, & minus et triplum magis, & minus. Suscipiunt totum magis, & minus, igitur & pati & de his igitur hæc dicta sunt.

Comm. 2.

Dictionem est autem, in & de eo, quod est dictum est, in iis quæ sunt ad aliquid, quod de nominatiue a positionibus dicitur. Derelictum uero, id est, quando, & ubi, & habere, propterea quod manifesta sunt; nihil de his aliud dicitur, quoniam in principio dicta sunt: quod haberi quidem significat calefactum esse, armatum esse; ubi uero, ut in Lycio, in foro: & alia quæcunque de his dicta sunt. Verum de omnibus generibus, quæ proposuimus, sufficiunt dicta.

De oppositis.

CAP. X.

De oppositis quoties solent opponi, dicendum est. Dicitur enim alterum alteri opponi quadrupliciter, aut ut ad aliquid: aut ut contraria: aut ut privatio, & habitus: aut ut affirmatio, & negatio. Opponitur autem unumquodque istorum, ut sit figuratum dicere,) tanquam ad aliquid quidem, ut duplum dimidio: tanquam contraria, ut malum bono: tanquam autem secundum privationem, & habitum, ut cæcitas, & visus: tanquam uero affirmatio, & negatio, ut sedet, non sedet. Quæcunque igitur ut aliquid opponuntur; ea ipsa, quæ sunt, oppositorum dicuntur, aut quomodolibet aliter ad ipsa: ut duplum dimidi, hoc ipsum quod est, alterius dicitur: alius enim duplum dicitur. & disciplina disciplinato, tanquam ei, quod est ad aliquid, opponitur; & dicitur disciplina ipsum quod est, disciplinati; & disciplinatum dicitur quod est oppositum ad disciplinam: disciplinatum enim aliquo dicitur; scilicet disciplina disciplinatum. Quæcunque ergo opposita sunt tanquam ad aliquid, ea ipsa, quæ sunt, oppositorum, uel alio quolibet modo adinuicem dicuntur.

Definitio 1

Illæ uero, quæ opponuntur ut contraria, ea ipsa quidem, quæ sunt, nullo modo ad seinuicem dicuntur; contraria uero sibiinuicem dicuntur. Neque enim bonum, mali dicitur bonum, sed contrarium: nec album nigri album, sed contrarium: quare differunt abinuicem hæc oppositiones.

Cōclusio

Quæcunque uero contrariorum talia sunt, in quibus nata sunt fieri, & de quibus prædicantur; necessarium sit alterum ipsorum inesse; horum nihil est medium. Quorum uero non est necessarium alterum inesse, horum omnino

Definitio 2

Definitio 3

omnino est aliquid n. . . et ut ex audire et sanitas in cor-
 pore animalis n. . . et necessarium est aliquid
 ipsum n. . . animalis corporis vel exigitur n. . . vel
 n. . . et per quod et in ea de numero p. . .
 tur et necesse est horum aliquid numero p. . .
 vel n. . . et non est horum aliquid me. . .
 endum, et sanitas, neq. . .
 aut n. . .
 quod medium: ut nigrum, et album in corpore
 fieri, et non est necessarium alteram cor. . .
 pori: non enim omne corpus vel album, vel nigrum est.
 Sed et praeum, et . . .
 homine, et de alijs conspicuis. non est . . .
 rima aliter n. . .
 non enim . . .
 quia coram medium, et nigrum, et praeum.
 et quicunq. alij colores: praeum vero, et . . .
 neq. praeum, neq. . .
 dijs posita sunt nomina. ut albi, et nigri, . . .
 dum; et quicunq. alij huiusmodi colores. In antiquis uer-
 ro non est nomine facile me. . . assignare; utriusq. uero
 extremorum negatione me. . .
 bonum, n. . .
 uatio uero, et habetis aliquid . . .
 qui . . .
 tem. . .
 citur uerum . . .
 rum . . .
 tus est . . .
 do . . .
 tes.

Definitio 4

tes. & cæcum, non quod non habet usum; sed quod non habet, quando natum est habere. Aliqua enim ex natura tenent que dentes habent, neque usum, sed non dicuntur edentula, neque cæca. Privari uero, & habere habitum, non est privatio, & habitus. Habitus enim uisus est, privatio uero cæcitas. Habere autem usum, non est uisus; nec cæcum esse, cæcitas. Privatio enim quedam est cæcitas: cæcum uero esse privari, non privatio est. Amplius: Si idem esset cæcitas, & cæcum esse, utraque de eodem prædicarentur, sed cæcus quidem dicitur homo, cæcitas uero homo nullo modo dicitur. Opponi quidem etiam ista uidentur, privari scilicet, & habere habitum, quemadmodum privatio, & habitus: idem enim motus est oppositionis, nam sicut cæcitas uisui opponitur, sic cæcum esse, & usum habere opponuntur. Non est autem neque hoc, quod sub affirmatione, & negatione est, affirmatio, & negatio: affirmatio namque oratio affirmativa est, & negatio, oratio negativa: quod uero sub affirmatione, & negatione est, nulla est oratio. † Dicuntur autem etiam hæc esse opposita adinvicem tanquam affirmatio, & negatio: nam & in his modus oppositionis idem est. Sicut enim affirmatio ad negationem opponitur, ut quod sedet, et quod non sedet: sic & res quæ sub utroque est, opponitur; scilicet sedere aliquem, ad non sedere. Quoniam autem privatio, & habitus non opponuntur ut ad aliquid, manifestum est, non enim dicitur id ipsum quod est oppositorum: unus enim non est cæcitatis uisus, nec ullo alio modo id ipsum dicitur. Si militer autem neque cæcitas uisionis cæcitas dicitur; sed privatio quidem uisionis dicitur; cæcitas uero uisionis non dicitur, neque uisus cæcitatis. Amplius: ad aliquid omnia

Conclusio 1

Conclusio 3

† Addunt aut, sed res.

Conclusio 4

† Deest in aliquibus cod neque uisus cæcitas.

ad con

ad conuertentiam dicuntur quare si cecitas eorum, que ad
 aliquid sunt, esset; utiq; & conuerteretur ad illud ad quod
 dicitur: sed non conuertitur: non enim dicitur uisus, & c.
 Conclusio 5. cecitas uisus. Quoniam autem, neq; ut contraria oppo-
 nuntur, que secundum priuationem & habitum dicun-
 tur; ex his manifestum est: contrariorum enim, quorum
 nihil est medium, necesse est in quibus fieri nata sunt, aut
 de quibus predicari, alterum ipsorum in se semper. Eo-
 rum enim nihil medium erat, quorum alterum inesse su-
 scipibili necessarium erat, ut in languore, & sanitate,
 & impari, atq; pari. Quorum uero aliqua medium est,
 nunquam necesse est omni susceptibili inesse alterum: neq;
 enim necesse est omne susceptibile uel candidum, uel ni-
 gram esse: neq; frigidum, uel calidum. Horum enim mediū
 aliquot tribuere prohibet. insuper autem & eorum erat
 aliquot medium, quorum alterum inesse susceptibili non
 necessarium erat, preter illa quibus unum inesse natura-
 liter, ut igni calidum est, & nivi candidum. In his enim
 determinate necessarium alterum est inesse, & non alte-
 rutrum continet: non enim possibile est, ignem esse, & nivem
 esse, neq; nigram nigram: quare omni quoniam susceptibili
 non necessarium est alterum ipsorum inesse, s. a solis, qui
 bus natura unum inesse, & his determinate unum, non al-
 terutrum continet. In priuatione autem, & habitu, neut-
 rum eorum, que dicta sunt, utrum est: non enim semper
 alterum eorum in se susceptibili necessarium est: quod
 enim non hominem non est habere uisum, neq; cecum, neque
 ipsam habens dicitur quare non erunt hec, ut ea contra-
 ria, quorum nihil est medium, sed ut ea, quorum ali-
 quid est medium, necessarium enim est aliquando omni su-
 scipibili

sceptibili alterum eorum inesse. quando enim iam ad habendam usionem natus fuerit, tunc aut cæcum, aut habens usum dicitur. Et eorum non determinate alterum, sed alterutrum contingit: non enim necessariū est uel cæcum, uel utrum habens esse; sed utrumuis contingit. In contrarijs autem, quorum aliquid medium est, nunquam necessarium erit omni susceptibili alterum inesse: sed quibusiam, & his, determinate unum, & non utrumuis contingit. Unde palam est, quod secundum naturam modorum, & tanquam contrariis opponuntur ea, quæ secundum priuationem, & habitum opponuntur. Amplius. In contrarijs quidem cum sit susceptibile, admutuam mutationem fieri possibile est, nisi alicui unum natura inest, ut igni calidum: etenim iam possibile est languere; et candidum nigrum fieri, & calidum frigidum; & ex studioso prauum; & ex prauo studiosum fieri possibile est. prauus enim ad meliores exercitationes deductus, & doctrinas, etsi ad modicum aliquid proficiat, ut melior sit: si certè semel, quantum modicum, incrementum sumpserit, palam est quia aut perfectè mutabitur, aut satis multum incrementum sumet: semper enim bene mobilior ad uirtutem fit, etiam quodcumque incrementum sumpserit à principio: quare etiam uerisimile est, plenus cum sumere incrementum: & hoc dum semper fit, perfectè in contrarium habitum restituetur, nisi forte tempore prohibeatur. Verum in priuatione, & habitu impossibile est admutuam mutationem fieri: ex habitu enim in priuationem mutatio fit: à priuatione uero in habitum impossibile est: neque cum cæcus factus aliquis rursus uidit: neque cum caluus fuerit, rursus comatus factus est: neque cum fuerit edentulus, dentes ei uerum orti sunt.

† Leg. al. nō enim neces-
sario uel cæ-
cum uel us-
um habens
dicitur de-
termine.
sed utrum-
uis eor-
† Itac in ali-
quibus eod.
naturis.
† Addunt
aut. & ni-
us album.

Conclusio 6 sunt. Quaecunque uerò tanquam affirmatio, et negatio opponuntur, palam est, quia nullo praedictorum modo opponuntur: in solis enim his necessarium est semper, hoc quidem eorum uerum, illud autem falsum esse. Neque etiam in contrariis, necessarium est semper alterum uerum esse, alterum autem falsum, neque in his, quae ad aliquid habent: neque in habitu, et priuatione, ut sanitas, et languor contraria sunt, et neutrum neque uerum, neque falsum est. Si militer autem et duplum, et dimidium tanquam ad aliquid opposita sunt, et non est eorum neutrum, neque uerum, neque falsum, si in uicibus cunctis priuationem, et habitum dicuntur, sicut uisus, et caecitas. Omnis uero autem eorum, quae secundum nullam dicuntur complexiorem, nihil neque uerum, neque falsum est: omnia autem, quae dicta sunt, sine complexione dicuntur. Veritatem maxime tale hoc contingere uidebitur in his, quae secundum complexiorem contraria dicuntur. Sanus namque est Socrates, ad languere Socratem contrarium est. Sed neque in his necessarium semper alterum uerum esse, et alterum falsum: cum enim Socrates sit; aliud quidem uerum, aliud autem falsum erit, et si uerò non sitambo falsum, neque enim languere, neque sanum, si uerum est, cum ipse non sit omnino Socrates. In priuatione uerò, et habitu, cum non sit omnino, neutrum uerum est, cum autem sit, non semper alterum quidem uerum erit, alterum autem falsum: habere namque uisum Socratem, et, quod est caecum esse Socratem, opponitur, sicut priuatio, et habitus. Et cum sit, non necessarium est alterum uerum esse, uel falsum, cum enim nondum sit natus habere, utraque falsa sunt, et cum non sit omnino Socrates, similiter quoque falsa sunt utraque.

et uisum

Et utrum eorum habere, & cæcum non esse. In affirmatione uero, & negatione, semper hæsit, si non sit, hoc quidem falsum non erit illud autem uerum. Languere namque Socratem, & non languere Socratem, cum ipse, palam est quoniam alterum eorum uerum, alterum uero falsum est: & ceterum non sit, similiter. Languere utrumque non sit, falsum est, non languere autem, uerum. Quare in his talis proprium, erit semper alterum eorum uerum, alterum falsum esse, quæcumque tanquam æquivoco, & negatio obducitur. Contrarium autem bono quidem ex necessitate malum est: hoc autem per si ignorantem inductionem palam est: sanitati languor, & iustitiae iniustitia, & fortitudinis timiditas similiter autem & in aliis. Malo autem aliquando quidem bonum est contrarium: aliquidque malum. Defectu enim (cum malum est) superabundantia contrariis est, cum sit etiam ipsa malum. Similiter autem & mediocritas cum utrique contraria sit, bonum est. Sed in paucis quis tale hoc afficiat, in pluribus uero semper malo bonum contrarium est. Amplius: Contrarium non necesse sanum est si alterum sit, & reliquum esse. Sanus namque omnibus, sanitas quidem erit. Languor uero non. Similiter autem albis omnes, albedo quidem erit, nigredo uero non. Amplius: Si et quod est Socrate sanum esse, Socratem languere contrarium est, non contingit, simul utraque etiam in illis non utrique continget cum alterum contrarium sit, & reliquum esse: cum enim sit Socratem sanum esse, languere Socratem non erit.

Comm. 1

Comm. 2

Comm. 3

Comm. 4

Comm. 5

Palam est, quia circa eodem aut specie, aut genere nata sunt fieri. Languor namque & sanitas in corpore animalis nata sunt fieri: albedo autem, & nigredo, simpliciter

Comm. 6

pliciter in corpore iustitia uerò, & iniustitia, in anima ho-
minis. Necessarium autem est omnia contraria uel in eo-
dem genere esse, uel in contrarijs generibus, uel ipsa ge-
nera esse. album enim, & nigrum in eodem genere sunt: co-
lor enim eorum genus est. iustitia uerò, & iniustitia in con-
trarijs generibus. illius namq; uirtus genus est, huius au-
tem uitium. bonum uerò, & malum non in genere sunt, sed
ipsa sunt genera aliquorum existentia.

De modis prioris.

CAP. XI.

PRIUS autem alterum altero dicitur quadruplici-
ter. Primo quidem, & maxime proprie, secundum tem-
pus, secundum quod scilicet antiquius alteri in aetere, &
uetustius dicitur. In eo enim quod tempus amplius est, &
antiquius, & uetustius dicitur. Secundo autem, quod non
conuertitur secundum subsistenti conuenientiam ut unum
duobus prius est. duobus enim existentibus, mox unus
se consequens est. uno uerò existente, duo esse non ne-
cessarium est: quare non conuertitur ab uno conuenientia,
ut reliquum sit. Prius autem illud esse uidetur, a quo non
conuertitur eius quod est esse consequentia. Tercia uerò
secundum ordinem quendam prius dicitur, quia in mo-
do & in disciplinis, & in orationibus: nam in demon-
stratiuis disciplinis est prius, & postea in orationibus. Et in
ta enim in geometria priora sunt ordinis, & in
buntur. Sed & in grammaticis, & elementis. Et in
ra sunt: & in orationibus si aliter procedunt, prius
ne prius ordine est. Amplius, & etiam, quae du-
quod melius, & honorabilius est, prius natura est
tur. Consueuerunt etiam minus honorabiles,

† Alio-
die non ha-
bent in geo-
metria.

gis dilectos à se, priores apud se dicere. Est quidem & pene alienissimus priorum hic modus. Modi tamen, qui ducti sunt de priore, fere hi sunt. Videtur autem praeter eos, qui dicti sunt, alter esse prioris modus. Eorum enim, quae conuertuntur secundum essentiae consequentiam, quod alteri quomodolibet causa est, dione prius natura accepto: quoniam uero quae tam sunt huiusmodi, palam est. Esse namque hominem, secundum essentiae consequentiam ad ueram de se conuertitur orationem. Nam, si homo est; uera est oratio, quae dicitur, quia homo est, & si uera est oratio, quae dicimus quod homo est; etiam conuertetur. Nam si uera est oratio, quae dicimus quod homo est est homo. Et uera quidem oratio, nequaquam causa est, ut sit res; ueruntamen res quodammodo causa uidetur, ut sit uera oratio: eo enim quod res est, aut non est, uera oratio, aut falsa dicitur. Quare secundum quinque modos, prius alterum altero dicatur.

De modis simul.

CAP. XII.

SIMUL autem dicuntur simpliciter quidam, & proportionem, quorum ratio in eodem est tempore: neutrum enim eorum neque prius, neque posterius est. Simul itaque secundum tempus haec dicuntur. Natura autem simul sunt, quaecunque conuertuntur quidam secundum quod est esse consequentiam, siue quoniam alterum alteri causa est ut sit ut in duplo, & dimidio, conuertuntur etiam haec. nam cum duplum sit, dimidium est: & cum dimidium sit, duplum est: sed neutrum alteri causa est, ut sit. Dicuntur autem simul natura, & quae ex eodem genere eductae ab invicem diuiduntur. Et diuerso autem diuisi ab invicem di-

E cuntur,

cuntur, quæ secundum eandem sunt diuisionem: ut uolatile, gressibile, & aquatile. Hæc enim abinuicem diuerso diuiduntur, quæ ex eodem genere sunt. Animal nanque diuiditur in hæc, uolatile, gressibile, & aquatile. & nihil horum prius, uel posterius est, sed simul hæc natura esse uidentur. Diuiditur autem & singulum horum in species rursus: ut uolatile animal, aliud gressibile, aliud aquatile. Erunt ergo & illa simul natura, quæcunque ex eodem genere secundum eandem sunt diuisionem. Genera uero speciebus semper priora sunt, neque enim conuertuntur secundum eius quod est esse consequentiam, ut cum quidem aquatile sit, animal est. cum uero sit animal, non necesse est ut aquatile sit. Simul ergo natura dicuntur, quæcunque quidem conuertuntur secundum eius quod est esse consequentiam, sed nequaquam alterum alteri ut sit, causa est, & ea, quæ ex eodem genere & diuerso diuiduntur abinuicem, & simpliciter simul sunt, quorum generatio in eodem est tempore.

De speciebus motus.

CAP. XIII.

MOTVS autem species sunt sex: generatio, corruptio, augmentum, diminutio, alteratio, secundum locum mutatio. Alij itaque motus palam est quis abinuicem diuersi sunt: non enim est generatio, corruptio, neque augmentum, diminutio, neque secundum locum mutatio, similiter autem & alij in alteratione uero habet quandam dubitationem, ne sit forte necessarium id, quod alteratur, per aliquam reliquarum motionum alterari. Hoc autem non uerum est. nam si cum omnes pene passionēs, aut complures accidunt nos alterari, nulla aliarum communicante motionum. nam neque

augeri

Dubium

augeri necessarium est, quod per passionem movetur; neque diminui: similiter autem & in alijs. Quare alia praeter alios motus erit alteratio: nam si esset eadem; oporteret id, quod alteratur, mox & augeri, vel minui, vel quandam aliarum motionum sequi; sed non necesse est. Similiter autem & quod augetur, aut alia aliqua mutatione movetur, alterari oporteret. sed sunt quaedam, quae augmentantur, quae non alterantur: ut quadratum gnomone circumcomposito crevit quidem: alteratum vero nihil factum est. Sic & in alijs huiusmodi: quare alij motus sunt ab invicem. Est autem simpliciter motus quidem quies contrarium: ipsi vero, quae per singula sunt, et singula: generationi quidem corruptio, augmentato vero diminutio, secundum locum mutationi, secundum locum quies maxime videtur oppositum esse, & forte in contrarium loci mutatio: ut ei, quae inferius est, ea quae superius est: & ei, quae superius est, ea quae inferius est. Reliquo vero assignatorum motuum, non facile est assignare quid forte est contrarium. Videtur autem nihil esse ei contrarium, nisi quis & in hoc secundum qualitatem quietem opponat, aut in contrarium qualitatis, mutationem: sicut & in mutatione secundum locum, quietem secundum locum, aut in contrarium locum mutationem. Est enim & alteratio mutatio secundum qualitatem; quapropter opponitur mutationi secundum qualitatem, quies secundum qualitatem, aut in contrarium qualitatis mutatio: ut album fieri ad id, quod nigrum est fieri. Alteratur enim in contraria, qualitatis mutatione facta.

In hoc: in
reliquo mo
tu, sicut
alteratione

Demodis habere CAP. VIII.

HABERE secundum plures modos dicitur. Aut enim res habetur in se, sicut domus, possessionem, aut aliam aliamque personam, sicutur enim discipulum aliquam, aut etiam in palere. Aut ut quidam rem, quod est, quod me non habet, conuenit autem cum tributam habere magnitudinem, uel quantitatatem. Aut ea, quae circa corpus sunt, ut uolumentum, uel tunicam: aut ut in parte, ut in manu anulum. Aut ut partem, ut pedem, uel carnem. Aut ut in usu, ut molius grana tritici, aut lana tantum. unum enim habere lana dicitur, & modius grana tritici. Haec enim omnia habere dicuntur: ut in se. Aut ut possessionem, habere enim domum, & agrum dicimus. Dicitur etiam & uir uxorem habere: & uxor uirum. Sed qui nunc de his est modus, alius est eius, quod est habere: nihil enim aliud uxorem habere significamus, quam quod cohabitant. Fortè tamen & aliquid aliud, eius quod est habere, apparebunt modi: sed qui diu conueniunt, pene omnes numerati sunt.

CATEGORIARVM PRAEDICAMENTORVM Aristotelis,

FINIS.

PERI HERMENIAS

ARISTOTELIS

Libri Primus.

71

De Signis.

CAP. I.

P RIMUM oportet constituere, quid sit Nomen, Positio 1
 et quid Verbum, postea quid est Negatio, et Af-
 firmatio, et Enunciatio, et Oratio. Sunt ergo
 ea, quæ sunt in uoce earum, quæ sunt in animis, passio-
 num notæ: et ea quæ scribuntur, eorum, quæ sunt in
 uoce. Et quemadmodum nec litteræ omnibus eadem, sic Positio 2
 nec eadem uoces. Quarum autem hæ primum notæ
 sunt, eadem omnibus passionibus anime sunt, et quarum
 hæ similitudines, res etiam eadem. De his uero dictum
 est in ijs, qui sunt de anima: alterius enim est negotij.

Est autem, quemadmodum in animis, aliquando quidem Positio 3
 intelligitur sine uero, uel falso, aliquando autem cui iam ne-
 cesse est horum alterum inesse: sic etiam in uoce. Circa
 compositionem enim, et diuisionem, est uerum, et falsum.

Nomina igitur ipsa, et Verba consimilia sunt ei, qui sine
 compositione, et diuisione est, intellectui: ut homo
 uel album, quando non aliquid additur: neque enim falsum,
 neque uerum adhuc est. Signum autem huius est: hircocer-
 uus enim aliquid significat, sed nondum uerum aliquid,
 uel falsum, si non uel esse, uel non esse addatur, uel simplici-
 ter, uel secundum tempus.

De nomine.

CAP. II.

NOMEN igitur est uox significatiua secundam
 placitum sine tempore: cuius nulla pars significatiua est.

B 4 separata

Parata In nomine enim quod est equiferus, ferus nihil per se significat, quod admodum in oratione, quæ est equus ferus. At ita non quod admodum in simplicibus nominibus, sic habet in compositis. In illis enim nullo modo pars potest uti, ut est: in his autem utitur quidem, sed nudus est paratus: ut in eo quod est equiferus hoc, quod est ferus. Secundum placitum uero, quoniam natura, non morum nullum est, id quando sit nota, quoniam designant et illud, ut sunt, ut ferarum: quorum nihil nomen est.

*Declaratio
definitionis
nominis.*

Non homo uero non est nomen. at uero nec positum nomen, si, quo illud oportet appellare: neque enim oratio, neque negatio est: sed sit nomen infinitum, quoniam similiter in parabitur est, et quod est, et quod non est.

Catonis autem, et catoni, et quæcunque talia sunt, non sunt nomina, sed catas nominis, ratio autem eius est, alia tamen sunt secundum seipsa. quoniam ena est, uel fuit, uel erit, neque uerum, neque falsum, est nomen uero semper uel catonis est, uel non est, nomen enim aliquis neque uerum, neque falsum.

De uerbo.

CAP. III.

*Qual uer-
bum.*

Verbum autem est, quod consistit in tempore, cuius nec pars, nec finis extra: et est semper eorum, quæ de se ipsis uocantur, nota. Dico autem quoniam consistit in tempore, ut sciat is quidem nomen est, uerbum uero uelum consistit, at enim nunc esse, et ampe per se, a se ipsis dicatur notat, ut eorum, quæ de se ipsis, et in se ipsis sunt. Non finatur uero, nec a se ipsis uerbum dico, et consistit in tempore, et super de aliquo. Differentie autem huius, non in po-
sitione

[illegible]

† Al si sp-
sum ens de-
xera modu.
Al si sp, non
per se sp-
sum.

De oratione.

CAP. IIII.

Oratio autem est vox significativa, cuius pars
tunc autem est oratio, ut si quis dicit
non habet orationem, sed si quis dicit
qualis sit oratio, et si quis dicit
affirmatio, si quis dicit, et si quis dicit
syntaxis, et si quis dicit, et si quis dicit,
sed non habet orationem, sed si quis dicit
demum, et si quis dicit, et si quis dicit
est, et si quis dicit, et si quis dicit, non si
est in se, et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
dum sit, et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
nomen, et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
pro, et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
Ceterum et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
finitis est, et si quis dicit, et si quis dicit, et si quis dicit
ciatus.

(1) 反应物
 1. 反应物
 2. 反应物
 3. 反应物
 4. 反应物
 5. 反应物
 6. 反应物
 7. 反应物
 8. 反应物
 9. 反应物
 10. 反应物
 11. 反应物
 12. 反应物
 13. 反应物
 14. 反应物
 15. 反应物
 16. 反应物
 17. 反应物
 18. 反应物
 19. 反应物
 20. 反应物
 21. 反应物
 22. 反应物
 23. 反应物
 24. 反应物
 25. 反应物
 26. 反应物
 27. 反应物
 28. 反应物
 29. 反应物
 30. 反应物
 31. 反应物
 32. 反应物
 33. 反应物
 34. 反应物
 35. 反应物
 36. 反应物
 37. 反应物
 38. 反应物
 39. 反应物
 40. 反应物
 41. 反应物
 42. 反应物
 43. 反应物
 44. 反应物
 45. 反应物
 46. 反应物
 47. 反应物
 48. 反应物
 49. 反应物
 50. 反应物
 51. 反应物
 52. 反应物
 53. 反应物
 54. 反应物
 55. 反应物
 56. 反应物
 57. 反应物
 58. 反应物
 59. 反应物
 60. 反应物
 61. 反应物
 62. 反应物
 63. 反应物
 64. 反应物
 65. 反应物
 66. 反应物
 67. 反应物
 68. 反应物
 69. 反应物
 70. 反应物
 71. 反应物
 72. 反应物
 73. 反应物
 74. 反应物
 75. 反应物
 76. 反应物
 77. 反应物
 78. 反应物
 79. 反应物
 80. 反应物
 81. 反应物
 82. 反应物
 83. 反应物
 84. 反应物
 85. 反应物
 86. 反应物
 87. 反应物
 88. 反应物
 89. 反应物
 90. 反应物
 91. 反应物
 92. 反应物
 93. 反应物
 94. 反应物
 95. 反应物
 96. 反应物
 97. 反应物
 98. 反应物
 99. 反应物
 100. 反应物

| A¹ {u₀}
 σ = 1/2
 y₀ = 1/2

Conclusio

ciatus, affirmatio, deinde negatio: alie uero omnes conjunctione unæ. Necessè est autem omnem enunciativam orationem, ex uerbo esse, uel ex casu uerbi. Etenim hominis ratio (si non addatur, aut est, aut fuit, aut erit, aut alius) quid huiusmodi) nondum oratio enunciativa est. Quare autem unam quiddam est, & non multa, animal gressibile bipes (non enim eo quod propinque partes dicuntur, una erit) est certe alterius hoc tractare, negotii. Est autem una oratio enunciativa, quæ unum significat, uel coniunctione una. Plures autem, quæ plura, & non unum, uel inconiuncte. Nomen igitur, & uerbum, dictio sit solum: quoniam non est dicere sic aliquid significantem, uoce enuntiare, uel aliquo interrogante, uel non; uerum in ipso proficiente. Harum autem hæc quidem simplex est enunciatio.

Ut aliquid de aliquo, uel aliquid ab aliquo, hæc autem ex his coniuncta uelut oratio quædam iam composita. Est autem simplex enunciatio, uox significativa de eo, quod est aliquid, uel non est, quemadmodum tempora diuisa sunt.

Affirmatio uero est enunciatio alicuius de aliquo. Negatio uero enunciatio alicuius de aliquo. Quoniam autem enuntiare est, & quod est, non esse: & quod non est, esse: & quod est, esse: & quod non est, non esse: & circa ea quæ extra præsens tempus sunt. Similiter, omne utique contingit quod quis affirmaverit, negare: & quod quis negauerit, affirmare. Oportet manifestum est quoniam omni affirmationi, opposita est negatio: & omni negationi, affirmatio. Et sit hoc contradictio, affirmatio & negatio opposita. Dico autem opponi, eiusdem de eodem: non autem æquiuocè, & quæcumque cetera talium contra sophisticas determinauimus importunitates.

De subiectis,

De subiectis, & prædicatis enunciationum.

CAPVT V.

QVONIAM autem sunt hæc quidem rerum uni-
uersalia, illa uero singularia. Dico autem uniuersale, quod
in pluribus prædicari natū est: singulare uerò quod non:
ut homo quidem uniuersale est: Callias uerò eorum, quæ
sunt singularia. Necesse est autem enuntiare cum inest ali-
quid, aut non: aliquando quidem alicui eorū, quæ uniuersa
sunt, aliquādo autem, quæ singularia sunt. † Si ergo
in uniuersali uniuersaliter enuntiet quis, quoniam est, aut
nō est; cōtrariæ enunciationes erunt. Dico autem in uniuersa-
li enuntiare uniuersaliter: ut omnis homo albus est, nullus
homo albus est. Quādo autem in uniuersalibus non uni-
uersaliter, non sunt contrariæ. quæ autem significantur,
est esse aliquando contrariæ. Dico autem non uniuersali-
ter enuntiare in ijs, quæ uniuersalia sunt: ut est albus ho-
mo, nō est albus homo: cum. n. uniuersale sit homo, nō uni-
uersaliter utitur enūciatione. Omnis nāq; nō uniuersale si-
gnificat, sed quoniā uniuersaliter. In eo uerò quod uniuersa-
le prædicatur, id quod est uniuersaliter prædicari non
est uerū. Nulla enim affirmatio uera erit: in qua cum uni-
uersale sit prædicatū, uniuersaliter prædicatur: ut est om-
nis homo, omne animal. Opponi autem affirmationē ne-
gationi dico cōtradictoriæ, quæ uniuersaliter significat ei-
dem quoniam nō uniuersaliter: ut omnis homo albus est,
non omnis homo albus est: nullus homo albus est, aliquis
homo albus est. Contrariæ uero uniuersalem affirmatio-
nem, & uniuersalem negationem: ut omnis homo iustus
est, nullus homo iustus est.

De eposi-
tionibus, &
en, ne alio
nam legib.

† Additur
in aliquib.
cod siquidā
in uniuersa-
li sunt.
Contrariæ,

Regula uni-
uer, dicit.

Contradi-
ctionis.

Contrariæ

De regulis

Et que sunt hec, dicitur in eis: Et quoniam contrarie alie, et que sunt in eis, dicitur in eis: Et quoniam non omnis uera uel falsa contradictio, et quare, et quando uera, uel falsa.

De affirmatione & negatione una. CAP. VII.

UNA autem affirmatio, et negatio est, quæ unum de Definitio 1
 unum significat, uel cum sit uniuersale uniuersaliter, uel nõ
 similiter: ut omnis homo albus est, non omnis homo albus
 est. It homo albus, non est homo albus: nullus homo albus
 est, aliquis homo albus est, it album unum significat. Si ue
 ro duobus unum nomen positum est, ex quibus nõ est unum,
 nõ est una affirmatio, neq, una negatio. ut si quis ponat hoc
 nomen, tunica, homini, et i quo quod tunica alba est, hæc
 non est una affirmatio, nec una negatio. Nihil enim differt
 hoc quàm dicere, quoniam est homo i equus, albus. Hoc aut
 nihil differt, quàm dicere, est homo albus, et est i equus al
 bus. Si ergo hæc multa significant, et sunt plures: manife
 stum est quoniam et prima, uel multa, uel nihil significat:
 neq, enim est aliquis homo i equus. Quare nec in his necesse
 est hanc contradictionem ueram, illam uero falsam esse. Corollarium.

De futuris contingentibus. CAP. VIII.

IN istis ergo que sunt, et que facti sunt, necesse Regula 1
 est affirmationem, uel negationem ueram esse, uel falsam.
 In uniuersalibus quidem uniuersaliter, semper hanc que
 dem uerum, illam uero falsam esse: et in his que singula
 ria sunt (quemadmodum dictum est) in his uero que in un
 uersalibus non uniuersaliter dicuntur, non necesse est. Regula 2
 Etiam

¶ Al. si enim
hic quidam
dicunt.

etum est autem et de his. In singularibus uero, et futu-
ris, non similiter. Nam si omnis affirmatio, et negatio uera,
uel falsa est: et omne necesse est esse, uel non esse: et quare
si hic dicat futurum esse aliquod, ille uero non futurum di-
cat hoc ipsum: manifestum est quoniam necesse est uerum dice-
re alterum ipsorum, si omnis affirmatio, uel negatio uera,
uel falsa est: utraq, enim non erunt simul in talibus. Nam si
uerum est dicere, quoniam album, uel non album necesse est es-
se album, uel non album. Et si est album, uel non album: uerum
erat affirmare, uel negare. Et si non est, falsum dicit: et si
falsum dicit, non est: quare necesse est aut affirmationem, aut
negationem ueram esse, uel falsam. Nihil igitur neq; est, neque
fit, nec a fortuna, nec utrumlibet, neq; erit, neq; non erit; sed
ex necessitate omnia, et non utrumlibet. Aut. n. qui dicit, ue-
rus est; aut qui negat. Similiter. n. uel fieret, uel non fieret:
utrumlibet. n. nihil magis sic, uel non sic se habet, uel habebit.
Amplius aut, si est album nunc, uerum erat dicere prius, quo-
niam erit album. Quare semper fuit uerum dicere quodlibet co-
rum que facta sunt, quoniam est, uel erit. Si aut semper uerum
fuit dicere, quoniam est, uel erit; non potest hoc non esse, uel non
futurum esse. Quod aut non potest non fieri, impossibile est non
fieri. Et quod impossibile est non fieri, necesse est fieri. Om-
nia igitur, que futura sunt, necesse est fieri. Nihil igitur
utrumlibet neq, a fortuna erit: nam si a fortuna, non ex neces-
sitate. At uero nec quoniam neutrum uerum est, aduere contra-
git: ut quoniam neq; erit, neq; non erit. Primum enim, cum sit
affirmatio falsa: negatio non uera erit. Et cum haec falsa sit,
contingit affirmationem non ueram esse. Ad haec si uerum sit di-
cere quoniam album est, et magnum, oportet esse utrumq; Si ue-
ro erit cras, oportet fore cras. Si aut neq; erit, neq; non erit

¶ Al. addunt
sed omnia
ex neces-
sitate.

cras; non erit utrūlibet, ut est nauale bellū. oportet. n. neq;
fieri nauale bellum, neq; nō fieri. Quæ ergo coniungūt in
conuentientia, hæc sunt, & huiusmodi alia: si omnis affirma
tionis, & negationis, uel in ijs, quæ in uniuersalibus dicun
tur ut uniuersaliter, uel in ijs, quæ sunt singularia, neces
se est oppositarū hanc quidē uerā esse, illā uero falsam. Ni
hil autem utrunlibet esse in ijs, quæ sunt: sed omnia esse, &
fieri ex necessitate. Quare neq; cōsultare oportebit, neq;
negotari. quoniā si hoc quidē facimus, erit hoc: si uerō nō
hoc, nō erit hoc. Nihil. n. prohibet, & in annū decies mille
simū, hunc quidē dicere hoc futurū esse: illū uerō non dice
re. Quare ex necessitate erit: quodlibet eorū uerū erat di
cere tunc. At uerō nec hoc differt, si aliqui dixerint con
tradictionē, uel nō dixerint. Manifestum enim q. sic se habēt
res, etia si nō hic quidē affirmauerit quid, illi uerō negaue
rit. Nō. n. propter negare, uel affirmare, erit, uel nō erit,
nec in decies mille simū annū, magis quā in quāolibet tē
pore. Quare si in omni tēpore sic se habebat, alterum uerē
diceretur. necesse erat hoc fieri. Et unumquodq; eorū quæ
sūt, sic se habebat, ut ex necessitate fieret. Si. n. uere dixit
quis quoniā erit, nō potest nō fieri. Et quod factū est, ue
rū erat dicere semper, quoniā erit. Si quidē hæc imposibi
lia sunt: uidemus. n. esse futurorū principiū, et ab eo quod
cōsultamus, atq; aliquid agimus, & quoniā est omnino in
ijs, quæ nō semper actu sunt, esse possibile, & non esse simi
liter: in quibus utrūq; cōtingit, & esse & nō esse. Quare
& fieri, & non fieri, & multa nobis manifesta sunt sic se
habētia ut quoniam hāc uerstem possibile est incidere, & non
incidetur, sed prius exieretur. Similiter autē & nō incidi
possibile est. non. n. esset cā prius exieri, nisi possibile esset

res : duæ uerè mirime . Dico autem quoniam aut est, aut iustus adiacebit, aut iniustus : quare enim negatio : quatuor igitur erunt . Inteligimus uero quod dicitur ex ijs, quæ subscripta sunt .

Simplices .

A. antecede-
dep4.

A Homo iustus est.

C Homo iniustus non est .

Privatorie .

C Homo iniustus non est. A Homo iniustus est .

C. confa-
g4113.

Infinite .

C Homo non iustus non est. A Homo non iustus est .

Vniuersales & particulares affirmationes & negationes.

Simplices .

A Omnis homo est iustus. C Nō omnis homo est iustus.

Infinite .

C Non omnis homo est iustus . A Omnis homo est non iustus . Est iustus homo : huius negatio est , nō est iustus homo . Est non iustus homo : huius negatio est , non est non iustus homo . Est enim hoc in loco , & non est : iusto & non iusto adiaceat . Hæc igitur quemadmodum in reſpō-
la ius autem est , sic sunt aut osia . Similiter autem se habebant & si omniſis nominis sit affirmatio : ut omnis est homo talis negatio non omnis est homo iustus : omnis est homo non iustus non omnis est homo non iustus . Sed non, quia, ut dicitur, ut contigit . Contingit autem, ut aliquando, ut contigit, duæ oppositæ sunt . Aliæ autem duæ autem non homo, quæ subiectum aliquod additum : ut est iustus non homo, non est iustus non homo : est non iustus non homo, non est non iustus non homo . Plures autem his non erant oppositiones . Hæc autem extra illas, ipsæ

Regula 1.

ipse secundum se erunt, ut nomine mentes eo quod est non homo. In quibus uero est, non conuenit, ut in eo quod est sanum esse, & ambulare; in us uenit facti sic pestem, ac si est adderetur. ut est, sanus est omnis homo, non sanus est omnis homo. sanus est omnis non homo, non sanus est omnis non homo. Non enim dicent non est, non omnis homo; sed non negationem ad id quod est homo addendum est omnis enim non unum si significat, sed quoniam unum ueritate. Manifestum est autem ex eo, quod est, sanatur homo, non sanatur homo: sanatur non homo, non sanatur non homo. Hæc enim ab illis differunt, eo quod unum ueritate non sunt: quare omnis, ut natus nihil aliud significat quam universaliter de nomine uel affirmationem, uel negationem: ergo & reliqua eadem oportet apponi. Quoniam uero contraria est negatio ei, quæ est, omne est animal iustum, illa, quæ significat, quoniam nullam est animal iustum; hæc quidem manifestum est quoniam nunquam erunt neque uera simul, neque in eodem: his uero oppositæ, erunt alia uana. ut, eorum ne animal iustum est, & est aliquod animal iustum. sequuntur uero & hæc, eam quæ est, quæ est, omne est homo non iustus, hæc, nullus homo est iustus. illi uero & quæ est, aliquis est homo iustus, & oppositæ, quæ non non omnis homo, & non iustus, neque. & enim aliquem esse. Manifestum est autem in eadem quoniam in seculis in quibus, si uerum sit interrogatio, & quoniam eo si in mare uerum est ut, putasne Socrates sapiens est. non Socrates igitur est non sapiens. In ueritate hæc ueritas non est uera, quæ similiter dicitur; uera autem negatio est, ut, putasne omnis homo sapiens est: non, omnis igitur

Regula 2

Regula 3

¶ At est non
a. u. s. i. o.
n. o. i. u.
s. i. m. u.
t. a. q. u. o.
d. i. c. i. t. u. r.
m. o. d. o.
R. e. g. u. l. a.

crates, Socrates homo: Et si homo et bipes, erit homo
 bipes. Quoniam autem ut, si quod simpliciter dicat comple-
 xus est, tunc est accipere dicere incorrupte tenet, manifesta
 est. Quia, motum autem pronuntium est, nunc dis-
 cimus. Primum igitur, quod praedicatur, et de quibus
 predicari accidit, quod et quod secundum accidens dicuntur
 vel de eodem, vel alterum a. altero. Idem non erunt unum:
 ut homo albus est, et musculus. sed non est unum album.
 Et mixtum, accidentia enim sunt utraque; etiam. Nec si
 album, mixtum verum, sit dicere, tamen non erit album
 musculum unum aliquid, secundum accidens enim album
 musculum: quare non erit album musculum unum aliquid.
 Quocirca nec citharædus bonus simpliciter, sed animal
 bipes, non enim secundum accidens. Amplius: Nec quod
 cunque inveniunt in altero: quare neque album frequenter,
 neque homo, homo animal est vel bipes: inveniunt enim in
 homine animal, et bipes. Verum est autem dicere de aliis
 quo et simpliciter: et aliquid hominem, hominem; aut
 aliquid album hominem, hominem album: non autem
 simpliciter. Sed quando in adiecto quidam aliquid opposi-
 torum in sit, quod consequitur contradictio, non verum
 sed falsum sit, ut hominem mortuum, hominem dicere.
 Quando verum non tenet, et verum. An etiam quando in-
 est semper non tenet, et non est. quando vero non inest, non
 semper verum tenet. ut si homo est aliquid, ut poeta: ne-
 cessarium est, an non tenet non accidens enim praedicatur
 est, et non tenet non tenet enim (si poeta) sed non semper
 tenet. Praedicatur de Homero, ipsum est. Quare inquit
 hoc tenet praedicatio abus neque contrarietatem inest, si
 dissonantes pro nominibus accipitur, et secundum se-
 prae-
 di-

† Adhuc
 al. et ut
 e. d. g. e.

Regula 1

Regula 2

Conclusio 3

Regula 3

† Al. sem-
 per verum.
 Ch. s. 102

Regula 4

prædicantur, & non secundum accedens, & in his aliquid, & simpliciter verum erit dicere. Quod autem non est, quoniam opus illud est, non est, verum dicere. Aliquid. Opus enim eius est, non quoniam est, sed quoniam non est.

De enunciationibus modorum, possibilis, continenti, impossibilis, & necessarij. CAP. III.

His uero determinatis, perspicuum est quemadmodum se habeant negationes, & affirmationes ad sententiam: ex his scilicet, quæ sunt de possibili esse, & non possibili: & de contingentibus, & non contingentibus, & de impossibili & necessario. Habet enim de his tres enunciationes. Præterea eorum, quæ complacentur, illa enim est, quæ apparet contradictiones quædam; secundum illas enim, quæ affirmantur etiam, quæ est, & non est, negatio est. Sic hominem, non ea, quæ est, esse non est, non est, quæ est, est, & ad unum hominem: ea quæ est, non est, & ad hominem, sed non ea, quæ est esse non est, ad hominem. Si enim de omni aut affirmatione, aut negatione, non erit verum dicere esse non aliter hominem, quod si hoc motus est, quibuscumque: et non ad unum, item sicut pro pro, esse, dicitur: ut eius quæ est, homo est, habet, non habet, ambulat non homo, negatio erit, si habet, non ambulat homo: nihil enim differt dicere, hominem a non dare, vel hominem ambulantem esse: quare si hoc modo est: & eius quæ est possibile esse, negatio erit, possibile non esse, si non ea quæ est, non possibile est. Videtur autem in ratione esse, & esse, & non esse. omne enim quod est possibile dicitur, vel ambulare.

¶ videtur
quia d.
quod incon
ueniens est.

[illegible]

Prima descriptio consequentium.

I	III
Possibile esse	Non possibile esse
Contingens esse,	Non contingens non esse
Non impossibile esse	Impossibile esse
Non necessarium esse	Necessarium non esse
Possibile non esse	Non possibile non esse
Contingens non esse	Non contingens non esse.
Non impossibile non esse	Impossibile non esse
Non necessarium non esse	Necessarium esse
II	IIII

- Conclusio 3** Haec igitur impossibile, et non impossibile, eam quae est, contingens, et possibile, et non contingens, et non possibile sequuntur quidem contradictorie: sed conuersim. Eam enim quae est, possibile esse, negatio impossibilis requiritur, negationem uero affirmatio: nam illam, non possibile esse, et quae est, impossibile esse: affirmatio enim est impossibile esse, non impossibile uero negatio. Necessarium uero quematmodum se habet considerandum est.
- Conclusio 4** Manifestum est enim quoniam non eodem modo, sed contrarij, sequuntur: contradictoria autem sunt extra: non enim est in uita eius quae est, necesse non esse, ea quae est, non necesse est esse: contingit enim ueras esse utriusque in eodem. Quod enim est necessarium non esse, non est necessarium esse. Causa uero huius est, cur non sequatur similiter ceteris, quoniam contrarie, impossibile esse, necessarium non habet utrum uidetur: nam quod impossibile est esse, necesse est, hoc, utrum uidetur, si potius non esse.
- Quod uero impossibile est non esse, hoc necessarium est esse.

esse quare si illi statim sequuntur possibile, et non pos-
sibile. haec contradio, quoniam non significant idem, ne-
cessarium et impossibile, sed i quibus modum dictum
est, convertitur. At certe impossibile est sic poni contra-
dictiones necessarii. Nam quod certe esset non esse, pos-
sibile est esse nam si non, negatio conuenit: necesse
enim est aut affirmare, aut negare: quare si non est pos-
sibile esse, impossibile est esse. igitur u. possibile est esse,
quod necesse est esse: quod. igitur conuenit. At uero il-
lum quod est, possibile est: non uero est esse. si non.
Hanc uero ea, quod est, non necessarium est quare con-
tingit quod est in essentia est, non necessarium est:
quod est in conuenit. At uero ea, necessarium est esse
quod est cum quod est impossibile est esse, et esse, et esse
sunt non esse. Ita enim utraque conuenit recipere, bi um
autem utraque uera fuerit, non erunt. Itaque si
enim possibile est esse et non esse. Si uero non esse
se, non esse, non est utrumque possibile, et esse, et esse
ergo non necessarium non est, quod est possibile
est esse. Haec enim uera est, et esse, et esse, et esse
fit contradio, ut quod est esse, et esse, quod est non pos-
sibile est, et esse, et esse, et esse, et esse, et esse
bilibi est, et esse, et esse, et esse, et esse, et esse
gaudet, non est in esse non esse.

Col. 1482 5.

Conclusion 6.

Concluzie 7:

Средствъ.

Sequitur igitur & he
contradictiones
secundum
predictum modum, & nihil impossibile
contingit sic potius.

necessitate est, si cum natura est, quæ est priora sunt se
pterna: et quæ alia, nec potest priora esse. Quæ
quidē, nec fortitate sunt, nec potest priora esse: alia
vero cum potestate, quæ natura priora sunt, temporis et se
riora, alia vero nunquam alia sunt, nec potest priora esse.

Quæ magis aptæ euanciationes contrariæ
dicantur. CAPUT III.

Quæstio.

Præf. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Capit. 1. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

Ch. 2. 11

VIRUM autem contraria est affirmatio negationi, et

affirmatio affirmationi, et oratio orationi, per aliam, quo

nam omnis homo iustus est, et quæ est, iustus est, et

aut omnis homo iustus est, et quæ est, omnis homo iustus

est ut est, iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

iustus est, et quæ est, iustus est, et quæ est, iustus est,

175716 com-
175717 in 17-
175718 175719

95
nō bonū est: est uerō quoniam aliquid dicitur, est quod non est, neque
quod est, potest aliter iure nulla potestatem in se quodcumque
est, quod non est opinatur, neque quodcumque non est, quod est in
finitum. n. utrumque sunt, et quod est, opinatur quod non est,
et quod non est, quod est. Sed in quibus fallacia est, hae autem
sunt ex istis, ex quibus sunt generationes: ex oppositis, et ex
generationes. quare etiam fallacia. Si ergo quod bonum est, et
bonum, et non malum est, et hoc quod secundum illud, illud est,
et si cum illud accidens (accidit enim non malum est) in ipsis autem
in unoquoque uera est, quae secundum se est, et falsa, si iure est
uera: ergo ea quae est, quoniam non est bonum, quod bonum est,
eius quae secundum se est, falsa est. Illa uero quae est quoniam
malum est, eius quae secundum accidens quare malum erit falsa
de bono, ea quae est negationis opinio, quod ea quae est contraria
et alius autem est maxime, qui circa singula habet contraria
et opinionem, contraria enim est eorum, quae plurimum circa se
differunt. Si igitur harum contraria est altera, magis uere ne
gationis est contraria: manifestum est quoniam haec erit contra
ria. Illa uero quae est, quoniam malum est quod bonum est, tripli
tus est. Et enim quoniam non bonum est, nec est forte ipsum
eundem opinari. Amplius, si est in alio, potest et oportet se ha
bere, et hoc modo videtur bene esse. Etiam autem naturalis ea
quae est contradictoria, aut nuda, et in quibus necesse non sunt
contraria, de illis quidem alijs ea quae sunt, est uere opposita.
ut qui hominem non putat esse hominem falsus est. Si igitur haec
contraria sunt, etiam et aliae, quae sunt contrariae inter se. Am
plius, simili erit et alia opinio boni, quod non bonum est, et non
bonum, quod non bonum est, et praeter has, bonum, quod non bonum
est, et non bonum, quoniam bonum est. Illi ergo quae non bonum
quoniam non bonum, uere opinioni, quae est contraria. Non enim.

[Faint handwritten Latin text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

SYLLOGISMORVM DIVER-
SITAS AC NUMERVS,
ex Nicephoro.

[illegible]

ANNOTATIONS

N. P. A. C. 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

rer alie indefinitæ. Vniuersalem quidem priuatiam de eo quod est inesse, necesse est in terminis conuertere, ut, si nulla uoluptas est bonum, neque bonum uoluptas erit et uoluptas. prædicatiuam autem conuertere quidem necessarium est: non tamen uniuersaliter, sed in parte: ut, si omnis uoluptas est bonum: et bonum aliquid uoluptas. Particulariorem autem affirmatiuam quædam conuertere necesse est particulariter. Non si uoluptas aliqua bonum: et bonum aliquid quod erit uoluptas. Priuatiam uero non est necessarium. Non enim si homo non inest alicui animali, et animal non est alicui homini. Primum ergo sit priuatiua uniuersalis, a b, propositio: si ergo nulli b inest a: neque a, nulli inest b. nam si alicui inest ut c, non ueram erit nullum b esse a: nam c eorum quæ sunt b aliquid est. Si uero omni b inest a: et b alicui a inest: nam si nulli, neque a, nulli b inest, sed positum erat, omni inesse. Similiter autem et si particularis est propositio: nam si inest a alicui b: et b alicui eorum quæ sunt a necesse est inesse. si enim nulli, nec a, nulli inest b. Si autem a, alicui eorum quæ sunt b, non inest: non necesse est et b, alicui a non inesse, ut si b quidem sit animal, a uero homo, homo enim non omni animali, animal uero omni bonum inest.

De conuersione propositionum de modo.

CAPVT III.

EODEM autem modo se habebit et necessariis propositionibus non uniuersalis quædam priuatiua uniuersaliter conuertere. Affirmatiuarum autem utraque, particulariter. Non si necesse est a, nulli b inesse, necesse est et b nulli a inesse: si enim alicui contrariet: et a, ille a b continget. Si autem ex necessitate a, omni uel alicui b, inest

et b,

Neque bonum nullum, superfluum est negatio, et equum. daz negationes frequentes apud Græcorum.

Modi conuersiones, necessarium, ubi potest.

eius quod est omni in se, animal, homo, equus : eius uero
quod est nulli, animal, homo, lapis. Quando uero nec pri-
mu in medio, nec in ultimo extremo ulli inest, nec sic erit syl-
logismus. Ternarius uero ut in se, scientia, linea, medicina;
aut non inest, scientia, linea, unctus. Vniuersalibus igitur
tunc exit, in his ternis, manifestum est in hac figura quid
do erit, et quando non erit syllogismus : et quoniam cum
est syllogismus, nec finem est terminos sic se habere, ut
dixerimus, si sic se habent, manifestum quoque erit syl-
logismus. Si autem hic quidem terminorum uniuersaliter,
alius uero particulariter ad alium, quando uniuersale
quidem ponitur ad maiorem extremitatem uel predicam-
tum, uel particularem, particulare uero ad minorem pre-
dicatum; necesse est syllogismum esse perfectum. Quan-
do uero ad maiorem ad quolibet modo aliter se habent
termini; impossibile est. Dico autem maiorem extremita-
tem quidem inquam, ad minorem uero, quae sub me-
dio est in se enim a quodam, omni b b autem alicui : ergo
si est de omni praedicari, quod in principio dictus est, ne-
cesse est a, alicui in se. Et si a quidem, nulli b inest, b a-
licui alicui : necesse est a alicui non in se : determinatum
est enim de nullo, quomodo dictum est. quare erit syllo-
gismus perfectus. Si uero autem est in se finitum, et
e predicatum, non tenetur, uel quod in finitum, et
particulare in uero. Si autem ad minorem extremitatem
uniuersale ponitur uel praedicatum, uel particularem
non erit syllogismus, nisi quod est determinatum, neque negatum
neque in se, et particularis ut sit a quidem, alicui
b inest, in non est b in se, omni c inest. Terminum ut in
esse bonum, habet praedicatum : ubi non in se, bonum, habet
bitum

bitus, in disciplina. Rursus si b quidem, nulli e: a uero, alicui b inest, uel non inest, uel non omni inest, nec si. erit syllogismus. Terminum omni in se, album, equus, cygnus: nulli in se, album, equus, coruus. Iam autem et si a b indefinitum sit. Nec quando ad maiorem extremitatem quidem uniuersale ponatur uel predicatum, uel priuatum; ad minorem uero particulari priuatum: non erit syllogismus uel indefinito, uel particulari inempto. uelut si a quidam, omni b inest: b autem alicui e non inest, uel non omni inest. Cui enim alicui non inest medi. n, hoc omne & nullum sequatur prius. Ponantur enim termini, animal, homo, album: d. n. & d. quibus alb s non predicatur homo, sumantur, cygnus, & nix: ergo animal de uno* qui dem omni predicatur, de altero* uero nullo: quare non erit syllogismus. Rursus si a quidem, nulli b inest, b autem alicui e non inest: & sint termini, inanimatum, homo, album, de inde sumantur, a b, de quibus non predicatur homo, cygnus & nix nam inanimatum de hoc* qui tunc omni predicatur, de illo uero nullo. Amplius: Quoniam in definitum est alicui eorum quæ sunt e, non inest b: uerum est autem & nulli inest, & si non omni, quoniam alicui non inest. Sumptis autem his terminis uelut nulli inesse, non fit syllogismus, hoc enim dictum est prius, manifestum ergo est, quoniam in eo quod sic s. habent termini, non erit syllogismus. Iset enim & in his. Similiter autem ostendetur, & si in maiori ponatur priuatum. Neque enim si ambo interualla particularia predicantur, uel priuati e dicantur, aut hoc quod a i predicatum, illud uero priuatum uel hoc quidem u* priuatum, illud uero definitum, uel ambo indefinita, non* erit syllogismus nullo modo,

Termini

* Albo. sili
ec. o.
* A. s. c. li
cet i. luc.

* Albo. sili
ec. de. me
* s. i. i. z
c. 2. 10.

* Albo. nega-
ti. per-
fuit.

[illegible]

De Helygenstatuten der Stadt Gera.

C A P V T. V.

[illegible]

* Abundant
negatio

Hic quo
que de a-
to

[illegible]

[illegible]

Mantique, in rebus, & ex parte quorundam, si sic habent terminos ad alios, ut dictum est, si illogizamus ex necessitate, & sic illogizamus, necesse est terminos sic se habere. Patet autem & quoniam omnes imperfecti sunt, qui in his se habent illogizant: omnes enim perficiuntur quoniam per quibusdam, quos vel inane terminos ex necessitate sui ponimus velut hypoth. es, ut quidem per impossibile ostendimus. Et quoniam non sic alter natus, illogizamus per hanc figuram, et omnes privationes, & universales, & particulares.

De syllogismis à fortiori tertio figuræ.

CAPVT VI.

ST autem et in hoc quidem omni, illud uerò nulli in-
est; uel ambo omni, uel nulli; prout quidem in in-
uoco tertium. Medium autem, in hac dico, de quo ambo
predicamus: Ex remotis uerè, quæ prædicantur. Ma-
iorem autem extremitatem, quæ longius est medio: mino-
rem uerò, quæ propius. Ponitur autem medium foras qui-
dem extremitatum, ultimum uerò positione est. Perfe-

H 445

Словарь

[illegible]

medium, alter uero partem. Si ergo sit
 tuus; necesse est fieri tale. Si uero
 uerbaliter minorum. Nam si
 necesse est et per, dicitur non esse. Si
 aliter inueniatur, dicitur per.
 est. Autem dicitur per, aliter per. Si
 et per. Rationem per, dicitur per, per. Si
 et per, dicitur in se. Nam de motibus
 autem demonstrare et per in se, si
 quod malum non in prius. Si autem in
 per et tuus, aliter si per prius; et
 per et tuus, quando maior qui in se
 erit, si non in se. Si autem per, non
 est nec per et per, dicitur non in se. Si
 et per, et per et per, si non in se, non
 tem et sine deductione. Si per et per
 sunt, et per non in se. Quod si
 et tuus, non erit in se. Si per et per
 aliter non in se. Terminum
 non, in se. Si per et per, non in se, et
 aliter non in se, aliter non in se. Si per
 autem dicitur et per in se, aliter per
 et in se. Si per et per, non in se, non
 cum in se, non in se. Si per et per, non
 non in se, non in se. Si per et per, non
 erat in se, non in se. Si per et per, non
 per et per, non in se. Si per et per, non
 maior et per et per, non in se, non in se;
 erit in se. Si per et per, non in se, non in se.
 per et per non in se. Rationem enim prima erat in se, et

necessarium. Cuiusmodi propter alios et prius dictus, et
 unum videtur per modum premissis, et sic exagimus
 minorem ex maiore ad maiorem, et si eundem, omni b
 in hac et b, et in illis, et conversis et. propositionibus,
 necesse est. Si autem in illis. Similiter autem et in alijs
 figuris, et per eundem per contrarios illos quibus.

Et necesse est per modum distinctionis propter et alio parti
 et in per hunc et in factum, et per eundem omni b, et con
 versis. Maior enim necesse est quod in omnes modis, et in
 longioribus, et in per primam figuram. Atque in
 hac, et in per hunc et in clauduntur omnes, et in
 in prima, et in et in hac quod in per hunc et in
 contrarios et in clauduntur omnes, et in per hunc et in
 in omni b, et in per hunc et in per hunc et in
 quod in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 Vt in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 aliter b, et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 in hac et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 necesse est philosophos ad universales syllogismos primas per
 re, et in hac et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 per illos per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 universalis quod in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 utraque per ad impossibile reductionem, et in per hunc et in per hunc et in
 sunt particularis, et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 et per hunc et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 Si enim nulli b, et in omni modis et in per hunc et in per hunc et in
 mus, per hunc et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 erit demonstratio, et in omni modis et in per hunc et in per hunc et in
 et in non in hac et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in
 autem nulla in hac et in per hunc et in per hunc et in per hunc et in

ponis autem et ex terminis manifestum, quoniam non erit
 eorum quo necessaria ut sita quidem sit motus, b autem sic
 anima, in quo autem n e homo: namque homo animal est ex
 natura sua. motus autem animalis est ex accidenti, quare
 non est b. Si autem ante et si privativa sit ab. Nam
 eadem est conclusio. In particularibus autem analogis
 non si universalis quidem est conclusio, et conclusio erit
 necessaria. Si autem particularis non necessaria, ne pre-
 uativa sit a predicata fuerit universalis propositio. Si
 autem prius non universalis necessaria, et a quidem, omni b
 insit ex necessitate, b autem alicui c insit solum: necesse
 est ergo a alicui c insit ex necessitate: nam c sub b est, b
 autem omni a inerat ex necessitate. Similiter autem et si
 privativus syllogismus sit: nam eadem erit demonstratio.
 Si autem particularis est necessaria, non erit conclusio ne-
 cessaria: nam in particularibus, quemadmodum nec
 in universalibus tollitur, tollitur autem et in privati-
 uis. Tertius motus, ut in d, arborum.

De mixtis ex una necessaria, & altera
 absolutam in secunda figura.

C A P V T X.

IN SECUNDA autem figura si privativa quidem
 propositio necessaria sit, et necessaria: conclusio erit
 necessaria. Si autem privativa, non necessaria. Sit
 enim propositio privativa necessaria: et a, b quidem nulli
 committitur, c autem nulli tantum: quoniam ergo con-
 uersa propositio, et b, nulli a contingit. a autem, omni
 c committitur, nec continetur b: nam c sub a est. Similiter
 autem et si propositio privativa non necessaria, nam si a, c nulli con-
 tingit, c cunctis a poterit insit. a autem omni b insit.
 quare

1. h. p. r. c. c. p. t. c. p. a. d. n. a. l. i. e. n. t. e. m. i. t. ;

 o. n.
 o. p.
 e. x.
 m. a. b.
 u.
 l. o. u.
 p.
 a.

1. d. & d.

I. n. p.
 f. u.
 n.
 r.
 t.
 c.
 m.
 p.
 a.
 q.
 a.
 c.
 c.
 e.
 p.
 c.

se habent ut dictum est. Et undem syllogismum nam si e dicitur de d; d autem de c, et c, de c, de c ex necessitate. Et si utrumque possibile, et conclusio erit possibilis. Quod autem modum ergo si quis ponat a quatenus propositiones, b autem conclusionem, necesse est ut a ex existente necessario, et b simul esse necesse sit; et etiam possibile. Hoc autem est notandum si enim est quantum ad a, et b posito, et non impossibile, et quod accipit propter positionem si non erit, et non impossibile ut si a si dum quatenus est, et a non impossibile, cum autem sit a et b; et b erit falsum quod a, non tam impossibile. Non ostenditur si a quatenus a, est b, et cum possibile est a, possibile est b. Propositionem est a possibile esse, et b erit possibile si a impossibile est b, si nullum erit possibile et impossibile. Determinatis autem us, ubi a, omni b; b autem, eo ut igitur omni c; necesse est a igitur contingere omni c inesse. Non enim contingat, b autem omni c ponatur inesse. hoc autem, si falsum quidem, non tam impossibile; si ergo a quatenus non contingit omni c, b autem omni c inesse, non omni b contingit. Sit enim syllogismus per tertiam figuram. Sed possumus et omni c contingere in his. necesse est ergo a, omni c contingere. Falso enim posito et non impossibile, quod accipit est impossibile. Possibile est autem et propter non habere in facere impossibile ponentes b in his, et non impossibile, inesse, a autem omni b contingit, et omni c contingit. Sed possumus et non omni possibile inesse. Oportet autem accipere omni inesse non necesse in tempus deo et nunc ut nunc, aut in hoc tempore; ita simpliciter et c. b autem modum propositiones et syllogismos facimus, quoniam, et non

necessaria: non enim, si a est, b est, necesse est, si a non est, b non est. Est
 contra, si a est, b non est, necesse est, si a non est, b est. Si
 dum autem a est, terminos. Si autem a non est, non impossi-
 tur, si a est, b non est, autem a non est, b est. Si autem, ex
 ipsis quod a non est, propter quod a est, nullus est, et loqui-
 mus contra, si a est, b non est, necesse est, si a non est, b est.
 ex quo manifestum est, in primis, quod a est, b non est, b
 autem contingit, si a est, b non est, si a non est, b est.
 nihil est necessarium. Si autem a non est, b est, a est, b non
 est, b est, contingit, non autem, si a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 autem modo, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 et, nam per se, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 necesse est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 in se, b autem contingit, si a est, b non est, a non est, b non
 est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non est, a non
 est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 verum est, a est, b autem propositio, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 et non contingit, nec tamen, a est, b non est, a non est, b non
 est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non est, a non
 est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 modo, si per se, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 no. Terminum autem compositum ex a et b est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 esse, alium, autem, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 mal, per. Nam, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 hic sunt termini, et hoc quod propositum in se, a est, b non
 est, a non est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 la vero nuncitur contrarius, a est, b non est, a non est, b non
 est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non est, a non
 est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 ex remotionem, contingit, si a est, b non est, a non est, b non
 est, a est, b non est, a non est, b non est, a est, b non est, a non
 est, b non est, a est, b non est, a non est, b non est.
 syllogismus: verum tamen quando loquidem ex ipsis, quando

autem in propositione conuerso, quando uerò utrunque bo-
 rum, & ob quam causam, diximus. Si autem hoc quidem
 universale, aliud uero particulare sumitur interuadentium,
 quando ad maiorem quidem extremitatem universale pon-
 nitur, & non uero in illa negatiuum, siue affirmatiuum,
 particula, autem affirmatiuum & inesse, erit syllogis-
 mus per se, si quidem inclinatione & cum universales sunt ter-
 mina, & tota, & non autem eadem, quæ & prius. Quan-
 do autem in maiori quidem fuerit ad maiorem extremita-
 tem, in se, & non contingens, alterum uero particula-
 re, & contingens, siue affirmatiue, siue negatiue ponatur
 utreque, siue hæc quidem negatiua, illa uero affirmatiua;
 omnino est syllogismus imperfectus. Verum hi quidem
 per impossibile continentur, illi uero per conuersionem
 conueniunt, quæ ad modum in prioribus. Erit autem syl-
 logismus per conuersionem, & quando universalis qui-
 dem ad maiorem extremitatem posita significauerit inesse
 se, non in se, & particularis uero cum sit priuatiua, siue
 matius contingens, ut si aliquid omni b inest, uel non in-
 est, b autem alibi contingit non inesse, conuersa enim b
 secundum eam contingere, sit syllogismus. Quarto autem
 non tunc, cum sit particulariter posita propositio; non
 erit syllogismus. Terminum itaque, affirmatiuum, nix non
 inesse, uel inesse, aut inesse, per inuersionem enim est
 suum, ut inesse, si autem in universale quidem ponatur
 ut inesse, non inesse, extremitatem, particulare autem ad maio-
 rem sit priuatiuum, siue affirmatiuum, siue contingens,
 siue in se, utrumque, nullo modo erit syllogismus. Nec
 cum particularis, nec in se, nec ponitur propositiones,
 siue contingere, tamptæ, siue in se, seu permutatum; nec
 sic

4. Vt patetur
 1. c. 1. p. 1.
 2. p. 1.
 3. p. 1.
 4. p. 1.
 5. p. 1.
 6. p. 1.
 7. p. 1.
 8. p. 1.
 9. p. 1.
 10. p. 1.

ſi erit ſyllogiſmus: demonſtratio autem eadem, quæ in prioribus. Terminum autem communis in ſe quidem ex neceſſitate, animal, album, homo: non contingere uerò, animal, album, tunica. Manifeſtum eſt igitur, quoniam uniuersali poſito ad maiorem extremitatem ſemper erit ſyllogiſmus, ad minorem autem nunquam.

Modo neceſſarii, & contingentis in prima
figura. CAP. XV.

Quando autem hæc quidem propoſitionum ex neceſſitate ita in ſe, uel non inſe, illa uerò contingere ſignificat; ſyllogiſmus quædam erit hoc modo habentibus terminis. Et perfectus, quando ad minorem extremitatem ponetur neceſſaria. Concluſio autem, ſi prædicatum ſit quidem terminum, contingentis, & non inſe erit, ſi autem uerſaliter, ſive non uniuersaliter ponantur: ſi autem ſine hoc quidem affirmatiuum, illud uero priuatiuum, quando affirmatiuum quidem fuerit neceſſarium, & contingentis erit concluſio, & non ita quod eſt non inſe. Quando autem priuatiuum neceſſarium, & contingentis non eſt, & non inſe, ſive uniuersales, ſive non uniuersales ſint termini. Contingere autem in concluſione, oſtendi modo accipiendum eſt, pro in prioribus tres autem, quod eſt ex neceſſitate non inſe, non erit ſyllogiſmus aliud enim eſt non ex neceſſitate inſe, & ex neceſſitate non inſe. Quoniam uolunt uniuersalibus affirmatiuis exiſtentibus terminis non ſit concluſio neceſſaria, manifeſtum: uſt enim a omni b ex neceſſitate, b autem contingit omni c; erit igitur ſyllogiſmus imperfectus, quoniam a contingit omni c inſe. Quoniam autem imperfectus, ex demonſtratione

Demonſtratio
conclusionis
conclusionis.

multum habentibus se terminus, et in eo quod est inesse, et
in necessariis, et per, et non habet. Logismus: ueruntamen se
cundum inquam, quidem posita priuatiua propositione, eius
quod est contingere erat syllogismus: secundum necessarium
autem priuatiua, et contingere, et non inesse. Priuatiua
autem et quod contingit omnes et perfecti syllogismi, et quo
modo perueniuntur per predictas figuras.

De syllogismis ex ambabus contingentibus in
secunda figura. CAP. XVI.

In secunda autem figura quando contingentes quidem
sunt uterque per propositio et, in illis erit syllogismus. Sicut
sunt affirmatiua et priuatiua et sunt inuicem, sunt parti-
cularis et, et in hoc contingit inesse, illi uero con-
tingere peruenit. Sicut per, quod tenet inesse, et non est, non
qui uero syllogismus priuatiua ueruntamen, et ex utroque
per. Eodem modo et quod tenet, hoc quidem ex necessitate
la uero contingere et ueruntamen oportet autem et in utroque
per quod in conclusionibus est contingens, quem in modo
in prioribus. Priuatiua ueruntamen est utentium quum non con-
uertitur in contrariis, priuatiua erit si contingit nulli
non necesse est et contingere nulli. Ponatur enim hoc
et contingit nulli inesse, ergo quoniam conueniuntur,
que sunt in eo quod est contingere affirmationes negationi-
bus, et contrariis, et contrariis, b autem contingit nul-
li inesse in illis. Et quoniam et omni a contingit huius
se. Hoc autem si dicitur. Non enim si hoc huius omni con-
tingit, et hoc huius contingat necessarium priuatiua non conuertitur
priuatiua. Amplius autem nihil prohibet a quidem contingere
nulli

nulli b: b autem alicui a ex necessitate non inesse: ut album
 quidem contingit omni homini non inesse, nam & inesse:
 hominem autem non verum est dicere quoniam contingit
 nulli albo, pluribus enim ex necessitate non inest: necessa-
 rium autem non inerat contingens. Sed nec ex impossibili
 ostendetur conuertens: ut si quid putet, quoniam fal-
 sum est b contingere nulli a inesse, verum non contingere
 re nulli a: affirmatio enim & negatio: si autem hoc ve-
 rum, ex necessitate alicui i inesse b: quare & a alicui b
 inesse, hoc autem impossibile. Non enim si a non contingit
 ulli b; necesse est a alicui b inesse. Nam non contingere nul-
 li, dicitur dupliciter: hoc quidem si ex necessitate alicui in
 est, illud vero si ex necessitate alicui non inest: Nam quod
 ex necessitate alicui eorum que sunt a, non inest, non est
 verum dicere, quoniam omni contingit non inesse: quemad-
 modum nec quod alicui inest ex necessitate, quoniam omni
 contingit inesse. Si ergo aliquis putet, quoniam non contin-
 git e, omni d inesse, ex necessitate alicui non inesse ipsam,
 falsum sumet; omni enim inest, si contingat: sed quoniam
 quibusdam ex necessitate inest, propter hoc dicimus non
 omni contingere. Quare et quod est contingere omni
 inesse, & ea que est ex necessitate alicui inesse, opponi-
 tur: & ea que est ex necessitate alicui non inesse, simili-
 ter autem & ea que est contingere nulli. Palam ergo
 quoniam ad sic contingens, & non contingens, ut in prin-
 cipio determinamus, non solum ex necessitate alicui inesse,
 sed & ex nec., sic ite alicui non inesse sumendum. Hoc au-
 tem sumpto, nihil accidit impossibile: quare non fit syllo-
 gismus. Manifestum ergo ex ijs que dicta sunt, quoniam
 non conuertitur priuatiua. Hoc autem ostenso ponatur
 a, b qui-

ad q. sunt contrarij, & non ad idem: per contrarios
 nemer. & c. ut. *q. d. si*
 non
 pot.
 et
 Quia
 genere
 quod
 neutro autem modo pers.
 to
 se
 gens
 motu
 demon
 esse
 man
 non
 necessarium
 logismus
 natur
 privative
 Et quanto
 uel utraque
 do aliter
 erit
 quoniam
 potest

Aliter autem dicitur, & contingens in secunda
 figura. **CAP. XVII.**

Si autem altera quidem in se, altera vero contingere
 signum

utrumque ponuntur in lehnute, uel affirmatiue, uel negatiue,
utrumque particulares. demonstratio autem eadem est per
eosdem terminos.

Mistio necessarij, & contingentis in secunda
figura. CAP. XVIII.

Si autem hæc quidem propositio, quoniam ex necessitate, illa uero contingere significat; primum uero quid in necessaria erit syllogismus, non totum quoniam contingere non inesse, sed et quoniam non inesse: si autem una autem non erit. Ponitur autem a b quidem nullo inesse ex necessitate, c autem omni contingere; contra, si ergo privatur, c b nulli a inesse, a autem omni c contingere. Sic igitur sum per primam figuram syllogismus quoniam b, contingit nulli c inesse. Si nullo autem manifestum, quoniam nullo inesse b, nulli c ponitur enim inesse. ergo a b contingit; b autem inesse alicui c; a, autem c non contingit. Si autem omni ponitur contingere. Si autem autem nullo contingitur, et si ad c ponitur privationem. Rursum uero si per se causa quod non necessaria, altera autem in privatione, a, c contingit. Si ergo a b contingat nullo, c autem omni inesse ex necessitate, ergo b, alicuiuslibet terminus, non autem inesse. Si autem c, accipiat enim b ex necessitate, non contingit enim a b inesse; in quo autem a b, c, non, in quo contingit. ergo a b inesse, quod inesse, si autem a b homini nec contingit nulli, et homo nullo c ergo ex necessitate. Quomodo igitur eius quod si contingere non est syllogismus, manifestum est. non ex necessitate non contingens. Si tamen non necessaria, nam necessaria autem ex utroque necessaria, aut ex privativa necessaria contingat.

gebat. Amplius & possibile est quod posuit b. i. e. c. Nihil enim prohibet e quidem sub b. e. i. a. & c. i. a. b. q. d. omni contingere: e vero ex necessitate in a. i. e. i. t. est quidem e uigilia, b. autem animal; in quo autem a. i. totus. Nam uigilia si quidem ex necessitate u. est motus, animal autem nulli contingit, & omne uigilans animal. Manifestum ergo quoniam non eius quod est non in se: si quidem sic se habent d. u. terminis, nec. i. est u. i. e. neq. autem oppositarum affirmationem; quare nullus erit syllogismus. Similiter autem ostenditur, & conuerso posita affirmatiua.

Si autem simul figurae sint propositiones, cum priuatiue sint, neque per se, neque in se, conuersa i. e. c. i. a. in contingere propositionem, que maxime in prioribus. Si sumatur enim a. b. quidem ex necessitate non in e. c. e. autem contingere non in a. i. e. conuersis autem propositionibus b. quidem in a. i. e. a. autem in e. c. i. a. i. e. i. t. i. a. i. t. u. r. prima figura. & si ad e. ponatur priuatiua similiter. Si autem preteritua ponatur, neque in se, neque in e. c. i. a. i. t. u. r. Nam eius quod est non in se, a. i. e. c. i. a. i. t. u. r. ex necessitate, non in se, manifestum quoniam in non erit, eo quod non sumptus est priuatiua propositio, neq. in eo quod est in se, neq. in eo quod est ex necessitate in se, i. e. l. n. p. eius quod est contingere non in se, ex necessitate cum sic se habentibus, b. non in e. c. i. t. u. r. si a. quidem, ponatur album, in quo autem b. cognus. in quo autem c. b. non in e. c. i. t. u. r. oppositarum affirmationem, quoniam ostendit in e. c. i. a. i. t. u. r. i. e. i. t. u. r. neq. in e. c. i. t. u. r. non ergo sic syllogismus omnino. Similiter autem se habet, & in particularibus propositionibus.

Quando autem fuerit priuatiua, & uniuersalis, & necessitaria, semper erit syllogismus, & eius quod est contingere

inesse, erit syllogismus, quoniam modum in prioribus. Sumē
dum autem ex multis praeter, quod, et in conclusionibus
contingens. * Sicut ergo prius contingens: et a et b
contingant omni c in se: quoniam ergo conuertitur affir-
mativa particulariter, b autem omni c contingit: et c ali-
cui b contingit: quare si a quidem omni c contingit, c ali-
cui b, et a autem b contingit: fit etiam prima figu-
ra. Et si a quidem contingit una c in se, b autem omni c
contingit: necesse est a alicui b contingit: et conuēsse: erit
enim rursum prima figura per conuersionem. Si autem in
utraq; priuatiue ponantur: ex his quidem, quae sumpta
sunt, non erit necesse a uiam conuersis autem propositioni-
bus, erit syllogismus, quoniam in hoc in se, c in se. Si enim
a et b contingunt et non in se, si ratiocinatur contingere
re non inesse, rursum erit prima figura per conuersionem.

Si autem hic quidem terminus sit in se, et aliter
rō particularis, eodem modo se habebit. Si terminus quo
in se: et erit, et non erit syllogismus. Contra: enim a
qui in omni c; b autem alicui c in se; erit ergo in se
prima figura particulari propter conuersionem. Si
a omni c, c autem alicui b; et a alicui b contingit: si ad
b e ponatur una in se. Similiter autem erit et si a alicui
priuatiue sit, b c autem affirmatiua: erit tertia figura per
prima figura per conuersionem. Si autem utraque priuatiue
ponantur, haec quidem uniuersali et in se, et particulari
ter, per ea quidem, quae sumpta sunt, non erit syllogismus:
conuersis autem in propositiōibus, et quoniam in se
in prioribus. Quia, ut in utraque priuatiue, et in se, et
particulares sunt, non erit syllogismus. Et tunc
est a omni b, et nudi in se. Terminum in se, et aliter, et
K abum:

* Quia scilicet
et aliquam
do pro con-
tingenti non
necessario,
& aliquando
pro contin-
genti con-
tinui desu-
nt in ut.

album : non inesse, equus, homo, album : medium, album.

Misio contingens, & inesse in tertia figura.

CAPUT XX.

Hoc capitulum
est de
hoc capite.

Si autem hæc quidem propositionum inesse, illa autem contingere significet, conclusio quidem erit quoniam contingit, & non quoniam inest. Syllogismus autem erit eodem modo se habentibus terminis, quo et in prioribus. Sine enim primum predicativæ, & a quidem omni c inest : b autem omni c contingat : conuer a ergo b c erit prima figura, & conclusio quoniam contingit a alicui b inesse : cum enim altera propositionum in prima figura significat contingere, & conclusio erit contingens. Similiter autem inest si b c, quoniam inest a c autem contingit inesse. Et si a c quidem priuatiua, b c autem predicatiua, inest autem alterutra utriusq, contingens erit conclusio : sic enim rursum prima figura. Item enim est autem, quoniam, si altera propositio significet contingere in prima figura, & conclusio erit contingens. Si autem contingens priuatiua ponatur ad minorem extremitatem, vel si utraq, ponatur priuatiua, per e : quoniam quæ postea sunt non erit syllogismus : conuersis autem, erit, quoniam admodum & in prioribus. Si autem hæc quidem propositionum sit uniuersalis, illa uero particularis, utriusq, quoniam predicatiua, aut uniuersali quodam priuatiua, particulari autem affirmatiua, idem modus erit syllogismorum : omnes enim clauduntur per primam figuram. Quare manifestum quoniam eius quod est contingere, & non eius quod est inesse, erit syllogismus. Si autem in affirmatiua quodam uniuersalis, particulari autem particularis, per impossibile erit demonstratio.

Stratlo. Infit enim *b* quidem omni *c*, *a* autem contingat alicui *c* non inesse, necesse est ergo *a* alicui *b* contingere non inesse: nam si omni *b* inest *a* ex necessitate, *b* autem omni *c* positum est inesse, *a* omni *c* ex necessitate inest. Hoc autem ostensum est prius, sed positum est alicui contingere non inesse. Quando autem in infinitum, uel particulares sumuntur utraq; , non erit syllogismus; demonstratio autem eadem quæ & in uniuersis, & per eosdem terminos.

Mistio necessarij, & contingentis in tertia figura. CAPVT. XXI.

Si autem est hæc quidem propositio necessaria, illa uerò contingens; si prædicatiui quidem sunt termini, semper eius quod est contingere, erit syllogismus. Quando autem fuerit hic quidem prædicatiuus, illi autem priuatiuus; si sit affirmatiuus quidem necessarius, eius erit quod est contingere non inesse; si autem priuatiuus; & eius quod est contingere non inesse, & eius quod est non inesse; eius autem quod est ex necessitate non inesse, non erit syllogismus, quemadmodum & in alijs figuris. Sint ergo prædicatiui termini primus: & *a* *c* quidem omni inest ex necessitate: *b* autem omni *c* contingat inesse, quoniam ergo *a* omni *c* necessario inest, *c* autem alicui *b* contingit; & alicui *b* contingens erit, & non inest: sic enim accidit in prima figura. Similiter autem ostenditur, & si *b* *c* quidem ponatur necessaria; *a* *c* autem contingens. Rursum sit hoc quidem prædicatiuum, illud uerò priuatiuum, necessarium autem prædicatiuum: & *a* quidem contingat nulli *c* inesse. *b* autem omni inest ex necessitate *c*; erit ergo rursum prima figura, & conclusio contingens, sed non

Hoc caput
capitulum
quod est
in figura
in b c

X a inesse.

in se. Nam privativa propositio contingere significat. Manifestum est igitur quoniam conclusio erit contingens, cum enim sic se habebant propositiones in prima figura, & conclusio erat contingens. Si autem privativa sit propositio neci, sicut, & conclusio erit: quoniam contingit autem non inesse, & quoniam non inesse. Ponatur enim a non inesse c ex necessitate, b aut in omni c contingere; c o i ergo b c affirmativa, prima erit figura, & necessaria privativa propositio. Cum autem sic se habebant propositiones, accidebat a, & contingere alicui c non inesse, & non inesse, quare & a necesse est alicui b non inesse. Quando autem privativum ponitur ad maiorem extremitatem, si contrarius quidam; erit syllogismus translativus per conversionem, quoniam modum & prioritas. Si autem recipitur, non erit. Et tamen necesse est omni, & nulli contrarium. Tercium omni in se somnus, equus, homo, & loco. Nihil inesse, somnus, equi, vigilans homo. Similiter autem se habebit, & sibi quidem terminorum sit una non inesse, & autem particularis ad medium: non si utrique sit per contrarium eius quod est contingere, & non eius quod est inesse, erit syllogismus. Et quando hoc quidem privativum ponitur, necesse est utroque affirmativum, necessarium autem semper affirmativum, huius quod est contingere. Quando autem a privativum sit c illam, & conclusio erit quod est non inesse. Et idem modus erit demonstrationis, & cum terminus autem non terminus sit terminus. Necesse est enim si c, & manifestam per se syllogismus: quoniam in se, & in se, & illam accipere. Quando autem privativum ponitur ad maiorem sumptum ponitur ad maiorem extremitatem; si contingens quidem, erit syllogismus per contrarium.

conuersionem : si autem necessarium sit ; non erit ostense-
tur autem eodem modo , quo et in universalibus , et per
eosdem terminos. Manifestum ergo et in hac figura , quan-
do , et quomodo erit syllogismus , et quando eius quod est
contingere , et quando eius quod est in se . Patet au-
tem et quoniam omnis imperfectus , et quoniam perfici-
untur per primam figuram .

De syllogismo ostensiuo . CAP. XXII.

Quoniam igitur qui in his figuris sunt syllogismi ,
perficiuntur per eos qui in prima figura sunt universales
syllogismos , et in hos reducuntur , patet ex anti's . Quo-
modo autem ab eis erroris syllogismus sic se habebit ,
nunc erit manifestum , cum ostendimus facit omnis qui sit ,
per aliquam harum figurarum fieri . Necessarium est ergo
omnem rem contradictionem , et omnem contradictionem aut im-
possibilem quod sit non esse monstrare . Et hoc aut universa-
liter , aut particulariter . Amplius aut ostendimus , aut ex
hypothese . Eius autem quod est ex hypothese , pars est
per impossibile de . Etiam enim ergo dicemus de ostensiuo : his
enim ostensis , manifestum erit et de his qui ad impossi-
bile , et omnino de his qui ex hypothese . Si ergo oporteat
a de b , vel a de c , vel non a de c : necesse est su-
mere aliquid de aliquo . Si ergo a sumatur de b , quod ex
principio erit sumptum , si autem a de c , et autem de nullo
alio : nec a de b , vel c , neque de a , alterum , neque de altero ,
a ; nullus erit syllogismus : nam in eo quod unum de uno su-
mitur , nihil accidit ex necessitate quod ex assumenda est al-
tera propositio . Si igitur sumatur a de uno , aut aliud de
a , aut de c alterum , tunc quidem syllogismus non nihil prohibet

Auxes ne-
gationum.

bet: ad b autem non erit per ea, quæ sumpta sunt: nec quan-
do c inest alteri, & illud ali, & hoc alteri, non copuletur
autem ad b, nec sic erit ad b syllogismus ipsius a. Commu-
nem dicimus quoniam nullus nunquam erit syllogismus
alius de alio, non sumpto aliquo medio, quod ad utrumq;
se habet quoquo modo prædicationibus. Nam syllogismus
quidem simpliciter ex propositionibus est, ad hoc autem
syllogismus ex propositionibus quæ ad hoc: qui autem est
huius ad hoc, per propositiones huius ad hoc, impossibile
est autem ad b sumere propositionem, nihil neq; prædican-
tes de eo, neq; negantes: aut rursum eius quod est a ad b,
nihil commune sumentes, sed utriusq; propria quadam
prædicantes, aut negantes quare secundum, utriusq; quod
copulet prædicationes: si erit huius ad hoc syllogismus.
Ergo si necesse est aliquid sumere ad utrumq; commune,
hoc autem contingit tripliciter: aut enim a de c, & c de b
prædicantes: aut c de utriusq;: aut utraq; de c: hæc autem
sunt tres dictæ figure. Manifestum quoniam omnem syllo-
gismum necesse est fieri per aliquam harum figurarum.
Nam eadem ratio est & si per plura copuletur ad b: ean-
dem enim erit figura & in pluribus. Quoniam igitur or-
dines terminantur per prædictas figuras, manifestum est.

De syllogismo ex hypothese. CAP. XXIII.

QUONIAM autem & qui ad impossibile, falsum erit
per se: omnes enim qui per impossibile concludunt, falsum
quidem syllogizant: quod autem ex principio erat,
ex hypothese demonstrant, quando aliquid accidit impos-
sibile posita contradictione, ut quoniam diameter est alim-
meter, eo quod sunt abundantia æqualia perfectis posito
sumere.

De syllogis-

1. c. h. v.
2. c. h. v.
3. c. h. v.
4. c. h. v.
5. c. h. v.
6. c. h. v.
7. c. h. v.
8. c. h. v.
9. c. h. v.
10. c. h. v.

symmetro: ergo equalia quidem fieri abundantia perfectis
 syllogizant. & symmetrum autem, & diametrum, ex hypo-
 thesi monstrant; quoniam falsum accidit propter contra-
 dictionem. Hoc enim fuit per impossibile syllogizare, &
 ostendere aliquid imposibile propter priorem hypothe-
 sin. Quare, quoniam falsus sit syllogismus ostensivus in
 his quæ ad impossibile deducuntur, quod autem est ex prin-
 cipio, et hypothesis monstratur: ostendimus autem & prius
 prius quoniam per has terminantur figuras, manifestum est, quon-
 iam & per impossibile syllogizant, per has erant figuras.
 Similiter autem & alij omnes qui sunt ex hypothesis, in
 omnibus his erunt, & similis quæritur ad id præsumptum:
 quod autem est ex principio, terminatur per contradi-
 ctionem, per aliquam aliam hypothesis. Si enim hoc u-
 num; necesse est, ut omnia de nobis monstrant, omnia & syl-
 logizantur fieri per tres prædictas figuras. Hoc autem o-
 stensum, per in quo prædictus syllogismus perhibetur per
 primam figuram, & reducitur in huius universales syl-
 logismos.

De qualitate, & quantitate terminorum syllo-
 gismi.

C A P. XXIIII.

ANTIQVVS autem in omnibus oportet aliquem ter-
 minorum prædicatum esse, & universalem: sine univer-
 sali enim non erit syllogismus: aut non ad hoc quod positi-
 tum est, aut quod ex principio est, petet. Ponatur enim mi-
 seriam voluptatem esse stulticiam: si ergo posuerit vo-
 luptatem esse stulticiam, non aduersariam; non erit syl-
 logismus: si autem aliquam voluptatem esse stulticiam: si
 aliam quædam, nihil ad hoc quod positum est: si autem ean-
 dem; quod ex principio erat, patet. Magis autem sit man-
 ifestum

prohibet: hæc autem cum sit, non unus, sed plures sunt syllogismi. Aut rursum, quando utrunque a b sonatur per syllogismum, ut a per d c. Et rursum b per f g. aut hoc quidem in dictione, illud autem syllogismo: scilicet d. Et si plures erunt syllogismi, plures enim conclusiones sunt, ut a b et c. Sugitur non plures, sed unus (sic arte i conuenit nomen per plura media eandem conclusionem: ut e autem c. per a b c d) impossibile. ut enim concluditur a b c d e f. non cesset aliquid eorum, ad id ad aliud. Et non sic: hoc quidem ut totum uult uero ut pars hoc. Et non sic: aut prius quoniam si est syllogismus, necesse est, per se, ut se habere terminorum. Habeat se c d a p. ad b: et itaque aliquid ex eis conclusionem erit, ut utrumque coram q. et sunt d, aut alterum aliud quod est prius hoc. Et si quidem ex a b tantum, erit syllogismus. Et si ex a b c, ut se habent sic, ut sit hoc quidem in totum: et si ex a b c d, pars, erit aliquid ex illis aut e, aut aliquid eorum d, q. ex a b, aut alterum aliud q. idem præter hæc. Et si ex quodam, aut eorum que sunt e b alterum: aut plures eorum, q. idem, aut ut eorum, b c, idem per plures terminos concludi decessit: sicut in illis sita in præter hoc, plures sunt. Et si conuenit syllogismi a b c d e f: si autem non sic se habet e c ad d, ut faciat syllogismum: nunc erunt sumpti, nisi inductionis, aut relationis, et aliter alius t. lū gratia. Si autem ex a b non e, b d a t a que iam fiat conclusio, ex c d a t e. aut horum alterum, aut aliud præter hæc: Et plures sunt syllogismi, Et non eius quod possumus est; Non habetur enim eius quod est e, esse syllogismum. Si autem non aat ex c a nulla conclusio, Et non sic scriptum est, e c a d e c d, Et non eius quod est ex principio esse syllogismum.

Quire

Auxilii no-
gationum.

Quare manifestum: quoniam omnis demonstratio, & omnis syllogismus, erit per tres terminos solos.

De numero propositionum, & propositionis.
CAP. XXVI.

Hoc autem manifestum: patet quoniam & ex duabus propositionibus, & non plurius: nam tres termini, duae sunt propositiones nisi assumatur aliquid (quemadmodum in prioribus dictum est) ad perfectionem syllogismorum. Manifestum igitur quando ut in oratione, syllogistica non patet, sunt propositiones, per quas sit conclusio principalis (quod iam enim superiorum conclusionum necessarium est esse propositiones). Nec oratio aut non syllogistica est, aut pluri necessarii, interrogant ad propositionem. Secundum igitur principales propositiones sumptis syllogismus: omnis syllogismus erit ex propositionibus quidem perfectis, extrinsecis autem abundantibus: una enim plures termini propositionibus: erunt autem & conclusionis dimidietas propositionum. Quando autem per propositos terminos concluditur, aut per plura media non continetur, ut ab per c d. multitudo quidem terminorum similiter uno superabit propositiones: aut enim extrinsecus, aut medium ponetur intercedens terminus, utrumque autem accedit uno minus esse intervallo quam terminos. Propositiones autem aequales sunt intervallo. Non tamen haec quidem imper perfecte erant, illa uero abundantes, separatae a media, quia cum propositiones quidem sunt perfectae, abundantius erunt termini: et quia o termini perfecte stabiles, ut sunt propositiones, simul cum termino a medio, una additur propositio, media igitur addit ut terminus.

minus. Quare quoniam hæ propositiones quidem perfectæ, illi uero abundantes erant, necesse est transmutare easdem, additione facta. Conclusiones autem, non etiam eundem habebunt ordinem neq; ad terminos, neq; ad propositiones: uno enim termino adito, conclusiones adiungentur uno pauciores præ existentibus terminis: ad sol. m. enim ultimum non facit conclusionem, ad alios autem omnes. Ut si eis quæ sunt $a b c$, adiacet d , statim et conclusiones duæ adiacent, quæ ad a , et ad b : similiter autem et in aliis. Si autem ad medium intercedat, eod. m. modo: ad unum enim solum non faciet syllogismum: quare multo plures conclusiones erunt et terminis, et propositionibus.

De problematis, hoc est de p. c. t. i. n. a. n. a. q. a. q. e. figura faciles, & sunt ad contr. u. r. a. i. s. & destruendis. CAP. XXVII.

QUONIAM autem habemus ex quibus syllogismi, et quale in unaquaq. figura, et quæ notis n. o. t. a. t. i. s. manifestum nobis est, et quæ propositio facili, et quæ difficile argumentabilis est. Nam quæ in primis figuris, et per plures casus concluditur, facilis, quæ autem in primis, et per pauciores, uel facilius argumentabilis. Igitur affirmatiua quid. m. in uersalis p. r. i. m. a. r. i. t. m. a. n. u. e. n. t. i. a. m. monstratur, et per hanc simpliciter. Particularis uero et per primam, et per mediam, per primam quid. m. simpliciter, per mediam autem dupliciter. Particularis autem affirmatiua per primam, et per postremam simpliciter quid. m. per primam, tripliciter autem per postremam. Priuatiua uero particularis in omnibus figuris monstratur. uerum in prima quidem semel, in media autem, et postrema,

non est res,
p. c. t. i. n. a. n. a. q. a. q. e. figura faciles,
et sunt ad contr. u. r. a. i. s. & destruendis.
CAP. XXVII.

sunt, hæc enim dicuntur talia, ut de nullo alio prædicentur
vere nisi de talibus: ut de hominibus et caeteris, et quod singula
res, et simpliciter: ac his autem aliis, nam et homines, et ani-
maliterque beatum est. Illa vero et ipsa quædam de alijs
prædicantur: de talibus autem alia prius non prædicantur: al-
lia autem et ipsæ de alijs, et de his aliis, ut homo de caeteris,
et de hominibus autem illis, quoniam ergo quædam eorum quæ
sunt, et talia prædicantur, prædicantur: nam enim, beatum ponē-
tur in quodque est incommensurabile, ut de nullo prædicatur, nisi
ut beatum accidens: atque enim quandoque alium il-
lud Socritem esse, et hæc ut mens caeteram. Quoniam autem
tem in iuribus perperam, ut usque, ut quæ, ut non dice-
mus: nunc autem sic hoc prædicatur, ac ipsæ et opus prædicatum
aliud non est demonstrare, nisi eorum quæ sunt, et
sæc de alijs, neque, ut quæ, ut alius, ut alia de alijs.
Quæ autem, in medio sunt, nam, ipsæ quoniam autem ut hæc
contingit: nam et hæc de alijs, et alia de his dicuntur:
et per rationes, et consideratores ut maxime de his.
Oportet ergo propositiones circa unumquodque horum
sic fieri, ut, per rationem, ipsam primum et eorum,
et quæcunque prædicantur ut, deinde prædicantur hæc quæcunque
quæ se prædicantur ut, et quæcunque res se prædicantur, et quæ-
cunque non contingunt, ut, et quæcunque res se prædicantur non
contingit, non sunt, ut, et de eorum quæ prædicantur.
Dicendum autem et eorum quæ sequuntur, quæ-
cunque in eo quod quæ, et quæcunque ut prædicantur, et
quæcunque ut accidens prædicantur, et homines quæ præ-
dicantur opinionem, et quæcunque ut prædicantur. Quanta
to enim plurimum talium aliorum prædicantur, et ut prædicantur
conclusionem. quanto autem ueriorum, magis accedunt, ut
Operiet

Oportet autem eligere non quæ sequuntur aliquam, sed quæcunque totam rem sequuntur: ut non quod aliquem hominem, sed quod omnem hominem sequitur: per uniuersales enim propositiones fit syllogismus. Cum autem est ad finem, incertum si uniuersalis est propositio: cum neque definitum, manifestum. Similiter autem eligendum et quæ per am sequitur totum, propter dictam causam. Ipsum autem quod sequitur, non est sumendum totum sequi: dico ut hominem non omne animal aut musicam, omnem disciplinam, sed simpliciter solum sequi, quæ modo et præteritum: et enim inutile alterum, et impossibile: ut omnem hominem esse omne animal, uel iustitiam, omne bonum: si d cui consequens est, in illo omni esse dicitur. Quando aut ab aliquo continetur subiectum, cuius consequentia oportet sumere: quæ uniuersale quidem sequuntur, uel non sequuntur, non eligendum in his, sumpta enim sunt in illis: quæcunque enim animal, et hominem sequuntur, et quæcunque non animal infans, similiter. Quæ autem in unoquoque sunt propria, sumendum: sunt enim quedam speciei propria præter genus, necesse est enim diuersis speciebus propria quædam inesse. Neque autem uniuersale eligendum ijs quæ sequitur quod continetur: ut animal ijs quæ sequitur homo: necesse est enim si hominem sequitur animal, et hæc omnia sequi: continetur tota autem hæc hominis electioni. Sumendum autem et quæ per am sequuntur ea quæ cõsequuntur: nam et problematibus quæ plerumque. et syllogismus ex propositionibus, quæ plerumque aut omnibus, aut aliquibus, similis enim est unus, unusque conclusio, principijs. Amplius quæcunque præterita sunt, non eligendum non erit syllogismus ex ipsis, ob quæ autem causam, in sequentibus erit manifestum.

Medij syllogismorum inueniendi regula.

CAPVT XXIX.

CONSERVARE ergo uolentibus aliquid de aliquo toto, eius quidem quod constructur inferiendum ad b. c. et d. de quibus ipsum dicitur: de quo autem oportet prædicari, quæcunque hoc sequuntur. Si enim aliquos horum sit idem, alterum alteri necesse est inesse. Si autem non quoniam omni, sed quoniam alicui, quæ se putat utriusque: si enim aliquos horum idem fuerit, necesse est illi ut inesse. Quando autem nulli oporteat inesse, cui quidem oportet non inesse, ad sequentia subiecta quod est, non oportet non inesse, inspicientem ad ea quæ non contingunt illi adesse. Aut conuersim cui quidem oportet non inesse, ad ea quæ non contingunt eidem adesse quod uero non inesse, inspicendum ad sequentia. Nam si hæc sint eadem utrorumque, nulli contingat alteri alterum inesse: sit enim quandoque quidem in prima figura syllogismus, quandoque autem in media. Si autem aliter non inesse, cui quidem oportet non inesse, quæ consequitur, quod uero non inesse, quæ non possibile est illi inesse. Si enim aliqua horum sit idem, necesse est alicui non inesse. Magis autem fortasse erit sic, unumquodque eorum quæ dicta sunt manifestum. Sint enim sequentia quidem a, in quibus b: quæ autem ipsum sequitur, in quibus c: quæ autem non contingunt ei inesse, in quibus d: rursum autem ipsi e quæ quidem insunt: in quibus f: quæ autem ipsum sequitur, in quibus g: quæ autem non contingunt eidem inesse, in quibus h. Si ergo eidem aliquid eorum quæ sunt c, alia cui eorum quæ sunt f: necesse est a, omni e inesse: nam f quidem omni e, c autem omni a, quæ e omni e inest. Si autem

tem

tem e & idem, necesse est alicui e in se: nam id quod
est e, a id uero quod est g, e omne conseq. ut r. Si uero e
f & a sint idem, nulli e inuenit ex pre. syllogismo: quoniam
e in contrariis prius, & si e quod est d idem, nulli
f inuenit a: si autem omni e, corpus tibi e h idem: nulli
e inuenit a nam b, & quidem omni: et utem in quo e, nulli
inuenit. Idem enim erat ei quod est b, b: h autem: nulli e inue-
nit. Si autem g & d idem, a alicui e non inuenit: nam ei
quod est p, n. t. h. r. a. quoniam neque d: p autem sub e
est, quod e id uero non inuenit. Si autem p & b idem, con-
uersus est syllogismus: nam e inuenit omni a, nam b est quod
est a, a: e, e. quod est b, b: inuenit erat ei quod est g: a
autem e, quod est e, e. am quidem non necessarium est inue-
se, alicui autem, necesse est: eo quod e conuenit ut r. t. n. i.
uerbalis praedicatio non in particulari. Manifestum est
ergo, quomodo ad praedicta perspicendum utrumque in una
quaque quaestione: per haec enim omnis syllogismus. Opor-
tet autem e sequi, utrum, & quibus seruiant singuli, m.
ad prima & omne talia, maxime inspicere: ut eque-
demum est h, f, p, u. a. d. solum: a autem ad k e m. e.
p. s. u. a. t. e. e. u. o. n. t. e. a. m. e. i. quod est h, f, multa: & ei
quod est f, inuenit, & h, e. si uero hoc non inuenitur, possi-
bile est id quod est h, e. put. similiter autem e in eadem res
idem, quoniam, conf. h. i. m. a. m. i. nam si prius, & n. q. u. e.
f. u. l. a. d. i. u. i. d. e. m. i. t. o. r. i. s. i. a. u. t. e. m. n. o. n. h. s. & q. u. o. d. e. t. e. b.
i. p. s. i. p. e. t. p. r. o. b. a. b. i. l. e. P. d. n. s. a. u. t. e. a. q. u. o. n. i. a. m. p. o. r. t. e. s.
t. e. r. m. i. n. e. s. & d. i. s. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. c. o. n. s. i. a. t. i. o. & p. e. r.
p. r. e. d. i. c. t. a. s. s. i. n. u. a. s. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. m. e. n. s. i. n. o. n. e. m. e. n. s.
m. i. n. i. q. u. a. n. t. e. m. e. s. s. a. q. u. a. n. t. o. c. o. r. r. e. q. u. e. s. a. n. t. e. s. f. e. c. e. n. t.
quidam iungitur. hoc autem erit medium, extremitate s
autem

autem a & c: sit etiam prima figura. Alii autem, qui in-
do c & g sunt ut id. n. hoc autem non postrema figura, mi-
diu enim sit g. Nuli uero, quando d et f idem. sic aut
& prima figura, & media: prima quidem, quoniam nul-
lus sit m, t. a. siquidem conuertitur prius uis: f autem, o-
mnis. Media autem quoniam d a quidem nullus est aut, m. o-
mnis est. Alii autem non inesse, quando d & g idem fue-
rit. hoc autem postrema figura: nam a quidem nullus g m. sit.
e uero omnia g. Man h, t. uia igitur est quoniam per prædi-
ctas figuras omnes conuertitur. Et quoniam non habent m
que, unque omnia a, i quidem, eo quod nullus sit. o-
gimus ex ipis: nam i construat. quidem non omnino erat
ex sequentiis. priuare autem non contrahit per ea, qui e
omnibus sunt. oportet etiam huic quidem inesse, ut
uero non inesse. Manifestum autem quoniam a & b e co-
siderationes, que sunt idem elementes, inuicem a se con-
dum i. conuertunt. Ut si sit potentia utriusque ead. i. sit,
aut que sit quatuor a, & que non contrahit e. t. aut
non sit quatuor, non sit ut. i. utriusque, in Te. non ead. i.
sit utroque, et ut sit ead. Deinde e. i. utriusque ead. ut b
& f; n. utriusque ead. utriusque ead. utriusque, propo-
sitiones. si utriusque ead. utriusque, & que ead. omni-
git ut ead. b, priuare utriusque priuare utriusque habens pro-
positionem al. minor a. ex utriusque. Si autem que ead-
que non contrahit utriusque ead. b; priuare utriusque
propositiones utriusque utriusque. utriusque. sic
autem nullo modo utriusque utriusque. i. alon autem et que
eadem, si utriusque utriusque considerationem, & non
que diuersa, i. contraria: priuare utriusque, quoniam me-
diu gratia, ut sit utriusque utriusque autem non diuersum, i. utriusque

eportet sumere. Deinde & in quibus accidit fieri syllogisum, quod sumantur contraria, aut non contingentia ei e inesse, in prædictos omnia reducuntur modos. Vt si b & f sint contraria, aut non contingant eidem inesse, erit enim his sumptis syllogismus, quoniam nulli inest a, sed non ex ipsis, sed ex prædicto modo: nam b, a quidem omni, e autem nulli inest: quare necesse est b, idem esse alicui eorum, quæ sunt h. Rursum si b & g non possint eidem adesse, erit quoniam alicui e non inest a: nam & si media erit figura: nam b a quidem omni, g uero nulli inest, quare necesse est g idem esse alicui eorum quæ sunt d: nam non contingere g & b eidem inesse nihil differt, aut g alicui d idem esse: omnia enim sumpta sunt in d, quæ non contingunt a inesse. Manifestum ergo quoniam ex istis quidem inspectionibus nullus fit syllogismus: & si b & f sint contraria; idem esse b, alicui h, & syllogismus semper fieri per hæc. Accidit ergo sic inspectentibus considerare uiam aliam necessarium, eo quod quandoque latet identitas horum quæ sunt b & h.

De syllogismiis assertorijs, ad impossibile, & reliquis, qui ex hypothetici.

CAP. XXX.

EODEM autem modo se habent & qui ad impossibile deducunt syllogismi, ostensius. nam & ipsi fiunt per ea quæ se quuntur, & quibus sequitur utriusque: & eadem consideratio in utriusque, nam quod monstratur ostensue, & per impossibile est syllogizare, & per ostensue terminos, & quod per impossibile, & ostensue: ut quoniam a, nulli e inest. ponatur enim alicui inesse: ergo, quoniam

niam b omni a ; a autem alicui c , & b alicui c inherit: sed nulli inherat. Rursum quoniam alicui inest a : si enim nulli c inest a , c autem omni g , nulli g inherit a ; sed omni inherat. Similiter autem est in alijs propositis, semper enim erit in omnibus per impossibile ostensio, ex sequentibus, & quibus sequitur utrunque. Et in unoquoque proposito: eadem consideratio & ostensio uolenti syllogizare, & ad impossibile ducere: nam ex eisdem terminis utraque de demonstrationes. Ut si ostensum est nulli c inesse a : quoniam accidit & b alicui c inesse, quod est impossibile. Si sumptum sit c quidem nulli b , a autem omni b inesse; manifestum est enim, quoniam nulli c inherit a . Rursum si ostensum est illatum sit a inesse nulli: suppositis inesse per impossibile monstrabitur nulli inesse, similiter autem & in alijs. In omnibus enim necesse est ijs, qui per impossibile, communem aliquem sumere terminum alium a subiectis, ad quem erit mendacii syllogismus quare conuersa ea propositione, altera autem similiter se habenti, ostensius erit syllogismus per eosdem terminos. Differt autem ostensio ab eo, qui ad impossibile: quoniam in ostensio si cui idem ueritatem ambe propositiones ponuntur: in eo autem, qui ad impossibile, falsa una. hec uero erunt magis manifesta per sequentia, quando de impossibili dicemus. nunc autem tantum nobis sit manifestum, quoniam ad hec persequendum, & ostensio uolentibus syllogizare, & ad impossibile dicere. In alijs autem syllogismis, quatenus sunt ex hypothese, ut quęcunque scilicet: contrarij, oppositi, aut secundum qualitatem in subiectis; non in prioribus, ut in transumptis erit consideratio, motus autem, & idem: considerare autem oportet, & dicere.

Propositum
di. a. c. a.
c. a. c. a.
clausa.

S. Hanc
mus uenda
c. a. a. a. a.
a. a. a. a. a.
b. a. a. a. a.
ta. a. a. a.
c. a. a. a.

dis, sunt ex hypothesis: monstratur ergo unumquodque propo-
sitionum sic. Est autem et alio modo quædam syllogi-
zari horum, ut universalia per particulari in inferios
nam ex hypothesis. Si enim c et g eadem sint, solum g
auton sumat in e uisus; omni e inerat a: et rui, nam si g
et d eadem, solum autem de g prædicatur e, quoniam nulli
e inerat a, manifestum ergo quoniam sic inspicendum. Eo-
dem autem modo et in necessariis, et in contingentibus.
nam eadem consecratio, et per eosdem terminos erit, con-
dendo, ordinem et contingentis, et in ille syllogismus. Sum-
men iam autem et in contingentibus et que non inquit,
per illam autem in ille. Ostensum est enim quoniam et per
hæc per contingentis syllogismus. Similiter autem in se habeo
et in alijs prædicamentibus.

Quod omnium scientiarum syllogismi superior-
bus præceptis esse iuxta.

CAP. XXXI.

MANIFESTUM ergo ex predictis quoniam non
solum potest hoc esse per hanc viam si et omnis syllogismus,
si scitiam quoniam imper aliam in po. libe. Omnis enim vo-
lens esse scire est quoniam per aliquam prædictam
formam in se. has autem non contingit per alia consti-
tuta, quam per se quæ sit, et que se putatur unumquodque
ex his iam prædictis, et in ea sumptio: quare
scilicet non potest esse per alia. Ergo in hoc
quædam de eis scilicet in eis et circumspectis. phum, et
circumscriptis, quoniam habet disjunctum, et per se in quo
inquit, et quæ sit, et circumspectis, et per se in quo
his quam prædictis abundante, et hoc per tres terminos
consecrare

considerare: destruentem quidem sic, conſtruentem uero
ſic. Et ſecundum ueritatem quidem, ex his que ſecundum
ueritatem ſcripta ſunt in. ſſ. et aſtuticos autem ſollos
gignos, ex propoſitionibus que ſunt et in opinionem.
Principia autem etiam in uerum unum, aliter quidem di-
ſta ſunt: Et quomodo habent, et quomodo oportet
inquirere ea: quod non ſolum non aſtutius, et omnia que di-
cuntur, neque eadem conſtruentes, et deſtr. non, et que
conſtruentes de bono, aut de alio quo, deſtruentes ab omni-
bus, aut ab alijs, ſed ad pauciora, et determinata.
Secundum, in. ſſ. autem eorum que ſunt eligere: ut
de bono, aut de ceteris. Propria autem in in unaquaque ſunt
plurima, que ſunt principia quidem que ſunt circa unum
quodque ex his, ut ſit eſſe, et alio autem ut aſtutolo-
giam quidem experientiam, aſtutologie et aſtutologie. ſum-
ptis enim in ſcientia apparentibus, ſic et ſcientia et aſtutologie
et aſtutologie et aſtutologie. Si uero autem et circa
quamlibet aliam habet, et artem, et diſciplinam. Quia
re ſi ſumantur que inſunt circa unum quodque, noſtrum
erit tam demonſtrationes prompte declarare: ſi enim ni-
hil ſecundum hanc omittatur eorum que ſubtiliter,
et uere in ſent rebus; hab. bonis de omni, cuius quidem
non eſt demonſtratio hanc inuenire, et demonſtrare:
cuius autem non nati eſt demonſtratio, hoc ſacere manife-
ſtum. Vniuerſaliter ergo quo oportet uero propoſitiones
eligere, pene ad id eſt per diligentiam autem pertranſui-
mus in eo negotio, quod circa diſt. eſt.

Principia
ſyllogismo-
rum, termi-
ni, propoſi-
tiones, hui-
us.

De diuiſione, et eius ſyllogismo. CAP. XXVII.

QUONIAM autem diuiſo per genera, parus que-
dam

d' in particula est d' & e methodi, facile uidere: est enim
 d' uero uelut infirmus syllogismus: nam quod oporteat
 quidem ostendere petatur, syllogizatur uero semper ali-
 quid superiorum. Primum autem idem hoc latuit omnes
 utentes ea, & suscipere consueverunt, quoniam e' et posibi-
 le d' substantia demonstrare e' nem fieri, & de eo quod est
 quod d'. quare neq. quoniam contrariebat syllogizare eos
 qui diuisi sunt, & c. & antequam p. quoniam conuinebat sic,
 quoniam tamodum diximus. & r' in demonstrationibus qui-
 dam enim oporteat quid syllogizare, oportet medium per
 quod sit syllogismus, minus semper esse, & non unius sa-
 luter de prima extremitate. Diuisio autem contrarium
 uult. nam unius, diuis sumit medium. Sit enim animal
 quod in quo a, mortale autem in quo b, & immortale
 in quo c, homo uero cuius terminum oportet sumere in
 quo d'. omne ergo animal accipit aut mortale, aut immor-
 tale: hoc autem est quicquid erat a, omne esse aut b aut
 c. Rursum hominem semper, qui diuisit, ponit animal es-
 se, quare de d' sumit a esse: ergo syllogismus quidem est
 quicquid a d', aut b, aut c omne erit: quare hominem aut
 mortalem, aut immortalem oportet sumere: nam morta-
 le quidem, aut immortale esse necessarium est animal: mor-
 tale autem non necessarium est, si a petatur. Hoc autem erat
 quod oportebat syllogizare. Et rursus qui ponit a quidem
 animal mortale, in quo autem b, pedes habens; in quo autem
 c, non habens pedes, hominem uero d': similiter sumit a qui-
 dem, aut in b, aut in c esse. omne enim animal mortale aut
 pedes habens, aut pedes non habens est: de d' autem, a: nam
 hominem, animal mortale sumpsit esse. quare habens pe-
 des, uel non habens pedes esse animal, necesse est homi-
 nem:

nem : pedes autem habens non necesse est, sed sumit : hoc autem erat quod oportebat rursum ostendere. Et ad hunc modum semper diuisentibus, uniuersale quidem accidit eis medium sumere : de quo oportet ostendere & differentias, & extremitates. in fine autem quoniam hoc est homo, aut qui quid erat quod queritur, nihil dicunt manifestum, quare necessarium est esse : etenim aliam uiam faciunt omnem : non quidem conuergentis idem ites, opinantes esse. Manifestum est autem quoniam neque destruere hac uia est, neque de accidente aliquo, aut de proprio syllogizare, neque de genere, neque de quibus ignoretur utrum hoc modo, aut uero, sic habet : ut putamus diameter est symmeter, uel asymmeter : si enim sumat quoniam omnis longitudo est symmeter, uel asymmeter, autem ter autem longitudo, syllogizatum est quoniam symmeter, uel asymmeter est diameter. Et autem sumitur incommensurabili, quod oportebat syllogizare, sumitur : non ergo est ostendere : nam uia quidem hac : per hanc autem non est ostendere symmetrum, uel asymmetrum : in quo adlongitudo : b autem symmeter, aut asymmeter : diameter est. Manifestum est igitur quoniam neque ad omnem considerationem congruit inquisitionis modus, neque in quibus maxime uidetur conuenire, in his est utilis. Ex quibus ergo demonstrationes fiunt, & quomodo, et ad quæ perspicuum, secundum uiam quodque propositum ; manifestum ex dictis.

De resolutione syllogisimorum in propositiones. CAPUT XXXIII.

Quomodo autem reducemus syllogismos in praedictas figuras, dicendum erit post haec : restat enim con-

stantiam: Et cum est homo, necesse est esse substantiam:
 s. l. non tam illogizatum est: nec enim ut habet propositi-
 ones ut alius. Talis autem in talibus, co. p. l.
 necessarium quidem accipit ex his, quae eo ita sunt, quon-
 iam ex hypothetico, nec. et alius. Et in plus autem est
 necessarium quantum ad idem: nam omnis est deus, nec
 fiamus: necessarium autem non omne, et deus.
 Quare non est quid accipit propter quod est ita: ita
 tantum est reuocare: s. l. prima, et prima autem est ad
 propositiones.

De resolutione in terminos. CAP. XXXVIII.

DEINDE sic dicendum in terminis. Metaphysica
 temporum et terminorum, de in his. Et propter
 bus dicitur: nec. et terminorum et terminorum. In om-
 nibus figuris. Si ergo dicitur, et propter quod
 aut ipsum quod non prodeceat, alius est, et ita
 tur: prima est prima. Si autem propter quod
 tur ab aliquo, in terminis, et ita est. Et ita
 dicuntur: ut hoc est, et propter quod, ita est. Et ita
 negatur, potest. Si enim est, et ita est. Et ita
 in terminis, si enim est, et ita est. Et ita
 fiones, nam est, et ita est. Et ita est. Et ita
 igitur quod in terminis, et ita est. Et ita est.
 ter, non est, et ita est. Et ita est. Et ita est.
 Quomodo autem in terminis, et ita est. Et ita est.
 que figuris, et ita est. Et ita est. Et ita est.
 ita est, et ita est. Et ita est. Et ita est.
 per se, et ita est. Et ita est. Et ita est.
 Quare, et ita est. Et ita est. Et ita est.
 ne cognoscimus figuram.

FREQVENTER ergo falli accidit circa syllogismos propter necessarium, quemadmodum dictum est prius: aliquoties autem propter similitudinem positionis terminorum: quod non oportet latere nos. Ut si a de b dicitur, & b de c: videbitur enim sic se habere utibus terminis esse syllogismus: non sit autem neque necessarium quicquam neque syllogismus. Sit enim in quo a, semper esse, in quo autem b, intelligibilis Aristomenes: in quo autem c, Aristomenes: verum est autem a in se b, semper enim est intelligibilis Aristomenes: sed & b de c. nam Aristomenes est intelligibilis Aristomenes: a autem non inest c. corruptibilis est enim Aristomenes: non igitur subat inuagiamus sic se habere utibus terminis: sed oportebat amittere absumi propositionem: hoc uero factum quod putabatur, omnem intelligibilem Aristomenem semper esse; cum Aristomenes sit corruptibilis. Rursum sit in quo quidem c, Micalus: in quo autem b, musicus Micalus, in quo autem a, corrumpi eras. Verum est ergo b de c praesentem: nam Micalus, est musicus Micalus: sed & a de b: corrumpetur enim eras musicus Micalus. a autem de c falsum: hoc autem idem est priori: non enim verum est uniuersaliter, Micalus musicus quoniam corrumpetur eras. Hoc autem non sumpto non erat syllogismus. Haec ergo fallacia sit in eo quod tenet: ut enim in illo differens dicere hoc huic uisum, aut hoc huic enim in se, concedimus.

De ecthesi terminorum. CAP. XXXVI.

FREQVENTER autem mentiri cremit: eo quod bene

Aristomenes & Micalus autem totos facere Platonis.

Promiscue utitur Aristoteles, & ecthesi, pro eadem.

bene exponuntur secundum propositionem termini, ut si
 a quidem sit sanitas, b autem aegritudo, c uero homo. ue-
 rum est enim dicere quoniam a, nulli b contingit inesse:
 nulli enim aegritudini sanitas inest: & rursum quoniam b,
 inest omni c: omnis enim homo susceptibilis est aegritudi-
 nis: uidebitur ergo accidere nulli homini contingere sa-
 nitatem inesse. Huius autem causa est, quod non bene ex-
 ponuntur termini secundum locutionem, quoniam trans-
 sumptis quae ipsi sunt secundum habitudines, non erit syllo-
 gismus. Ut si pro sanitate quidem ponatur sanum, pro ae-
 gritudine autem aegrum: non enim uerum est dicere, quo-
 niam non contingit aegrotanti, inesse sanum esse: hoc au-
 tem non sumpto, non fit syllogismus, nisi contingens. Hoc
 autem non impossibile, contrarium enim nulli b inest inesse
 sanitatem. Rursum in mediis figura similiter erit falsum.
 Nam sanitatem aegritudini quia, inquit, homini uero omni
 contingit inesse: quare nulli homini aegritudo. Inertia
 autem siquidam secundum non contingere accidit falsum: etenim
 sanitatem, & aegritudinem, & disciplinam, & ignorantiam,
 & omnino contraria, omni etiam contingit inesse:
 sibi uero inuicem impossibile hoc autem consilium in pra-
 dictis. Cum enim eisdem plura contingerent inesse, contin-
 gebant & sibi inuicem. Manifestum igitur quoniam in o-
 mnibus his fallaciis fit propter terminorum expositionem:
 transsumptis enim his, quae sunt, secundum habitudines, ni-
 hil fit falsum. Palam ergo, quoniam secundum huiusmo-
 di propositiones semper quod est secundum habitum, pro
 habitu sumendum, & ponendum terminum.

De ecclesiæ terminorum compenditiorum & obli-
quorum nomen. CAP. XXXVII.

Non oportet autem terminos per quos non
re capom, sepe nunciat orationes, quibus non ponuntur
termina quare & in rebus ut redebat non
quos, aliquos autem & in rebus ut redebat non
monitum, ut quod in rebus ut redebat non
loquuntur, ut in rebus ut redebat non
ro equatur is, ergo et quod in rebus ut redebat non
verò quod in rebus ut redebat non
trianus habet duos, ut in rebus ut redebat non
quod in rebus ut redebat non
quomam in rebus ut redebat non
quod in rebus ut redebat non
dicto, ut in rebus ut redebat non
oportet in rebus ut redebat non
nunciat, ut in rebus ut redebat non
non in rebus ut redebat non
cere, hoc totum ab his ut redebat non
Ut quomam in rebus ut redebat non
unum, ut in rebus ut redebat non
ergo in rebus ut redebat non
disciplinam, ut in rebus ut redebat non
esse eorum, ut in rebus ut redebat non
num de in rebus ut redebat non
si oporuit in rebus ut redebat non
quomam bonum est in rebus ut redebat non
disciplinam, ut in rebus ut redebat non
mediam quod in rebus ut redebat non
dio non ducunt, ut in rebus ut redebat non

trarij Bonum autem est contrarium, & quidem: eo in-
 cluso quod si quodam bonum est de capite. Non est autem
 bonum de se ipso, quia si tale, non potest contrariari. Ita enim
 mutetur, ut si est bonum, non potest autem bonum de se ipso, neque
 contrariari, unde est bonum, ut neque est de se ipso, ut contrariari:
 si autem est bonum, non potest contrariari, ut si est bonum, non potest
 mutari, ut si est bonum, non potest contrariari: primo et tertio quod est, qui
 dem autem, ut in se ipso autem non dicitur. Ut si autem est de
 se ipso, non potest autem, non potest autem, non potest autem: con-
 trariari, ut si est bonum, non potest autem, non potest autem, non potest
 de se ipso, si est bonum, non potest autem, non potest autem, non potest
 autem, non potest autem, non potest autem, non potest autem, non potest
 ergo, et utrumque quod est, ut si est bonum, non potest autem, non potest
 in de se ipso, non potest autem, non potest autem, non potest autem, non potest
 si mutatur, non potest autem, non potest autem, non potest autem, non potest
 hinc, non potest, hoc est, non potest autem, non potest autem, non potest
 aut hoc hinc: ut quoniam non est motus motus, aut ge-
 nerationis quod est ratio, ut si est autem, non potest autem, non potest
 lapsas generationis, aut rursus quoniam ratio est finem:
 si autem non finem, quare non est finem ratio:
 similiter autem et in aliis, in quibus intermititur propo-
 sitionis: eo quod dicitur aliquo modo ad id genus. Ratio
 quoniam est occasio non est tempus opportunum. Deo enim
 occasio, non est, tempus autem opportunum non est.
 eo quod est finem, in Deo contentum. Terminos enim per se
 dum est occasio, non est tempus opportunum, et finem:
 proposito autem, non est finem, non est finem, non est finem, non est finem
 pliciter enim hoc finem de finem, non est finem, non est finem, non est finem
 quidem semper finem, non est finem, non est finem, non est finem, non est finem
 num, ut homo, aut bonum, ut contrariari, aut finem, non est finem, non est finem, non est finem

boni, aut contrariorum: propositiones autem sumendum secundum cuiusque casus. aut enim quoniam huic ut equali, aut quoniam huius ut duplum, aut quoniam hoc ut scienti, uel uidenti, aut quoniam hic ut homo, animal. aut si quolibet modo aliter casit nomen secundum propositionem. In his autem hoc huic, & uerum esse hoc de hoc toties sumendum, quoties predicamenta diuisa sunt, & hec aut alio quo modo, aut simpliciter, amplius aut simpliciter, aut complexa. Similiter autem & non inesse. Considerandum hec autem, & determinandum optimum.

De anadiplosi, & thesi syllogismorum, hoc est, de geminatione, & positione.

CAP. XXXVIII.

REDUPLICATIONEM autem in propositionibus ad primam extremitatem ponendum, non ad medium: dico autem ut sit syllogismus: quoniam iustitiae est disciplina quoniam bonum: quoniam bonum, ad primam extremitatem ponendum. Sit enim a disciplina quoniam bonum, in quo in, n b bonum, in quo a d c iustitia: ergo uerum est a d b predicari. Nam bonum est disciplina quoniam bonum. Sed & b d: nam iustitia, quoniam bonum est: sic ergo potest resolui. Si uero a d b ponatur, quoniam bonum, non erit man a quoniam d b uerum erit, b autem d c non erit uerum: nam bonum quoniam bonum predicari de iustitia falsum est, & non intelligibile. Similiter autem & si aliter ostendatur, quoniam disciplina sic est in eo quod bonum aut huius coeuius, optimabile in eo quod exiles: aut hoc corruptibile in eo quod imperabile: in orbis. n. predicatus ad extremam reductionem

plicationem ponendum. Non est autem eadem positio terminorum quando simpliciter quidem syllogizatum fuerit: & quando hoc aliquid, aut quo, aut quomodo. Dico autem ut quando bonum disciplinatum ostension erit: & quando disciplinatum quoniam bonum. Sed simpliciter quatenus disciplinatum ostension est, medium ponendum ens: si autem quoniam bonum, quid ens. Sit enim a disciplina quoniam quid ens, in quo autem b, ens quid: in quo autem c, bonum. uerum est ergo a de b predicari: erat enim disciplina alicuius entis, quoniam quid ens: sed & b de c, nā in quo c, ens quid, quare & a de c erit ergo disciplina boni quoniam bonum erat enim quid ens, proprie substantiæ signum. Si autem ens medium positum sit, & ad extremum ens simpliciter, & non quid ens dictum sit, non erit syllogizans: quoniam est disciplina boni quoniam bonum, sed quoniam ens, ut si sit in quo a disciplina quoniam ens, in quo b ens, in quo c, bonum. Manifestum igitur quoniam in particulatibus syllogismis sic sumendum terminos.

Pro debita resolutione præcepta.

C A P. XXXIX.

O P O R T E T autem accipere quæ idem possunt nomina pro nominibus, & orationes pro orationibus, & nomen, & orationem, & semper pro oratione non nisi scipere. facilius est enim terminorum expressio: ut si nil differt dicere suspicabile opinabile non esse genus, aut non esse idem, quædam suspicabile, quod opinabile: nam si idem est quo significatur, pro oratione dicta, si suspicabile, & opinabile terminos ponendum. Quoniam uero non est idem uoluptatem esse bonum, & esse uoluptatem quod bonum, non similiter ponendum terminos. sed si est syllo-

lateat autem nos, quoniam in eodem syllogismo, non omnes conclusiones per unam eandem figurari sunt; sed hec quidem per hanc, illa uero per aliam. Palam ergo quoniam & resolutiones sic faciendum. Quoniam autem non omne propositum in omni figura, sed in unaquaque disposita sunt; manifestum est ex concisione, in qua figura sit, querendum. Et ad definitiones orationum quaecunque ad unum quiddam sunt argumentatae in eorum quae inlunt termino, ad quod argumentatum est ponendum terminum, & non totam orationem: minus enim contingit perturbari propter longitudinem; ut si quis aquam ostendit, quoniam est humidus potus, potum & aquam terminos ponendum.

De resolutione syllogismorum ad impossibile, & ex hypothesis.

CAP. XI.

AMPLIVS autem ex hypothesis syllogismos non est tentandum reducere: nam non est ex iis quae posita sunt, reducere; non enim per syllogismum ostensi sunt, sed ad placitum concessi sunt omnes. Ut si quis ponat, si una quaedam potestas non sit contrariorum, neque disciplinam esse unam, deinde disputet quoniam non est una potestas contrariorum, ut sanatus, & egrotatus simul enim idem erit sanitulum, & egrotatum. Quoniam autem non est omnium contrariorum una potestas, ostensum est: sed quoniam disciplina non una, non est ostensum quantum confiteri sit necesse, ut non ex syllogismo, uerum ex hypothesis: hoc igitur non est reducere, quoniam non una potestas est: hic enim fortasse erat syllogismus: illud autem hypothesis. Similiter autem in his, qui per impossibile concluduntur, nam neque hos est resolvere, sed ad impossibile qui-

ut est una
disciplina, ab
eius potestatem.

M dem

dem red: Non enim est. yāq. nō enim monstratur alterum
autem non est. ex hys, cū si concluditur. Different
autem a praeterea: quoniam nullis quādam oportet prius
computari, si debet concludi: ut si ostendatur una poen-
stas contrariorum, & alij, nam esse eandem. hic autem
& non prius co-ji i concedant, eo quod manifestum sit
saluum ut poen ad utroq. symmetros, eo quod imparia: se
equalia paribus. Iuxta autem & diversi terminantur ex
conatione quos pro-iciere oportet, & notare apte. Quae
ergo horum differentia, & quotus sunt, qui sunt ex hys
poen, si, postea dicimus. nunc autem tantum sit nobis mani-
festum, quoniam non, si resolvere in figuras bulusinoat, pl
logismos; & ob quam causam, diximus.

De reciproca reductione syllogismorum unius
figuræ in aliam. CAP. XII.

QVAECUNQUE autem in pluribus figuris mon-
strantur proposita, si in altera syllogizetur, est reducere
syllogismum in alteram, ut cum qui in prima est, priuati-
uum in secundam figuram: & cum qui in media est, in pri-
mam. Non omnes autem, sed quosdam: erit autem in se-
quentibus manifestum. Si enim a nulli b, b autem omni c,
a nulli c: sic ergo prima figura: si autem conuertatur pri-
uatiua, in uera erit. Nam b a quidem nulli, c autem omni uer-
rit. Similiter autem & si non universalis, sed particularis
sit syllogismus: ut si a quidam nulli b, b autem alicui c: con-
uersa enim priuatiua, media erit figura. Iorum autem
syllogismorum, qui sunt in secunda figura, universalis quid-
dem reuertentur in primam figuram, particularium au-
tem alter solum. In sit enim a, b quidem nulli, c uero omni
conuersa

conuersa priuatiua, prima erit figura: nam b quidem nulli a ; a autem omni c inerit. Si autem n predicatum quidem sit ad b , priuatiuum autem ad c , primus terminus ponendus est c : hoc enim nulli a , a autem omni b , quare nulli b inerit c ; ergo $\text{Et } b$ nulli c : conuertitur enim priuatiua. Si autem particularis sit syllogismus, quando priuatiuum quidem erit ad maiorem extremitatem, resoluitur in primam figuram: ut si a nulli b , b autem alicui c , conuersum priuatiua, prima erit figura: nam b quidem nulli a , a autem alicui c . Quando uero predicatum, non resoluitur: ut si a quidem omni b , c uero non omni: non enim scilicet conuersionem ab : neque, etenim, erit syllogismus. Rursus qui in tertia quidem sunt figurae, non resoluantur omnes in primam: qui autem sunt in prima, omnes in tertiam. Insit enim a quidem omni b , b autem alicui c , ergo quia conuertitur particularis prediatiua, inerit $\text{Et } c$ alicui b : a uero omni b inerat; quare, in tertia figura. Et si priuatiuus sit syllogismus, similiter: conuertitur enim particularis affirmatiua, quare a quidem nulli b c autem alicui inerit. Eorum autem syllogismorum, qui sunt in postrema figura, unus tantum non resoluitur in primam, quando non uniuersalis ponitur priuatiua, a a autem omnes resoluantur. Predicentur enim a a c omni a c , $\text{Et } a$ $\text{Et } b$: ergo conuertetur c ad utrumque particulariter: inerit ergo a alicui b , quare erit prima figura. Si quidem a , omni c , c uero alicui b . Et si a quidem non omni c , b autem alicui c , eadem ratio conuertitur etiam ad b . Si autem b quidem omni c , a autem alicui c , primus terminus ponendus est nam b omni c , c autem alicui a , quare b alicui a . Quoniam autem conuertitur particularis, $\text{Et } a$ alicui b inerat. Et si predi-

ius sit syllogismus universalibus terminis: similiter sumendum. Infit enim b omni c , a autem nulli c . ergo alicui b inest c , a autem nulli c : quare erit medium c . Similiter autem et si priuatiua quidem sit universalis, predicatiua autem particularis. nam a quidem nulli c , c autem alicui b inest. Si autem particularis sumatur priuatiua, non erit resolutio: ut si b quidem omni c , a autem alicui c non inest: conuersa enim b c , utraq; propositiones erunt particulares. Manifestum autem quoniam ad resoluendum ad se inuicem figuras, quæ ad minorem extremitatem est propositio, conuertenda in utrisq; figuris: hæc conuersa transitio fit. Torum autem, qui in media sunt figura, alter quidem resoluitur, alter uero non resoluitur in tertiam: nam cum sit universalis priuatiua, resoluitur. Si enim a nulli quidem b , alicui autem c , utraq; similiter conuertitur ad a : quare b quidem nulli a , c uero alicui, medium ergo a . Quando autem a omni b , c autem alicui non inest, non fit resolutio: neutra enim propositio non ex conuersione universalis. Qui autem ex tertia sunt figura, resoluentur in median, quando fuerit universalis priuatiua: ut si a nulli c , b autem alicui, aut omni c . nam c , a quidem nulli: b autem alicui inest. Si autem particularis sit priuatiua, non resoluitur: non enim suscipit conuersionem particularis negatiua. Manifestum ergo quoniam ydenti syllogismi non resoluantur in his figuris, qui nec in primam soluebantur. Et quoniam in primam figuram rediitis syllogismis, isti soli syllogismi per impossibile eluctantur. Quomodo ergo oportet syllogismos redire, et quoniam resoluantur figure in se inuicem, manifestum ex dictis.

De syllogismis infinitis, & regulis consequen-
tiarum. CAP. XLII.

DIFFERT autem in construendo, uel destruendo
opinari, aut idem, aut diuerſim significare, non eſſe hoc,
& eſſe non hoc: ut non eſſe album, et quod eſt eſſe non al-
bum, non. n. idem ſignificat: nec eſt negatio eius, quæ eſt eſ-
ſe album, ea quæ eſt, eſſe non album, ſed non eſſe album. Ra-
tio autem huius hæc eſt: ſimiliter enim ſe habet poſſibile
eſt ambulare, ad poſſibile eſt non ambulare, et quæ eſt, eſ-
ſe album, ad eſſe non album; & ſcit bonum, ad ſcit non bo-
num: nam ſcit bonum, uel ſciens bonum, nihil differt: neq;
potest ambulare, uel eſt potens ambulare; quare & opo-
ſita, non poteſt ambulare, & non eſt potens ambula-
re. Si igitur non eſt potens ambulare idem ſignificat, &
eſt potens non ambulare, ipſa ſimul incidunt idem; nam
idem poteſt ambulare, & non ambulare; & idem ſciens
bonum, & non bonum eſt. Affirmatio autem, & negatio
non ſunt appoſitæ ſimul in eodem. Quemadmodum er-
go non idem eſt, non ſcire bonum, & ſcire non bonum, nec
eſſe non bonum, & non eſſe bonum idem; nam propor-
tionalium, ſi alterum ſit; & alterum; nec eſſe non æqua-
le, & non eſſe æquale idem. huic enim quod eſt non æqua-
le, ſubiaccit aliquid; & hoc eſt inæquale. illi uerò nihil; eo
quod æquale quidem, uel inæquale non omne eſt; æquale
autem, uel non æquale omne. Amplius, eſt non album li-
gnum,* & non eſt album lignum, non ſimul ſunt: ſi enim
eſt lignum non album, erit lignum; quod autem non eſt al-
bum lignum, non neceſſe eſt eſſe lignum. Quare mani-
feſtum eſt, quoniam non eſt eius quod eſt bonum, eſt non
bonum, negatio. ſi ergo de omni uno, uel affirmatio uel

*ſolùm non
album infi-
nitum eſt.

*Propoſitio
nec ille di-
citur ſimul
eſſe, quia
una non po-
teſt eſſe uera
ſine altera.

nia sunt non alba, falsum est. Similiter autem et eius quæ
 est omne animal album, non hæc est non album omne ani-
 mal) negatio: ambæ enim falsæ: sed ista non omne animal
 album. Quoniam autem palam quod aliud significat est
 non album, & non est album; & illa quidem affirmatio,
 hæc uerò negatio: manifestum quoniam non est idem mo-
 dus monstrandi utrunq;: ut, quoniam quicquid est animal,
 non est album, aut contingit non esse album, & quoniam
 uerum dicere non album: hoc enim est esse non album. Sed
 uerum quidem dicere, est album, siue non album, idem mo-
 dus. Constructiue enim ambæ per primam ostenduntur
 figuram: nam uerum ei quod est; similiter ordiatur: eius
 enim quæ est, uerum dicere album. non hæc, uerum dicere
 non album, negatio: sed hæc, non est uerum dicere album.
 Si enim uerum est dicere quicquid, si homo musicum esse,
 aut non musicum esse: quicquid est animal tamen idem, mu-
 sicum esse, aut non musicum esse, & ostensum est. Non es-
 se autem musicum quicquid est homo: destructiue mon-
 stratur secundum dictos tres modos. Simpliciter autem
 quando sic se habent a & b, ut simul quidem eadem non
 contingant, omni autem de necessitate alterum: & rur-
 sum c & d similiter. Sequitur item ita quod est c, a: &
 non conuertitur, & ita quod est b sequitur d, & non
 conuertitur: & a quidem & d contingunt eadem, b autem
 & c non contingunt. Primum ergo quoniam id quod est
 b, sequitur d, hinc manifestum: quoniam eorum quæ sunt
 c & d alterum ex necessitate omni inest, qui autem b, non con-
 tingit c, eo quod simul infert a: a autem, & b non contin-
 gunt eadem: manifestum quoniam d sequitur b. Rursum,
 quoniam ei quod est a non conuertitur c, omni autem uel

c, uel d, contingit a, & d eidem inesse. B autem, & c non contingit: eo quod a consequitur a id quod est c: accidit enim quidam impossibile. Manifestum est ergo quoniam nec b ei quod est d conuertitur, eo quod contingit simul a, & inesse. Accidit autem aliquoties in huiusmodi terminorum ordine falsum: eo quod opposita non iurantur recte, quorum necesse est omni alterum inesse. Vt si a, & b non contingunt simul eidem, necesse est autem inesse cui non alterum alterum: & rursus c & d similiter, cui autem c omni sequitur a, accidit enim cui d, b inesse ex necessitate, quod falsum est. Si sumatur enim negatio eorum, quæ sunt a b, ea quæ est in quibus f, & rursus eorum quæ sunt c d, ea quæ est in quibus g. necesse est igitur omni inesse uel a, uel f, aut enim affirmationem, aut negationem, & rursus aut c, aut g, affirmatio enim & negatio. & cui c, omni a iubeat. quare cui f, omni hoc quod est g. Rursum quoniam eorum quæ sunt f b, omni alterum. & eorum quæ sunt g b, inuicem. Sequitur autem g id quod est f, et id quod est a. putatur b, hoc enim scimus. Si ergo a id quod est c & id quod est d sequetur b, hoc autem falsum. econtrario enumerat in his quæ sic se habent, consequentia. Non enim totum esse necessarium omni inesse, aut a, aut f, nec f, aut b, non enim est negatio eius quod est a hoc quod est f: nam bonum non bonum negatio: non autem est idem bonum quod est non bonum, ea quod est neq; bonum, neq; non bonum. ita uero aitem & in c d, nam negationes quæ sunt præ sunt, duæ sunt.

Primi Priorum Analyticorum Aristotelis

FINIS.

PRIOR

que sub *b*, aut sub *c* sunt, necesse est de omnibus dici *a*: nam
 d*a* in toto *b*, & *b* in *a*, & *d* erit in *a*. Rursum si *c* in toto
c, & *c* in toto *a*, & *e* in toto *a* erit. Similiter autem, & si
 prius sit syllogismus. In si eunda autem figura quod
 sub conclusione erit, solum erit syllogizare, ut si *a* in se
 nuda *b*, & omni *c*; conclusio quoniam nuda *c*, in se *b*: si
 autem *a* sub *c* est, manifestum quod nam non in se *c*, *b*: *ys*
 autem que sunt sub *a*, quoniam *b* non in se, non palam est
 per syllogismum, est si *a* in se *b*, et quod est *c*, est *c* sub
a: si *a* in se quidem *b*, nulli *c*, per syllogismum ostensum
 est: non in se vero *a* hoc quod *c* *b*, demonstratum sum=
 ptum est; quare nec per syllogismum accedit *b* non in se
c. In particularibus autem, coram quatenus que sub con=
 clusione sunt, non erit necessitudo. Non enim sic syllogis=
 mus, quam si completa fuerit particularis. eorum autem
 que sunt sub medio, erit omnium, in rursamen non per syl=
 logismum, si *a* omni *b*, & *b* alicui *c*: nam *c* *a* quod sub
c est positum, non erit syllogismus; eius vero quod sub *b*,
 erit, id non propter cum quatenus prius factus est syllogismus.
 Similiter autem & in aliis figuris. nam eius quatenus quod
 sub conclusione est, non erit, *a* *c*, eius vero erit, nec non
 per syllogismum, eo quod & in universalibus ex in demon=
 strata propeitione, que sunt sub medio ostendebantur
 quare neque hic erit, vel & in illis.

Quod ex falsis in prima figura quod non colligatur.

C. C. II.

Est ergo se se habere, ut nec sit propositiones,
 per quas sit syllogismus, et ut nec sit *a*, *c* ut nec ut *b* & *c*
 quod nec *a*, *b* autem falsa; conclusio autem aut nec *a*,
 aut

quare si cui quidem omni inest, non minus nulli inesse: cui
 uero non inest, omni inesse; ex falsis utrisque uera erit con-
 clusio. Simuliter autem ostendetur, et si in aliquo utraque
 falsa iungatur. Si autem altera ponatur falsa, prima qui-
 dem tota falsa existente, ut $a b$, non erit conclusio uera: b
 et autem erit. Dico autem totam falsam quod contrariam
 ueræ: ut si quod nulli inest, omni sumptum est, aut si quod
 omni, nulli inesse. Insit enim a, b nulli. b autem, omni c : si
 ergo $b c$ quidem propositionem iungamus ueram, $a b$ au-
 tem falsam, in totam, et omni b , inest $c a$; impossibile est $a c$
 conclusionem ueram esse: nulli enim inerat a earum, quæ
 sunt c : si quidem cui b nulli, b autem omni c . Similiter au-
 tem nec si a , omni b inest, et b , omni c . sumpta sit autem
 $b c$ quidem uera propo-
 sitio. $a b$ autem falsa erit, et nul-
 li, cui b , inest a , conclusio falsa erit. omni enim c , inest a ; si
 quidem cui b omni, et $a b$ autem omni c . Manifestum ergo
 quoniam prima tota sumpta falsa sunt, alia priuatiua, siue
 priuatiua, altera autem negatiua, non sunt uera conclusio. Non
 tota autem sumpta falsa, erit: nam si $a c$ quidem omni in-
 est, b autem ab cui b autem omni c ut animal, cognoscat
 omni albo autem alium, alium autem in omni cygno: si iun-
 gatur a omni b et b omni c , a omni c inest uere: omnis
 enim cygnus, animal. similiter autem et si priuatiua sit
 $a b$; possibile est enim $a b$ quidem autem c , c uero nul-
 li; b autem omni c ut animal alium albo, nam ad o nulli al-
 bum uero omni nati: si ergo iungatur quidem, nulli b , b
 autem, omni c , a autem inest c . et autem $a b$ quidem propo-
 sitio tota iungatur uera, $b c$ autem in tota, et erit uero
 uera ueritas: nulli enim pro-
 positio $a b$ et $b c$ et c uero uere;
 b autem nulli, ut quæcumque et per omnes generis iudicij sunt

Syllogismus
verus dictus
conclusio
vera, & ex
opposito
falsus, cuius
conclusio
falsa.

non sabalternæ: nam animal & homini, & equo inest, equus autem nulli homini inest: si ergo sumatur a omni b: & b omni c: conclusio vera erit, tota falsa b c propositione. Similiter autem cum uniuersalis priuatiua est a b propositio: contingit enim a neque b, neq; c nulli inesse. & b nulli c ut ex alio genere speciebus diuersum genus: nam animal nec musica, nec medicina inest; neq; musica medicina. sumpti ergo a quidem nulli b, b autem omni c; uera erit conclusio. Et si non tota falsa sit b c, si a in aliquo; etiam sic erit conclusio uera. Nihil enim prohibet a, & b, & c toti inesse, b autem alicui c; ut genus speciei, & differentie: nam animal homini omni, & omni gregeibili: homo autem alicui gregeibili, & non omni si ergo a omni b, & b omni c ueniat; a omni c inest, quod quidem erat ueram. Similiter autem cum priuatiua est a b propositio: contingit enim a nec b, nec c nulli inesse: b uero alicui c: at genus ex alio genere speciei, & differentie, nam animal nec sapientie nulli inest, nec contemplationi, sapientia uero alicui contemplationi, si ergo sumatur a, nulli b; b autem omni c; nulli c inest a; hoc autem erat uerum. In particularibus autem syllogismis contingit & prima propositione tota falsa existente, altera autem uera, ueram esse conclusionem; & a b in aliquo falsa existente, b c autem uera; & a b quidem uera, particulari autem falsa; & utrique existentibus falsis. Nihil enim prohibet a b quidem nulli inesse; c autem alicui; & b alicui c inesse; ut animal nulli rati, albo autem alicui inest, & nix albo alicui; si ergo ponatur medium, nix, primum autem, animal; & sumitur a quidem toti b inesse, b autem alicui c; a b tota falsa, b c autem uera; & conclusio uera. Similiter autem

tem & cum priuatiua est a b propositio: possibile est enim
a b quidem totam inesse, & autem alicui non inesse, & b uero
alicui esse de se a uel a homine quidem omni inesse, & a b uero
autem alicui non inesse; homo uero alicui alio inesse.
quare si in hoc posito homine, sumatur a nulli b inesse, et
b alicui esse, ueritas conclusio cum sit tota falsa a b propositio.
Ita si in aliquo sit falsa a b propositio; b c uera existi-
tente, erit conclusio uera. Nihil enim prohibet a, & b,
& c, alicui inesse. b autem alicui esse ut animal alicui pul-
chrum, & aliam magno & pulchrum alicui magno inesse:
si ergo sumatur a omni a b, et b alicui esse; et a b quidem pro-
positio in aliquo falsa erit, b c autem uera; & conclusio
uera. Similiter autem & cum priuatiua est a b propositio
nam uacua erunt termini, & similiter positi ad demon-
strationem. Rursum si a b quidem uera, b c autem falsa;
uera erit conclusio. Nihil enim prohibet a quidem totam in-
esse, b c autem alicui; & b nulla esse inesse: ut animal, & ergo
quidem alicui magno alicui, & alicui, & ergo uero nulla, & ergo
quidem alicui a omni b, & b alicui esse; uera erit conclusio
si uero sit falsa a b c. Similiter autem & priuatiua sum-
pta a b per se inesse: possibile enim a b quidem nulli esse
aut, & alicui non inesse, & b nulli esse, ut genus ex alto ge-
neri, & ut & accipere eius specibus: nam animal quide-
m nulli non inesse, alicui uero non alicui, nam uisus autem
tem inesse, & ergo inesse non ponatur numerus, & ut
mutat a quidem nulli b autem alicui esse, alicui esse non in-
erit, quia si uerum, & a quidem sit propositio uera,
b c autem uera. Itaque si in aliquo sit falsa a b, falsa autem
& b erit conclusio uera. Nihil enim prohibet a, alicui
b, & alicui esse inesse utrique, b autem, nulla esse: ut si b sit con-
trarium

trarium ipsi e, & ambobus accidentia eidem generi: nam animal autem albo, & alicui nigro inest; album autem nulli nigro inest. Si ergo sumatur a omni b, & b alicui c; uera erit conclusio. Et priuatiua quidem si imposita a b, similiter. Nam idem termini, & similiter ponuntur ad demonstrationem. Et ex utroq; falsis, erit conclusio uera. Potest esse enim a b quidem nulli, & autem alie a b: b uero nulli c. Ut genus ex alio genere sit, & accidentia speciebus eius. animal enim nullo modo quidem animalibus uero alicui inest; & numerus nulli alio. Si ergo sumatur a omni b, & b alicui c, conclusio quidem uera, propositio uero ambobus falsa. Similiter autem & cum priuatiua est a b. Nihil enim prohibet a b quidem toti inest, & autem alicui non inesse; & in quo b, nulli c; ut animal cognoscitur quidem omni, nigro autem alicui non inest; cognoscitur uero nulli nigro; quare si sumatur a nulli b, b autem alicui c; a alicui c non inest; ergo conclusio quidem uera, propositiones autem falsae.

Quod colligatur uerum ex falsis in secundati-
gura. CAPUT III.

IN MEDIA autem figura omnino contingit per falsa uerum syllogizari, & utruq; propositionibus totis falsis simpliciter, & hac quidem uera, ita tota falsa, utraque uero falsa posita, & si utraq; in aliquo falsa, et si hac quidem simpliciter uera, ita autem in aliquo falsa; & in uersalibus, & in particularibus syllogismis. Si enim a b quidem nulli inest, & autem omni, at lapidi animal quidem nulli, homini autem omni, si contrarie ponantur propositiones, & si sumatur a b quidem omni, & uero nulli; ex falsis totis propositionibus erit uera conclusio. Similiter autem

autem & si a inest b quidem omni, c uero nulli: non idem
erit syllogismus. Rursum si altera quidem tota falsa, al-
tera autem tota uera. Nihil enim prohibet a, & b & c
omni in se, b autem nulli c: ut genus non subalternis spe-
ciebus. Nam animal & equo omni, & homini inest, &
nulli, homo equus: si ergo sumatur animal huc quidem
omni, illi uero nulli in se: hæc quidem erit falsa, illa uero
tota uera & conclusio uera, ad quodlibet posito priuati-
uo. Et si altera in aliquo falsa, altera autem tota uera pos-
sibile est etiam a b quidem alicui in se, & c autem omni, & b,
nulli, & animal alicui quidem alicui, oruo autem omni, albi
uero nulli, & c. Si ergo sumatur a b quidem nulli, c autem
tota in se, a b quidem propositio in aliquo falsa est, a c au-
tem tota uera, & conclusio uera & transposita quidem pri-
uatiua similiter. Nam per eosdem terminos demonstratio.
Et si affirmatiua quidem propositio in aliquo falsa, priua-
tiua autem tota uera: nihil enim prohibet a, b quidem alicui
in se, c autem toti non in se, & b nulli c: ut animal albo
quidem alicui, picti autem nulli, album uero nulli picti: quare
si sumatur a toti b in se, c autem nulli a b quidem in aliquo
falsa, a c autem tota uera, & conclusio uera. Et si utraq;
propositiones in aliquo falsa erit conclusio uera: pos-
sibile est enim a & b, & c alicui in se; b autem nulli c: ut
animal, & albo alicui, & nigro alicui, album uero nulli ni-
gro: si ergo sumatur a b quidem omni, c autem nulli: imbe-
quidem propositiones in aliquo falsa, conclusio autem ue-
ra: similiter autem transposita priuatiua per terminos.
Manifestum autem & in particularibus syllogismis:
nihil enim prohibet a b quidem omni, c autem alicui in se,
& b alicui c non uisum: ut animal omni homini, album
autem

autem alicui, homo uero alicui albo non meretur. Si ergo ponatur $a b$ quidem nulli in se, c autem alicui in se; universalis quidem propositio tota falsa, particularis autem uera, et conclusio uera. Similiter autem et affirmatiua sumpta $a b$: possibile est enim $a b$ quidem nulli, c autem alicui non in se, et b alicui non in se, ut animal nulli inanimato, alio autem alicui, et inanimatum non inanimatum alicui albo. Si ergo ponatur $a b$ quidem nulli, c uero alicui non in se, $a b$ quidem propositio uera, et illis tota falsa, $a c$ autem uera, et conclusio uera. Item in ueritate autem uera posita, maior autem particularis, scilicet: nulli est amprohibet a nec b , nec c uulnon sequitur et b , alicui non in se, ut animal nulli inanimato, nec inanimato, et numerus aliquot in inanimation non sequitur. Si ergo ponatur $a b$ quidem nulli, c autem alicui, et conclusio uera, et universalis propositio uera, particularis autem falsa. Affirmatiua autem uniuersali summatu posita, possibile est etiam a et b , et c totum, et b autem, si aliquod est non sequitur genus speciem, et amprohibet. Nam animal omni nomen, et totum prohibet, et putatur: homo uero non omne gregibile, quia si ponatur $a b$ quidem totum, c autem alicui non in se; uniuersalis quidem propositio uera, particularis falsa, conclusio autem uera. Nam si ponatur autem quoniam et uerum, quia falsum, et conclusio uera, si partem contingit a et b et c hunc, quidem omni alicui non in se esse; b uero alicui non in se, et in sumpto $a b$ quidem nulli, c autem alicui in se; propositiones quidem ambae falsae, conclusio autem uera. Si uero autem et cum praedicatiua fuerit: uniuersalis propositio, particularis autem priuatiua: possibile est enim $a b$ quidem nullum, c autem

omne sequi, & b alicui non inesse : ut animal disciplinam
quidem nullam, & omnem autem omnem sequitur ; discipli-
na uero non omnem bonitatem . si ergo sumatur ab quidem
totum inesse, & autem aliqua non sequi, propositiones qui-
dem falsa, conclusio autem uera.

Quod ex falsis uerum identidem colligatur
in certa figura. CAP. III.

ERIT autem & in postrema figura per falsas to-
tas, & in aliquo utraque, & altera quidem uera, altera
autem falsa & hac quidem in aliquo falsa, illa autem tota
uera : & e converso, & quorundam modis aliter possibile est
transformationem propositionum . Nihil enim prohibet nec a, nec
b, & c in se, & autem alicui b inesse : ut nec homo, nec
gregatilis, & cum inanimatum sequitur : homo autem ali-
cui gregatilis inest . si ergo sumatur a & b, omni c inesse,
propositiones quidem totae falsae, conclusio autem uera.
Similiter autem, & cum haec quidem est priuatiua, illa ue-
ro affirmatiua . Igitur est enim b quidem nulli c inesse,
a autem omni, & a alicui b non inesse ; ut nigrum nulli
cygno, animal autem omni, & animal non omni nigro ;
quare si sumatur b quidem in omni c, a uero nulli, a, alicui b
non inest : & conclusio quidem uera, propositiones au-
tem falsae . Et si in aliquo fuerit utraque falsa, erit conclu-
sio uera . nihil enim prohibet & a, & b alicui inesse, &
a alicui b ut a, & pulchrum alicui animali inesse, &
album alicui pulchro, si ergo ponatur a, & b omni c in-
esse ; & c, & totae quidem in aliquo falsae, conclusio au-
tem uera . Et priuatiua a & positiua simul, nihil enim pro-
hibet a quidem alicui c non inesse, b uero alicui inesse ; &
a non

a non omni b inesse; ut album alicui animali non inesse. pul-
chrum autem alicui inesse; & album non omni pulchro;
quare si sumatur a quidem nulli c, b autem omni; utraq;
propositiones quidem in aliquo falsæ, conclusio autem
vera. Similiter autem & hæc quidem tota falsa, illa uerò
tota uera sumpta. Possibile est enim a & b, omne c tequi;
& a alicui b non inesse; ut animal & album, omnem cy-
gnum sequitur; & animal non omni inest alio. positis igitur
his terminis, si sumatur b quidem toti c inesse, a uerò
toti non inesse; b c quidem tota erit uera, a c autem tota
falsa, & conclusio uera. Similiter autem: et si b c, totam
falsa, & conclusio uera. Si uoluerit autem demonstrare
tionem; nigrum, inanimatum, cygnus. Si a c si utraq; as-
sumantur affirmatiue: nihil enim prohibet b quidem omne
c sequi, a autem toti c non inesse, & a alicui b inesse: ut
omni cygno animal, nigrum uero nulli cygno, & nigrum
inest alicui animal: quare si sumatur a & b enim c inesse;
b c quidem tota uera, a c autem tota falsa, & conclusio
uera. Similiter autem & a c sumpta uera, nam per eos-
dem terminos demonstratio. Rursum hæc quædam in
re existente, illa uero in aliquo falsa: possibile est enim b
quidem omni c inesse, a autem alicui c, & alicui b: ut bi-
pes quidem omni homini, pulchrum non omni, & pul-
chrum alicui bipedi inest. Si ergo sumatur a & b, toti c
inesse, b c quidem tota uera, a c autem in aliquo falsa, con-
clusio autem uera. Similiter autem & a c quidem uera, b
c autem falsa in aliquo sumpta: transpositis enim in tem-
terminis erit demonstratio. Et cum hæc quidem est pri-
uatiua, illa uerò affirmatiua: quoniam possibile est b qui-
dem toti c inesse, a autem alicui c, & quando sic se habeant,

a c per medium b : & rursum a b per conclusionem, &
 per b c propositionem conuersam. Similiter autem & b
 c, & per conclusionem, & per a b propositionem conuer-
 sam. Oportet autem & c b , & b a propositionem demon-
 strare. nam his de nonitratis isti sumus solis. Si ergo sum-
 atur b omni c inesse, et c omni a , syllogismus erit eius quod
 est b ad a . Rursum si sumatur c omni a inesse, & a omni
 b , necesse est c inesse omni b . In utrisque ergo syllogismis c
 a propositio sumpta est indemonstrata, nam alie proba-
 te erant: quare si hanc ostenderimus, omnes erunt appro-
 bate, per se inuicem: si ergo sumatur c omni b , & b omni
 a inesse, utraq; propositiones demonstratæ sumuntur, et
 c necesse est inesse a . Manifestum est ergo quoniam in so-
 lis istis conuertuntur, circulo & per se inuicem con-
 tinent per demonstrationes; in aliis uero quemadmodum
 prius diximus. Accedit autem & in istis eodem quod mon-
 stratur ut ad demonstrationem. nam c de b , & b de a mon-
 stratur, sumpto c de a dicti: c autem de a per has ostendi-
 tur proprietates; quare conclusione utimur ad demon-
 strationem. In priuatiuis autem syllogismus hoc modo mon-
 stratur ex inuicem: sit b qui nem omni c inesse; a autem
 nulli b concussio autem quoniam a nulli c . Si ergo rursum
 oporteat concedere quoniam a nulli b , quod prius sum-
 ptum erat, erit a qui nem nulli c , c autem omni b : sic inem
 econuersa propositio. Si autem quoniam b inest c , opor-
 teat concedere, non tam simuliter conuertendum a b : nam
 eadem propositio est b nulli a , & a nulli b inesse: sed sit
 mentiam cui a nulli inest, hinc b omni inesse. Sit enim a nul-
 li c inesse, quod qui nem fuit conclusio, cui autem a , nulli: b
 si sumatur, omni inesse: necesse est ergo b , omni c inesse:

quare

quare cum sint tria, unum quodq; conclusio est facta, & circulo demonstrare: hoc est conclusione n jumentem & econuerso alteram propositionem, & reliquam syllogizare. In particularibus autem syllogismis uniuersalem quidem propositionem non est demonstrare per alias, particularem autem, est: quoniam autem non est de monstrare uniuersalem, manifestum nam uniuersale monstratur per uniuersalia: conclusio autem non est uniuersalis oportet autem ostendere ex conclusione & altera propositione. Amplius omnino non hic syllogismus conuenit propositione: nam particulares sunt utriq; propositiones. Particularem autem est, ostenditur enim a de alijs per b. si ergo sumatur b, omnia, & conclusio non erit; b autem erit: fit enim prius b, q, a, & est a, m, a. Si autem sit priuatiuus syllogismus, uniuersale: quoniam propositionem non est ostendere, propter hoc quod prius a, m, est, particularem, simpliciter conuenit a b: quoniam admodum & in uniuersalibus non est: per assumptionem autem est, ut cui a, alijs non erit, b autem in q, non aliter se habentibus non hic syllogismus: eo quod negatiuus est particularis propositio.

De eadem cyclica circulari ostensione in secunda figura.

CAP. VI.

In secunde autem figura affirmatiuam quidem non est ostendere per hunc modum; priuatiuam autem est. ergo predicatiua qualem non ostenditur, eo quod non sunt utriq; propositiones affirmatiue: non conclusio priuatiua. predicatiua autem ex utriq; ostendebatur affirmatiuus. Priuatiua autem sic ostenditur, insit & a omni b, c

N 4 autem

uersalis fit; ad minorem extremitatem erit. quando uero
 ad alteram; non erit. Inquit enim a omni e b autem alicui e:
 conclusio a b. Si ergo iunatur e omni a inesse conclusio
 uniuersali, et a inesse b, quod erat conclusio: e quidem
 ostensum est alicui b inesse, b autem alicui e non est esse na-
 sum: quamuis necesse est si e alicui b, et b alicui e inesse
 se: sed non tam necesse est illi, et illud erit in se: sed osten-
 dendum est, si hoc autem illi, et illi non aliter. hoc
 autem sumptum tam non per ex conclusionem, et altera pro-
 positione syllogismi. Si autem b quidem omni e, a autem
 alicui e, erit ostensum de e. quando iunatur e quidem om-
 ni b inesse, a autem alicui e, nam, e omni b inesse, a autem
 alicui b, necesse est a alicui e inesse, et e omni b. Et cum fue-
 rit hoc praedicatum aduersus, ut per praedicatum; uniuersa-
 lis autem praedicatum, ostenderetur altera. Inquit enim b
 omni e, a autem alicui non inuit; conclusio quoniam a alicui
 b non inesse. Si ergo alligatur e b omni inesse, et erat
 autem et a non omni b necesse est a alicui e non inesse, me-
 dium. Cum autem praedicatum uniuersalis sit, non ostendi-
 tur altera nisi sicut in primis, si iunatur e hoc alicui
 non inesse, autem alicui e, ut si a nulli e, b autem
 alicui; conclusio quoniam a alicui b non inesse. Si ergo iunatur
 eui a alicui non inesse, et lem e alicui inesse; necesse
 est e alicui b inesse. aliter autem non est, conuertente uni-
 uersalem propositionem ostendere alteram: nullo enim
 modo erit syllogismus. Manet, tam igitur quoniam in pri-
 ma quidem propositione per se uerum est ostensum. Et per pri-
 mam, et per tertiam per se; nam cum per praedicatum
 quidem est conclusio, per primam: cum autem per praedicatum,
 per postremam; iunatur enim eui hoc nulli, alteram eui-

ni inesse. In media autem, cum universalis est quidem syllogismus & per ipsam, & per primam figuram, & per postremam: cum autem particularis, & per ipsam, & per postremam. In tertia vero per ipsam, omnes. Manifestum est enim quoniam in media, & in tertia, qui non per ipsam sunt syllogismi, aut non sunt secundum eam que circulo est ostensum, aut imperfecti sunt.

De syllogismo conuersivo. CAP. VIII.

CONVERTERE autem est transpositionem conclusionem facere syllogismum quontam uel extremam medio non inuenit, ut hoc postremo: necesse est etiam conclusionem conuersa, & altera remanente propositione, inter reliquam non inuenit, & conclusio erit. Inter autem opposita, aut contrarie conuertere conclusionem non inuenit idem syllogismus utralibet conuersi. Si enim autem hoc erit per se quod a. a. dico autem oppositum quod a. a. omni inuenit non omni, & aliam nulli. contrarie autem omni, nulli: & aliam, non aliam inuenit. Sit enim ostensum a. a. c, per medium b. si igitur sumatur a. nulli c inuenit, omni autem b: nulli c inuenit b: & si a. inuenit nulli c, b. autem omni c: a. non omni b, & non omnino nulli. non enim ostendebatur universale per tertiam figuram. Omnino autem eam que est ad maiorem extremitatem propositionem, non est deservire universaliter per conversionem: cum per eam inuenitur per tertiam figuram, necesse enim ad postremam extremitatem inueniat per hanc propositionem. Et si privatius sit aliam, non inuenit, ostendatur enim a. nulli c inuenit per b: ex resolutione a. inuenit inesse, nulli autem b, nulli c inuenit b. Et si a. & b. omni c, a. aliam b: a. nulli

nulli inerat. Si autem oppositè conuertatur conclusio; &
 alij syllogismi oppositi, & non uniuersales erunt: sit enim
 altera propositio particularis, quare conclusio erit par-
 ticularis. Sit enim prædicatus syllogismus, & conuer-
 tatur sic: ergo si a non omni c, b autem omni; b non omni
 c. Et si a quidem non omni c, b autem omni, a non omni b. Si-
 militer autem & si prædicatus sit syllogismus: nam si a ali-
 cui c inest, b autem nulli, b alicui c non inest, & non sim-
 pliciter nulli: & si a quidem alicui c, b autem omni, quæ-
 admodum in principio sumptum est; a alicui b inest. In
 particularibus autem syllogismus quanto oppositè con-
 uertitur conclusio, interrimuntur utraq; præpositiones:
 quando uerò contrariè, ne ita non enim tam accidit quæ-
 admodum in uniuersalibus interrimere desinit. Conclu-
 sione secundum conuersionem, sed nec omnino interrimere.
 Ostendatur enim a de aliquo c per b: ergo si ponatur
 a nulli c inesse, b autem alicui c, a alicui b non inest: &
 si a nulli c, b autem omni; nulli c inest b: quare interrimun-
 tur utraq;. Si autem contrariè conuertatur præmissa. Nam
 si a alicui c non inest, b autem omni, b alicui c non inest:
 sed nondum interrimuntur quotiæ prædicta, tota continet erim
 alicui inesse, & alicui non inesse: uniuersali autem subla-
 to a b, omnino non fit syllogismus. Si enim a quidem ali-
 cui c non inest, b autem alicui inest; neutra propositionum
 uniuersalis est. Similiter autem & si prædicatus sit syllo-
 gismus: si enim sumatur a omni c inesse, interrimuntur
 utraque: si autem alicui, neutra, demonstratio autem
 eadem.

non interminuntur propositiones, quando uerò oppositum;
interminuntur. nam si a cunctis b , & b omni c ; a omni c ; sed
nulla uerat. Rursum si a cunctis b , nulli autem c , b nulli c ; sed
omni uerat. Sed iterum autem monstratur & si non uniuersa
sunt, sunt preposita. Et sic etiam a cunctis c & prima
et c , de a cunctis particularis, & particularis; ergo si a
quodam omni b , b autem alicui c ; alicui c accipit: sed nulla
uerat. Rursum si a omni b , nulli autem c ; & b nulli c .
Si autem a alicui b , & b alicui c ; non sic syllogismus. Neque
si a alicui b , & nulla c ; nec sic. Et mare illo quidem modo
interminuntur: sic autem non interminuntur propositiones.
Manifestum est ergo etiam, quæ dicta sunt, quomodo con-
cluditur in utraque figura sic syllogismus: &
quando contrarie propositioni, & quando oppositæ. Et
quod et in prima quidem figura per mediam, & posteriorem
sunt syllogismi & quæ quædam ad minorem extremitatē,
sed per per mediam interminuntur: quæ uerò ad maiorem, per
posteriorem. In secunda autem, per primam, & posteri-
orem, quæ uerò ad minorem extremitatē, semper per
primam & primam: quæ uerò ad maiorem, per posteriorem.
In tertia uerò, per primam, & per mediam: & quæ quædam
ad maiorem, per primam semper: quæ uerò ad minorem,
per mediam semper. Quid ergo est convertere, & quomo-
do in una quaque figura, & quis sit syllogismus, manifestum.

De s^o & s^o non per impossibile.

CAPVT XI.

PER impossibile autem syllogismus ostenditur qui-
dem, quando contradictio ponitur conclusionis, & assu-
mitur altera propositio. Est autem in omnibus figuris: si-
mule

nile enim est conuerſioni. Veruntamen differt intentum, quoniam conuertitur quidem factio ſyllogiſmo, & ſumptis utriq; propoſitionibus. Deducitur autem ad impoſſibile non conſeſſo oppoſito prius, ſed maniſeſto quoniam eſt uerum. Termini uero ſimiliter ſe habent in utriq; & eadẽ ſumptio utrorumq; ut ſi a multo omni b, mediũ autem c, ſi, ſupponitur a non omni, uel nulli b inſiſſe, c uero omni, quod fuit uerum; necceſſe eſt c b aut nulli, aut non omni inſiſſe; hoc autem impoſſibile; quare falſum eſt, quod ſuppoſitum eſt. uerum ergo oppoſitum, ſimiliter autem in alijs figuris; quæcunq; enim conuerſionem ſuſcipiunt, & per impoſſibile ſyllogiſmum. Ergo alia quidem propoſita omnia oſtenduntur per impoſſibile in omnibus figuris; uniuerſali autem prædicatiuam in media, et in tertia monſtratur; in prima autem non monſtratur. ſupponatur enim a non omni b, aut nulli inſiſſe, & aſſumatur alia propoſitio, utrolibet modo, ſiue a omni inſiſſe c, ſiue b omni d (ſic enim erat prima figura) ſi ergo ſupponatur a non omni b inſiſſe; non fit ſyllogiſmus quomodo libet ſumptis propoſitione. ſi autem nulla b, id quod a aſſumatur, ſyllogiſmus quia, in erit falſus; non oſtenditur autem propoſitum, nam ſi a nulla b, b autem omni a; a nulli d. hoc autem ſit impoſſibile; falſum igitur eſt nulla b inſiſſe a; ſed non ſi nulli falſum, omni uerum. Si autem c a aſſumatur, non fit ſyllogiſmus; nec quanto ſupponitur non omni b inſiſſe æquare maniſeſtum quoniam in omni inſiſſe, non oſtenditur in prima figura per impoſſibile. Alicut autem, & nulli, & non omni oſtenditur. Supponatur enim a nulli b inſiſſe, b autem ſumptum ſit, omni, aut alicui c, ergo necceſſe eſt a nulli, aut non omni c inſiſſe. hoc autem impoſſibile. ſic

enim

non inerat. Amplius autem non iam propter hypothe-
sin accidit impossibile, falsa enim erit, siquidem ex ue-
ris non est falsum syllogizare, nunc autem est uera: inest
enim a alicui b: quare non supponendum alicui inesse, sed
omni. Similiter autem & si alicui b non inest a, ostende-
mus, si enim idem est alicui non inesse, & non omni inesse,
eadem in utrisque demonstratio. Manifestum ergo quo-
nam non contrarium, sed oppositum supponendum in om-
nibus syllogismus: sic enim necessarium erit, & axioma
probabile: nam si de omni uel affirmatio, uel negatio, o-
stenso quoniam non negatio, necesse est affirmationem ue-
ram esse: rursus si non ponam ueram esse affirmationem,
constat ueram esse negationem contrariam uero: neutro
modo contingit ratum facere: neque enim necessarium si
nulli falsum, omni uerum: neque probabile ut sit alte-
rum falsum, quoniam alterum uerum. Manifestum ergo
quoniam in prima figura alia quidem proposita omnia o-
stenduntur per impossibile: uniuersale autem affirmati-
uum non ostenditur.

De syllogismo per impossibile in secunda
figura. CAP. XII.

IN MEDIA autem figura, & postrema, & hoc
ostenditur. ponatur enim a non omni b inesse. sumptam
sit autem omni c inesse a, ergo si b quidem non omni in-
est a, c autem omni, non omni b inest c, hoc autem im-
possibile. Si enim manifestum quoniam omni b inest c:
quare falsum quod suppositum est, uerum est ergo om-
ni inesse. Si autem contrarium supponatur, syllogis-

ptum sit autem $\text{Et c omni } b \text{ inesse}$, ergo necesse est a alicui c inesse: sed nulli inerat, quare falsum est alicui b inesse a . Si autem supponatur omni b inesse a , non ostenditur propositum sed ad ostendendum non omni inesse, eadem sumenda hypothesis: nam si a omni b , $\text{Et c alicui } b$, a inest alicui c ; hoc autem non fuit, quare falsum est omni inesse; si autem sic, verum non omni. Si autem supponatur alicui inesse, eadem erunt quæ $\text{Et in } y$ s, quæ prius dicta sunt. Manifestum ergo quoniam in omnibus per impossibile adogimus, oppositum supponendum. Patet autem Et quoniam in media figura ostenditur quodammodo affirmativum, $\text{Et in positiua universalis}$.

Quo iusta, & quæ ad impossibile ducit demonstratio, interiant. CAP. XIII.

D I S S E R T autem quæ ad impossibile demonstratio, ab ea quæ est ostensiva, eo quod ponat quod vult interperire, deducens ad confessum falsum: ostensiva autem incipit a confectis positionibus veris. Sumunt ergo utraque duas propositiones confessas: sed hæc quidem ex quibus est syllogismus, illa verò unam quædam harum, alteram vero contradictionem conclusionis. Et hinc quidem non necesse est notam esse conclusionem, neque prius opinari quoniam est, aut non est. Illinc verò necesse est, quoniam non est. Dissert autem nihil affirmativam, vel negativam esse conclusionem: sed similiter se habet in utriusque. Omnis enim quæ ostensivè concluditur, $\text{Et per impossibile}$ monstrabitur: $\text{Et quæ per impossibile}$, ostensiva, Et

Denotat
quod
est
falsum
ostensiva
autem
incipit
a
confectis
positionibus
veris
Sumunt
ergo
utraque
duas
propositiones
confessas
sed hæc
quidem
ex quibus
est
syllogismus
illa verò
unam
quædam
harum
alteram
vero
contradictionem
conclusionis

per eosdem terminos, non autem in eisdem figuris. Non quando per impossibile syllogismus fit in prima figura, quod uerum est, in media erit, aut in postrema: priuatiuum quidem in media, prædicatiuum autem in postrema: quando autem syllogismus in media fit, quod uerum est erit in prima figura in omnibus propositionibus: quando autem in postrema syllogismus, quod uerum est, erit in prima, & in media: affirmatiuum quidem in prima, priuatiuum autem in media. Sit enim ostensum a nulli, aut non omni per primam figuram, ergo hypothesi quidem erat alicui b, inesse a: c autem sumebatur a quidem omni, b autem nulli. sic enim fiebat syllogismus ad impossibile. Hoc autem media figura, si c a quidem omni, b autem nulli inest: & manifestum ex his, quoniam b, nulli inest a. Similiter autem & si non omni ostensum sit inesse: nam hypothesis quidem est omni b a inesse: c autem sumebatur a quidem omni, b autem non omni: & si priuatiuum sit sumpta c a: similiter etenim solum fit in media figura. Rursum sit ostensum alicui b inesse a, ergo hypothesis quidem est nulli inesse: b autem sumebatur omni c inesse, & a uel omni, uel alicui c: sic enim erit impossibile. hoc autem postrema figura: si a & b, omni c: & manifestum ex his quia necesse est a, alicui b inesse: similiter autem & si alicui c, sumatur inesse b uel a. Rursum in media figura ostensum sit a omni b in esse: ergo hypothesis quidem fuit, non omni b, inesse a, sumptum est autem a omni c, & c omni b: sic enim erit impossibile: hoc autem prima figura: si a omni c, & c omni b. Similiter autem & si ostensum sit alicui inesse: nam hypothesis quidem fuit, nulli b in-

b inesse *a* : sumptum est autem *a* omni *c*, & *c* alicui *b*. Si autem priuatiuus sit syllogismus, hypothesis quidem *a* alicui *b* inesse : sumptum est autem *a* nulli *c*, & *c* omni *b* : quare fit prima figura. Et si non uniuersalis sit syllogismus, sed *a* alicui *b* ostensum sit non inesse similiter : nam hypothesis quidem omni *b* inesse *a* : sumptum est autem *a* nulli *c*, & *c* alicui *b* : sic enim prima figura. Rursum in tertia figura ostensum sit *a* inesse omni *b* : ergo hypothesis quidem sunt non omni *b* inesse *a* : sumptum est autem *c* omni *b*, & *a* omni *c*, sic enim erit impossibile : hoc autem prima figura. Similiter autem & si in aliquo sit demonstratio : non hypothesis quidem erit nulli *b* inesse *a* : sumptum est autem *c* alicui *b*, & *a* omni *c*. Si autem priuatiuus sit syllogismus, hypothesis quidem *a* alicui *b* inesse : sumptum est autem *c* a quidem nulli, *b* autem omni : hoc autem media figura. Similiter autem, & si non uniuersalis sit demonstratio, nam hypothesis quidem erit omni *b*, inesse *a*, sumptum est autem *c* a quidem nulli, *b* autem alicui : hoc autem media figura. Manifestum ergo quoniam per eosdem terminos, & ostensiuè demonstrare unumquodque propositum, & per impossibile. Similiter autem erit, & cum sint ostensiuè, syllogismi ad impossibile deducere in terminis sumptis, quando opposita propositio conclusioni sumpta fuerit : nam sunt istidem syllogismi isti, qui sunt per conuersionem : quare statim habemus, & figuras per quas unumquodque erit. Palàm ergo, quoniam omne propositum ostenditur per utroq; modos, & per impossibile, & ostensiuè, & non contingit separari alterum ab altero.

De ratiocinatione ex oppositis. CAP. XV.

IN qua autem figura est ex oppositis propositio-
 syllogizans, & in qua non est sic erit manifestum. omnibus
 autem oppositas sunt propositioes secundum locum Dico
 quidem quatuor, ut omni, nulli & omni, & non omni enem
 & alicui, & nulli, & alicui, & non alicui. omni:
 secundum naturam autem tres, nam alicui, & non alicui cum
 eundem locutionem opponuntur solum. Hanc autem se
 triarius quidem in universales: omni, nulli inesse: ut on
 disciplinam esse studiosam, nullam esse studiosam: nem
 ut oppositas. In prima igitur figura non est ex oppo- ad
 sitis propositionibus syllogizans, neque affirmatiuas, est
 quoniam affirmatiuas quidem, quoniam oportet et
 ut sique affirmatiuas esse propositiones: oppositas autem em
 affirmatio, & negatio: privatiuas autem, quoniam as
 positae quidem idem de eodem predicant, & negant: a
 privati autem in autem non dicitur de utrisque, sed de a
 quod in aliud negatur: idem autem de alio predicatur: a
 haec uero non opponuntur.

De ratiocinatione ex oppositis in secunda
 figura. CAP. XVI.

IN hac autem figura, & ex oppositis, & ex
 contrariis contrigitur secundum syllogismum. Si enim bonum
 quidem, in quo a: disciplina autem, in quo b & c. est
 totam disciplinam studiosam sumpsit, & nullam: a
 cum sit omni b, & nulla c: quare b nulli c: nulla ergo a
 disciplina, disciplina est. Similiter autem & si omnem a
sumens

sumens studiosam disciplinam, medicinam uero non stu-
 diosam sumpsit: nam a b quidem uera, c autem nulli:
 quare aliquis dicere non erit dicere. Et si a c qui-
 dem omni, b autem nulli: est autem b quidem disci-
 plina, c autem medicina, a uero opinio: etiam enim disci-
 plinam opinionem habet, si a b aliquid, et disciplinam
 esse opinionem. Unde et in priorum terminis con-
 uertit: nam prius quid a est, nunc autem ad, affirmati-
 num. Et si sit non uerum, a uero prius, si to, simi-
 liter: semper enim habet, quod ab uero quod a ne-
 gatiue dicitur, et ab uero affirmatiue. Quare con-
 tingit oppositum et impertinet, non est si semper, neque
 omnino: si sit a b, et que impertinet, ut uel e-
 dem sint, uel non: et non, dicitur a uero impertinet:
 non enim erit oppositum et uero modo, neque contra-
 rie, neque oppositae.

De syllogismo in tertiali-
 gura. CAP. XVII.

IN tertia uero figura affirmatiue quidem syllo-
 gismus nunquam erit ex obiectis propositionibus pro-
 pter causam dictam, et in prima figura. Negatiue
 autem erit syllogismus, et tenens, et non uer-
 uisabilibus terminis. Sit enim a c plura in quo b, et c.
 medicina autem in quo a: si ergo c, aut omni in me-
 dicinam disciplinam, et nulli in medicina: disciplinam
 b omni a sumpsit, et c nulli: propter autem disci-
 plinam non auertere. Similiter autem et si non erit ex
 saliter sumpsit sit a b propter non nulli est aliqua me-
 dicina disciplina: et uerum nulla medicina discipli-

na, accidit disciplinam aliquam non esse disciplinam. Sunt autem uniuersaliter quidem sumptis terminis, contrarie propositiones: si autem particularis altera sit, oppositæ. Oportet autem scire quoniam contingit opposita sic sumere, quemadmodum diximus, omnem disciplinam studiosam esse, & rursum nullam, aut aliquam non esse studiosam: quod non solet latere: erit autem per alias interrogationes syllogizare alteram, & quemadmodum in topicis dictum est, sumere. Quoniam autem affirmationum oppositiones sunt tres, sexies accidit opposita sumere, aut omni, & nulli: aut omni, & non omni. aut alicui, & nulli. & hoc conuer- ti in terminis, ut a omni b, & nulli c: aut omni c, & nulli b: aut huic quidem omni, illi uero non omni: & rursum hoc conuer- ti secundum terminos: simuliter autem & in tertia figura. Quare manifestum est, & quous, & in quibus figuris contingit per oppositas propositiones fieri syllogismum. Manifestum est quoniam ex falsis est uerum syllogizare, quemadmodum dictum est prius. ex oppositis autem non est: semper enim contrarius syllogismus sit rei (ut si est bonum, non esse bonum: aut si animal non animal) eo quod ex contradictione est syllogismus, & subiecti termini aut idem sunt. aut hic quidem totum, ille autem pars. Palam autem quoniam in paralogismis nihil prohibet fieri hypotheticos contradictionem: ut si est impar, non esse impar. nam ex oppositis propositionibus, contrarius erit syllogismus. si ergo sumperit hoc modo, hypotheticos erit contradictio. Oportet autem considerare, quoniam sic quidem non est contraria concludere ex

uno syllogismo (ut sit conclusio quoniam non est bonum, bonum aut aliud quiddam tale) nisi statim huiusmodi propositio sumatur: ut omne animal esse album, & non album, hominem autem animal: sed uel assumere oportet contradictionem: ut quoniam omnis disciplina opinio, & non opinio: deinde sumere, quoniam medicina disciplina quidem est, nulla autem opinio. quemadmodum redargutiones sunt: uel ex duobus syllogismus. Quare esse quidem contraria secundum ueritatem quæ sumpta sunt, non est alio modo quam hoc. quemadmodum dictum est prius.

De petitione principij. CAP. XVIII.

IN principio autem petere, & accipere est quidem, ut in genere sumere in eo quod non est demonstrare propositum. Hoc autem accidit multipliciter: nam & si omnino non syllogizatur, & si per ignota, aut similiter ignota, & si per posteriora quod prius est: demonstratio enim ex prioribus, & notioribus est.

Horum ergo nullum est petere quod ex principio est: sed quia hæc quidem nata sunt per se cognosci, illa uerò per alia (nam principia quidem per se: quæ autem sub principijs, per alia, quando quod non per se notum est, per se aliquis conatur ostendere, tunc petit quod ex principio est. hoc autem est sic facere quidem ut statim prohibet id quod propositum est: contingit autem & transgredientes & ad alia, eorum quæ nata sunt per illa ostendi per hæc monstrare quod ex principio est: ut si a ostendatur per b, & b per c, c autem natum sit ostendi per a: accidit enim ita a per se

Caput hoc,
de eo quod
est per se
id est
in princi-
pio, & in
alio, & in
loco, & in
re, & in
legentium.

pio petere : in prædicatio quidem syllogismo , & in
tertium figura , & in prima , negatur autem quando ea-
dem ab eodem , & non simul ut utque propositiones :
similiter autem & in media , eo quod non convertun-
tur termini secundum negativos & affirmativos . Est autem
in primo pio petere in demonstrationibus quidem , quo
secundum uerum non habent : in dialecticis autem ,
qua secundum opinionem .

De non propter hoc accidere falsum .

CAPVT XIX.

Non propter hoc autem se petere falsum (quod se-
pe in dialecticis habetur) non est falsum , sed
in quatuor modis . Primo quod non est contradi-
ctio . Non est huius quod non est , sed est , & est impos-
sibile . Non enim propter hoc non est , quod non est , pro-
pter hoc falsum non est . Secundo quod non est , pro-
pter hoc non est , non est . Tercio quod non est , pro-
pter hoc non est , non est . Quarto quod non est , pro-
pter hoc non est , non est .

Amplius autem in primo modo non est falsum . Quod per
abc : non est . Si ex quo , non propter hoc falsum
est factus est , hoc non est . Propter hoc si non tunc
dicimus , quod non est . Propter hoc impossibile peritur
syllogismus , quod non est . Ita est falsum : iterum in primo
propositionem : nec quod hanc est , erit syllogismus . ma-
nifestum igitur quoniam in his qui ad impossibile sunt , di-
citur non propter hoc , & quando sic se habet ad impossi-
bile quod ex præmissis est hypothesis , ut cum sit , vel cum
non sit hæc , nihilominus accidit impossibile . Ergo mani-
festum quia in modo est non propter suppositionem
esse falsum : quando ab hypothesis inconiunctus est à me-

diis syllogismus ad impossibile, quod in topicis:
 quod non est causa, ut causa hoc est. Ut si
 lens ostendere quoniam est diameter, conetur Ze-
 nonis ratione quoniam moueri, et ad hoc inducat
 impossibile: et continuo est falsum locu-
 tionis, quod capio. Alius autem modus, si con-
 tinuum impossibile hypothesis, non tamen pro-
 bat: hoc autem possibile est fieri, et in
 hoc quod superius, et in hoc quod inferius sumenti con-
 tinuum: ut si a ponatur inesse b, b autem c, c uero d,
 hoc autem sit falsum b inesse d: nam (si ablato a, mihi
 loquens b inesse c, et c d) non erit falsum propter eam
 quae ex principio, si hypothesis. Aut rursus si quis in
 superiori sumat continuum, ut si a quidem b, e autem
 a, fuerit e, si a in c, cum sit f inesse a: nam et sic ne-
 bilominus erit impossibile, interemptaq; est ex prin-
 cipio hypothesis. Et oportet ad eos huius ex principio
 terminos, copulare impossibile: sic enim erit propter
 hypothesis. Ut in inferiori quidem sumenti continuum
 ad praedicatum termination: nam si impossibile est a in-
 esse d, interempto a, non amplius erit falsum. In supe-
 riori autem de quo praedicatur, nam si f non possibile
 est inesse b, interempto b, non amplius erit impossibile:
 similiter autem et cum priuatiui si a ex hoc ipso. Ma-
 nifestum ergo quoniam cum impossibile non ad priores
 terminos, non propter positionem accipit falsum. An
 nec sit semper propter hypothesis erit falsum: nam si
 non et quod est b, si a et quod est a positum est inesse a,
 h autem c, et hoc d, et si manet impossibile: similiter
 autem et in sursum sumenti terminos, quare, quoniam
 cum

cum est, & cum non est hoc, accidit impossibile) non erit propter positionem, autem cum non est hoc, nihilominus fieri falsum. Nec sic sumendum ut alio posito accadat impossibile: sed quando ablato hoc, idem per reliquas propositiones concluditur impossibile. eo quod idem falsum accidere per plures hypotheses nihil fortasse inconueniens est: ut parallelas contingere: & si maior est qui interius est, eo qui exterius: & si triangulus habet plures rectos duobus.

De falsa ratiocinatione, cata syllogismo, hoc est corraucinatione, & elencho.

CAPVT XX.

FALSA autem oratio fit propter primum falsum: aut enim ex duabus propositionibus, aut ex pluribus omnibus est syllogismus: ergo si ex duabus quidem, harum necesse est alteram, aut etiam utrasque esse falsas: nam ex ueris non erat falsus syllogismus: si uero ex pluribus (ut sic quidem per a b, hoc autem per d f g) horum erit aliquid superiorum falsum, & propter hoc oratio, nam a & b per illa concluduntur: quare propter illorum aliquid, accidit conclusio, & falsum. Ut autem non cata syllogizetur, observandum quando sine conclusionibus interrogat orationem: ut non detur bis idem in propositionibus, eo quod scimus, quoniam sine medio syllogismus non fit: in diu autem est, quod plerumque dicitur. Quomodo autem oportet a i unamquamque conclusionem obseruare medium, manifestum est, eo quod scitur quale in unaquaque figura ostendimus, eo quod uidemus quomodo submittimus orationem. Oportet autem quod cum

Cata syllogismus, corraucination, epicheirema, sumitur autem cum quibus propositionibus adnititur, id quod dare non intendit colligentes.

studire

nionem fieri fallaciam : ut si contingat idem pluribus
 principatiter inesse : & hoc quidem latere aliquem , et
 putare nullum inesse , tunc autem scire : ut inest a b & c
 per se , & hæc omnia apertius . si igitur b quidem pu-
 tet eum a inesse , & hoc d : c autem nulli a , & hoc omni-
 ni d , eundem secundum idem habebit disciplinam , &
 ignorantiam . Rursum si quis fallatur circa ea , quæ
 sunt ex eadem coniugatione : ut si a inest b , hoc autem
 c , & c d : opinatur autem a inesse omni b , & rursum nulli
 c . Si uel eum sciret , & non opinaretur in hoc : ergo
 nihil aliud existimat ex his , quam scire , hoc non opinari
 scire non aliquo modo , quoniam a inest c per b , & a in
 uni et alteri . quod est particulare : quare quod aliter
 modo sit , hoc omnino existimat non opinari : quod est
 impossibile . In eo autem quod prius dictum est , si non
 ex eadem coniugatione sit mentionem , secundum utriusque
 quædam maiorem ambas propositiones non possibile
 est opinari : ut a b quidem omni , c autem nulli . hæc ali-
 tem utraque , omni d : accedit autem aut simpliciter ,
 aut in aliquo contrariam sanare primam proposi-
 tionem : si enim cui b inest omni , a opinatur inest , b au-
 tem a nouit , & quoniam a a nouit : quare si rursum
 cui c nulli , putat a inesse : cui b alicui inest , hunc non pu-
 tat a inesse : quod autem omni putat cui b , rursum ali-
 cui non putare cui b , aut simpliciter , aut in aliquo con-
 trarium est : sic ergo non contingit opinari . Secun-
 dum utrumque autem utrumque , aut secundum alterum utraque
 que , nihil prohibet a omni b , & b a & rursum a nulli
 c . Nam similis huiusmodi fallacia , ueluti fallacia circa
 ea particularia , ut si a omni b inest , b autem omni c , a

omni

omni c inest. si ergo aliquis nouit quoniam a cui b , inest omni, nouit & quoniam ei quod est c : sed nihil prohibet ignorare c quoniam est: ut si a quidem duo recti, in quo autem b triangulus, in quo uero c sensibilis triangulus: opinabitur enim aliquis non esse c : sciens quoniam omnis triangulus habet duos rectos, quare simul sciet, & ignorabit idem: nam scire omnem triangulum quoniam duobus rectis, non simplex est: sed hoc quidem uniuersali in habet disciplinam, illud uero singularem. Si ergo in uniuersali nouit c , quoniam duobus rectis, in singulari autem non nouit: quare non habebit contrarias. Similiter autem est quæ in Menone est oratio, quoniam disciplina est reminiscencia: nunquam enim accidit præscire quod singulare est: sed simul inductione sumere particularium disciplinam, uelut recognoscere. Nam quedam scientes, statim scimus: ut quoniam duobus rectis, si scimus quoniam triangulus: similiter autem & in alijs. Ergo uniuersali quidem speculamur particularia, * propria autem non scimus: quare contingit & falli circa ea, uerum non contrariè, sed habere quidem uniuersalem, decipi autem particulari. Similiter autem in prædictis: non enim contraria quæ est secundum medium, et quæ est secundum syllogismum discipline: nec quæ est secundum utrumque; mediocorum opinatio: nihil enim prohibet scientem, & quoniam a toti b inest, & rursus hoc toti c , putare non inesse c : ut quoniam omnis mula sterilis, & hæc mula: putare hanc habere in utero: non enim scit quoniam a , c qui non conspiciet, quod est secundum utrumque. Quare manifestum quoniam & si hoc quidem nouit, illud uero

* Hic propria ablati-
ui casus est.

uerò non nouit, fallitur: quod habent uniuersales, ad
 particulares disciplinas: nullum enim sensibilem cum
 extra sensum sit, scimus nec si sentientes fuerimus, sci-
 mus, nisi ut in uniuersali, et in eo quod habet propriam
 disciplinam, sed non in eo quod est in actu. Nam, circ
 tripliciter dicitur, aut ut uniuersali, aut ut propria,
 aut ut in actu: quare & decipi totam modis: nebi
 ergo prohibet & scire, & decipi. Si circa idem ue-
 rificantur non contrarie. quod accidit & ei, qui scit
 dum utranque scit propositionum, & non pertracia-
 uit prius: nam opinans in uero habere malam, non ha-
 bet secundum actum disciplinam, neque propter opinio-
 nem fallaciam contrariam discipline. Illigimus enim
 est contraria fallacia in uniuersali. Qui autem opina-
 tur quòd bonum esse, est malum esse: idem opinabitur
 bonum esse, & malum. Sit enim bonum esse in quo a,
 malum autem esse in quo b: rursum bonum esse in quo
 c. quoniam igitur idem opinatur, & b, & c, & esse
 c b opinabitur: & rursum b esse a similiter: quare et
 c a. nam quemadmodum si erat uerum de quo c b, &
 de quo b a, & de quo c a non erat: sic est in opinan-
 tione. Similiter autem & in eo quod est esse nam cum
 idem sit c et b, et rursum b et a, c idem erit. quare et
 opinatione similiter. ergo hoc quod in necessarium si
 quis det primum. Sed fortis de a falsum opinari aut
 quod melius est: est bonum esse, nisi secundum ac-
 cidens, multipliciter enim potest ibi esse hoc opinari: per-
 spectendum autem hoc melius.

De conversione terminorum.

CAPVT XXII.

QUANDO uero conuertuntur extremitates,
 necesse est, et non conuertere ad utranque. si enim a
 d, per b, et, p conuertitur, et inest cui a omni c, et
 et b a conuertitur, et inest cui a omni. b per medium
 c, et c b conuertitur per medium a. Et in non esse
 itidem: ut si b inest c, a uero non inest b, neque a inest
 c. Si ergo b conuertatur ad a, et c ad a conuertetur;
 sit enim b nulli a inexistens, ergo neque c, omni enim c
 inerat b, et si b conuertitur ad c, et a conuertitur
 ad c; nam de quocunque omnino b, et c. Et si c ad a
 conuertitur, et b conuertitur ad a; cui enim b inest,
 et c; cui autem c, a non inest, et solum hoc i conclus
 sione incipit, alia autem non similiter; ut in predicatio
 ne syllogismo. Rursum si a et b conuertuntur, et c
 et a similiter, omni autem necesse est a aut c inesse; et
 b et a sic se habebunt, ut omni, alterum inest; quoniam
 enim cui a, b, et cui c, d, omni autem a aut c, et non
 si nul; manifestum quoniam et b aut d omni, et non
 simul; ut si uideatur, incorruptibile; et incorrupti
 bile, ingenitum; nec si est quod factum est corrupti
 bile, et corruptibile factum esse, quo enim syllogismi
 constituti sunt. Rursum si omni quidem, a uel b, et
 c uel d, simul uicem non mutant si conuertitur a et c,
 et b et d conuertitur. Nam si alicui non inest b, cui
 d, pal e; quoniam a inest; si autem a, et c. conuertua
 tur enim: quare simul c et d, hoc autem impossibile.
 Quando autem a toti b et c inest, et de nullo alio
 predicatur,

Ea hic con
 uertere
 ter quare
 ter
 uer
 ter predica
 tur.

predicatur, inest autem $\mathcal{E} b$, omni c : necesse est $a \mathcal{E} b$ conuerti: quoniam enim de solis $b c$ dicitur a , pradi-
catur autem $b \mathcal{E}$ idem de se \mathcal{E} de c : manifestum quo-
niam de quibus a , $\mathcal{E} b$ dicitur omnibus, uerum \mathcal{E} de a .

Rursum quando $a \mathcal{E} b$, tota c insunt: conuertitur
autem $c b$: necesse est a , omni b uel \mathcal{E} : quoniam enim
omni c , a : c autem b , eo quod conuertitur: $\mathcal{E} a$ omni
 b inest. Quando autem duo fuerint opposita, ut a
magis eligendum sit quam b , cum sint opposita, $\mathcal{E} d$
quam c similiter, si magis eligenda sunt $a c$ quam $b d$:
 a magis eligendum quam d . Similiter enim sequentium
 a , \mathcal{E} fugiendum b , appposita enim: $\mathcal{E} c$ ei quod est d :
nam \mathcal{E} haec opponuntur: si ergo a ei quod est d simili-
ter eligendum, $\mathcal{E} b$ ei quod est c fugiendum, utrumque
enim utrique similiter sapientum eligendo: quare \mathcal{E}
haec ambo $a c$, ut quae sunt $b d$, quoniam autem magis,
non possibile similiter. nam $\mathcal{E} b d$ similiter erunt. Si
autem d magis eligendum quam a , $\mathcal{E} b$ quam c minus
fugiendum: nam quod minus est, minori opponitur:
magis autem eligendum est maius bonum, \mathcal{E} minus ma-
lum, quam minus bonum, \mathcal{E} maius malum. Vniuersum
igitur $b d$ magis eligendum, quam $a c$, nunc autem non
est, ergo magis $a c$ eligendum, quam d : $\mathcal{E} c$ ergo minus
fugiendum quam b . Si ergo eligat omnis animus secun-
dum amorem a se habere, ut concedere, \mathcal{E} non con-
cedere in quo c , aut concedere in quo d , \mathcal{E} non tale esse
ut concedere in quo b , manifestum quoniam a huiusmo-
di esse, magis eligendum est quam concedere: ergo dili-
gi quam conuenire magis eligendum secundum amorem:
magis ergo amor est in amicitia, quam conuenire. Si

autem maxime huius, & finis hæc: ergo convenire aut non est omnino, aut diligendi gratia: nam & alia concupiscentiæ & artes, sic fiunt. Quomodo ergo se habent termini secundam conventiones, & in eo quod magis sciendum, ut magis eligendum sit, manifestum est.

De epilogando est, inductione.

CAPVT XXIII.

QVONIAM autem non solum dialictici, & demonstrativi syllogismi per prædictas fiunt figuras, sed & rhetorici, sed & simpliciter quæcumque pides est, & secundum utramque artem, nunc erit dicendum. Omnia autem erant per syllogismum aut ex inductione: ergo si inductio quidem est, & ex inductione syllogismus per alteram extremitatem medio syllogizare. Ut sit eorum quæ sunt a c, mediana sit b, per c ostendere a inesse b sic enim facimus inductiones. Ut sit a longæum, in quo autem b cholera non habere, in quo vero c singulari longæum, ut homo, equus, & mulus: ergo tota b inest a. omne enim quod sine cholera est, longæum: sed & b non habet cholera, omne inest c. si ergo convertatur c et quod est b, & non transcedat medium, nec se est c in a b. Est nam enim est prius, quam a sit in b aliqua est in a, & ad alteram totam convertatur extremum, quoniam necesse est & alterum, ut prædicatum. Oportet autem in teulizere & a prædicabilibus omnibus compositum: nam inductio per omnia. Syllogismus autem huiusmodi est primæ, & immediatæ propeptionis quarum enim est medium, per medium est syllogismus. quarum vero non

Propositio
prædicatum
inductio
est
dialictici
habet
con
de
n.

non est, per inductionem. Et quodam modo opponitur inductio, syllogismo: nam hic quidam per medium, extremum de tertio ostendit: illa autem per tertium, extremum de medio. Ergo natura quidem prior, et notior per medium syllogismus: nobis autem manifestior, qui est per inductionem.

De paradigmate, hoc est, exemplo.

CAPVT XXIIII.

EXEMPLVM autem est, quando medio extremum inesse ostenditur per id, quod est simile tertio. Oportet autem et medium tertio, et primum simili notius esse, inesse. Ut si a malum, b autem contra confines inferre bellum, in quo autem c Athenienses contra Thebanos, in quo autem d Thebanos contra Phocenses. Si ergo uolueris ostendere quoniam Thebanis punire malum est, sumendum quoniam contra confines pugnare est malum: huius autem patet ex similibus, ut quoniam Thebanis contra Phocenses. Quoniam ergo contra confines malum, contra Thebanos autem contra confines est: manifestum quoniam contra Thebanos pugnare malum. Quoniam ergo b, c et d inest, manifestum: utrumque enim est contra confines inferre bellum: et quoniam a d: Thebanis enim non fuit utile contra Phocenses bellum. Quoniam autem a inest b, per d ostenditur: eodem tamen modo et si per plura similia fides fiat, usque ad extremum. Manifestum ergo quoniam exemplum est neque ut totum ad partem, neque ut pars ad totum: sed ut pars ad partem, quando ambo quidem insunt sub eodem, notum autem alterum. Et differt ab

inductione, quoniam hæc quidem ex omnibus indiuiduis
ostendebat inesse extremum nato, & ad extremum
non copulabat syllogismum: hoc autem & copulat,
& non ex omnibus ostendit.

De apogoge, deductioneque. CAP. XXV.

DE DUCTIO autem quando medio quidem pri-
mum palam et manifestum: postremo autem medium dubium
quidem, similiter autem credibile aut magis conclusio-
ne. Amplius, si pauciora sunt media postremo et me-
dio, omnino enim propinquius esse accedit scientie. Ut
sit a docibile, in quo b disciplina, e insituta: ergo disci-
plina quoniam docibilis, manifestum: insituta autem sit
disciplina, dubium. Si igitur similiter aut magis credi-
bile sit b e quam a c, deductio est: propinquius enim
scientie, per quod assumpserint a, c, disciplinam prius
non habentes. Aut rursus si pauciora media sint b e:
nam et sic propinquius est scientie. Ut sit a in quadran-
gulo e, in quo a m e^a rectilineum, in quo f circulus:
sit ergo eius quod est e f, non solum sit m. nam, per
tunc, si n a s a palem fieri rectilineo circulum, pro-
pinquius sit scientie. Quanto autem neque credibi-
lius est b e, quam a c, neque pauciora media: non dico de-
ductionem neque quanto tam distans est b e: discipuli-
na enim quod est e m c^a est.

De instantia, quam entasia dicunt.

CAPVT XXVI.

INSTANTIA autem est propositio propositi-
tioni contraria. Differt autem à propositione : quo-
niam contingit quidem instantiam esse in parte : pro-
positionem vero aut omnino non contingit, aut in univ-
salibus

salibus syllogismis. Fertur autem instantia de ois modis, et per duas figuras: duobus modis quatenus quoniam aut uniuersalis, aut particularis. Cuius est prima: per duas autem figuras, quoniam opposita sunt propositioni: opposita autem in prima, et tertia figura perscrutantur solis. Nam quando postulatur ois esse instantius quoniam nulli, aut quoniam aliquid non esse. Horum autem nulli quidem exprimitur, et aliquid autem non ex postrema. Ut sita una est disciplina, in quobus contraria: proponit ergo una esse contrariorum disciplinam: aut quoniam omnino non est eadem oppositorum instant. Contraria autem opposita: quare sit prima figura. Aut quoniam nec est eadem non una: haec autem tertia. Nam secundum tertiam notum, et ignotum contraria quidem esse, utrum: autem autem esse eorum disciplinam, saltem. Rursum in prima propositio similiter componit eam non esse contrariorum unam disciplinam, aut quoniam omnium oppositorum, aut quoniam contrariorum aliquorum est eadem disciplina, dicimus, ut sunt, et ergo omnium quidem ex prima, aliquorum uero ex tertia figura. Simpliciter autem in omnibus uniuersaliter quidem instantibus, necesse est ad id quod uniuersale est propositio contradictionem dicere: ut si non unam existimet contrariorum omnium, dicere oppositorum unam: sic autem necesse est primam esse figuram: medium enim sit uniuersale, ad hoc quod ex principio: quod autem ad hoc in parte est uniuersale, dicitur propositio: ut notum, et ignotum non eadem: nam contraria uniuersale ad haec: et sit tertia figura: medium enim in parte sum-

beat, ex prima figura: medium enim lac habere, in quo a: parere b, lac habere mulier in quo c. Quoniam autem sapientes, studiosi: nam Pittacus est studiosus: per postremam, in quo a sit sapiens, in quo b sapientes, in quo c Pittacus. Verum igitur a & b de c predicant: sed hoc quidem non dicunt quia notum sit illud uerò sumunt. Peperisse autem quoniam pallida, per mediam figuram uult esse, quoniam enim si paritur parientes pallor, sequitur autem & hanc ostendunt esse arbitrantur quoniam peperit. pallor in quo a, parere in quo b, mulier in quo c. Ergo si unquam dicatur propositio, signum sit solium: si autem & altera sumitur, illogismus. Ut Pittacus liberalis: nam ambitio est liberales: Pittacus autem ambitiosus. Aut rursus, quoniam sapientes boni, Pittacus autem bonus, sed & sapiens: sic ergo fiunt illogismi. Verum quidem per primam figuram insolubilis, si uerus sit: uniuersalis enim est. Qui autem per postremam, est scilicet, est uera sit conclusio, eo quod non uniuersalis: est in tertia, nec ad rem syllogismus: non enim si Pittacus est studiosus, propter hoc & alios necesse est esse sapientis. Qui uero per mediam figuram est, semper & omnino solubilis: nunquam enim syllogismus fit, sic se habentibus terminis. Non enim si quæ peperit pallida, pallida autem & hæc, necesse est parere hanc: ergo uerum est quidem in omnibus figuris, differentias autem habent tam dictas. An igitur sic diuidendum solum? horum autem medium iudicium sumendum: nam iudicium dicunt esse quod scire facit: tale autem maxime medium: an uerò quæ quidem ab extremitatibus signa dicenda, quæ autem

autem ex modo dicto indicium à probabili animum enim et maxime aerum est, quod est per primam figuram.

De signis quum physiognomico.

CAPVT XXVIII.

NATURAS autem cognoscere possibile est, si quis concedat simul etiam naturam corpus, et animam: quæcunque sunt naturales passionem, dicens enim autem quis fortasse inspicaris, etiam naturam et lectionem quæ animam, sed non aerum quæ natura nobis inspicant, hoc est passio, sed ut iræ, et concupiscentie, et naturalium motionum. Sic utique loquens, et utrum unius signum esse, et passionis, in parte propriam ut etiamque generis passionem, et primum poterant naturas cognoscere. Si enim proprie dicunt generum in tanto inexistens passio, ut si passio fortuita, nec est et signum esse autem: comparati enim sunt. Naturam positum est, et sit hoc magnis similitudines habere: quod et alius generibus non totis contingit. Nam signum sit proprium est, quoniam totis generis propria passio est, et non solum proprium, sicut per nos accere. Irit ergo et in alio genere hoc, et erit totus homo, et aliquid aliud animal. habebit ergo signum, unum enim unius erat. Si ergo hæc sunt, poterimus talia signa colligere in his animalibus, quæ solum unam passionem habent aliquam propriam; unaqueque autem habet signum. Et quoniam unum habere necesse est, poterimus naturas cognoscere. Si vero duo habet propria totum genus, ut leo forte et communicativum; quomodo cognoscemus utrum utrius sit signum, eorum signorum quæ

*que propriè sequuntur : An si & alij alicui non totum
 etambo & in quibus non totis utranque ; quando hoc
 quidem habet , illud autem non : nam si fortis quidem ,
 liberalis autem non , habet autem dædorum hoc , palam
 quoniam & in leone hoc signum fortitudinis . Est ve
 ro naturas cognoscere in prima quidem figura , eo
 quòd mediam priori extremitati conuertitur ,
 tertiam autem transcendit , & con
 uertitur ; ut sit fortitudo a summita
 tes magnas habere in quo b , c
 autem leo ; ergo cui c , b
 omni , sed & alijs ;
 cui autem
 b , omni , & non pluribus , sed conuer
 titur ; si autem non , non erit u
 num , unius signum .*

Secundi Libri Priorum Analyticorum Aristotelis
 F I N I S .

Diversae causa medulorum subeunt, diversae inquam ex causa re-
 gularum re ordo, et re ut nam, ceteris quae per se sunt, o-
 mnia passio sit, aut non sit. Ceterum et definitio dicta est, non
 tamen quod huiusmodi genere, quae definitum sancta simul ex-
 sequantur. Et ita daturum variam definitiones, ceterum quoque defi-
 nitionibus indifferenter adhibentur, ubi eorum periturus id quod
 sumuntur, et ut canetur, ut quid utitur existeretur. Ipsum quoque
 quod dicitur arte, periturus ne res autem non inuicem periturus
 ut dicitur ex ipso utitur utitur totum scire. Nam idem can dicitur
 ex utitur, nec idem can utitur, et utitur. Et utitur utitur canitur
 utitur utitur utitur in utitur laurinus, quando utitur, et utitur
 quod utitur prater utitur utitur utitur, utitur utitur, et memoriam
 utitur utitur utitur, utitur utitur utitur utitur utitur utitur utitur
 utitur utitur, utitur utitur utitur utitur utitur utitur utitur utitur
 utitur utitur, utitur utitur utitur utitur utitur utitur utitur utitur

POSTERIORVM

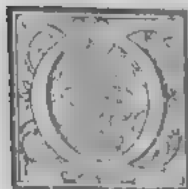
ANALYTICORVM

ARISTOTELIS

Liber Primus.

De praeognitis.

CAP. I.

MENIS doctrinae, & omnis disci-
plinae intellectus ex praexistente fit
ratione. Manifestum autem hoc
paulatim in omnibus: mathe-
maticae enim scientiae per hunc modum
fiunt, & aliarum unaquaeque partium.

Similiter autem & circa orationes, quae per syllogismos,
& quae per inuentionem utraque, nam per prius nota fa-
ciunt doctrinam, haec quidem accipientes tanquam à notis,
ille uero monstrant, & uniuersale, per id quod manifestum
est, singulare. Similiter autem & rhetoricae per-
suadent, aut enim per exempla, quod est inuentionis: aut
per enthymemata, quod quidem est syllogismus. Du-
pliciter autem est necessarium praecognoscere: alia nana-
que, quia iunctis, praepropinare necesse est: alia uero quid
est quod dicitur, intelligere oportet: quaedam autem utrius-
que. Ut, quoniam quidem omne aut affirmare, aut ne-
gare uerum est, quia est; triangulum autem, quoniam
hoc significat, uel unitatem utraque, & quid significat
quidem, & cetera est, non enim similiter horum unum
quodque manifestum est nobis. Est autem cognoscere

negare
rationes vo-
lunt interpre-
tari potest.

alia

re:inconueniens enim non est, si sit quodammodo, quod
discit: sed si hoc modo, ut in quantum discit, & scit.

De modis sciendi, & demonstratione.

CAPVT II.

SCIRE autem opinamur unumquodq; simplici-
ter, sed non sophistico modo, qui est secundum accidens
cum causam arbitramur cognoscere, propter quam res
est, quoniam illius causa est, & non est contingere hoc
aliter se habere. Manifestum igitur est, quoniam huius
modi aliquid scire sit namq; & non sciens, & sciens
quidem opinanti ipse se habere. sciens autem
etiam, habent scientiam. Quare, cuius simpliciter est
scientia, hoc est irreceptibile autem se habere. Si quis
igitur & alius est sciendi modus, postremo dicemus.

Dicimus autem scire, & per demonstrationem intelligere.
Demonstrationem autem dico, esse rationem
epistemoniæ, id est factum scire: sed epistemonia
conduco, secundum quam in habet quædam scientia.

Si igitur est scire, ut per rationem, hoc est per scientiam
tuam scientiam ex actis eius, & prius, & posterioribus
et notioribus, & prioribus, ut per quædam conclusionis.
Sic enim principia erant propria eius, quod demonstratur.
Nam syllogismus quid in erit ex prioribus; demon-
stratio autem non erit non enim sciret autem. Vnde
ra quæ in requiritur oportet esse; quod in quod non est,
non est scire: ut quod diameter sit rationis. Ex pri-
mo autem, & in demonstrabilibus est, quia non scit,
non habens demonstrationem aprioram: scire enim quod
demonstratio est non secundum accidens, est habere

Q

re

re demonstrationem. Causas quoque, & notiora oportet esse, & priora. Causas quidem; quoniam tunc scimus, cum causam cognoscimus: & priora, si quædam causæ sunt: & notiora, non solum altero modo intelligendo; sed in se ipsis quoniam sunt. Priora autem, & notiora diffinitæ sunt, non enim idem est natura prius, & ad nos prius: neque notius natura, & nobis notius. Dico autem ad nos priora, & notiora, propriora esse. Simpliciter autem priora, & notiora, quæ longius sunt. Sunt autem longinquissimæ quædam, universalia maxime. Proxima autem, singulares: & expositur hæc ad se invicem. Ex primis autem est, quod ex propriis principis est. Item est cum hoc primum, & principium. Est autem principium demonstrationis, propositio immediata. Immediata autem est, quæ non est alia prior. Proposita autem est, ut in notationis altera pars, unum de uno. Dialectica quidem, est similiter accipiens quamlibet. Demonstrationis autem, dicitur terminare alterum, quoniam verum est. In notatione autem, contradictionis quælibet pars. Contradictio autem, est oppositio, cuius non est medium secundum se. Pars autem contradictionis, quæ quatenus aliud de alio est, affirmatio est. Quæ vero est aliquid ab aliquo, negatio est. Immediata autem principium syllogisticæ: positionem, quidem dico: quam non est monstrare, nec necesse est habere docendum aliquid. Quam vero necesse est habere quemlibet de eo non, legitatem. Sunt enim quædam huiusmodi, hoc enim maxime in huiusmodi conuenimus nomen dicere. Positionis autem, quæ quatenus est quamlibet

libet partium enunciationis accipiens, ut dico aliquid esse, aut non esse: suppositio est. Que uero sine hoc, definitio est: definitio enim posuit quædam est. Ponit enim arithmeticus unitatem, indiuisibile esse secundum quantitatem, suppositio autem non est: id enim quod quid est unitas, & esse unitatem, non idem est. Quoniam autem oportet credere, & scire rem; in huiusmodi habendo syllogismum, quem uocamus demonstrationem: Est autem hic eò quod scia scire, ex quibus est syllogismus; necesse est non solum præcogitasse rem primam, aut omnia, aut quædam; sed & magis. Semper enim propter quod unumquodque est, illud magis est: ut propter quod amamus, illud magis amemus. Quare, si uidemus scimus propter prima, & credimus, & illa amamus, & credimus magis; quoniam propter illa, & posteriora. Non potest autem credere magis que non scit: que non contingit neque sciens, neque minus dispositus quam si contingeret sciens: accidit autem hoc nisi aliquis præcognouerit propter demonstrationem credentium magis enim necesse est credere principis, aut omnibus, aut quibusdam, quam conclusioni. Debentem autem habere rem tantum per demonstrationem, non ideo oportet principia magis cognoscere, & magis ipsis credere, quam illi quod demonstratur: sed neque aliud ipsis credibilius est, nisi nouus oppositus principis, ex quibus erit syllogismus contrariæ deceptionis. siquidem oportet simpliciter scientem, immutabilem esse.

modo, ut hæc quatenus ad nos, illa uero simpliciter. quo
 ceris modo ut. 10. factum notum. Si autem iste est; non
 utique erat simpliciter, ut bene et praeter istum, sed dupliciter.
 An non simpliciter aliter de necessitate sit ex nobis no-
 tionibus? Accedit uero aliter, sicut uero de demonstra-
 tionem esse, non, ut in quodam modo. Adhuc ut ad nihil aliud
 dicere, quam quoniam hoc est si hoc est ne inter se facile
 est de monstrare omnia. Manifestum autem est, quod hoc ac-
 cidit tribus terminis positis. per multos enim, aut per
 paucos reflectere dicere nihil differt; per paucos autem,
 aut per duos. Cum enim sit a, sit ex necessitate. b. hoc au-
 tem cum sit; et c. non igitur a sit, erit et c. sit igitur cum
 sit a, necesse est b esse; hoc autem cum sit; a est. Hoc enim
 erit circulo. ponatur autem a, in quo c. b igitur cum sit, a
 esse dicere, est et ipsum c dicere esse. Hoc autem dicere
 est, quoniam, cum sit a, est c. c. autem ipsi a tamen est. quare
 accidit dicere, circulo dicentes esse demonstrationem ne-
 hil aliud, nisi, cum sit a, est a. sic autem omnia demonstra-
 re leue est. At uero neque hoc possibile, nisi in istis, quæ
 alternatim se consequuntur, sicut sunt propria. Uno
 quidem igitur posito, ostensum est, quod nequaquam ne-
 cesse aliquid esse alterum. dico autem uno, quoniam nec ter-
 mino uno, nec positione una posita: ex duabus autem po-
 sitionibus prima, et minimis, siquidem contingit et syl-
 logizare. si igitur et a ipsi b, et c sequatur; et hæc ad-
 inuicem, et ipsi a: si quidem igitur contingit ex altera-
 nis monstrare omnia quæ sunt in prima figura, sicut ostensum
 est in istis, qui de syllogismo sunt. * Ostensum est au-
 tem, quod in alijs figuris, aut non sit syllogismus, aut non
 de acceptis, quæ autem non mutuo prædicantur, ne-

* Cap 5 & 6
 7. lib. 2. prio-
 rum analy-
 ticorum.

quæquàm est demonstrare circulo. quare, quoniam paucæ quidem huiusmodi in demonstrationibus sunt; manifestum est, quod: animam quæram, & impossibile sit dicere ex his quæ sunt adinvicem, esse demonstrationem, & propter hoc contingere etiam esse demonstrationem.

Quid de omni, modi per se, & quid universale. CAP. IIII.

QUONIAM autem impossibile est aliter se habere id, cuius est scientia simpliciter; necessarium utique erit id esse scitum, quod est secundum demonstrativam scientiam. Demonstrativum autem est, quam habemus in habendo demonstrationem. ex necessarijs itaque syllogismis est demonstratio. Accipiendum igitur est, ex quibus & qualibus demonstrationes sunt. Primum quidem dicere videmus quid dicimus de omni, & quid per se, & quid universale. De omni quidem hoc dico, quod utique est non in quodam quidem, in quodam autem non, nisi quod aliquanto quidem, aliquanto vero non: ut si de omni homine animal, si verum est quidem dicere hominem, ut verum est & dicere animal: & si nunc alterum, & alterum. & si tota linea punctum, similiter est. Si enim verum est, namque, inst. itas sic sermuis, ut de omni etiam in re, ut si in quodam non, aut si aliquando non. Veræ autem sunt, quæcumque sunt in eo quod quæritur, ut triangulo inest linea, & punctum lineæ: si autem intra eum ipsum oritur ex his est; & in ratione dicendum quod est, in unit. Et quibuscumque eorum, quæ insunt in re, quæ in ratione insunt quid est monstranti, ut rectum in triangulo, & circulare, & par, & impar numero, et primum, & compositum, & hypoleurum, & altera pars
te

te longius; & quæ omnibus his insunt, in ratione quid est dicente, illinc quædam sunt, hinc uero: ut si similiter & in alijs huiusmodi, ut ueritas; per se esse dico. Quæcunq; uero neutraliter insunt, accidenti insunt: ut muscum, aut albion animali. An plius, quod non de subiecto alio quod insit uicetur, ut arbor dans, aut album; cum & alteri: in quiddam sit ambulans, & album. substantia autem, & quæcunq; hoc aliquid significant, non alterum aliquid sunt, quoniam quædam quædam sunt. Quæ quædam igitur non de subiecto alio sunt, per se dico: quæ uero de subiecto, accidentia. Item alio modo, quod quidem propter ipsum non inest unicuique; per se dico: quod uero non propter ipsum, accidens est: ut si ambulante coruscant, accitens est; non enim propter id quod ambulauit, coruscant: sed accidens dicimus hoc. Si uero propter ipsum; per se insit: ut si aliquid interijt, secundum inesse et enim; quænam propter id quod interfectum est interijt, sed non, quod accidat interfectum interire. Quæ ergo dicuntur in simpliciter simplicibus per se, sunt, sicut esse practiciis, aut inesse, propter ipsaq; sunt, & ex necessitate non enim contrarij sunt non inesse, aut simpliciter, aut opposita: ut lineæ, aut rectum aut obliquum, & numero aut par, aut impar: est enim contrarium, aut priuatio, aut contradictio in eodem genere; ut par, aut impar in numeris secundum quod consequitur: quare, si necesse est affirmare, aut negare; necesse est, & quæ sunt per se, esse. De omni quædam, & per se, determinatum sit hoc modo. Vniuersale autem dico, quod, cum de omni sit: & per se est, & secundum quod ipsum est. Manifestum igitur est

quod quaecunque sunt uniuersalia, ex necessitate insunt rebus. Per se autem, et secundum quod ipsum est, ut per se lineae et punctum, et rectitudo: namque secundum quod tale est, et triangulo secundum quod triangulus est, inueniuntur duo recti. Item per se triangulus duobus rectis aequalis est. Vniuersale autem est tunc, cum in quolibet, et primo modo tractatur, ut duos rectos habere, neque cuiuslibet figurae inueniatur, et tamen est, monstrare de figura quae duos rectos habet; et non de figura qualibet, nec utitur qualibet figura monstrans. Quare unus enim figura quidem est, non habet autem duobus rectis aequalis, sed hosceles habet quidem quolibet duobus rectis aequalis, sed non primum, sed triangulus prius. Quodcumque igitur primum monstratur duos habere rectos, aut quodcumque aliud; tunc primo inest uniuersale et demonstratur per se huius uniuersalis est; aliorum autem quodammodo, et non per se; neque hosceles est uniuersaliter, sed in partibus.

Quo primo contingat hallucinatio circa uniuersale primum.

CAP. V.

Oportet autem non latere, quoniam multoties contingit peccare, et non esse quod demonstratur, primum uniuersale, secundum quod uidetur demonstrari uniuersale et primum. Oberramus autem hac deceptione, cum aut aliud nihil sit accipere a superiori extra singulare, uel per generalitatem aut si sit quidem, sed innominatum sit quidem in differenciis si recte rebus; aut contingat esse sicut in parte totum, in quo monstratur. Item quae sunt in parte, inest

te, inest quidem demonstratio, & erit de omni: sed tamen non huius erit prout uniuersalis demonstratio: dico autem huius primi secundum quod huius demonstratio: cum sit primi uniuersalis. Si ergo aliquis monstrabit quidem, quod recte non intercitant, uidebitur utique huius, scilicet demonstratio, propter id quod in omnibus est rectis, non autem est, nisi quidem, quoniam sic æquales sint) fiat hoc, sed secundum quod quomodolibet æquales. Et si triangulus non esset alius quam trioculus, secundum quod trioculus uideretur utique in se. Et proportionale quod commutabiliter est, secundum quod numeri sunt, & secundum quod lineæ, & secundum quod solida, & secundum quod tempora sunt; quemadmodum demonstratum est aliquando seorsum: contingens autem de omnibus una demonstratione monstrari: sed propter id, quod non est nominatum aliqua secundum quod hæc omnia unum sunt, numeri, longitudines, tempora, solida, & specie differentia: seorsum abinuicem accepta sunt: nunc autem uniuersale monstratur. Non enim secundum quod lineæ sunt, aut secundum quod numeri, inerat: sed secundum quod hoc est, quod uniuersale supponunt esse. Propter hoc, nec si aliquis monstrat unumqueque; triangulum demonstratione aut una, aut altera, quod duos rectos habet unusquisque, isopleuron seorsum, & scalenon, & isosceles; nondum cognouit triangulum, quod duos rectos habet, nisi sophistico modo; neque uniuersaliter triangulum, ne quidem si nullus est præter hæc triangulus aliter: non enim secundum quod triangulus est, cognouit, neque omnem triangulum, sed secundum numerum;

secundum

secundum speciem autem, non omnem; et si nullus est quē non nouit. Quando ergo non nouit uniuersaliter, & quanto nouit simpliciter; manifestum est, quoniam si scierit triangu-
lo esse, & isophtero, aut uniuersaliter, aut omnibus siuero non idem, sed alterum, est autem secundum modum est triangulus, non nouit. Verum autem secundum quod est triangulus, aut secundum quod est isophterus, insit, & quando de hoc est primum & uniuersaliter, cuius est demonstratio, manifestum est, quando remotis insit primum, ut isophteri aeneo triangulo, insunt duo recti, sed aeneum est remoto, & isophteri, sed non figura aut termino, sed non primis. quod igitur primo: si utaque triangulo, est, & secundum hoc inest, & alijs, & huius uniuersalis est demonstratio.

Demonstratio igitur non ex necessitate, & propositionibus per se esse. CAP. VI.

Si igitur est demonstratiua scientia; & ex necessarijs principijs: quod enim scitur, non potest se aliter habere: quæ autem per se sunt, necessario insunt rebus: hæc enim insunt in eo quod quid est, quibusdam autem hæc insunt in eo quod quid est, prout sciuntibus de istis, quorum alterum oppositorum necesse est inesse. Manifestum est igitur, quod ex huiusmodi quibusdam utique sit demonstratiua syllogismus: omne enim aut sic inest, aut secundum accidentis. accidentia autem necessaria non sunt. Aut igitur sic dicendum, aut principium ponentibus quod demonstratio necessaria sit, & si demonstratur non aliter habere posse: ex necessarijs igitur oportet esse syllogismus. Ex ueris quidem est, & non demonstrantem

monstrantem syllogizare : ex necessarijs autem non est ,
sed aut demonstrantem : hoc enim proprium iam demon-
strationis est . Signum autem est , quod demonstratio ex
necessarijs sit ; quoniam et instantias sic ferimus ad opi-
nantes demonstrare , quoniam non sit necesse si opina-
mur , aut omnino contingere aliter , aut orationis cau-
sa . Manifestum autem ex ijs est , et quoniam scilicet ,
qui opinati sunt accipere bene principia , si probabilis
sit propositio , et uera , ut Iohanna * quoniam scire ,
scientiam est habere . non enim quod probabile est aut
non , principium est : sed proprium in genere circa quod
demonstratur , et uerum , non opinari proprium . Quod
autem ex necessarijs oportet esse syllogizandum , manife-
stum ex his est . si enim non est habens rationem propter
quid existente demonstratione , non est sciens . sic autem
utique ut quiddam de eorumitate est , habent medium
per quod demonstrationem sit non ex necessitate ; non sci-
uit propter quod . non enim hoc , propter medium .
hoc quidem contingit non uelle , conclusio autem necessa-
ria . Amplius , si aliquis nescit , nec habens rationem ,
et saluatus est , et saluare , nec opus est , neque prius
scit : corrumpitur autem totum medium , nisi sit ne-
cessarium , quare habet quatenus rationem sciens , sala-
uare ; nescit autem : nec ergo prius scit . si uero non
corruptum est , contingit autem corrumperetur quod acci-
dit ; utique erit probabilis , et contingens : sed est impos-
sibile , ut sit habentem scire . Non igitur conclusio
quidem ex necessitate est , nihil prohibet medium non
esse necessarium , per quod monstrata est : est enim ne-
cessarium et ex non necessarijs syllogizare : sic et uerum

* Ut Protagoras , qui
probat in
hoc ut ve-
rissimum
propositio-
num scien-
tulis per-
nutebat
eos scientiam
habituos ,
qui illas me-
dia te-
nuissent :
quem ridet
Plato in
Protagora.

rum ex non ueris . cum autem medium ex necessitate est; & conclusio est ex necessitate, sicut ex ueris uerū est semper . Sit enim *a* de *b* ex necessitate, & hoc de *c*, nec esse est ergo & *a*, *c* in se: sed cum non ex necessitate sit conclusio; neque medium necessarium esse possibile est: sit enim *a* in *c* non ex necessitate in se, in *b* autem *a*, & hoc in *c* ex necessitate; & *a* ergo in *c* ex necessitate erit: sed non esse supponitur . Quoniam igitur si scit demonstratio, oportet ex necessitate in se; manifestum, quoniam & per medium necessarium oportet habere demonstrationem, aut non scit. neque etiam propter quid, neque quia. quare necesse est illud esse: et aut opinabitur, ne cuius, si opinabitur non necessarium tanquam necessarium, aut neque opinabitur scilicet, siue quoniam scit per media, siue propter quid, & per immediata . Accidentium autem non per se, quomodo dictum est, per se, quoniam non est scientia, et non tractatus, non enim est ex necessitate monstrare conclusionem: accidens enim contingit non esse, de tali autem dico accedente . It tamen ambigere fertur aliquis, et his causis hæc oportet interrogare de his, si non necesse est conclusionem esse. nihil enim differre si aliquis interrogatus contingencia, postea dicat conclusionem, oportet autem interrogare non tanquam necessarium esse propter interrogata, sed quod dicere necesse est illa dicenti, & uerè dicere si uerè sunt quæ in iunct.

Demonstrationes ex ijs quæ per se sunt, & ex
peripetuis esse. CAP. VII.

QUONIAM autem ex necessitate sunt circa
unumquodque genus quæcunque per se sunt, & secun-
dum quod unumquoque est; manifestum est quoniam
de ijs quæ sunt per se, scientificæ demonstrationes, &
ex talibus sunt. Accidentia enim non necessaria sunt.

Quare non necessarium conclusionem scire propter
quid sit, neque si semper sint, non per se autem: ut sunt
per signa, homini, hoc enim per se, non per se sciet,
neque propter quid. propter quid autem scire, est per
causam scire: propter hoc ipsum ergo oportet & ter-
tium suum, & primum medio inire. Non ergo est
ex alio genere descendente demonstrare: ut geome-
tricion in arithmetica. Tria enim sunt in demonstra-
tionibus. Unum quidem, quæ demonstratur conclusio:
hoc autem est quod inest alicui generi per se. Unum au-
tem, diuina: dignitates autem sunt, ex quibus est
demonstratio. Tertium autem genus subiectum, cuius
passiones, & per se accidentia ostendit demonstratio.
Ex quibus tota demonstratio fit, contingit eadem esse
se. Quoniam autem genus alterum est, sicut arithmeti-
cæ, & geometricæ, non est arithmeticam demonstratio-
nem conuenire in mathematicis accidentia, nisi ma-
gnitudinis numeri sit: hoc autem quo modo contin-
gu in quibus, impossibile dicitur. Id arithmetica de-
monstratio semper habet genus circa quod fit demon-
stratio, & alie similiter. Quare aut simpliciter
recte est de tali genere, aut aliquo modo, si de-
bet demonstratio descendere: aliter autem quoniam im-
possi-

possi-

possibile, manifestum est: ex eodem enim genere necessesse est ultimum, & medium esse: si namque non sunt per se, accidentia erunt. Propter hoc geometriæ non est demonstrare, quod contrariorum una sit scientia, sed neque quod duo cubi sit unus cubus, neque alterius, etiam, quod alterius est. sed aut quæcunque sic se habent ad invicem, ut quod alterum sit sub altero, ut per speciem ad geometriam, & consonantia ad arithmeticam, neque si aliquid inter lineis non secundum quod lineæ sunt, & non in quantum ex propriis principis; ut si pulcherrima linearum recta est, aut si contrario modo se habeat circulari: non enim secundum quod proprium ipsarum genus est, sed in quantum commune quoddam. Manifestum autem est, & si sint propositiones universales ex quibus est syllogismus, quod necesse est, & conclusionem perpetuam esse. huiusmodi demonstrationis, & simpliciter: ut est dicere demonstrationis.

Non est ergo demonstratio corruptibilem, neque scientia simpliciter, sed sit, est sicut secundum accidentem, & non univocalis ipsa est, sed aliquando & sic: cum autem ita sit, necesse est alteram non universalem esse propositionem, & corruptibilem: corruptibilem quidem, quoniam & conclusio est: non univocali autem, quod hoc quidem erit, hoc autem non erit ex quibus est. quare non est syllogizare universaliter, sed quoniam nunc est. Similiter se habet de definitione: quoniam quidem est definitio aut principium demonstrationis, aut demonstratio positioni differens, aut conclusio quæ iam demonstrationis. Eorum autem quæ sepe sunt, sunt demonstrationes, & scientiæ (ut luna definitus)

defectus) manifestum est quoniam secundum quod huiusmodi sunt, semper sunt: inquantum autem non semper, secundum partem sunt. Sicut autem defectus est, similiter & in alijs. Quoniam autem manifestum est, quod demonstrare unumquodque non est, sed aut ex unoquoque principiorum, si id quod demonstratur sit secundum quod est illud: non autem est scire hoc quidem si ex ueris, & indemonstrabilibus monstratur, & immediatis: est enim sic monstrare sicut Bryson tetragonum non: secundum commune etiam monstrant rationes huiusmodi quod & alterum est: unde & in alijs conueniunt hæ rationes non congeneris. Non itaque secundum illud scit, sed secundum accidens. Non enim conuenit demonstratio & in aliud genus. Unumquodque autem scimus non secundum accidens, cum secundum illud cognoscimus secundum quod est ex principijs illius, inquantum illud est: ut duobus rectis æquales habere, cui inest per se quod dictum est, ex principijs illius. Quare, si per se & illud inest, cui inest; necesse est eam in eadem proximitate esse. Si uero non sit, sed sicut harmonica per arithmetica; huiusmodi autem demonstrantur quidem similiter, sed differunt. Nam ipsum quidem quia, alterius quidem scientia est: subiectum enim genus alterum est: sed propter quid, est superioris, cuius per se passionis sunt. Quare ex his manifestum est, quod non sit demonstrare unumquodque simpliciter, aliter quam ex proprijs uniuscuiusque principijs: sed horum principia, habent commune. Si autem manifestum hoc, manifestum & quoniam non est uniuscuiusque propria principia demonstrarierunt enim

Bryson circuli quod ad rationem demonstrare uoluit.

illa omnium principia, & scientia eorum domina omni-
um. Et namque, si magis ex superioribus causis sciens,
ex prioribus causis scis: ex prioribus enim scit, cum
non ex causatis, utat causis: quare si magis scit, &
maxime: & scientia illa erit & magis, & maxime.
Sed demonstratio non convenit. in aliud genus alter
quoniam, ut dictum est, geometricæ in machinativas, aut
physicas, & arithmetice in harmonicas. Diffin-
itæ autem in ista nobis, si ex uniuscuiusque principijs sci-
mus, aut non, quod eundem est scire: oporiamur autem
hoc, si habeamus ex veris aliquibus syllogismum, &
primis scire; sed hoc non est, sed congenere oportet
esse primis.

De principijs tum vagis, communibus-
que, tum proprijs, ac addictis.

CAPUT VIII.

DICO autem principia in unoquoque genere, illa,
quæ quoniam sint, non contingit demonstrare. Quid
quod uterque significent, & prima: & quæ sunt ex
primis, accipienda: quod autem principia quidam
necessariè accipere, alia vero demonstrare: ut quid
unus, aut quid rectus, & quid triangulus: & autem
unum accipere, & magnitudinem in altera non mon-
strare. Sicut autem, quibus utitur in demonstratis
scientiis, alia proutem propriam unicuique scientiæ,
alia vero communia. Communia vero secundum analo-
giam, proutem in utroque quantumcunque in eo, quod est
subiectum, ut in re. Propria principia quidam, ut li-
nearum in geometria, & ætium. Communia autem, ut
æqualia ab æqualibus subtractas, quod æqualia reliqua
sunt.

est in anima, queriam neq; illi, inus semper enim
 est instare ad ex rationem, sed ad interius orationem
 nem non impet. Quæcumq; ergo quidem demonstrabi
 lia esse accipiat, non demonstrans, hæc si quidem que
 videntur accipiat, discendi suppositio, & non est sim
 pliciter suppositio, sed ad illum sonum: si uero neq; ut
 nius opinionis, aut contraria est, accipiat; idem pect.
 Et in hoc differt suppositio, & petitio: est enim petitio
 in contrariam d. secus opinio aut quodcumq; alio
 quis demonstrabile eam sit, accipiat; & utatur non dem
 monstrans. Terminum quo non sunt suppositiones; n
 biliter esse aut non esse dicunt. Et in propositionibus
 sunt suppositiones. Terminos solum intelligere oportet,
 hoc autem non est suppositio, nisi & audire aliquis
 suppositionem esse dicat: seu quibuscumq; existentibus
 in eo quodam aut sit conclusio. Neq; autem geometra
 falsum supponit, sicut quidem affirmant, dicentes, quod
 oportet non esse ut geometram, mentiri autem dicentem
 lin. im. esse unius p. dis, que non est unius p. dis, aut re
 ctam lineam, non rectam existentem, sed geometra n
 biliter eam hanc lineam concludit, quam ipse posuit;
 sed que per hæc ostenditur. Amplius. Petitio, et Sup
 positio omnis, aut sicut totum est, aut in parte. Terminum
 autem neutrum horum. Specie sicut in utatur esse, aut u
 nam aut p. dis, et multa non necesse est esse, si demon
 stratio erit. Et tamen unum de multis verum dicere, ne
 cessum est. Non enim est universale nisi hoc sit. Si uero uni
 versale non sit, multum non erit; quare neque demon
 stratio oportet, si aliquod unum est. Et idem de plu
 ribus esse non est p. dis. Non contingere autem eam
 p. dis.

simul affirmare, & negare, neque una recipit demon-
stratio, sed aut si indigeat monstrare conclusionem sic:
ostenditur autem accipientibus primum de medio quod
uerum, negare autem non uerum. medium autem nihil
differt esse, & non esse accipere, similiter autem et ter-
tium: si enim assignetur de aliquo hominem, uerum est
dicere: & si non hominem, uerum est si uerum homi-
nem animal esse: omne, non animal autem non. Et et-
nim uerum dicere Calliam, siue non Calliam, & nihil:
non animal autem, non. Causa autem ista, quod prius
non solum de medio dicitur, sed de alio, propter id quod
de pluribus: quare neque si medium & idem est, & non
idem, ad conclusionem nihil differt. Communem uero
affirmare, aut negare, quæ est ad impossibile demon-
stratio, accipit: & hoc neque semper uniuersaliter, sed
quantum sufficiens est, sufficiens autem est in genere:
dico autem in genere, ut circa quod genus demonstrationes
fert: sicut dictum est prius. Committant uero
tam omnes scientie secundum communia: committant
autem duo, quibus ueniuntur tanquam ex eis demon-
stratis; sed non ex quibus demonstrat, neque quod demon-
strant. Et dialektica quidem de omnibus, & de quæ
uniuersaliter tentat monstrare communia, ut quod est
affirmare omne, aut negare, aut quod est & per se ab
æqualibus demere, & id est uerum quædam: per uero
non est demonstratum, ut quædam, neque per omnis ali-
cuius unus, non, non interrogaretur, & non inter-
rogaretur, & non interrogaretur, & non interrogaretur,
esse non modo, & idem. Oportet autem, & idem, & idem,
quæ de syllogismo.

metrica est? Et utrum qui secum non ignorantiam syllogismus, qui est ex oppositis? Adopifinus, an paralogismus? Secundum geometricam autem, aut ex alia arte ut musica, est in re, cognitio non geometrica: de geometrica autem, ut admutuam parallelas concurrere opinari, quod uerum quodam modo est, et non geometrica alio modo. dupl. citatur cum hoc est sicut arithmeton: alterum quidem non geometricum est in non habendo, alterum uero in ^{prae} praedicando: et ignorantia haec quae est, et eius primae, contraria est. In doctrinis autem non est, similiter paralogismus, quae enim diu semper est dupl. citatur: et enim ad hoc omnia, et hoc iterum de alio dicitur omnia: quod autem praedicatur, non dicitur omnia. Haec inter sunt ut est ut in intellectu, sed in ordine is laet: utrum omnia circa lus figurasti: praedicatur autem, manifestum est. Quid autem, sicut nec omnia circulus? manifestum quoniam non sunt. Non oportet autem instantiam in ipso fieri, si sit propositio in uel in: sicut enim neque propositio est, quae non est in pluribus, non enim erit in omnibus: ex uniuersalibus autem synagogus; manifestum est quod in quae instantia est: eadem enim sunt propositiones, et instantiae: quam enim fert instantiam, haec fiet utique propositio demonstrativa, aut dialectica.

Contingit autem quodam non syllogistice dicere propter id quod accipiunt utriusque consequentia: ut et canens facit, quod ignis in multiplicata analogia sit: et nanque ignis cito generatur, sicut dicit: et haec est analogia. Sic autem non est syllogismus: sed si uelocitatis analogia sequitur multiplicata, et ignem uelocitatis

in mutatione analogia. Aliquando quidem igitur syllogizare non contingit ex acceptis, aliquando uero contingit, sed non uidetur. Si autem esset impossibile ex falsis uerum monstrare, facile utique esset resolvere: conuerterentur enim ex necessitate. Sit enim a ens: hoc autem cum sit, et alique sunt quæ non quoniam sunt ut b : ex his igitur monstrabo quoniam illud est. Conuertuntur autem magis quæ sunt in mathematicis, quoniam nulli recipiunt accidens (et in hoc differunt ab ψ s, quæ sunt in dial. ψ s et definitiones. Augentur autem non per media, sed in assumendo. ut a de b , hoc autem de c . item hoc de d , et hoc in infinitum, et in latius, ut a de c , et de e , ut est numerus quantus, uel infinitus. Hoc autem in quo sit a , numerus impar quantus, in quo b , numerus impar in quo c : est et itaque a de c , et est par quantus numerus in quo sit d , par numerus in quo est e , est ergo a de e ;

De demonstratione propter quid, &
quod est. CAPUT X.

Sciendum quia differt, et propter quid scire: primum in eadem scientia, et in hac dupliciter. Vno quidem modo, si non per immediatam fiat syllogismus: non habetur prima causa: sed quæ propter quid scientia, est secundum primam causam. Alio modo si per immediatam quidem, sed non per causam, sed per conuertentiam, et per contrarios prohibet enim nihil æque prædicantium, natura aliquando esse non causa: quare per hanc erit demonstratio. Ut quod prope sunt planetae, per illud quod est contrarium. sit in quo c planetae, in quo b non familiare, in quo a prope esse; uerum igitur est de c .

b diu

b dicere, planetæ non non scintillant: sed & a b, non
 scintillans enim prope est. Hoc autem a, capitur per in-
 ductionem, aut per sensum: necesse ergo a ipsi c ines-
 se: quare demonstratum est quod planetæ prope sunt.
 Hic ergo syllogismus non est propter quid, sed quia: non
 enim ex eo, quod non scintillant, prope sunt; sed propter
 illud quod prope sunt, non scintillant. Possibile est
 autem & per alterum; alterum monstrare: & erit
 propter quid demonstratio: ut sit c planetæ, in quo b
 prope esse, a non scintillare; est igitur b in c, quod est
 non scintillare; quare & in c; & erit propter quid syl-
 logismus: accepta enim est prima causa. Iterum sic
 lunam demonstrant, quod quidem circularis sit, per in-
 crementa: si enim quod augetur sic circulare quidem
 sit, augetur autem sic luna, manifestum quoniam circu-
 laris: sic igitur ipse quia, factus est syllogismus: econ-
 uerso autem posito medio, ipse propter quia syllogis-
 mus sit. Non enim propter augmenta ipse, circularis
 est: sed quia circularis est, accipit augmenta huius no-
 di. Luna sit in quo c, in quo b, ut augmentum, sit in quo
 a, circulare. In quibus autem mediis non conuertuntur
 tur, & est notius quod non est causa, i quia monstratur
 tur: sed & propter quid, non. Amplius in quibus medium
 extra ponitur: etenim in his non propter quod: sed ip-
 sus quia demonstratio: non enim dicitur causa. Ut,
 propter quid non respicit paries & quia non est animal:
 si enim non respirandi causa est hoc, oportet esse ani-
 mal causa respirandi. Ut si negatio causa est ipse non
 esse, affirmatio causa est ipse esse. sicut, si sine mensu-
 ra esse calida, & frigida, causa est non sanandi: et men-

† ipse quia.

fura huius causæ erit sana idi. Similiter autem, et si a
firmatio est causa ipsius esse, et negatio ipsius non est.
In his autem nunc de non-ratis non contingit quod dictum
est, non enim nonne animal respirat. Sillogismus autem
huius est, et in multis figuris: ut si a animal, in quo
b respirare, in quo c paries. in quo b quidem igitur om-
ni, et a: omne enim respirans est animal. in c autem
nullo, quare in quo b in c nullo est: non igitur respirat
paries. Comparantur autem huiusmodi causæ, secundum
excellentiā dictis. hoc autem est plurimum distans
in eum tunc sicut enim illud est quod Anacharsis-
dis: quod in Syechis non sunt sibilatores, neque enim
vires. Secundum igitur eandem scientiam, et secun-
dum mediorum positionem: hæc differentiæ sunt ipsius
quæ, ad eum qui propter quæ est sillogismus. A. 10
autem modo differt propter quæ ab ipso quæ: quod
est per aliam scientiam utrunque speculari. Huiusmodi
autem sunt, quæcumque sic se habent adinvicem, quod
alterum b altero est ut per celiua ad geometriam,
et inclinata ad stereometriam, et harmonica ad
arithmetica, et apparentia ad astrologiam. Fere
quidem naturæ sunt harum quædam scientiarum: ut
astrologia mathematica, et quæ naturalis est, et haro-
monica mathematica, et quæ est secundum audiriū.
Hiæ cum ipse quæ, sensibilibus est res: res propter
quod mathematicorum. Hiæ enim habent causam de-
monstratam, et strepenter nesciunt ipsum quæ, et
cut illa quæ res coherentes, sepe quædam lingua
l. non sunt propter quod non intendunt. Sunt
autem et quæcumque alterum quiddam sunt secundum
substantiam

† udo.

Refert Laer-
tius. A. 2.
charis. per
topatum of
se. et. a.
p. 15. v. 1. 1. 2.
h. 1. 2. 3. 4. 5.
f. 1. 2. 3. 4. 5.
Ne. ce. q.
d. 1. 2. 3. 4. 5.
1. 2. 3. 4. 5.
m. 1. 2. 3. 4. 5.
q. 1. 2. 3. 4. 5.
f. 1. 2. 3. 4. 5.
1. 2. 3. 4. 5.
f. 1. 2. 3. 4. 5.

substantiam, & utuntur speciebus. Mathematicæ enim circa species sunt, non enim de subiecto aliquo. si enim de aliquo subiecto geometrica sunt, sed non sunt secundum quod geometrica sunt. Habet autem, & ad perspetiuam sicut hæc ad geometriam, & alia ad istam, ut id quod est de tride, ipsum audem quia est scire phisice, sed propter quid, perfectius, aut simpliciter, aut secundam disciplinam. Multæ autem, & non sub scientiam scientiarum, habent sicut medicas a geometriam: quod enim uulnera circularia tardius sanantur, medici est scire quia: propter quid autem, geometre.

Primum figuram maximè scientiæ esse accommodatam. CAP. XI.

FIGURARVM autem sciens scire maximè, primum est: mathematicæ enim scientiarum per hæc demonstrationes ferunt: ut arithmetica. & geometria, & perspectiua: & scire est dicere quædam: propter quod speculati sciunt consideratio in se autem in omnino, aut sicut frequentis est in phisicis, per hanc figuram (qui est propter quid) sit syllogismus: quare & propter hoc erit maxime sciens: & propter istum enim scire, propter quod sit scientia. Postea ipsius quod quid est scientiam, per hanc solam uenari possibile est. In media enim figura non sit prædicatus syllogismus, sed ipsius quod quid est: tentia, affirmationis est: multi enim autem sit qui tenet, sed non uniuersaliter: sed quod quid est, uniuersalium est: non enim quod modo est animal bipes homo. Amplius hæc quidem illis nihil

nihil indiget: illæ autem per hanc densantur, & augmentantur, quoniam, utiq; ad immediata ueniant: manifestum igitur, quod maxime propria scientiæ est prima figura. Sicut autem a esse in b contingit indubitabiliter, sic et non esse possibile est: dico autem indubitabiliter esse, uel non esse, eo quod non est aliquid eorum medium: sic enim non erit secundum aliud esse. [¶]
 Igitur aut a aut b in toto aliquo sit, aut etiam ambo, non contingit a in b prius non esse. Sit enim a in toto c, igitur si b non est in toto c (potest enim a quatenus esse in quodam toto, sed b non esse in hoc) syllogismus erit quod non sit a in b. si enim in a quidem omne a est c, in b autem nullo est, in nullo b est a. Similiter autem et si b in aliquo toto est, ut in d: d enim in omni b est, in a autem nullo a: quare a in nullo b erit per syllogismum. Eodem autem modo monstrabitur et si uera sit in toto aliquo sit. Quia autem contingit b non esse, c in quo toto est a, aut utramque in quo est b, manifestum est ex coordinationibus, quæcumque non commutantur adinuenientem. si enim nihil eorum quæ sunt in a c a coordinatione, de nullo prædicatur eorum quæ sunt in b c, a autem in toto g, sic coordinatione existenti, manifestum est quod b non erit in g, commutarentur enim coordinationes. similiter autem nec est et si b in toto aliquo est. Si uero neutrum sit in toto aliquo nullo, non sit autem a in b, necesse est indubitabiliter non esse. si non erit aliud quod medium, necesse est alterum horum in quodam toto esse. aut enim in prima figura, a sit in medio erit syllogismus: si quidem arguitur in prima figura, b erit in toto aliquo. affirmatiuum enim, uel hoc oportet fieri proposito

positionem. Si uerò in media, utrumque contingit: ad utrumque enim posito priuatiuo, erit syllogismus: cum autem utraque priuatiua sit, non erit: manifestum igitur est, quòd contingit & aliud in alio non esse indiuisibiliter: & quando contingit, & quo modo diximus.

De ignorantia, & syllogismo imperitiæ eorum, quæ primo, immediateq, insunt. CAP. XII.

IGNORANTIA autem non secundum negationem, sed secundum dispositionem dicta, est quidem per syllogismum facta deceptio. Hæc autem in his, quæ insunt primò, aut non insunt, contingit dupliciter: aut enim est cum simpliciter accipiat esse, uel non esse; aut cum per syllogismum accipiat opinionem: simplicis quidem ergo opinionis simplex deceptio, sed quæ est per syllogismum, plures sunt. Non sit enim a in nullo b indiuisibiliter, ergo si syllogizet a esse in b in diuisibiliter accipiens c, deceptus erit per syllogismum: contingit igitur utrasque propositiones esse falsas, contingit autem alteram solum esse falsam: si enim neque a in nullo c erit, neque c in nullo b erit: accepta autem utraq; e contrario, utraq; enim erunt falsæ. Potest autem sic se habere c ad a, & ad b, quòd neque c sub a sit, neque in b uniuersaliter: b quidem impossibile est esse in aliquo toto: primum enim dictum est in ipso a, b non esse: a autem non necesse est omnibus inesse, quæ sunt c uniuersaliter: quare utraq; falsæ sunt. Sed alteram contingit uerum accipere, non tamen quamlibet contingit, sed quæ est a c; nam c b propositio semper falsa erit.

erit, propter id quod e, in nullo b est. sed que est a e
 potest: ut si a e in c, & b indiuisibiliter est: cionem
 primum prædicetur item de p. tribus, neutrum in nullo
 ero erit. Existert autem nihil, neque si non indiuisibiliter
 insit: ipse quidem esse igitur deceptio per q. a, & sic
 fit solutio. non enim erat in a. a figura ipse esse nullo
 gimus; qui uero ipse non esse, in prima h. e. a, & in
 media est: primum ueritur dicimus, quot modis in prima
 sit. & quomodo se habentibus propositionibus. Con
 tingit igitur utrique falsis ut si a e in b, & in c in
 diuisibiliter sit: si enim accipiat a in c nullo i. e, e au
 tem in omni b. falsæ sunt propositiones. Contingit
 autem & altera falsæ, & hæc quæcunque contingit
 te: potest enim que est a e uera esse, que uero b e falsæ
 falsæ, & que est a e uera, quoniam non in omnibus que
 sunt, inest a: ut que est a e falsæ esse, quoniam impos
 sibile est. se in b e, in quo nullo est a. non enim e tam
 uera erit, que est a e propositio simul autem & si sint
 ueræ, que ueræ, & contrarietate uera erit, ut & eamque
 est e b. Contingit ueram esse cum altera sit falsæ:
 ut a b in esse, & in a, necesse est enim alterum sub al
 tero esse: quod si accipiat a in nullo e e, falsæ erit
 propositio. primum ueritur quoniam & cum altera sit
 falsæ, & in utrique falsus ly loquimur erit. Sed
 media quæ in h. e. a totas propositiones e se utraque
 falsæ in contrarietate, cionem enim in omni b. a sit, nihil est
 accipere e in nullo e. a. omni, in altero uero nullo
 erit: oportet autem ut in media figura accipere pro
 positiones, & quæ in h. e. a. sit, & quæ in hoc
 non sit, si quædam erit, ymaginatus: si igitur accipiant
 erit

tur sic falsæ, palam quod contrariæ econuerso se habebunt, hoc autem impossibile est. In aliquo autem utraque propositionem nihil prohibet falsæ esse, ut sic in a, & in b aliquo est: si enim a in omni c accipitur esse, b autem in nullo, falsæ quidem utraque propositiones, non tamen totæ, sed in aliquo: econuerso autem posito priuatiuo si nullo. Alteram autem falsam, & quamlibet coniungit: quod enim est in a omni, & in b est: si igitur accipitur in a quidem toto esse c, in b autem toto non esse, quæ quidem est c a erit uera, sed quæ est c b falsa. Iterum quod in b nullo est, neque in a omni erit: si enim in a est, & in b: sed non inerat: si igitur accipitur c in toto quidem a esse, in b autem nullo quidem, quæ est b c propositio uera est, altera uero falsa. Similiter autem sit transpositio priuatiuo: quod enim in nullo est a, neque in b nullo erit: si igitur accipitur c in toto quidem a, non esse, in b autem esse toto, quæ quidem est a c propositio uera est, altera autem falsa. Et iterum quod in omni b est, in nullo accipere a esse, falsum est: necesse enim est si in omni b, & in quodam a esse: si igitur accipitur in omni quid in b esse c, in a autem nullo, quæ quidem est c b, uera erit, quæ autem est a c, falsa. manifestum igitur quod utrisque falsis, & altera solum, erit syllogismus deceptiuus in indiuisibilibus.

De syllogismo imperitiæ eorum quæ insunt
inmediate. CAP. XIII.

IN ijs autem quæ non indiuisibiliter insunt, aut non
insunt, cum quidam per proprium meum falsitatis fiat syl-
logis-

logismus, non possibile est falsas utraq; esse propositiones, sed solum quæ ante inius extremum. Dico autem proprium medium, per quod fit contradictionis syllogismus, sic enim a in b per medium c, quoniam necesse est, quæ est c b affirmatiuam accipi syllogismo facto, manifestum quod siemper hæc est uera, non enim conuertitur: ita quæ est a c falsa, hæc enim conuersa, e contrario fiet syllogismus. Similiter autem est, et si ex alia coordinatione accipiatur medium: ut d, si et in toto a, et de b prædicatur omni, necesse est enim, quæ quidem est a b, propositionem manere, alteram autem conuerti. Quare hæc quidem semper uera, illa uero semper falsa. Et fere huiusmodi deceptio, eadem est et quæ fit per proprium medium. Si uero non per proprium medium fiat syllogismus, cum quidem sub a sit medium, in b autem nullo est, necesse est utraq; falsas esse: sumende enim e contrario sunt quàm ut se habeant propositiones, si debeat syllogismus esse: sic autem acceptis, utraq; sunt falsæ: ut sit a quidem in toto d est, d uero in nullo b: conuersis enim ijs, syllogismus erit, et propositiones utraq; falsæ. Cum uero non sit b habens medium ut d, quæ quidem est a d uera erit, quæ uero est d b falsa: quæ cum est a d uera est, quæ non erit d b: uero est b falsa, quia si esset uera, et conuersa, uera, sed falsa erit. Sed per medium si fuerit facta deceptio, utraq; quidem non contrariæ falsas, et propositiones totas: cum enim sit b quædam sub a, ubi b corrigit in hoc quidem omni, in illa autem nullo esse. sicut dictum est et prius. Altera uero potest esse falsa, et quæcumq; contingit. si enim

Superiora,
et inferiora
sunt ex ea
de ratione
na in at
contrariis,
in uero
altera uero
per se, non
est alterius
ordinis
sunt.

Et in b, et in a est, si accipiat in a quidem esse, in b uero non esse, quæ quidem a c uera erit, altera autem falsa. Item si in b accipiat in c est, in a autem nullo est, quæ qui in b est c b uera erit, altera autem falsa: si quidem igitur priuatiuus sit deceptionis syllogismus, dictum est quanto, et per quæ erit deceptio. Si uero sit affirmatiuus, tunc etiam per proprium medium, impossibile est utraq; esse falsas. necesse est enim quæ est c b manere, si quidem erit syllogismus sicut dictum est et prius. quare c a semper erit falsa, hæc enim est conuersa. Similiter autem est et si ex alia ordinatione accipiat in medium, sicut dictum est et in priuatiua deceptione: necesse enim est quæ quidem est d b manere, quæ uero est a d conuertere: et hæc deceptio eadem est priori. Cum uero sic non per proprium: si quidem sit d sub a, hæc quidem erit uera, altera uero falsa: potest enim a in pluribus esse, quæ non sunt sub se muticem. Si uero non sit d sub a, hæc quidem semper manifestum est quoniam est falsa: affirmatiua enim accipiat, quæ uero est d b, contingit et ueram esse, et falsam: nihil enim prohibet a quidem in nullo d, esse d autem in omni b: ut animal in scientia, scientia autem ut in mystica, neque utique a in nullo d, neque d in nullo b esse: manifestum igitur est quoniam cum non sit medium proprium, et utraq; possunt simul esse falsæ, et quæcunque contingit. Quot quidem igitur modis, et per quæ possant fieri secundum syllogismum deceptiones, et in alijs quæ sunt sine medio, et in ijs quæ sunt per demonstrationem, manifestum est.

Secundum igitur opinionem syllogizantibus, & solum dialectice, manifestum est quod hoc solum intendendum, scilicet ex quibus contingit maxime probabilibus fiat syllogismus. Quare & si est aliquid in ueritate eorum, quæ sunt a b medium: utatur autem non esse per hoc syllogizans, syllogizat dialectice. Ad ueritatem autem, ex ijs quæ sunt oportet intendere, habet autem se sic. Quoniam autem eo quod ipsum quidem de a lta prædicatur, non secundum accidens, dico autem secundum accidens: ut album aliquando dicimus illud esse hominem, non similiter dicentes & hominem album. cum enim non sit alterum, aliquod album est: album autem est homo, quoniam accidit homini esse album: sunt igitur quedam huiusmodi, quæcunque secundum se prædicantur. Si igitur e huiusmodi quod ipsum quidem non in alio sit, in hoc autem b sit primo, & non per alium medium: iterum e de d sit, & similiter & hoc in b, nunquid igitur hoc nec esse est stare, an contingit in infinitum ire? Et iterum si de a quidem nihil prædicatur per se, a autem in f est primo, medium autem in nullo priori, & f in a, & hoc in b, nunquid & hoc stare necesse est: an & hic contingit in infinitum abire? Differt autem hoc a priori intantum, quoniam hoc quidem est nunquid contingit incepturum ab huiusmodi quod in nullo est altero, sed aliud in illo, in sursum in infinitum abire: alterum autem incepturum ab huiusmodi quod ipsum quidem de alio: de illo autem nihil prædicatur, in deorsum intendentem si contingit in infinitum ire. Amplius, media nunquid contingit infinita esse determinatis terminis: dico autem ut si a in c sit, mediū

ipsum sit b , ab ipso autem b , & ab a altera, sed hoc
 in a est, nec per c hac in a partem contingit abire: an
 impossibile est, ut ex eodem hoc quidem inferre idem
 & si demonstrationes in contrarium veniant: & si est
 demonstratio omnis r , t , an ad idem concludantur.

Similiter autem dico & in primis analogiis, et
 propositionibus: ut si a non sit b nulli, aut primo, aut
 est aliquid necessarium, cui prior non est a , ut si sit g quod
 omni b sit, & iterum hoc non etiam ante prior, ut si
 b est quod sit in omni b : & namque in his aut infinita
 sunt, in quibus ratio est in prioribus, aut statim. Sed in
 convertibilibus non proutur. habet: non enim est in
 eque predicabilitas de quo primo predicatur, aut ulterio
 ratio nota enim a ratione sit, similiter si habent, siue sunt
 infinita, & ipso predicata, siue utraque aut dubitatur
 finita, & similiter converti contingat. Ita hoc quidem si
 est accitens, illud vero sicut predicatum.

De terminis extremis, summis, &q., media

lib. i. c. xvi.

CAP. XVI.

QUONIAM igitur media non contingit infinita
 esse: primo a , & dicendum sit, & predicata, man
 ifestum est. Dico autem, quod in quatuor, proa utitur
 sale magis est, & coram aut, t , cuius particulari est. Si
 enim a priori a , c , & si a sunt media, in quibus
 est b , & a non est quod continet utriusque: ut ab a
 in de non altera aut altero contingit predicari in in
 finita, & in a amem in carentia, & finita sunt media:
 & ab e in partem si sit, & quoniam a non est, quod
 sit si hac impo, & illa, & ipse a & c impo, & ille
 est

aut per superiorem modum sursum monstrabitur, aut per hunc, aut iterum. Primus quidem igitur dictus est; secundus autem a. monstrabitur. Sic autem utiq; monstrabitur: ut quod d in b orni est, in c autem nullo: si necesse est aliqua esse in b, & iterum si hoc in c, non erit, aliud uero in d est quod in c non est: igitur quoniam esse semper superiori stat, stabit & non esse. Tertius autem modus est: si a b omni sit, c uero in nullo b sit, non in omni c, in quo est a. Iterum autem hoc per se per us dicta aut si niliter demonstrabitur. Illis igitur modis statur. Si uero sic est, iterum accipitur b in c esse, in quo c non in omni e, & hoc iterum similiter. Quoniam autem suppositum est stare & in deorsum, manifestum est quod stabit & quod in c non est. Manifestum autem est quoniam & si non una uia monstratur, sed omnibus, aliquando quidem ex prima superiora, aliquando uero ex secunda, aut ex tertia, quoniam & se stabit. Sicut enim inueniuntur. Tunc utem tante sumpta prius, necesse est finire omnia. Quod quidem igitur in praedictis, quod & inesse statum, manifestum est.

Propositio 15. Comataz medicina media non esse incerta.

CAP. XVIII.

Sed quod in illis qui quidem logicè speculantur, sic manifestum est. In his quidem ita quod quidem in eo quod quidem predicatur, manifestum est si est enim depre, ut iterum est quod quidem esse, infinita autem est iterum necesse est prout in eo quod quod est preterit. Vniuersaliter autem sic atemus: est enim uere dicere aibum ambulare, ex magnam illud lignum

lignum esse: & iterum lignum magnum esse, & bonum ambulare: sed alterum est sic dicere: aut illo modo: cum enim aliter quod non esse dico quod cui accidit albi esse, non est. sed non quod subiectum ligno, albi, ut patet: & namque neque quod album est, neque quod quidem album ut quod est, factum lignum est: quare non est aliter quam secundum accidens: cum autem lignum album esse dico, non quod aliquid alterum sit albi: illi autem accidit lignum esse, ut cum muscum album esse dico: tunc enim quoniam homo est albus, cui accidit esse muscum, dico, et lignum est subiectum, quod quidem & factum est, non cum alterum aliquid sit quoniam quod quidem lignum est, aut lignum aliquod. Si igitur oportet nomina ponere, sit sic dicere predicari, sed illo modo, aut nullo modo predicari, aut predicari quidem non simpliciter, sed secundum accidens predicatur: est autem tanquam album quidem quod predicatur, sed sicut lignum est de quo predicatur. Supponatur ergo predicatum predicari semper de quo predicatur simpliciter, sed non secundum accidens. sic enim demonstrationes demonstrant. quare in eo quod quid est, aut quoniam quale, aut in quantum, aut ad aliquid, aut faciens, aut patiens, aut ubi, aut quoniam in loco, cum unum de his predicabitur. Amplius, si tantam quidem simpliciter: quod quidem illud est, aut aliquod illud quoniam significant de quo predicantur. Quaecumque vero non substantiam significant, sed de aliquo subiecto dicuntur, quod non est, neque quod illud est, neque quod quidem illud aliquid est, accidentia sunt ut de homine album. Neque enim est homo, neque quod quidem album est, neque quod

quod enim album est aliqua, sed animal forsitan: quod quis
demonstratum animal est homo est. Quaecunque uero non
substantiam, nec eam oportet de aliquo habere pre-
dicari, et non est quod album: quod non cum alium
aliquid sit, a bianco. Species enim animalis, et gene-
ra, monstrata sunt. Et si sit, non a ratione aut
demonstratione enim de bianco non dantur. Amplius, si
non sit hoc huius quod est, et illud cuius, neque quantitas
qualitas, impossibile est ex quo predicari animalis
sit, sed utrum, unde conuenit dicere sit: ex quo enim
nec predicari non contingit. An enim si ut substantia
predicabitur, aut ut genus, aut ut differentia pre-
dicari. hec autem omnia sunt, quoniam non erunt in
finitis, neque in sursum, neque in deorsum: ut homo bi-
pes, hoc animal, hoc autem alterum est: neque animal
de homine, hoc autem de Caelo, hoc autem de alio in
eo quod quid est: substantiam enim omnia est de homine
huiusmodi: infinita autem non est transiens intelligentia
quod non sit in eo, neque in deorsum infinita sunt:
illam enim non est definitum, de qua infinita predicatur
Sic uero genera ad invicem non est prout pre-
dicatur: nec enim in eo, quod quatenus in eo aliquid
est, neque tamen ex qualitate, aut aliorum nullo, nisi
fuerint: et tunc predicabitur. omnia enim hec ac-
cedunt, et si substantia predicantur, sed quoniam ne-
que in eo sunt, tamen a sunt de unoquoque enim pre-
dicatur quod sit, aut sit tantum aliquid, aut quale
aliquid, ut bianco non que sunt in substantia: hec au-
tem sunt, et genera predicamentorum finita:
aut substantia, aut quantum, aut ad aliquid, aut facti-
vo

res aut pati, aut ubi, ut quid). Suppositum autem est
unum de uno praedicatum, et tamen de ipso quacunque
non ad aliquid sunt, praedicari non dicuntur: accidentia
enim sunt omnia, et haec quidem secundum se ipsa, alia
vero secundum aliam modum. Ille autem omnia de
subiecto quod tamen praedicari dicimus, **accidens autem non**
est subiectum aliquod, nihil enim calum ponimus esse,
non quod altera non aliquid esse dicatur, sed quod de ali-
lys, et alia quatuor de alio, neque in sursum: ergo un-
um de uno, neque in d. oriuntur esse dicuntur, de quibus
enim dicuntur accidentia, quacunque in se habentia uni-
uersusque sunt: haec autem non sunt rationes: sed iura-
sum ipsa quoque et accidentia utraque non arguuntur.
Necessarium est ergo ut aliquid, de quo praedicatur
tur, et de hoc aliquid, et hoc stare, et hoc est quod
non amplius, neque de alio priori, neque de alio alio prius
praedicatur. Unus quidem tractatus modus demonstrationis,
dicitur hic. Alius modus alius, si de quibus prio-
ra quaedam praedicantur et hoc in se habent, et quorum
autem est demonstratio, neque potest hoc per se
sibi est ad ipsa, quod in se habent, neque est per se non a-
stratione: si autem hoc, per se habent, non. Haec autem
nescimus, neque melius habent, et quod in se habent:
neque per haec notum est, et quod est aliquid in se habent
per demonstrationem non per se habent, et non ex aliquibus,
neque ex suppositione, necessarium est stare predica-
tiones maiorum: si enim non starent, sed semper
acceptio in se habent, et numerum demonstrationis: quia
re si infinita non potest esse per se habent, quorum est
demonstratio, haec non scimus per demonstrationem.

Si igitur neque melius habemus ad ipsa quam scire, non erit scire per demonstrationem simpliciter, si a ex suppositione. Logice quidem igitur ex his utique aliquis credat: de eo quod actum est. Analytice autem manifestum est per hæc u. locius, neque in sursum, neque in deorsum infinita a predicata contingit esse in demonstrationis scientiis de quibus intentio est: demonstratio enim est ex his quæcumque ipsa quidem insunt secundum se ipsa rebus: necnam si ipsa uero dupliciter: quacunque enim in illis iniat in eo quod quid est, & in quibus ipsa in eo quod quid est insunt ipsis: ut in numero impar, quod inest quidem numero, est autem ipse numerus in ratione ipsius. & iterum multitudo, aut diuisibile, in ratione numeri: eorum autem neutra contingit infinita esse, neque ut impar numeri. Iterum enim si impar aliud inest, cui tunc existenti: hoc si est primum numerus, erit ipse quæ insunt ipsis. Si igitur non contingit infinita huiusmodi esse in uno, neque in sursum erunt infinita: at uero necesse est omnia inesse primo, ut numero, & in illis numerum: quare conuertibilia erunt, sed non excedentia. Neque tamen quæcumque sunt in eo quod quid est, neque hæc infinita sunt, neque esset desinire: quare si predicata per se quidem omnia dicuntur, hæc autem non infinita sunt, stabunt utique in sursum, quare & in deorsum: si autem sic est, & quæ sunt in medio duorum terminorum semper sunt finita.

Si uero hoc est, manifestum iam est, & demonstratio non quod necesse est principia esse, & non omnium esse demonstrationem, quod quidem diximus quosdam dicere iuxta principium: si enim principia sunt, non omnia

omnia sunt demonstrabilia, neque in infinitum possibile ire: esse enim horum quodlibet, nihil est aliud, quoniam esse nullum statum sine medio, et indiuisibile: sed omnia diuisibilia. Intus enim mittendo terminum, sed non assumendo, demonstratur quod demonstratur: quare si hoc in infinitum contingit ire, contingit utique duorum terminorum ut finis esse interius media: sed hoc impossibile est, si prædicationes steterint in superius, et in inferius: quod autem stent, monstratum est ita ut scilicet prius, analyticè uero nunc.

Elementa monstrandarum mediarum non infinita esse. CAP. XIX.

MONSTRATIS autem his, manifestum est si aliquid idem inest duobus, ut a et in c, et in d, non prædicante altero de altero, aut nullo modo, aut non de omni quod non semper secundum commune aliquid inest: ut isosceles, et si ille non, æquales duobus rectis habere secundum commune a quid inest: secundum enim quod figura quadrata sunt, et non secundum alterum. Hoc autem, in non semper sic se habet, ut enim b secundum quod a, in c et d, et c secundum quod b in c a secundum aliud commune est, et d secundum alterum: quare duorum terminorum necesse est finiri utique in altero termino, sed hoc est impossibile, si secundum totum aliquid commune inest, non necesse est semper idem pluribus, quoniam quod non erit totum necesse est. In eodem genere, et ex atomis necesse est terminos esse: si quod inest, quod est sunt, erit commune: non enumerat ex alio genere.

si a in b per c non inest: si enim in b quidem omni c, est autem a in nullo c. Iterum si indigeat quod in c, a nullo sit: medium accipiendum est ipsius a et c: et sic semper procedet. Si uero inagat monstrare quod a in c non sit, eo quod est c in d quidem omni, in e autem nullo, aut non in omni c: nunquam extra cauit: hoc autem est, cui non oportet inesse. In tertio autem modo, neque à quo oportet, neque quod oportet priorem, nequaquam extraibit.

Quod demonstratio uniuersalis præstantior sit particulari. CAP. XX.

Cum autem sit omnis demonstratio, alia quidem uniuersalis, alia uerò particularis, et hæc quidem catholice, illa uerò priuatiua, dubitabitur qualis potior sit: similiter autem et de ea, quæ demonstratio dicitur, et deducens ad ensibile ac demonstratione priuam quæ igitur intendimus de uniuersali, et particulari, ostendentes autem hoc, et de ea quæ demonstrare dicitur, et quæ est ad impossibile, dicemus. Vt bius igitur scilicet ea, quæ quælibet sit intendimus, quod particularis est potior: si enim fuerit alium quam magis scimus de uniuersali, et potior demonstratio est: hæc enim uirtus demonstrationis, magis enim scimus unumquodque cum ipsam cognoscimus secundum ipsum, quam secundum alia: ut muscum et riuum, quando cognoscemus quod riuus muscus est, quam quod homo musteus sit. Similiter autem et in aliis. Sed uniuersalis quoniam aliud, non quoniam ipsam, potior

se demonstrat, ut quoniam isosceles habet tres angulos
 æquales ductibus rectis, non quoniam isosceles, sed quoniam
 manifestum est, sed particularis quoniam ipse est:
 si autem notum est quod est secundum ipsum: hoc in modum
 autem est particularis, et uniuersali magis, et potior
 ut patet. Eandem partem demonstratio erit. An
 patet, si uniuersale quidem non est aliquid præter, si
 patet, demonstratio autem opinionem conficit esse
 autem hoc de quo demonstrat, et quandam naturalem
 est, hoc est quod est (ut trianguli præter quosdam,
 et figure præter quasdam, et numeri præter quos
 dam numeros) potior autem est quod est de esse, quam
 de non esse, et propter quod non errabitur, quam
 propter quod errabitur: est autem uniuersalis: huius
 modi procedit utrumque de nonstant uniuersale quod
 admodum de eo quod est proportionale ut quod sit uniuersale:
 erit proportionale quod neque linea, neque numerus,
 neque solidum, neque plenum est, sed præter hoc aliquid
 si igitur uniuersalis magis hoc est, et de eo quod non quod
 est minus, uniuersalis quod particularis, et facit opi
 nionem falsam, indignior utique est uniuersalis particu
 lare. Et primum quidem nihil magis in uniuersali
 quam in particulari altera ratio est. Item quod dicitur
 bus rectis in se, non ut secundum quod triangulus est:
 cognoscens quoniam isosceles habet tres inquam ipse
 sum est, minus cognouit, quam cognoscens quoniam
 triangulus est: Et omnino si non quidem secundum quod
 sit triangulus, et postea monstrat, non erit ut patet, de
 monstratio: si uero sit cognoscens uniuersalem: secun
 dum quod unumquodque est, magis cognouit: si uero
 triangulus

triangulus in plus est, & eadem ratio & non secundum equiuocationem triangulus est, & inest omni triangulo quod est duobus rectis aequalis habens. non utique est triangulus in quantum isosceles, sed isosceles secundum quod triangulus huiusmodi habet tres angulos.

Quare uniuersaliter sciens magis cognouit secundum quod est, quam particulariter: potior est ergo uniuersalis, quam particularis. Amplius, si quidem sit quaedam ratio una, & non equiuocatio: uniuersale erit utique nil minus secundum partem quibusdam, sed magis est quanto incorruptibilia sunt illis; quae uero secundum partem sunt corruptibilia magis. Amplius, nec una necessitas est opinari aliqua esse hoc praeter haec, quoniam ostendunt unum nihil magis, quam in alijs quaecumque non aliquid significant, sed aut quale, aut ad aliquid, aut agere: si ergo, non demonstratio causa est, sed audiens. Amplius, si demonstratio est syllogismus demonstratiuus qui sit causae & propter quod, uniuersale magis causa: cui enim per se inest aliqua, hoc idem ipse causa est: uniuersale autem primum causa ergo uniuersali est, quare & demonstratio dignior est: magis enim causae est uniuersale, & eius quod propter quid est. Amplius, usque ad hoc querimus propter quia: etenim tunc opinamur scire, cum non sit aliquid aliud quam hoc aut quod fiat, aut quod sit: finis enim & terminus ultimus tam sic est, ut cuius causa uenit & ut accipiat argentum. Hoc autem est quatenus reddat cui debuit. Hoc autem ut non iniuste agat, & sic procedens cum non sit amplius propter quid, nec aliterius causa, propter hoc sicut propter finem dicimus uenire,

pis ex principio, a qua minus est, certior est demonstratio: est autem huiusmodi universalis magis, a posteriori, ut si oportet monstrare a c, d, magis autem sit in quibus est b c, magis autem si quis sit b quam c. quare si per b magis est universalis: sed eorum que dicta sunt, quedam logica sunt. Maxime autem manifestum est quod universalis magis precipua sit, quoniam propositionum quidem hanc priorum habentes, scilicet quando modo, & potentia, & habemus potentia: ut si aliquis cognoverit quod omnis triangularis habeat tres angulos rectos &c. scilicet scit quod in modo & quod non tamen in potentia, & si non cognoverit hoc tamen quod triangularis sit: hanc autem habens propositionem, nullo modo universalem cognovit, neque potentia, neque actu. Et tamen universalis quidem intelligibilis est, & in se habens in se infirmitatem. Qui dicitur universalis dignior sit particulari, tot nobis dicta sunt.

Quid demonstratio affirmativa praestantior
evadit negativa. CAP. XXI.

Quoniam autem monstratus sit dignior primitius, hunc manifestum est. scilicet enim hoc demonstratio dignior (a)us enim excellens est ex minoribus quod non, aut a propositionibus, aut propositionibus. Si enim nota sunt similiter & locutus cognoscere per hoc erit: hoc autem appetibilis est. Ratio autem propositio- nis quod melior sit ex minoribus, & universaliter est sic: si enim contrarium similiter cognita esse maiora, priora autem notiora

* Hoc est.
aut not
simpliciter,
& natura:
aut not
quo ad nos.

notiora sunt. Sit autem per media demonstratio eorum, quæ sunt bcd quod a in c sit: altera autem demonstratio quod a in d sit per b c , similiter igitur se habet hoc quod a in d sit, & quod a in e sit: sed quod a in d sit prius est, & cognoscibilius, quam quod a in e : per hoc enim illud demonstratur: credibilis autem est per quod.

Et quæ per pauciora demonstratio, potior, alijs esse dixerat, et ceteris: utraq; quidem per terminos tres, & propter terminos duas monstrant: sed hæc quidem esse alijs accipitur, illa vero & esse, & non esse aliquid: per pauciora quæ, quæ vilius est. Amplius, quoniam si non esset impossibile per utranque privativam non propriorum fieri syllogismus: sed oportere quidem huiusmodi a se invicem, aliam vero quoniam est. Amplius præter hoc oportet & hoc accipere, prædicati enim utriusque autem demonstratione necesse est fieri privativam privativam autem & possibile plures una in omni genere. Si enim in nullo est, a in quibus est, & ceteris, non habet, igitur opus est rationis autem generis & privativam, medium insistentium est: huiusmodi habet d , a in b , sit e : igitur in omni, tum est per eum autem, sed id habet per predicationem, a autem & dicitur a privativam ponitur: de enim de omnibus, & oportet unum ad eum: sit ergo una privativam a privativam. Idem autem modus est, & in alijs syllogismis, & in prædicamentis prædicamentorum terminorum, & privativam in una privativam, sed privativam in altera privativam necesse est esse, quæ hæc una habet, non sit propositio, alia vero prædicativæ. Si igitur notius est per quod demonstratur, & credibilis, demon-

demonstratur autem priuatius quidem per prædicatiuam, hæc autem per illam non demonstratur. prior ergo, & notior, & credibilior cum sit, melior itaque erit. Amplius, si principium syllogismi propositio uniuersalis sit immediata, est autem ut in monstratiua prædicatiua. in priuatiua autem, negatiua propositio uniuersalis, affirmatiua autem negatiua prior, & notior (per affirmatiuam enim negatiua nota) et prior affirmatiua est. sicut esse prius est non esse. Quare potius est principium monstratiue, quam priuatiue: dignioribus autem principiis utitur dignior. Aabuc principior est: hinc. non monstratiua non est priuatiua. Quod quidem prædicatiua, priuatiua dignior sit, manifestum est.

Demonstrationem ostensiuam potiore esse ea, quæ ducit ad incommodum. CAP. XXII.

ET ad impossibile ducente: oportet autem scire quæ differentia sit ipsarum. Si igitur a in nullo b , in c autem omni, b : necesse est in nullo c esse a : sic igitur acceptis, ostensiuæ priuatiua erit demonstratio, quoniam a in c non erit. quæ uero est ad impossibile sic se habet, si opus est demonstrare quod a in b non sit, accipiendum est ac se in b , & b in c : quare accidet a in c esse. Hoc autem sit notum, & concessum quod ipsum est impossibile esse: non igitur possibile est a in b esse. Si ergo b in c concessum est in se, a in b impossibile est esse: termini igitur similiter ordinantur. Differt autem quo qualis sit notior priuatiua propositio: utrum igitur quia a b non inest, an quia a c : igitur est conclusio notior quoniam non est, quod est impossibile, sit de-

T monstratio:

tiā est ab altera, quarumcunque principia neque ex eis-
dem, neque ex alteris sunt. Huius autem est si, si, cum
indemonstrabilia ueniant oportet enim in eodem genere
esse cum ijs, quæ demonstrantur: si quum autem est et
huius, cum demonstrabilia per ipsa in eodem genere sunt,
et proxima. Plures autem demonstrationes eiusdem pos-
sibile est esse, non solum ex eodem ordine accipiendi non
continuum metum (ut eo. non quæ sunt a b, c et d et e)
sed et ex altero: ut si a transmutari, in quo autem d mo-
uetur, sed letari sit in quo b, et iterum c quæcetera: uerū
igitur est et d de b, et a de d predicari: letans enim mo-
uetur, et quod mouetur transmutatur: iterum a de c et
e de b, uerum predicari: omnis enim letans quiescit,
et quiescens transmutatur: quare per altera metus, et
non ex eodem ordine. 17°. quæ est: non tamen est neu-
trum de neutro nec maiorum. Necesse est enim idem e
alicui utraque in se: intentere autem est per alias figu-
ras, quot modis conuenit eiusdem si ut 18°, 19°, 20°.

Non est scientiam fortiter itam, et que uen-
tiantiant me. CAP. XVIII.

SEMPER quod est a fortuna non est scientia per
demonstrationem. Neque enim uenit necessarium, neque
sicut frequenter quod est a fortuna, et ex hoc sit: De. 1. 1. d.
1. 1. 1. A-
1. 1. 1. 1. 1. 1.
sed demonstratio alicuius horum. Quis enim 17°.
gismus aut per necessarias, aut per eas quæ sunt tan-
quam si frequenter propositiones: et si quidem propo-
sitiones necessarias sunt, et conclusio erit necessaria: si
uerò sint sicut frequenter, et conclusio huiusmodi.
Quare si id quod est a fortuna, neque est sicut frequen-

ter, neque necessarium: neque utique erit ipse demonstratio. Neque per sensum est scire: si enim est sensus talis huius, & non alius: sed sentire hoc aliqua est necesse & ubi, & nunc. Vniuersale autem quod est in omnibus, impossibile est sentire: neque enim hoc aliqua est, neque nunc, neque ubi, neque enim utique effectus vniuersale: quod enim semper est, & ubique, vniuersale dicimus esse quoniam igitur demonstrationes vniuersales sunt, hæc autem non est sentire, manifestum est quod neque scire per sensum est. Sed manifestum quoniam si esset sentire triangulum, quod duobus rebus haberet æquales angulos: quæreremus utique demonstrationem, & non sicut quidam fatentur, sciremus. Sentire enim necesse est singulariter: sentire autem est in cognoscendo vniuersale. Unde & si super lunam sensum, & uidere aus obiectam terram, non utique sciremus causam defectus, sentiremus enim quoniam acciderit, sed non propter quid omnino non enim vniuersalis, & nunc. Sed ex considerare hæc multoties accidere vniuersale venientes, demonstrationem habemus ex singularibus enim pluribus, vniuersale, manifestum est. Vniuersale autem honorabile, quoniam ostendit causam: quare de huiusmodi vniuersalibus honorabilior est nobis & cognitione quorumcumque altera causa est: sed de prius alia ratio est. Manifestum igitur est quod non oportet, utile sit sentiendo scire aliud demonstrationem, nisi aliquis dicat sentire, scientiam habere per demonstrationem. Sunt tamen quedam reducta ad sensus defectum in propositis: quæ tam enim si uideremus, non utique quæreremus. Sed non tanquam scientes

entes in uidendo, sed tanquàm habentes uniuersale ex eo quòd uidemus: ut si utrum foratum uideremus, & lumen pertransiens, manifestum utique erit & propter quia illuminat, propter id quod uideremus quidem seorsum in unoquoque: intelligere autem simul est, quoniam in omnibus sic est.

Non omnia in syllogismorum eadem principia esse posse.

CAP. XXV.

EADÉM autem esse principia omnium syllogismorum impossibile est: primum quidam logice speculantibus: hi enim ueri sunt syllogismi, alij autem falsi. Et si enim sit uerum ex falsis syllogizare, si id semel hoc sit: ut si a de c uerum sit, medium autem b, falsum: neque enim a in b, neque b in c: sed si harum media accipiantur propositionum, false erunt. ex eo quod omnis conclusio falsa ex falsis est, uera autem ex ueris: altera autem sunt uera & falsa. Postea neque, falsa ex eisdem sunt: est enim falsa adinuicem, & contraria, & impossibilia simul esse: ut institutum esse institutum, aut timorem audaciam, aut hominem equum, aut bonum, aut equali, maius & minus. Ex oppositis autem sic est, neque enim uerorum eadē principia omnium sunt. altera enim multorum genere principia sunt, & neque conueniunt: ut unitates punctis non conueniunt hæ enim non habent positionem, illa autem habent. Necessse autem est aut in media conuenire, aut in sursum, aut in deorsum, aut hos interius habere, illos autem exterius terminorum. Sed neque communium principiorum possunt esse aliqua ex quibus omnia demonstrabuntur: dico autem communia, ut omne affirmare, aut negare:

generacionem eorum que sunt, altera sunt, & aliaque in principibus, ada uero in quatuordecim sunt, cum quibus demonstratur per communitatem. Atque principia non mutata minora sunt conclusionibus: principia enim propositiones sunt, propositiones uero conclusiones sunt, & termini sunt. Atque conclusiones sunt termini, & termini autem sunt conclusiones. Atque principia sunt hec que ex se esse uidentur, & non sunt. Si igitur in principibus impossibile est eadem principia habere finem: cum infinita sint conclusiones. Si uero aliter quodammodo dicat quis, quod hec que idem geometrie, illa uero numerorum, illa autem medicine: quid unque erit aliud quod dicitur, nisi quod sunt principia scientiarum diuersa: si id eadem dicere derelictum est, quoniam eadem eadem erunt: omnia namque sic sunt eadem. At uero neque quod est ex omnibus demonstrare quodlibet, est querere omnium esse eadem principia: multum enim insipiens est. Neque enim in manifestis doctrinis hoc fit, neque in resolutionibus. Si possibile: immediate enim propositiones sunt principia. altera autem conclusio fit accepta propositione immediata. Si autem dicat aliquis prima, immediate propositiones eadem esse principia: una in unoque queque est. Si uero neque ex omnibus ut opus est, manifestare neque quodlibet, neque sic ex altero turpius erunt ueniunt que scientie altera: relinquatur quod proxima sunt principia omnium: & ex his quodlibet, ex his autem illa. Manifestum autem est hoc est, quod tam non contingit: monstratum est enim quod altera principia genere sunt differentium genere.

Princi-

* Affirmati
ter
u
b
linguantes

Principia enim aputa sunt, ex quibus, & circa quod
ex quibus quidem igitur, et circa quod, quæ ad idem
sunt circa quod, propriæ, ut ut numeri, magnitudo.

Principia
circa quod,
sunt scientia
cū intellecta.

Quod scientia, & scientia, ab opinione, & opi-
nabili differant. CAP. XXVI.

SCIENTIA autem, & scientia differunt ab opi-
nabili, & opinabili, quoniam, & sunt universales, &
per se ipsas, & non, & non contingit ali-
ter se habere. Sunt autem scientia, quæ contin-
git aliter se habere: ma- & non est igitur quod circa
hæc, scientia non est, nec opinabili, & per se ali-
ter se habere. At vero opinabili, & opinabili, in-
tellectum principium, & scientia, & scientia, &
monstrabitur: & autem est acceptio, & opinabili,
propositionis: verus enim est, & scientia, &
opinio, & quid per hæc dicitur. Quod opinabili
opinionem esse circa verum quidem, & per se, & con-
tingens autem est, & aliter se habere. Hæc autem est
acceptio immutabilis propositionis, & non necessitate.
Certum autem est sic apparentibus. opinio et incertum
est: & natura humilis est. Adhuc autem nullus
arbitratur opinari, cum opinatur impossibile, aliter se
habere, sed scire: sed quandoque esse quidem, sed tam-
men aliter, nihil prohibet, & tunc opinari, tanquam hu-
milis quidem opinioem esse, nec opinari, & scientia.
Quomodo est igitur non idem opinari, & sci-
re, & quare non erit opinio scientia, si quis perscrutetur
omne quod scit contingere opinari: consequitur enim
hic quidem scientia, ille vero opinans per modum, quoniam,

ad immediata ueniat : quare si ille quidem sciuit, & opinans sciuit : sicut enim & quia opinari, & propter quia : hoc autem medium est. An si quis sic arbitrabitur contingentia aliter se habere, sicut se habent definitiones per quas sunt demonstrationes : non opinabitur, sed scit : si autem uera quidem esse, non tamen hæc ipsis in se secundum substantiam, & secundum speciem, opinabitur & non scit uere : & quia et propter quid, si quidem per immediata opinabitur : si uero non per immediata opinabitur, solum ipsum quia opinabitur.

Eiusdem autem opinio, & scientia non penitus est : sed sicut uera, & falsa eiusdem quodam modo est, sic et scientia & opinio eiusdem : & opinionem et ueram, & falsam (sicut dicunt quidam) eiusdem esse, inconuenientia accidunt, appetere aliquid, & non opinari que opinantur false. Quotiam autem idem multipliciter dicitur : est autem sicut contingit, est autem ut non : commensuratam enim diametrum esse uere, opinari inconueniens est : sed quod diameter (circa quam sunt opinionones, idem : sic eiusdem est, sed quod quid erat esse, unicuique secundum rationem non est idem. Similiter autem & scientia, & opinio eiusdem est : hæc enim sic animalis est, quod non est contingere non esse animal, sed illa quatenus est contingere : ut si hæc quidem quod hominis quidem est, illa uero hominis quidem, non autem quod quidem hominis est : idem enim est, quia homo hoc autem sicut non idem. Manifestum autem ex his est, quod neque opinari simul idem, & scire contingit : simul enim haberet utique opinionem aliter habendi, & non aliter idem, quod quidem non contingit : in
alio

alio enim unumquodque esse contingit eiusdem, sicut dictum est; sed in eodem nihil sic potest esse, haberet enim opinionem simul, ut quod homo esset secundum quod est animal: hoc enim fuerit non contingere esse non animal: & non secundum quod animal: hoc enim sicut contingere. Reliqua autem quomodo oportet distribuere in rationem, & intellectum, & scientiam, & artem, & prudentiam, & scientiam, hæc quidem physice est, illa uero ethice speculationis magis.

De solertia.

CAP. XXVII.

SOLERTIA autem, est subtilitas quedam in non perspecto tempore medij. Vt si aliquis utens quod luna splendorem semper habet ad solem, si utrum intellexit propter quid hoc sit, quia propter id quod illustratur a sole; aut disputantem cum diuitibus, * cognouit quoniam commodatum est; aut propter id quod amica sunt, quia inimici eiusdem sunt. Omnes enim causas mutuas uidens, cognouit & ultima. si splendendum esse ad solem; sit in quo a: lucere à sole b: luna, c: inest igitur lunæ quatenus ipsi c, b: quod quidem est lucere à sole ipsi autem b, a; quod est ad hoc esse splendendum, à quo splendat, quare & ipsi c, inest a per b.

* Sic Grece
Aristote. c. 2
in d. a. c. 1
μενον πλε
σιν, & i. c.
d. c. 1 d. a.
v. 1 d. c. 1
Pro quo Ar
Gyroph. l. 1
paupero di
te, hoc illo
propterea
facere quod
1. 1. 1. 1
1. 1. 1
p. 1. 1
2. 1. 1.

P O S T E R I O R V M

A R I S T O T E L I S

Liber Secundus.

Quot quæri solent in disciplinis.

CAPVT I.

 QVÆSTIONES æquales sunt
 numerus quæcunque uere sciuntur.
 Quæritur autem quatuor; quia, pro-
 pter quid scitis, et quid est. Cuius-
 ut uel ne uisit, aut hoc quærimus, in
 numero ponentes; ut utrum sit, uel sciat,
 aut non, propter quia quærimus. Si uero sit, uel sciat,
 res, aut debet, pauca sunt; et si in propria proloquimur
 quid de re, et si quæreremus utrum, et non autem sciamus
 ipsum quæritur, in propter quid quærimus, ut, et si quid
 debet, scilicet quia mentitur terra, et propter quid de-
 bet, et propter quid terra mouetur; quærimus hæc qui-
 dem sic. Quæritur autem alio modo quærimus, ut si est,
 aut non est centaurus, aut Deus; hoc autem scitis, aut
 non, simpliciter dico, si est, si scitis, aut non. Cogno-
 scentes autem quemnam est, quid est, quærimus; et quid
 igitur est Deus aut quid est homo. Cuius quidem igitur
 quærimus, et in omni ueritate scimus, hæc est tota ueritas.
 Omnem enim quæritur in modo ista. CAP. II.

Quæritur autem quæritur, et quærimus quid est, aut
 si est, et si scitis, aut non, et si scitis, aut non, et si scitis,
 cognos-

cognoscentes aut quia est, aut si est, aut in parte, aut si simpliciter, iterum propter quia quærimus, aut quid est: Et tunc quærimus quid sit medium. Dico autem quia est, aut si est, aut in parte, aut simpliciter in parte quidem, ut utrum. sicut luna, aut augetur: si enim est aliquid, aut non est aliquid, in his quod querimus. simpliciter autem, si est, aut non est luna, aut nox. Conuenit itaque in omnibus questionibus quærite, aut si est medium, aut quid est medium. Cuius enim est medium? in omnibus incertum: et quæritur ut utrum deficiat luna, utrum est aliqua causa, aut non: post hoc incertum quia est aliqua, quia ita, ut hæc sit, quærimus. Cuius enim ipsius esse non hoc, aut hoc: sicut, si nec est luna, aut non simpliciter, sed aliquando cum quodam parte, aut secum in accedens: medium est. Dico autem simpliciter qui tenet fabricationem, ut aerem, et terram, aut solent, aut triangulum, qui incertum est: et cum equilateralum, aut inquantum tenet, si incertum est aut non. In omnibus enim his incertum est, et incertum quod quia est, et propter quia est. Ut quia est defectus et privatio luminis a luna et in eadem. Et propter quia est defectus, aut propter quia est, si ita sit, si est defectum luminis obiecti terra. Quia est et in omni causa ratio motuum in acuto, et graue: et propter quia est, non est acutum graue propter quia ratio enim habet motuum et graue et acutum. Vtrum est concinere acutum et graue? Vtrum sit in omni ratione eorum? Accipientes autem quia est, quia igitur est, aut quærimus. Quod autem sit incertum quæritur, sicut autem quæritur: quæ medium est sensibile. quærimus enim non incertum

tes, ut de defectu si est. Si uero essemus super lunam, non utique quereremus, neque si sit, neque propter quid sit, sed iam manifestum utique esset utrumque; ex eo enim quod sentimus, et uniuersale factum est nobis notum. Denique cum quod nunc obijciatur, et manifestum est quod nunc uerum: ex his autem uniuersale utique factum est. Sicut igitur diximus, quod quid est scire idem est, et propter quid sit: hoc autem aut est simpliciter, et non eorum quæ insunt aliquid est, aut quæ insunt, ut quoniam duo re-
cti sunt; aut quoniam inuis, ut inuis est. Quod igitur omnia quæ querantur in hac quaestio sunt, manifestum est.

Discrepatio quod demonstratio, & definitio
non eadem sunt. CAP. III.

Quomodo autem quod quid demonstratur, et quis modus demonstrationis, et quid sit definitio, et quorum, dicemus: prius enim, deinde de ipso. Primum autem sit futurorum: quod quid sit maxime proprium habetis rationibus. Dubita ut autem aliquis, utrum sit idem, et secundum idem definitio, et scire, et demonstratione scire, aut sit impossibile. Denique enim ipse quod quid sit esse uidetur; quod autem quid est, omne uniuersale, et predicatum est, syllogismi autem sunt, a quibus quidem priuatiui, alij uero non uniuersales: sicut in secunda figura priuatiui omnes sunt, in tertia uero non uniuersales. Postea neque eorum quæ in prima figura predicatum omnium est definitio, ut quoniam omnis triangulus tres angulos re-
ctos habet æquales. Minus autem itio est, quoniam scire demonstrabile, est demonstrationem habere, quare si

in talibus est demonstratio, est manifestum quod non utriusque erit eorum definitio. Sciet enim utique aliquis & secundum definitionem, non habens demonstrationem: nihil enim prohibet non simul habere. Sufficit autem fides & ex inductione: nihil enim definiunt aliquando cognoscimus, neque eorum, quæ per se sunt, neque quæ secundum accidens. Amplius, si definitio, substantiæ quædam cognitio est: huiusmodi manifestum est quod non sint substantiæ: quoniam quidem igitur non est definitio omnis cuius est demonstratio, manifestum est.

Quid autem cuius est definitio: nunquid omnis demonstratio est, aut non? una quidem iam ratio, & de hoc eadem est: unus enim in quantum unum, est una scientia: quare si utique scire demonstrabile, est demonstrationem habere, accidit quoddam impossibile: definitionem enim habens, sine demonstratione scis. Amplius. Principia demonstrationum sunt definitiones, quorum non esse demonstrationes monstratum est prius: aut enim erunt principia demonstrabilia, & principiorum principia, & hoc in infinitum abibit, aut primæ definitiones erunt indemonstrabiles. Sed utrum sit non omnis eiusdem, sed alterius eiusdem sit definitio & demonstratio: an impossibile sit: non enim eiusdem demonstratio, cuius est definitio: definitio quidem ipse quid est, & substantiæ est, sed demonstrationes omnes videntur supponere, & accipientes quod quid est. ut mathematicæ quid unitas, & quid impar, & similiter aliarum. Amplius, omnis demonstratio aliquid de aliquo monstrat, ut quia est, aut non est: in definitione autem nihil alterum de altero prædicatur: ut neque quod ani-

mal de bipede, neque hoc de animali: neque de p[ri]mo fi-
gura, neque enim est planum si[mi]l[itu]dine, neque si[mi]l[itu]dine pla-
num. Amp[li]us, alterum quod quid est, & quia non
strare: d[emon]stratio enim quid est ostendit: sed d[emon]stratio
tio quia est hoc de hoc, aut non est. Alterius autem
altera d[emon]stratio est, nisi sit tanquam pars quatuor
totius: hoc autem dico quod ostensum est duobus rebus
e[ss]e p[ar]tes habere de ip[s]e, si omnis ostensum est trian-
gulus p[ar]tem enim hoc est, illud totum: h[ec] autem ad-
mutem non e[ss]e habent sic: & quia est, & quid est:
non enim alterum est alterius pars. Manifestum est
que ita non p[er] cuius d[emon]stratio, omnis huius d[emon]stratio
tio, non p[er] cuius omnis in d[emon]stratio, & huius omnis
sit d[emon]stratio, q[uod] ut omnis no[n] e[ss]e nullius e[ss]e n[on] e[ss]e
et[er]n[um], h[ab]ere. Manifestum est itaq[ue] q[uod] ut h[ab]ere, d[emon]stratio,
& d[emon]stratio, n[on] q[uod] ut n[on] e[ss]e, n[on] p[er] alterum in a-
tero, & n[on] p[er] h[ab]ere h[ab]ere h[ab]ere h[ab]ere. H[ec] et[er]n[um]
go n[on] p[er] h[ab]ere h[ab]ere h[ab]ere.

Sed utrum d[emon]stratio non d[emon]strari quid

e[ss]e de eo cuius est. CAP. III.

Ip[s]e autem n[on] est utrum si[mi]l[itu]dine, h[ab]ere
d[emon]stratio aut non sicut n[on] ratio p[er] se, & n[on]
q[uod] ut n[on] a[ss]e[ss]e de a[ss]e[ss]e m[on]strat p[er] m[on]strat:
sed quid est proprium quatenus est, & utro quod quid
est p[er] se h[ab]ere hoc autem n[on] est e[ss]e n[on] e[ss]e, sicut
n[on] e[ss]e, p[er] se n[on] e[ss]e a[ss]e[ss]e n[on] e[ss]e quod e[ss]e n[on] e[ss]e:
& hoc n[on] e[ss]e, quare omnia aut admutem, at h[ab]ere &
si a[ss]e[ss]e quod quid est omni b[on]e m[on]strat, & n[on] e[ss]e, d[emon]strat
de omni e[ss]e, in eo quod quid est d[emon]strat, n[on] e[ss]e est a[ss]e[ss]e
quod quid est de e[ss]e d[emon]strat: si uero non sic accipit aliquis
dupl[ic]e

duplicans, non necesse erit a in eo quod quid est prædica-
 cari de c: sed si a in eo quod quid est, non autem b
 de quocunque in eo quod quid est: ipsum autem quid, si
 utraq; habebant: de hoc erit utiq; & b de c in eo quod
 quid est. Si igitur quod quid est & quid erat esse u-
 traq; habent, in medio termino erit prius quod quid e-
 rat esse. Et omnino si est monstrare quia est homo, si
 est homo, a uero quod quid est, siue animæ bipedis, siue ali-
 quid aliud: si ergo syllogizatur a de c, necesse est a de
 omnib; prædicari: huius autem erit alia media ratio,
 quare & hoc erit quod quid est homo. accipit igitur
 quod oportet ostendere, etenim b est quod quid est ho-
 minis. Oportet autem in duabus propositionibus, &
 primis, & immediatis considerare: maxime enim ma-
 nifestum quod dicitur, sit. Per conclusionem: quidem
 igitur mon^{str}-antes quid est anima, aut quid est homo,
 aut aliud quodlibet eorum quæ sunt, quod est ex prin-
 cipio petunt: ut si quis putet animam esse eandem sibi
 ipsi causam uiuendi, hoc autem numerum eundem se ip-
 sum mouentem, necesse est eum petere, animam hoc esse
 se quod numerus in eis, ipsam mouentem sic sicut idem.
 Non enim si con- q; itur a, b, & hoc, c: erit in ipso c, a
 quod erat, esse: sed uerum erit dicere c solum. Neque
 si est a quod quid est, & de b prædicatur omni: & nam-
 que animalis esse, prædicatur de hominis esse: uerum
 enim est de omni hominis esse, animalis esse, sicut & de
 omni homin^e, animal^e ita non sic sicut unum esse. Si
 quidem igitur non sic accipiat, non syllogizatur quod a
 sit in c, quod quid erat esse, & substantia: si uero sic ac-
 cipiat, prius erit accipiens in c, quoniam est quod quid
 erat

erat esse b : quare non demonstratum est : quod enim erat in principio accepit .

Neque idem et tunc posse per diuisionem , syllogismo . . . CAPVT V.

AT uero neque per diuisionem ut est syllogizare , sicut in resolutione circa figuras dictum est . Nequaquam enim necesse sit rem illam esse , cum hæc sint , sed sicut neq; inducens demonstrat : non enim oportet conclusio- nem interrogare , neq; in concedendo esse , sed necesse est esse cum sint illa : Et si non dicat respondens , uerum homo animal est , aut inanimatum ? postea accipit animal , non syllogizat : iterum omne animal , aut griphibile , aut aquaticum , accipit griphibile , et hominem esse totum animal griphibile , non necesse erit ex dictis , sed accipit et hoc . Differt autem nihil in multis , aut in paucis sic dicere . Item enim est . Non syllogisticus quidem igitur et uisus sit procedentibus : et de contingentibus syllogizari . Quid enim prohibet et hoc uerum quidem omne esse le homine , non tamen quid est , n. que quod quid erat esse ostenders . Amplius , quid prohibet aut apponere aliquid , aut auferre , aut excelsere substantias : hæc quæ de nequitur dimittuntur . Contingit autem soluere in accipiendo in eo quod quid est omnia , et quod est consequenter diuisionem facere quæ itum prius , et nihil relinquere . hoc autem necessarium est , si omne in diuisione non casit , et nihil relinquit , indiuiduum enim specie oportet esse . Sed syllogismus tamen non in est , sed si quidem alio modo conuenire facit , hoc quidem non fuit inconueniens , neq; enim inducens forte demonstrat , sed tamen ostendit aliquid . Syllogismus autem non dicitur

POSTERIORVM.

dicit, ex diuisione eligens definitionem; sicut enim in conclusionibus quæ sine medijs sunt, si aliquis dicat quoniam his existentibus necesse est hoc esse, contingit interrogare propter quid sit: sic & in diuisis terminis: ut quid est homo? animal mortale, pedes habens, bipes, sine pennis. Propter quid scit unamquamque appositionem, & dicit enim, & monstrabit diuisionem: sicut opinabitur quod omne animal aut mortale, aut immortalale sit: huiusmodi autem oratio omnis, non est definitio: quare quamuis diuisione monstrauit: scit tamen definitionem, non syllogismus sit.

Non monstrari definitionem sumendo definitionem definitionis, neque definitionem

contrarij. CAP. VI.

Si id utrum sit demonstrare quod quid est, secundum substantiam ex conditione accipientem quod quid erat esse: quod est ex his, quæ sunt in eo quod quid est proprius, hæc autem in eo quod quid est sola, & proprium est omne: hoc enim est esse talis. An iterum accipit quod quid erat esse & in hoc: necesse est enim per medium monstrare. Amplius, sicut in quæ in syllogismo accipitur quæ quid est syllogizare, si per enim tota, aut pars est propositio, a quibus est syllogismus: sic neque quod quid est esse, oportet esse in syllogismo: sed exorsum hoc a posteris esse. Et ad id utrum an syllogizatum est, an non est hoc: obuiat id, quoniam: hoc enim erat syllogismus: & adhuc quod nec quod quid erat syllogizatum est, quoniam utique: hoc enim positum est nobis quod quid erat esse: quare necesse est sine eo quod quid est, sit syllogismus: aut quod quid est

Tota, aut
pars, nec
maior, aut
minor mi-
nus enim
maioris po-
est.

rat esse syllogizare illud ad Et si ex conditione monstrat,
ut si malum est, impossibile est, in contrario est contrarium
esset, quod si, cumque est aliquid contrarium: bonum aut
tam in bono, ut in malo est, & inuisibile diuisibile: est ita
quod bonum est inuisibile esse. Etenim accipiens quod ex
rat, & monstrat Accipit autem ad demonstrandum quod
quod erat illud alterum tamen sit. Etenim in demonstra-
tionibus est hoc quidem de hoc, sed non ipsum, neque cuius
est eadem ratio & conuertitur. Ad utroque autem, &
secundum diuisionem demonstrantem, & ad hoc syllogis-
mum, est eadem dubitatio propter quid est homo animal
grasibile bipes, sed non animal & bipes: ex acceptis eni-
num neque una necessitas est unum fieri quod predicatur, sed
utique, sicut idem homo erit & musicus & grammaticus.

Contendit quid est non posse monstrari.

CAPVT VII.

QUALITER igitur demonstrabit substan-
tiam, aut quod quid est? neque enim sicut de monstrans ex
certis, manifestum esse facit, qui tunc esse est cum sit il-
la, alterum aliquid esse. Demonstratio enim hoc est, ne-
que sicut inducens per signum, cum manifesta sit:
quoniam omne sic est, ut quod nihil dicitur, est. Non enim
quid est demon- strat, sed quoniam est, aut non est. Quis igitur
est alius modus reliquus? non enim demonstrabit sen-
su, ut dictum est. Amplius, quemodo monstrabit quod quid
est homo? necesse est enim sciencem quid est homo, aut al-
liud quod unum, aut quod est. Quod etiam non est, nullus
scit quod quid est, sed significat: oratio quidem, aut non

men cum dico tragelaphus : quid autem est tragelaphus, impossibile est scire. At uero si demonstrabit quid est, & quia est, & qualiter eadem ratione demonstrabit : definitio enim unum aliquid, & demonstratio : id autem quod est quid est homo, & esse hominem, aliud est. Postea per demonstrationem dicimus necessarium esse demonstrare omne quia est, nisi substantia sit : esse autem non substantia ulla est : non enim est genus, quod est. demonstratio itaque erit quia est, quod quidem et nunc faciunt scientie : quid. n. significat triangulus, accipit geometra : quia autem ista, demonstrat. Quid igitur monstrabit definiens, quid est triangulus : sciens itaque aliquis definitione quid est, si est non sciet, sed impossibile. Manifestum est & secundum nunc modos terminorum, quod non monstrant definiens quia est. si. n. et ex medio aliquod æquale : sed propter quid est quod definitur, & propter quid est circulus quæritur : esset enim utique, & montis ænei dicere ipsum : neque enim quia possibile sit esse quod dicitur assignat termini, neque quod illud est cuius dicunt esse definitionem : sed semper licet dicere & propter quid. Si ergo definiens monstrabit aut quid est, aut quid significat nomen : sed non est ullo modo eius quod quid est, erit utique, definitio ratio nominis, idem significans, sed non conueniens est. Primum quidem & quia non substantiarum esset definitio, et eorum quæ non sunt : significare. n. est, & quæ non sunt. Amplius, omnes orationes definitiones erunt : esse. n. utique, nomen ponere cuiuslibet orationi. quare terminis utique disputabimus. omnes, & * Illas definitio erit. Amplius, neque una scientia demonstrat utique, quia hoc nomen eius quod quid est esse ostendit, neque igitur definitiones hoc assignant. Ex his

* Illas historia. Tragicæ. qui Cræsus Homerus

neque; definitio & syllogismus iñ videtur esse, neque; eiusdem, syllogismus et definitio. adhuc autē quod neque; definitio nihil demonstrat, neque monstrat, neque quod quid est, neque, definitione, neque demonstratione, cognoscere est.

Quid est, monstrari per aliud quid est.

CAPVT VIII.

INTERVM autem speculandum est quid eorū dicatur bene, & quia non bene, & quid est definitio: & eius quod quid est, nunquid quorū modo est demonstratio, aut definitio, aut nullo modo. Quoniam (sicut diximus) definitio est scire quia quid est, & scire causam ipsius si est: ratio autem huius est, quorū tam est aliqua causa, & hoc, aut eadem, aut alia est. & si utique alia est, aut demonstrabilis est, aut indemonstrabilis. Si igitur est alia, & contingit demonstrari: necesse est mediam causam esse, & in figura prima monstrari: uniuersale enim, & perfectissimum est quod demonstratur. Vnde quidem modus rursus exquisitus est per aliud quod quid est monstrare: hoc enim quia quid est necesse est medium esse quid est, & proprium proprium. Quare hoc quia demonstrat, illud uero non eorum quod quid erat esse eorum rei. Hic quidem igitur modus quod non sit demonstratio dictum est prius. sed est syllogismus loquens quid est.

Deinde est, & quod est.

CAP. IX.

Quo autem modo contingat dicimus, utrum dicentes ex principio. Sicut enim propter quid quaerimus, habentes quia est: aliquando autem & simul manifestia sunt. sed neque prius propter quid possibile est cognoscere quam quia: manifestum est quod similiter

et

propter quod est & querere b quidem est, utrum obiectio
aut conuersio lune, aut extinctio luminis : hoc autem ra-
tio alterius termini : ut in his, ipse a : est enim defec-
tus, obiectio terre. Quid autem est tonitruus & ignis
extinctio in nube. Propter quod tonat & propter extingui
ignem in nube. Sit nubes c, tonitruum a, extinctio
ignis b : in : igitur nube est b, extinguatur enim in ipsa
ignis : huic autem inest a, & est ratio b, ipse a primi
termini : si autem iterum huius aliud medium sit, ex reli-
quis erit rationibus. Vt igitur accipitur quid est, & sit
notum, dictum est. Quare syllogismus quidem ipse
quod quid est non fit, neque demonstratio, manifestum ta-
men est per syllogismum & demonstrationem. quare ne-
que sine demonstratione est cognoscere quid est, cuius est
causa alia : atque est demonstratio ipse, sicut & in dis-
putatione diximus.

De definitione quid est, & propter quid.

CAPITULUM X.

Est autem quorundam quædam causa altera, quorum
dam autem non est, * quare manifestum quoniam eorum
quæ sunt quid est, alia quidem sine medio, ut principia
sunt quæ quæ sunt, & quæ quid sunt, supponere oportet,
aut alio modo facere manifesta : quod quidem arithme-
ticis facit : & namque quid est, unitas supponit, & quid
est : sed habentium medium, & quorum est quædam alte-
ra causa fuit unitas, & ipsius esse est per demonstrationem
(sicut diximus ostendere, non demonstrare. Definitio au-
tem quoniam quidem, ratio ipse quod quid est, manifestum
est quoniam de qua erit ratio ipse quod quidem significa-
cat nomen, ut ratio altera, nomina ponens : ut quid si-
gnificat

* Hic est
tu ex
bu
ba
ta
que
si
no
do
ta
sunt.

gnificat quod quid est, sicut illud quod triangulus est, quod quidē habētes quia est, querimus propter quid est: difficile autem sic est accipere quod non, res quia est: causa autem dicta est prius d. t. p. de causis quia est, neque si non est scimus, sed aut hoc, ratio autē una est dupliciter, hæc quidem, illas alia uerò in ū de uno ostendens non, scilicet, d. c. a. dens: una quidem igitur terminus est terminus, est. Alius uerò terminus est oratio de monstrans propter quid est, quare prior significat quidem, demonstrat autē non. Quæ uero posterior est, manifestum est quomā erit ut de demonstratione eius quod quid est, positione differens à demonstratione. Differt enim dicere propter quid tonat, & quid est tonitrus: dicet enim sic quidē, propter id quod extinguitur ignis in nubibus, quid est tonitruus & sonus extinctionis ignis in nube. Quare eadem oratio alio modo, & alio dicitur: & sic quidem demonstratio continua, sic autem definitio. Amplius est terminus tonitruus, sonus in nubibus. hæc autem est quæ est ipsius quid est, demonstrationis conclusio: quæ autem est immediatiorum definitio, positio est ipsius quid est, & indemonstrabilis: est ergo definitio una quidem oratio eius quod quid est, indemonstrabilis, una uerò syllogismus ipsius quid est: cetera differens à demonstratione: tertia uerò est quæ est ipsius quid est, demonstrationis conclusio. Manifestum igitur ex dictis est, & qualiter est ipsius quod quid est demonstratio, & quomodo non est: & quorum est, & quorum non est. Amplius autem definitio quot modis dicitur, & qualiter quod quid est monstrat, & quomodo non, et quomodo

rum est, & quorum non: adhuc autem & ad demonstrationem quomodo se habet, & quomodo contingit eiusdem esse, & qualiter non contingit.

Per quodlibet genus causæ demonstrari
posse.

CAP. XI.

QVONIAM autem scire opinamur cum sciamus causam: causæ autem quatuor sunt: una quidem quod quid erat esse, una uero cum hoc sit, necesse est hoc esse. altera autem quæ aliquod primo mouit, quarta uero cuius gratia, omnes hæc per medium monstrant. Et hoc enim quod cum sit hoc, necesse est esse, una quidem accepta propositione non est, duabus autem ad minus: hoc autem est, cum unum medium habeant: hoc ergo uno accepto, conclusionem necesse est esse. Manifestum est autem & sic, propter quid est rectus in semicirculo: aut quo existens, rectus est: sit ergo rectus in quo a, media duorum rectorum in quo b, qui est in semicirculo in quo c: ipsius a igitur rectum esse in c, qui est in semicirculo, causa est b, hoc enim ipsi a æquale est: qui uero est c, ipsi b, duorum enim rectorum dimidium est: existente igitur dimidio duorum rectorum, a in c est: hoc autem erat in semicirculo rectum esse. Hoc autem idem est ei, quod quid erat esse: cum hoc significaret oratione: at uero & ipsius quod quid erat esse, causa monstrata est melius. Hoc autem propter quid Medorum bellum factum est Atheniensibus: quæ causa est præliari Athenienses: quoniam in Sardes cum Erethrijs committerunt propter hoc enim motum est. Primus sit bellum in quo a, priores committentes in alios b, Athenienses c: est igitur b in c, prius enim est committe-

re

re Atheniensibus : a autem in b , debellauerunt enim prius iniustos, est itaque in b a, debellari prius incipiente . b autem in c , sicut in Atheniensibus , priores enim inceperunt : medium itaque hic causa primum mouens . Quorumcunque uero causa est cuius gratia : ut propter quid ambulat ? ut sanus fiat . propter quid domus est ? ut saluentur uasa . Hoc quidem gratia huius quod est sanari , idud uero gratia huius quod est saluari : et propter quid oportet post cenam ambulare : et cuius gratia oportet , nihil differt . Sit ambulare post cenam , in quo c ; non eminere cibos , in quo b : sanari in quo a : sit igitur in eo quod est , post cenam ambulat , esse facere non supereminere cibos iuxta os uentris , et hoc esse sanum : ut scitur enim in se ipso ambulare quod est c , b non eminere cibos : in b autem a , hoc quod est sanatum : quæ igitur causa est , in c quod a sit , quod est gratia cuius c b non eminere : hoc autem est sicut illius ratio . a enim sic redditur , propter quid b nasci c ? quoniam hoc est sanari , hoc sic habet . Oportet autem commutare rationes , et sic quædam in his apparerebunt . Generationes autem contrariæ : sic et in causis secundam motum : ibi enim medium oportet primum fieri : hic autem ipse non est extremum , idem uero autem gratia cuius . Contingit autem idem et gratia cuius esse et ex necessitate : ut per lucernæ pellem liamen egredi , etenim ex necessitate dicitur , quod in parua est partibilis : et per maiores poros , si quidem liamen sit dispreduendo . et gratia cuius , ut non est scindamus . nonne igitur stesce contingit , et piri , contingit et sicut si tonat extincto igne , necesse est sistere , et sonare : et

(quemad-

est
est innare,
ut cum
aqua can-
de sicut
exu gait

(quemadmodum Pythagorici dicunt) minarum causa
is qui sunt in tartaro, quatenus timeant. Plurima autem
tem huiusmodi sunt, & maxime in is quæ natura ab-
sistunt: & in constantibus hæc quidem propter hoc
natura facit: illa uero ex necessitate. Necessitas autem
tem est duplex: hæc quia secundum naturam, &
aptitudinem: hæc uero uolenta, & contra aptitudi-
nem: sicut lapis ex necessitate & sursum, & deorsum
fertur, sed non propter eandem necessitatem. Sed in
is quæ sunt ab intelligentia, alia quidem nequaquam
sunt ab eo quod per se frustra est, ut domus aut effi-
gies: neque ex necessitate sunt: sed propter hoc. Aliæ
uero a fortuna sunt, ut sanitas, & salus, maxime in qui-
buscunque contingit, & sic & aliter: cum non a for-
tuna generatio sit. Quare siuis bonus alicuius gratia
sit, aut natura, aut arte: à fortuna autem nihil pro-
pter aliquid sit. Eadem autem causa est & in is
quæ fiunt, & in factis, & futuris, quæ uere est is
quæ sunt: medium enim causa est, uerumamen in is
quæ sunt, & quæ est: in is autem quæ fiunt, quæ fit,
factis autem facta, & futuris futura. Ut propter
quid factus est defectus: propter id quod in medio fa-
cta est terra: fit enim propter id quod fit: erit autem
& propter id quod erit in medio: & est autem pro-
pter id quod est. Ut quid est crystallus: accipias
tur quoniam aqua congelata est. Aqua in quo c, con-
gelata in quo a, causa media in quo b. defectus caloris
penitus, est igitur in c quidem, b: in hoc autem conge-
latum esse, quod est in quo est a fit autem crystallus, cum
fiat b. factus est autem, factus: erit autem futuro b. Sic quidē
igitur

igitur causa, et cuius causa est, simul fit cum fit, & est, cum est: et in eo quod factum est, et in futuro eodem modo.

De fieri, & facto esse. CAP. XII.

IN his autem quæ non simul sunt, nunquid sunt in continuo tempore? sicut uidetur nobis alia eorum causa esse: ut facti esse altera facta, & futuri futura: & eius quod fit: si aliquid antea factum est. Est igitur à posterius facto, syllogismus: principium autem, & horum quæ facta sunt, unde & in his quæ fiunt similiter: à priori autem non est, ut quoniam hoc factum est: & in futuro similiter est: neque enim infinito aut finito erit tempore: quare quoniam hoc uerum est dicere factum esse, hoc uerum est dicere factum esse posterius. In medio autem falsum esset dicere, hoc iam altero facto: eadem enim ratio est & in futuro. Neque quoniam hoc factum est, hoc erit medium enim simul genitum oportet esse, factorum factum, futurorum futurum, cum his quæ fiunt, fieri: cum his quæ sunt, esse: sed futurum esse, & esse, non contingit simul esse genitum. Amplius, neque infinitum contingit esse tempus medium, neque finitum: falsum enim erit dicere in medio. Speculanti ergo quid est continens? et potest id quod factum est, sit fieri in rebus? an manifestum est quod non continuum cum facto esse, quod fit? neque factum cum post facto esse? termini enim sunt atomi: sicut igitur neque sunt puncta adinuatim copulata, neque quæ facta sunt: utraque enim indiuisibilia sunt. Neque igitur quod fit cum eo quod factum est, propter idem: quod enim fit, diuisibile est: quod autem factum est, indiuisibile est. Sicut uertitur linea ad punctum se habet, sic quod fit, ad quod factum est. sunt e-

non infinita facta in eo quod fit. manifestum autem magis est in uniuersalibus : de motu oportet dicere de his.

De eo igitur quomodo cum eo quod consequenter fit generatione se habeat media causa, incipit accipiemus : necesse enim est in his medium, et primam immediate esse et a factum, quoniam a factum est. posterius autem est factum, a autem prius : principium igitur est c, propter id quod proximum est ipsi nunc, quod est principium temporis, et c factum est, si a factum est : cum igitur d factum est, necesse est et a factum esse : causa autem est c, de enim facto, necesse est c factum esse. c autem facto, necesse est a prius fuisse. Si autem accipimus aliquod medium, stabit aliquid immediate : an semper extra cadet propter vitium. non enim continuum factum cum facto, quoniam utrumque accipit : sed incipere tamē est necesse a medio, et abire a primo. Similiter autem est et in eo quod erit : si enim uerū est dicere quoniam erit d, necesse est prius uerū dicere quoniam a erit, huius autem causa est c, siquidem enim a erit, prius c erit. si uero c erit, prius a erit. Similiter autem et infinita est decisio et in his non enim erunt quae erunt continua adinueniam. principium autem est et in his sine medio accipiemus. Habet autem sic se in operibus, si facta est domus, necesse est decipies esse lapides. et factum esse hoc propter quod est, quoniam necesse est si tantum factum est, si quidem et domus facta est. si autem fundamentum est, prius lapides esse factos necesse est : uerum si erit domus, similiter prius erunt parietes : demonstratur autem per medium similiter : erit enim fundamentum prius.

In ijs quæ circulo gignuntur, demonstrationem esse circularem. CAP. XIII.

QVONIAM autem uidemus in ijs quæ fiunt, circulo quandam generationem esse, & contingit hoc esse; siquidem consequantur adinuicem medium & termini; in his enim conuerſi est: estensum * autem est hoc in *c.3.1.prim.
prius quod conuertuntur conclusiones circulo autem hoc est. In operibus autem uidetur sic: depluta terra, necesse est uaporem fieri: hoc autem factio, nubem, hac autem factio, aquam, hac uero factio, necesse est terram deplutam esse. Hoc autem erat ex principio, quare circulo circuit: cum enim unum horum quolibet est, alterum est. & cum illud, alterum; & cum hoc, primum. Sunt autem quedam quæ fiunt uniuersaliter: semper enim & in omni aut sic se habent, aut fiunt: alia uero quidem semper non, sed sicut frequenter sunt, ut non omnis homo masculus habet barbam, sed est sicut frequenter. Talium igitur necesse est & medium sicut frequenter esse. Si enim a de b prædicatur uniuersaliter, & hoc de c uniuersaliter, necesse est, & a de c semper, & de omni prædicari: hoc enim est uniuersaliter, & de omni, & semper, sed suppositum est sicut frequenter esse. necesse est ergo medium sicut frequenter esse quod est in quo b: erunt ergo & eorum principia frequenter siue medio, quæcunq; in plurimum sic sunt, aut fiunt.

Quo pacto definitio uestiganda sit.

CAPVT XIII.

QVOMODO quidem sit quod quid est in terminis assignandum, & qualiter demonstratio, aut definitio sit ipsius, aut non, dictum est prius. Quomodo autem

autem oportet uenari in eo quod quid est predicantia,
 nunc dicemus. Eorum igitur, quæ injunt semper uno
 cuique, quædam se extendunt in plus, non tamen extra
 genus: dico autem in plus esse, quæcunque injunt qui-
 dem unicuique uniuersaliter, at uero & alij: ut est ali-
 quid quod omni trinitati inest, se & non trinitati. Sicut
 aut quod est, inest trinitati, sed & non numero: sed im-
 par inest omni trinitati, & in plus est, & namque ipsi
 quinario inest. sed non extra genus: quinarium quidem
 numerus est: nullum autem extra numerum, impar est.
 Huiusmodi igitur accipienda sunt uique ad hoc, quoniam
 que tot accipiuntur primum quorum unumquodque in
 plus sit: omnia autem non in plus: hanc enim necesse
 est substantiam rei esse. Ut trinitati inest omni, nume-
 rus impar, primus uerobique: & sicut quod est non
 mensurari numero, & sicut non componi ex nume-
 ris. Hoc itaque tam trinitas, est numerus impar primus:
 & sic primus. Horum enim unumquodque illa quæ
 dem imparibus omnibus insunt, ultimum autem & causa
 litati omnia autem nulli. Quoniam autem ostendimus
 a nobis in superioribus, quod necessaria quidem sunt
 in eo quod quid est predicantia: uniuersalia autem ne-
 cessaria sunt: trinitati autem, & cuilibet alij sic ac-
 ciuntur in eo quod quid est accepta, sic ex necessi-
 tate quidem erit trinitas hæc. Quod autem substantia
 sit, ex his manifestum est, necesse est enim nisi hoc sit tri-
 nitatis esse, ut genus aliquod esse; hoc aut nominatum
 est, aut non nominatum; erit igitur in plus quam trini-
 tati inexistens. concessum enim huiusmodi sit esse genitum
 ut quod inest quidem secundum potentiam in plus; si igitur

tur nulli inest alijs quàm atomis trinitatis, hoc utique erit trinitatis esse: supponatur. n. hoc substantia uniuscuiusq; esse, quæ in atomis ultimum prædicatum: quæ resimiliter & alijs cuiuslibet, sic demonstratorum quidem, illi esse erit. Congruum autem est cum totum aliquod negotietur aliquis, departiri genus in atomis specie prima: ut numerum in trinitatem, & dualitatem: postea sic illorum definitiones accipere tentare, ut recta linea, & circuli, & recti anguli. Post hæc autem accipientem quod genus sit, ut utrum quantitatuum, aut qualitatum, proprias passionem speculari per communia prima: compositis enim ex atomis conuenientia, ex definitionibus erunt manifesta, propterea quod principium est omnium definitio, & quod simplex est: & simplicibus per se inesse conuenientia solis, alijs autem secundum illa. Sed diuisiones quæ sunt secundum differentias, utiles sunt ad hoc sic adendum: ut tamen monstrant, dictum est prius. Utiles autem erunt sic utique solum ad colligendum quod quid est: & uidebitur utique nihil monstrare, sed mox decipere omnia tanquam si ex principio acceperit aliquis sine diuisione. Differt autem aliquid primum & posterius prædicamentorum prædicari: ut est dicere animal mansuetum, bipes: uel bipes animal mansuetum si n. omne ex duobus est, et unum quid sit animal mansuetum, iterum ex hoc & differentia, homo aut quodlibet unum sit, necesse est diuidentem petere. Amplius, nihil relinquendum in eo quod quid est, sic solum modo contingit: cum enim primum accipitur genus, si quidem aliquis inferiorum aliquam diuisionem accipiat, non incidet omne in hoc: ut non omne animal aut totum peruenit est,

aut diuisum pennis : sed pennatum , animal omne . Huius enim differentia hæc est . Prima autem differentia est animalis , inquam omne animal incipit . Similiter autem & in unoquoque aliorum , & in ijs quæ extra genera , et quæ sub ipsis sunt : ut in aue , in qua est omnis aues : & in pisce , in quo omnis est piscis . Sic igitur uadenti primum est scire quoniam nihil relictum est : aliter autem relinquere necesse est , & non scire . Nihil autem oportet deficiente & diuidente in omnia scire quæ sunt . & tamen impossibile dicunt esse quidam , differentias cognoscere , quæ sunt ad unumquodque non cognoscentem unumquodque : sine autem differentiis non esse unumquodque scire : a quo enim non differt , idem esse hinc : à quo autem differt , alteram ab hoc . Primum quidem hoc falsum est . non enim secundum omnem differentiam , alterum est : multæ enim sunt differentie in eisdem speciebus , sed non secundum substantiam , neque per se . Intellectus cum accipiantur opposita , & differentia , & quod emineat incipit hinc aut inde , & accipiat in altero quod quæritur esse , & hoc cognoscit : nihil differt scire , aut non scire de quibuscunque prædicantur alijs differentia . Manifestum enim est , quod si sic uadens ueniat in hæc , quorum non est amplius differentia , habet rationem substantiæ : omne autem incidere in diuisionem , si sunt opposita , ubi nihil interest , non est petito ; necesse est enim omne in altero ipsorum , e . si quidem illius differentia est . Ad probandam autem terminum per diuisiones , tria oportet concludere : ut accipiantur prædicata in eo quod quis est , & hæc ordinare quid primum est , aut secundum : & quoniam hæc omnia

omnia sunt. Est autem unum horum & primum per id quod possumus sicut ad accidens syllogizare, quoniam est & per genus probare. Ordinare autem sicut oportet, erit: si primum accipiat: hoc autem erit si accipiat quod omnibus sequitur, illi autem non omnia: necesse est enim aliquod esse huiusmodi: accepto autem hoc, tam idem inferioribus modus. secundum enim, aliorum primum erit, & tertium continuorum: remoto enim, quod est suo sum, continuum aliorum primum erit: similiter autem & in alijs. Quod autem omnia hæc sunt, manifestum ex hoc quod recipimus: primum quidem secundum diuisionem, quoniam omne aut hoc, aut illud est: est autem hoc, & iterum huius totius differentiam: extremi autem non amplius esse differentiam, uel etiam statim cum ultimo: differentia à toto non differre specie. Hoc manifestum enim est, quoniam neque plus hoc opponitur. Omnia enim in eo quod: quid est accipiuntur horum, neque deficit nihil. aut enim genus, aut differentia utique erit: genus quidem igitur ut primum, & cum differentiis hoc accipimus est: differentie autem omnes habentur, non enim amplius est posterior. si enim una differret, & ultimum & hæc autem dictum est non uisere. Querere autem oportet intendente in se altera & indifferenter, primum quid omnia idem habeant: postea iterum in altera, quæ in eodem quidem genere sunt cum illis: sunt autem ipsi quidem idem si eæ, ab illis autem altera cum autem in his accipiat quid omnino idem, & in alijs similiter: in acceptis iterum intendendum est si idem sit, quosq; in unam conueniant rationem: hæc enim erit definitio. Si

est in voce: & sic in commune erit ire, timentem ne a-
 quievocatio contingat. Si autem non oportet disputare
 in metaphoris, manifestum est neque definire metapho-
 ris, neque quæcumque dicuntur in metaphoris: disputa-
 re cum erit necesse in metaphoris.

Anatomen, & analogiam terminandi pro-
blematis in mentem habere.

CAP. XVI.

[illegible]

nifestum enim propter quid in illis est quod dicitur, propter id enim quod cornua habent inest. Amplius, alius modus est secundum analogum eligere: unum enim accipere non est idem, quod oportet nocere spinam, & spinam, & os: sunt autem quæ sequuntur & his: tanquam natura una huiusmodi existente. Eadem autem proposita sunt, quæ quidem idem medium habent, ut quoniam omnia contrarij status horum autem quædam genere eadem sunt, quæcunque habent differentias, ex quo aliorum aut aliter sunt: ut propter quid resonat, aut propter quid apparet, & propter quid iris. omnia enim hæc quidem unum propositum sunt genere: omnia enim repercutio sunt, sed specie altera. Alia autem ex eo quod medium quidem subalternum medium est, differunt propositorum. ut propter quid Nilus finiente mense magis fluit: propter id quod hybernior est finiens mensis. propter quid autem hybernior est finiens mensis: propter id quod luna deficit, hæc enim sic se habent adinutem.

De causis, & effectis: & an unius plures sint causæ.

CAP. XVII.

DE causa autem, & cuius causa est dubitabit aliquis: non potest enim cauatum est, & causa est: ut si folia sunt, aut deficit luna: & causa deficendi, uel folia cadendi erit. ut si huius est, lata habere folia: & facienti autem, terram in medio est. Si enim non, alia quæ alia erit causa ipsorum. si uero causa sit, & cauatum simul: ut si in medio est terra, deficit, aut si latum

tum est folium, folia parant: si autem sic est, simul uti-
que erunt, & demonstrabuntur per inuicem. Sit enim
folium fluere in quo a, latum autem folium in quo b, uti-
tis uerò in quo c: si igitur in b est a, omne enim latum
folium habens folio fluit: c autem inest b, omnis enim
uitis habet lata folia: & a in c est, omnis uitis folio
fluit: causa est b medium. Sed & quoniam latis folijs
uitis sit, est propter id quod folio fluit, demonstrare. sit
enim d latum quidem folium, e autem folio fluere, uitis
uerò in quo f, infigitur est e, etenim folio fluit omnis
uitis. ita e autem d est: omne enim fluens folio, latum
est folium habens: omnis itaque uitis latum est folium
habens: causa autem est folio fluere. Si autem non
contingit causas esse adinuicem, causa enim prius est
eo cuius est causa. & deficiendi quidem est causa, ter-
ram esse in medio; cuius autem quod est in medio terram
esse, non est causa deficere. Si igitur per causam de-
monstratio est, propter quid est: si uerò non per cau-
sam ipsius, quia: quoniam quidem terra in medio est
cognouit, propter quid autem non. Quòd autem non,
deficere causa sit in medio esse, sed hoc, deficiendi ma-
nifestum est, in ratione enim deficiendi, inest quod est
in medio: quare manifestum est quòd per hoc, illud con-
gnosceatur: sed non hoc, per illud. An contingit
unius plures esse causas? & nanque si est idem de pluri-
bus primis predicari primo: sit a in b primo existens,
& in c alio primo, & hoc sit in d, hoc uerò sit in e, erit
itaque a in d, & in e: causa autem quòd a sit in d quia
dem b: in e autem, c; quare cum causa sit, necesse est
rem omnem esse: sed res cum sit, non necesse est esse

Quare aut e
ram a x
ti, al e le
ra, b, c
fluit, lege
it e b li
a de c p
& plantis.

omne quodcumq; sit causa: sed causam quidem necesse est
 esse: non tamen omnem. An sit semper unius tale
 proprium, & causa totum quiddam est, & cuius est
 causa universalis: ut scilicet utre in toto quodam determi-
 nante est. & si cuius ipsius sunt: universaliter igitur
 de plantis, & non de plantis. quare & me-
 diale proprium oportet in multis & cuius est causa, &
 commune ut videtur quid arbores folia habent. si er-
 go proprie & habent verbum, illa tota sunt arbor, om-
 portet etiam, arbor & deus at est non in quibus,
 sed in arbore: & folio habere. Vtrum autem contin-
 gat non eandem esse causam eiusdem in omnibus, sed
 alteram, an non? an si quidam per se determinetur, aut
 non eadem sunt ignum aut accens. non potest esse.
 ratio enim ex parte materiae: si vero non sit, contingit
 est autem & cuius causa & cui, considerare secundum
 accedens, non tamen utatur preposita, si. si autem
 non, si mater, & habebit materiam si quidem sunt equi-
 uoca, & quod eorum nomen est, si uero, sicut in genere, si
 materiam habebit ut propter quod conmutabiliter,
 analogum: alia enim est causa in numeris, & in lineis,
 & eadem quidem in quantitate lineae, alia. in quantum
 autem habens augmentum huiusmodi, eadem sic in om-
 nibus. Si nihil autem esse colorem coloris, & figu-
 ram figurae, aliam esse causam alij: & quod eorum nomen
 est in multis & quod non est fortassis secundum ana-
 logiam habere latera & equales angulos, & colori-
 bus autem unum commune, aut aliquid aliud huiusmodi,
 quae autem sunt eandem analogiam sunt eadem, & ma-
 teriam habere secundum analogiam. Habet autem sic
 consequi

consequi causa a maiore, & cuius est causa, & cui
 est causa. ita ut si a p. quatenus a p. est, & cuius
 est causa in p. est: ut quatenus o. est p. quatenus
 extra, in p. est, ut quatenus o. est p. quatenus
 in omni p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 quatuor species quatenus p. est, x. est, & in p. est, ut in p. est
 est. Est autem in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 nes scientia p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 militer sequitur a, & ex a, & ex a, & ex a,
 sed non omnia, si a p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 mum in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 quidem in altera p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 nia: deinde huius in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 aut quiddam in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 re & densare in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 autem sic assignabit quatenus in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 se, & cuius est causa, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 in unoquoque coram, quatenus in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 tur uniuersale ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 uersale, quatenus in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 sale, cui uniuersale in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 autem conueniunt, & ex a, & ex a, ut in p. est, ut in p. est,
 causa ipsius a, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 extendi, si in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 Si igitur in omni p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 nia alia quatenus in p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 quoniam in quo est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 omni p. est, & propter quatenus in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 a se in omni p. est, ut in p. est, ut in p. est, ut in p. est,
 aliquod unum & conueniunt oportet, & sic est con-

pellis uacui-
tas longevi-
tatis causa.
vide Arist.
in princ. li.
4 de parti-
animal.

ingit igitur eiusdem plures causas esse, sed non eisdem specie, ut longæ uitæ quadrupedia, non habere cholera-
ram causa est; uolatilia autem, secunda esse, aut altera
aliqua; si autem in atomum non statim ueniunt, & non
solum unum medium sed plura, & causæ plures sunt.

Verum autem causa maiorum, quod ad uniuersale
primum est, aut quod ad singulare singularibus? Ma-
nifestum igitur est ea esse, quæ proxima unicuique cui
causa est: primum enim sub uniuersali esse, hæc est
causa: ut in d, sit quod sit a, causa est c: in d quidem
igitur esse a, causa est c, in c autem b; in hoc autem, ean-
dem est. De syllogismo igitur, & de demonstratione
quidq, unumquodque est, & quomodo sit, manife-
stum est; simul autem & de scientia demonstratiua,
idem enim est.

Quomodo principia cognoscantur, &
quis principiorum sit habitus.

CAPUT XVIII.

De principijs autem qualiter sunt cognita, &
quis est cognoscens habitus. hinc est manifestum, dubi-
tantibus primum. Quod quidem igitur non contin-
git scire per demonstrationem, non cognoscentem pri-
ma principia immixta, dictum est prius: immedia-
torum autem cognitionem utrum eadem est, an non ean-
dem, dubitabit utique aliquis. Et utrum scientia in
utroque sit, an non: an huius quidem scientia, illius
autem alterum aliquod genus sit. Et utrum cum non
mixta habitus, tunc; an cum insint, lateant. Si quidem
igitur habemus ipsos, inconueniens est. contingit enim
ceteros habere cognitiones demonstratione, & late-
re:

re : si autem accipiamus non habentes prius : qualiter
 utiq; cognoscamus . Et addiscamus ex non præexisten-
 ti cognitione : impossibile enim est , sicut in demonstrati-
 one diximus . Manifestum igitur est quod in utroq; ha-
 bere possibile est , neq; ignorantibus , Et neque in ha-
 bentibus habitum fieri . Necessse est itaque habere
 quandam quidem potentiam : huiusmodi autem ha-
 bere , quæ est his honorabilior secundum certitudinem .
 Videtur autem hæc omnibus inesse animalibus , habent
 enim connaturalem potentiam iudicatiuam , quam uo-
 cant sensum . Cum insit autem sensus , in ijs quidem ani-
 malium sit manifeste sensibilis , in alijs autem non fit : in
 quibuscunq; igitur non fit , aut omnino , aut circa quæ
 non fit : nec est in his cognitio extra quod sentiunt : in
 quibus autem inest sentiencibus , habere unum quiddam
 in anima : multis quidem factis huiusmodi , iam differen-
 tia quedam fit , ut in his quandam sit fieri rationem ex
 talium memoria : in alijs uero non . Ex sensu igitur fit
 memoria sicut dicimus . ex memoria autem multoties
 eiusdem facta , experimentum . Multæ enim memoriæ
 numero , experimentum est unum : ex experimento aut
 ex omni quiescente uniuersale in anima , uno præter
 multa : quod cum in omnibus unum sit illud idem) artis
 principium , Et scientiæ : siquidem igitur circa gene-
 rationem , artis est . si uero circa ens , scientiæ . Neq;
 igitur insunt determinati habitus , neq; ab alijs habitibus
 sunt notioribus , sed à sensu . Ut in pugna euer-
 sione facta , uno stante , alter stetit , postea alter , quo-
 niamque in principium ueniunt , anima autem huiusmodi ,
 cuius sit qualis possit pati hoc stante . Quod autem di-

ctum

TOPICORVM ARISTOTELIS
LIBER PRIMVS.

Quid intendit, & quæ ratio cinandi species.

C A P V T I.

Methodus
for the
family,
and of
conduct
in the
the Author
was at
his
and
bread
& food
re-
for the
to con-
tinue.

PROPOSITVM quidem negotij,
est methodum inuenire, per quam po-
terimus syllogizare, de oani propo-
sito problemate ex p. obabilius, &
ip. disputationem sustinentes, nihil
dicemus repugnans. LYNNON IESKY

dicendum, quid sit syllogismus, & quæ eius differentie,
quomodo sumatur dialecticus syllogismus: & deinde quæ
ritur secundum propositum negotium. Et ita per syllo-
gismus, oratio in qua ponitur quibusdam, aliis talibus
positis ex necessitate accidit, per ea quæ præmissa sunt.

Demonstratio uero, est quando ex uicis & primis, syllogismus erit, aut ex talibus, quæ per alios prima & ueræ, etiam quæ circa ista erit, cognitionis præmissarum transierunt. Nihil tamen autem syllogismus, si qui ex probabilibus est collatus.

Sunt autem vera ex prima, quæ non per alia, sed per
seipsa si tem habent. Non enim ex istis disciplinibus
principiis inquirere propriè quod sit, sed ex illis unum
quodque principiorum, id est per se ipsa, tem.

Probat illa autem quod est in eis, ut cum his, aut plu-
rimis, aut farentibus, et his ad omnibus, et partibus,
vel maxime famularibus, probatis. Et hoc est autem
et si arguimus, ex his quod inde aut probat, aut non aut

tem. Et qui ex probabilibus quidem, aut ex ijs quæ uidentur probabilia, est apparens. Non enim omne quod uidetur probabile, est probabile: nihil enim eorum quæ dicuntur probabilia tenus superficie, habet omnino phantasmam,* uelut circa litigiosarum disputationum principia, accidit se habere: statim enim, sæpius etiam eis qui parua uidere possunt, manifesta est in his, falsitatis natura. Ergo prior quidem eorum (qui dicti sunt litigiosi syllogismi) etiam syllogismus dicatur: reliquus uero litigiosus quidem syllogismus, syllogismus autem non: eo quod uidetur quidem ratiocinari, ratiocinatur autem minime. Amplius autem præter omnes (qui dicti sunt) syllogismos, ex ijs, quæ sunt circa aliquas disciplinas peculiaria, fiunt paralogismi: quemadmodum in geometria, et huic cognatis, accidit se habere. Videtur autem hic modus differre à dictis syllogismis: nam neq; ex ueris, et primis colligit pseudographus, neq; ex probabilibus: nam sub definitionem non cadit: neq; enim quæ omnibus uidentur sumit, neq; quæ pluribus, neq; sapientibus, et his, neq; omnibus, neque plurimis, neq; probatissimis, sed ex peculiaribus quædam discipline sumptis, non ueris autem, syllogismum facit: nam eo quod aut semicirculos describit, non ut oportet, aut lineas aliquas ducit, non ut ducendæ sunt, paralogismum facit. Species igitur syllogismorum, ut figuratim sit completi, licetæ sint. Summatim autem dicendo de omnibus prædictis, et de his quæ postea sunt dicenda, intantum nobis determinatum sit: eo quod de nullo eorum exactam rationem assignare deligimus: sed aliquantulum figuratim de his uolumus pertransire: omnino iussit
ciens

* Id est, ea
 lia sunt.

De termino, proprio, genere, & accidente.

CAPVT IIII.

DICENDVM autem, quid terminus, quid proprium, quid genus, quid accidens. Est autem terminus quicquam oratio, quid erat esse significans. Assignatur autem aut oratio pro nomine, aut oratio pro oratione: possibile est enim & eorum, quæ sub oratione significantur, quædam defini. Quæcumque autem quolibet modo nomine assignationem facit, manifestum quoniam non assignant ut rei definitionem, eo quod omnis definitio, oratio quædam est: accipitur autem terminus in termino, et huiusmodi ponenda est: ut per hoc, homo est ens. Similiter autem & utrumque latius accipitur, si capitulum inducitur, ut enim circa definitionem, si idem, si autem et sum, plurima sit immoratio. Si autem et autem accommodata termino omnia dicantur, capitulum est capitulum cum definitionibus continentur, ut autem omnia que nunc dicta sunt, huiusmodi sunt, multum ex his. Perentes enim quod idem est, quod de verum si utare, eodem modo et ad definitiones argumentari facile poterimus: nam ostendentes quod non idem est, interiment, si erimus definitionem, non tamen conuertitur, quod nunc dictum est: non enim si idem est ad asserendum definitionem ostendere idem est, tamen ad asserendum, si idem est, est idem est, idem est. Proprium autem est, quod non in re, atque idem est, si autem inest, et conuersa prædicatur de re, ut proprium est hominis grammatices esse susceptivum. Nam si homo est, et grammatices susceptibilis est: et si grammatices susceptivum est, et homo est. Nemo enim proprium dicit, quod contingit alij inesse, ut homini

Nomine
termini hic
semper & i
secundum
definitur, n
tenetur.

Assignatur
definitio
propter
orationem.

Omnis
definitio
est oratio
quædam
significans
esse
aliquid
in re.

Nam si idem
est ad
definitionem
ostendere
idem est,
tamen ad
asserendum
idem est,
est idem est,
est idem est,
est idem est,
est idem est,
est idem est.

homine dormire, neque si forsitan per aliquod tempus
 inest soli. Si autem forte dicatur aliquid talium pro-
 prium, non simpliciter, aliquando, vel ad aliquid di-
 cetur; nam ex se xris, quid, nisse, aliquando proprium
 est. Ripes autem ad aliquid proprium est dictum:
 ut homini ad equum, & canem. Quod autem eorum
 quæ continent aut inesse, talium center, in prædica-
 tur, manifestum est: non enim necessarium est si quid dore-
 mit, homini inesse. Genus autem est, quod de pluri-
 bus, & differentibus specie in eo quod quid est prædi-
 catur. In eo quod quid prædicari ea dicuntur, quæcunq;
 conueniunt cum qua interrogatus est, reddere, quid est, quod
 propositum est: quemadmodum de homine, conuenit cum,
 qui interrogatus est, qui id est, quod propositum est; di-
 cere quod animal. Generi autem accommodatum est
 utrum in eodem genere aliud ali, an in altero sit. Nam
 & huiusmodi sub eandem methodum cadit cum genere:
 disputantes enim quod animal genus hominis, simplici-
 ter & bonis, disputantes crimis quoniam & in eodem
 sunt genere, si autem alterius quidam esse dicimus quod
 genus est, alterius autem quod non est, disputantes cri-
 mis quoniam non in eodem genere hæc sunt. Accidens
 autem est, quod nihil horum est, neque de iunctio, neq;
 proprium, neque genus; inest autem rei. Et quod
 contingit inesse cuius uni, & eidem, & non uasse, ut
 sedere contingit in se autem eidem, & non inesse. si
 muliter autem & aliam; nam & idem nihil prohibet
 quandoque albam, quandoque non albam esse. Est
 autem accidentis de fractionem secunda melior; nam cum
 dicitur prima, necessarium est si debet quis intelligere.

præfere quid est terminus, & genus, & proprium: secunda autem perfecta est ad cognoscendum, quid est quod dicitur, per se. Annectantur autem accidenti, & quæ ad se invicem sunt comparationes quolibet modo ab accidente dictæ: ut utrum honestum, an quod confert, expetibilius, & utrum quæ est secundum virtutem, an quæ secundum voluptatem suavior vita, & si quid aliud similiter his est dictum: in omnibus enim talibus: ut magis prædictum accidit, quæstio fit. Manifestum est autem ex his, quoniam accidens nihil prohibet, & quædam, & ad aliquid proprium fieri: ut sedere in nix accidens, quando quis solus sedet, tunc aliquando proprium erit: solo vero sedenti, ad non sedentes proprium. quæ est & ad aliquid, & aliquando nihil: ut et accidens, proprium fieri: simpliciter autem proprium non erit.

Quædam cetera prædicata aliquid claudant eorum,

quæ de termino continent. CAP. V.

et in his
aliquid præ-
dictum con-
tinetur.

Non latet autem nos quoniam quæ ad proprium, & genus, & accidens omnia dicuntur, & ad definitiones continentur dictæ. Ostendentes enim quoniam non ei soli inest, quod est sub definitione quemadmodum & in proprio aut quoniam non genus quod assignationem est in definitione, aut quemadmodum inest, aliis quid eorum quæ in definitione dicta sunt, quædam et in accidere dici possunt interimentis terminis definitionem. Quare secundum prius assignationem rationem, omnia enim quemadmodum definitio non accommodanda, quæ numerata sunt. Sed non propter hoc unam in omnibus universalem methodum querendum, neque enim facile invenire hanc est: & si inveniat, omnia

omnino

omnino obscura, & insuauis planè fuerit ad propositum negotium. Propria uerò in unoquoq; terminatorum generum assignata methodo, facile ex ijs quæ circa unumquodque propria sunt, decursus propositi fieri possit.

Quare uniuersaliter figura quidem, quemadmodum dictum est prius) diuidendum est: reliquorū autem ea quæ maxime sunt singulis peculiaris: annexendum, definitioni & generi accommodata ea nuncupantes: penè autem adiuncta sunt, quæ dicta sunt ad singula.

De eodem.

CAPVT. VI.

PRIMUM autem omnium de eodem de terminandum, quoties dicitur. Videbitur autem idem, ut figuratim sit sumere, tripliciter diuidi. Numero enim, aut specu, aut genere, idem solumus appellare. Numero quidem, quorum nomina plura, res autem una ut indumentum, & uelutis. Specu autem quæ cum sint plura, in differentia sunt secundum specum: ut homo homini, equus equo: nam huiusmodi specie dicuntur eadem, quæ cunque sub eadem specie sunt. Similiter autem & genere eadem, quæcunque sub eodem genere sunt: ut equus homini. Videtur autem ab eodem fonte aqua, quæ eadem dicitur, habere aliquam differentiam præter dictos modos. Non tamen, sed e huiusmodi in eodem ordinetur ijs quæ secundum unam speciem quoquo modo dicta sunt: omnia enim talia cognata, & affinita sibi quicquam uidentur esse, nam omnis aqua omni aquæ eadem specie dicitur, eo quod habeat quandam similitudinem, ab eodem autem fonte aqua quæ eadem dicitur, nullo alio differt, quàm eo quod uehementior sit similitudo. quare non separamus idem ab ijs quæ secundum

Numero ea
idem sunt,
specu autem
idem sunt,
genere autem
idem sunt.

Numero,
idem sunt,
specu autem
idem sunt,
genere autem
idem sunt.

nis, is erit, uel proprius. & cum significat quid est esse,
 est terminus, si autem non terminus, per se non; hoc autem
 nimis erat proprium, quod etiam in praedicatur, non
 significans quid est esse. Si autem non concessum pre-
 dicatur de re, aut ex his per in determinatione subiecti di-
 cuntur, et, aut non; Et huiusmodi, quae in definitione
 ne dicuntur, genus, aut differentia, uel, eo quod tenet
 tio ex genere. Et differentia est, si ex his non est,
 quae in definitione dicuntur, per se est quod non acci-
 dens erit: non accitens dicebatur, quod in quatuor, s.
 neq. genus, neque proprium: uult autem res. Post
 haec autem oportet determinare genera praedicamen-
 torum, in quibus sunt dictae quatuor differentiae. * Aut
 haec autem numero decem: quid est, quantum, quale, ad
 aliquid, ubi, quando, situm esse, habere, facere, pati.
 Semper enim accitens, & genus, & proprium, & de-
 finitio in unum praedicamentorum horum erit: nam om-
 nes ab his propositiones, aut quid est, aut quid est, aut
 quantum, aut aliorum aliquod praedicamentorum signi-
 ficiant. Minus enim est alicuius terminum, quod tantum quod
 quid est significat in quando; quod tantum habet tantum signi-
 ficat, quantumque alicuius terminum, quod tantum
 horum praedicamentorum: non quod non possumus homi-
 ne dixerit quod est positum est hominem esse, uel animal.
 Et quid est dicit, & significat substantiam: quanto co-
 lore albo posito dixerit quod possumus album esse uel
 colorem, quod est est, & quae significat. Similiter
 autem et cetera magnitudine posita, dixerit quod
 possumus tres esse magnitudines, & quod est
 dicit, & quantum, significat. Similiter autem et in alijs.

Qui di-
 r
 p
 huius.

De praedica-
 mentis.

* Dicitur quod
 sunt decem.

Omnis pro-
 positio aut
 quod ex praedica-
 mentis
 quid
 quando
 cunctis ac-
 densibus
 et ceteris.

Vnumquodque enim talium siue idem de eodem dicatur, siue genus de hoc, quid est significat : quando autem de alio, non quid est significat, sed quantum, aut quale, aut aliquod aliorum predicamentorum. Quare de quibus sunt disputationes, & ex quibus, hæc & tot sunt. Quo modo autem sumemus, & per quæ copiosi erimus, post hæc dicendum.

De propositione dialectica. CAP. VIII.

PRIMUM igitur determinetur quid est propositio dialectica: & quid problema dialecticum. Non enim omnem propositionem, nec omne problema, dialecticū ponendum : nullus enim offeret, qui mentem habeat, quod nulli uidetur. nec proponet quod omnibus est manifestum, uel plurimis : nam hæc quidem non habent dubitationem : illa autem nemo ponet. Est autem propositio dialectica, interrogatio probabilis aut omnibus, aut plurimis, aut sapientibus, & his uel omnibus, uel plurimis, uel maxime familiaribus non inopinabilis. Ponet enim aliquis quod uidetur sapientibus : nisi id contrarium sit multorum opinionibus. Sunt autem propositiones dialecticæ, & ea quæ probabilibus sunt similia, & contraria quæ uidetur esse probabilia secundum contradictionem protensa, & quæcunque opinionis sunt secundum artes ueritas. Si enim probabile est eandem esse contrariorum disciplinam, & sensum eundem esse contrariorum probabile apparebit : & si unā numero grāmaticam esse, & tibullianam unam : si autem plures grāmaticas, & plures tibullianas : omnia enim similia & contraria hæc uidetur esse. Similiter autem & ea quæ proba-

* Ponere
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
concedere.

probabilibus sunt contraria secundum contradictionem protēsa, probabilia vidētur: si enim probabile est quod oportet amicis bene facere, & quod non oportet amicis malefacere, probabile est: est autem contrarium quidē quod oportet malefacere amicis, secundum contradictionem autem quod non oportet amicis malefacere. Similiter autem & si oportet amicis benefacere, inimicis non oportet: est autem & hoc secundum contradictionem contrarium: nam contrarium est quod oportet inimicis benefacere. Si similiter autem & in alijs. Probabile autem & in similitudine apparet, etiam contrarium de contrario: ut si oportet amicis benefacere, & inimicis oportet male: apparebit & contrarium hoc quod ut amicis benefacere, et quod i inimicis male. Verum autem secundum veritatem se habeat, an non, in ijs quæ de contrario dicuntur, ostendetur. Palam item quoniam & quæcunque opiniones secundum artes sunt dialecticæ propositiones sunt. Ponet enim aliquis ea, quæ videntur ijs, qui in eis probati sunt: ut de his quidem quæ in geometria, ut geometer: de illis autem quæ in medicina, ut medicus.

De problemate dialectico, & positione dialectica. CAP. IX.

PROBLEMA autem dialecticum, est speculatio intendens uel ad electionem, & fugam: uel ad ueritatem, & scientiam, aut per se, aut ut adminiculans ad aliquid aliud talium, a quo aut neutro modo opinantur, aut contrarie plerique sapientibus, aut sapientes plerisque, aut utrique item eisdem. Quedam enim problematum uis est scire tantum ad eligendum, uel su-

giendum: ut utrum voluptas sit aliq. ens, an non? Ques-
dam autem ad sciendum tantum ut utrum mundus e-
ternus sit, an non? Quædam uero et ad praxin quædam
ad neutrum horum: ab initio enim inchoant ut ad ali-
qua rationem. Pluræq; enim ipse quædam praxin non solu-
mus cognoscere, sed aliorum gratia, ut per illa aliud
quippiam cognoscamus. Sunt enim problemata, et
de quibus contrarii sunt syllogismi: tunc enim enim
habent utrum sit, habent, an non sit: eo quod de utris-
que sunt rationes iustificabiles. Et de quibus rationem non
habemus, cum sint magnæ difficile arbitantes esse. pro-
pter quod assignare: ut utrum mundus sit æternus, an
non: nam huiusmodi quæret aliquis. Problemata ergo
et propositiones (ut dictum est) tererminata sint.

Positio est opinio admirabilis alienius familiarium se-
cundum philosophiam: * ut quod non est contradice-
re, quemadmodum dixit Antisthenes: & quod omnia
mouetur, secundum Heraclitum: aut quod unum est ens,
quemadmodum Melissus dixit (nam de quouis contra-
ria opinionibus proferente, curam habere stultum est)
aut de quibus orationem habemus contrariam opinio-
nibus: ut quoniam non omne quod est, uel factum est,
uel aeternum quemadmodum sophistae dicunt. Nam mu-
sicum, grammaticum esse: neque factum, neque esse eter-
num. Hoc etiam est alienum non uideatur, uidebitur uti-
que id quod rationem habeat suauibilem. Est igitur
& positio quidem problemata, non autem omne proble-
ma positio, eo quod quaedam problematum talia sunt,
de quibus neutro modo opinamur. Quod autem est &
positio problemata, manifestum est: necesse est enim ex

His quæ dicta sunt, aut plures sapientibus circi positio-
nem dubitare, aut utroslibet sibi met, eò quòd opinio
quæ tam admiranda positio est. Pene autem nunc om-
nia dialectica problemata, positiones uocantur. Diffe-
rat autem nihil quomodolibet dulium: non enim nomen
effingere uolentes diuissimus sic ea, sed ut non lateant
nos, eùm quædam eorum sunt differentie. Non o-
porteret autem omne problema, nec omnem positionem
considerare, sed quam dubitabit aliquis eorum, qui rati-
one egent, et non pœna, uel sensu. Nam qui dubitant
utrum oporteat deos honorare, et parentes diligere,
an non: pœna indigent: qui uerò utrum nix alba, an
non: sensu. Neque uerò quorum propinquum est de-
monstratio, neque quorum ualde longè: nam illa qui-
dem non habent dubitationem: hæc autem magis quam
secundum facultatem exercitaturam.

Professione
"... di
B...
P...
P...
d...

*Id est, die
lecturam.

De speciebus differendi, dialecticæque di-
putationis. CAP. X.

CAP. X.

Determinatis autem his oportet diiudicare, quod dialecticarum inquisitionum sunt species. Est autem inductio quatuor in haec: illa autem syllogismus. Et syllogismus quatuor tenetur esse, dictum est prius. Inductio uero est a singulis rebus ad uniuersalem accessio: ut si est gubernator eueniens, optimus, et aurius, et omnis qui est eueniens in unoquoque, optimus. Est etiam inductio honorum uirtutis, et clarior, et secundum sensum notior, et pluribus communis. Illi autem ualentior, et contradicentes locutionis. Proinde genera de quibus dictum est, et ex quibus, quodammodo ante dictum est, determinata sunt.

Ind. Ho.
Ch. Mag.
Ind. Ho.
Ind. Ho.
Ind. Ho.

THESE
THESE

De

quòd uidemus suscipiens aliquid, non emittentes : nam
 & in alijs sensibus sic est, nam & audimus suscipientes
 aliquid, non emittentes. & olfacimus eodem modo : si-
 militer autem & in alijs. Amplius : Quacunque in om-
 nibus, uel plurimis uidentur, sumendum ut principium,
 & apparentem positionem : nam ponunt qui non con-
 spiciunt, in aliquo non sic. Eligere autem oportet &
 ex scriptis disceptationibus. Descriptiones autem
 facere in unoquoque genere supponentes scorsum (ut de
 bono, aut de animali, & de bono omni) incipientem à
 quid est. Annotare autem & singulorum opiniones,
 ut quod Empedocles quatuor dixit elementa corporum
 esse. ponet enim aliquis quòd ab aliquo probato dictum
 est. Sunt autem (ut figuratim sit completi) propo-
 sitionum, & problematum partes tres : nam alie sunt
 morales propositiones, alie naturales, alie rationales.
 Morales quidam huiusmodi, ut utrum oporteat paren-
 tibus magis, an legibus obedire, si dissentiant. Rationa-
 les uerò, ut utrum contrariorum eadem disciplina, an
 non. Naturales autem, ut utrum mundus sit æternus,
 necne. Similiter autem & problemata. At uerò qua-
 les sint singule earum quæ dicte sunt, definitione qui-
 dem non facile assignare est de ipsis. Et si autem ea (quæ
 per inductionem est, assuetudine tentandum cognoscere
 unamquamque earum, secundum prædicta exempla
 considerant. Ad philosophiam igitur, secundum ueri-
 tatem de his negociandum, dialectico autem modo, ad
 opinionem. Sumende autem quam maxime uniuersa-
 les propositiones omnes, & una facienda multe : ut
 quòd oppositorum eadem disciplina : deinde quòd ad ali-
 quid.

Si habuerit
trax, est
medium, al-
ius autem
nullum.

Apriatio
ne, & habi-
tu.

A causis.

Cognitio
iustitiae
arbitrii
consuetudinis.

raucum. Rursus in eo quod secundum contradic-
tionem opponitur considerandum, si multipliciter dicitur.
Nam si hoc multipliciter dicitur, & quod huic
opponitur multipliciter dicitur. Ut non uidere multi-
pliciter dicitur, unum quidem non habere usum, alter-
um autem non operari usu. Si autem hoc multiplica-
ter dicitur, necessarium est & uidere multipliciter di-
ci. utrique enim non uidere opponitur, ut ei quidem quod
est non habere usum, habere; illi autem quod non est
operari usu, operari. Amplius, in his quae secundum
privationem, & habitum dicuntur, perscrutandum. Si
enim alterum multipliciter dicitur, & reliquum, ut si
sensibile multipliciter dicitur, & secundum animam &
corpus, & in insensibile multipliciter dicitur, & secun-
dum animam & corpus. Quod autem secundum pri-
uationem & habitum opponuntur, quae dicuntur, ma-
nifestum, eo quod nata sint utrumque sensum habere ani-
malia, & secundum animam, & secundum corpus.
Amplius autem in casibus considerandum. Nam si ius-
tum multipliciter dicitur, & iustum multipliciter dicitur,
secundum utrumque enim iustorum est iustum, ut si
iuste dicitur & secundum sui cognitionem iudicare, &
ut oportet, similiter & iustum. Eodem autem modo &
si salubre multipliciter dicitur, & salubriter multipli-
citer dicitur: ut si salubre dicitur hoc quidem sanita-
tis effectuum, illud autem conservatum, quod tam ne-
cessario significatum, & salubriter uel effectiue, uel con-
seruatiue, uel significatiue dicitur. Similiter autem &
in aliis quando ipsum multipliciter dictum fuerit, &
eius ab eo multipliciter dicitur: & si casus, & ipsum.

Conside-

Consideranda autem & genera secundum nomen præ-
 dicationum, si eadem sint nominibus. Nam si non eadem,
 manifestum est quoniam æquiuocum est quod dicitur :
 ut bonum in cibis quidem effectuum est voluptatis, in
 medicina autem effectuum sanitatis, in anima uero qua-
 lem esse, ut castam, uel fortem, uel iustam similiter au-
 tem & in homine, aliquoties autem & quando ut in tem-
 pore bonum (bonum enim, dicitur in tempore) pleruna-
 que autem quantum in mediocri (dicitur enim & me-
 diocri bonum quare æquiuocum bonum. Similiter au-
 tem & candidum, in corpore quidem color, in uoce au-
 tem bene audibile. Similiter autem & acutum : non e-
 nim similiter idem in omnibus dicitur : nam uox acuta
 quidem uelox (sicut dicunt, qui secundum numeros har-
 monici sunt) angulus autem acutus, qui minor est rea-
 ctio, gladius uero, qui est anguli acuti. Consideranda
 etiam & genera eorum, quæ sunt sub eodem nomine, si
 diuersa, & non subalterna sunt : ut equus, hoc autem
 animal, & hoc uas : diuersa enim, quæ secundum nomen
 est horum ratio, nam hoc quidem animal, quid signifi-
 cat : illud uero uas, quale quid. Si autem subalterna sint
 genera, non necessarium diuersas esse rationes, ut cor-
 uum animal, & auis genus est : quando autem eorum di-
 cimus autem esse & animal : quid dicimus eundem esse.
 quare utraque genera de eodem prædicantur. Similiter
 autem & quando animal uolatile bipes eorum dicimus,
 autem dicimus eandem esse. & sic ergo utraque genera
 de coruo prædicantur, & ratio eorum. In non subal-
 ternis generibus non accidit hoc, neque enim quando uas
 dicimus, animal dicimus : neque quando animal, uas.

A positione
generum.

Consi-

non subalternorum diuersæ differentie sint, ut acutum uocis, & magnitudinis: differt enim uox à uoce eò quod acuta sit: similiter & magnitudo à magnitudine: quare æquiuocum acutum: diuiciorum enim generum, & non subalternorum diuersæ differentie sunt. Rursus si eorundem, quæ sunt sub eodem nomine, diuersæ differentie sunt, ut coloris qui est in corporibus, & in melodijs. Nam eius, qui est in corporibus, congregatum, & dispregiatum usus; eius uero qui in melodijs, non eadem differentia. quare æquiuocum color: nam eorundem, eadem differentia. Amplius, quoniam species nullus est differentia, inspicere oportet, si eorum, quæ sub eodem sunt nomine, hoc quidem species est, illud autem differentia: ut clarum, quod in corpore quidem, species coloris. quod autem in uoce, differentia. Differt enim uox à uoce, eo quod clara sit. De eo igitur quod multipliciter dicitur per hæc, & huiusmodi perspicendum.

Color in
corpore
est species
coloris
in uoce
est differentia
coloris
in corpore
est species
coloris
in uoce
est differentia
coloris

De differentiarum inuentione, similium consideratione, & utilitatibus instrumentorum.

CAPVT XIII.

DIFFERENTIAS autem in ipsis generibus ad similitudinem perspicendum, ut quod est in iustitia à fortitudine, & prudentia à temperantia: hæc enim omnia ex eodem genere sunt, ex uirtute, & ex alio ad aliud, ut in iis. Et non tantum differt ut in quo differt sensus à scientia. nam in iis quæ sunt in diuersis, manifeste sunt omnino differentie. Similiter tamen utemur consideratam, in iis quæ sunt in diuersis generibus: ut sicut alterum ad alterum quidem; sic aliud ad aliud:

Differt
iustitia à
fortitudine
prudentia à
temperantia

Sensum
differt à
scientia

Z ut

ut sicut scientia ad sensibile, sic sensus ad insensibile: Et ut alteram in altero aliquo, sic aliud in alio ut quomodem ut res in corpore, mens in anima. Et ut tranquillitas in mari, serenitas in aere. utrunque enim quies.

Aspicit.

Veritates
et rationes
in sensu
et intellectu.

Maxime autem in his, quae multum distant exerce-
oportet. facile enim in rebus poterimus similia inpro-
cere. Considerandum autem est ea, quae sub eodem
sunt genere, si quia inest omnibus eorum. ut homini, et
equo, et canis: nam si inest alicuius eorum, in eo sunt
similia. Vnde autem ipsam quae in quod quoniam
ter dicitur consideranda, aut diuinitatem: maxime autem
quis sciet quid ponatur: manifestum factum quoniam
eius dicitur. Et ad fieri secundum rationem, et non
ad nomen syllogismos: si enim inmanifestum sit quoniam
pliciter dicitur, contingit non ad idem etiam qui respon-
det, et qui interrogat, ferre intellectum manifestum al-
terum quoniam pliciter dicitur, et ad quia ferens ponat, et
dicitur et debet et interrogans esse: et non ad hoc sermo-
nem dicitur. Vnde etiam, et ut non talis rationem dicitur
propter ad hoc etiam poterit manifestum quoniam pli-
citer dicitur, et non habet in se, et si non ad
idem nomen faciat is, qui interrogat, et ipsi inter-
rogantes poterimus apparenti rationatione fallere,
nisi is qui respondet, agnoscat quoniam pliciter dicitur.
Hoc non in eis, qui non possunt, et quoniam facient
eorum, et non possunt dicitur, et non qui est in eis,
alio autem, et non in eis proprium, et non in eis mo-
dus et ad hoc, et non quoniam omnino, et non ad hoc
habet, non in eis, et non in eis, et non in eis, et non in eis,
sic de proposito dicitur, et non in eis, et non in eis, et non in eis,
pue

nire utile, & ad syllogismos de eodem, & diuerso, &
ad cognoscendum quia est unumquodq; . Quod autem
ad syllogismos de eodem, & diuerso utile, manifestum:
inuenientes enim differentiam propositorum quanta
bet, ostendunt, & certius, quoniam non idem. Ad co
gnoscendum autem quia est unumquodq;, eo quod pro
priam substantiam eiusq; rationem: ipsa, quae circa un
umquodq; sunt, & connotatis & rebus & actibus
solent. Substantia autem & connotatio talis est
ad inductas rationes, & ad syllogismos ex respectu
tione, & ad significationem & rationem. Ad inducta
tionem quae rationes, eo quod circa figura in similibus
inductio, & universale exstimamus & deinde & de
num facta, & deinde eximimus similes. Ad signifi
cationem ex propria ratione, eo quod probabile est per
notum, & in proprio ratione habet, sic & in rebus.

Et ad quatenusque eorum subtiliter habet, & ut
demonstrat: propter similitudinem quoniam in his & in
libris, & in propositionibus habet. Et ut ostendat
et, & propositionem ex ad rationem & rationem, & rationem
propositionem ex rationem quoniam in his & in libris, sic & in
propositionibus habet demonstrationem facit. Ad
demonstrationem rationem & rationem, & quod potentes
connotat quod in rebus & in rebus, & in rebus ad
quod oportet rationem & rationem & rationem
et, & in rebus rationem & rationem, & in rebus
quod & rationem, & rationem. Sed ut ostendat & in
multum & in rebus utilis ad demonstrationem, & rationem
et, & in rebus: ut quod non tranquillitas in mari, &
serenitas in aere. utrumque enim est & quoniam

V. 1. 100
C. 1
111

Hypothesis

A multum
inquantum

punctum in linea, & unitas in numero: utrumque enim principium: quare commune in omnibus genus assignantes, uterabimur non extraneis detrahere. Penè autem & d. trahentes sic solent assignare: nam & unitatem, principium numeri du. uni. est: & punctum, principium lineæ. manifestum igitur quoniam ad commune utrorumq. genus collocant. Instrumenta itaque per quæ hant syllogismi, hæc sunt: loci autem, ad quos utilia sunt prædicta, ij sunt qui dicendi unt.

Primi Libri Topicorum

FINIS.

TOPICORVM ARISTOTELIS

LIBER SECVNDVS.

De problematis uniuersalibus, & in quibus
praedicatis inesse, & esse conuertuntur.

CAPVT I.

Problem. 2.
Educat. 2.

VNT autem problematum haec
quatuor uniuersalia, illa uero par-
ticularia: uniuersalia quidem, ut
omnis uoluptas bonum est, &
nulla uoluptas bonum: particu-
laria uero, ut illa uoluptas boni
est, & alia quae uoluptas non habent. Sunt autem
ad utraque genera problematum, communia uniuersa-
lia: & constructiua, & destructiua. Ostendentes
enim quod est inest, & quod alicui inest ostenden-
tissimus, si scilicet aut in & si quod nulla inest os-
tenderimus, & qui non omni inest ostendentes erui-
mus. Primum ergo de uniuersalibus destructiuis dis-
cederem, & quod communis sit huiusmodi ad uniuersa-
lia, & particularia, & quia maius positum est affe-
renter inest inest, per inest. Sed ut inest autem de-
structiua est inest inest, inest inest conuerti ab acciden-
te, & per inest inest inest. Nam aliquo modo & non
uniuersaliter inest contingit accidentibus, & quia
inest inest inest, & genere inest inest est con-
uerti ut inest alicui animal gressibile, bipes est, con-
uertentem uerum erit dicere, quoniam illud animal
gressibile

Problem. 2.
Educat. 2.

Problem. 2.
Educat. 2.

Problem. 2.
Educat. 2.

grefibile bipes est. Similiter autem à genere: nam si animal inest aliquid, animal est. Eodem autem modo & in proprio est aliquid: ut inest grammatices fasciculum esse, grammatices fasciculum erit. Nam nihil horum contingit, et in non quod in se, vel non in se, vel simpliciter vel in se, vel non in se. In accidentibus autem nihil prohibet secundum quod inesse, ut albidum, vel iustum. Quare non sufficit ostendere quoniam inest albedo, vel iustitia, ad ostendendum quod albus, vel iustus est: nam habet dubitationem, quoniam secundum quid albus, vel iustus est, quapropter non necessarium est in accidentibus coherere. Determinare autem oportet & precisata, quæ sunt in problematibus. nam sunt duo, vel in eo quod factum sit, vel in eo quod transgrediuntur postea locutionem. Primum etiam dicentes, et qui quod non inest, in se aliquid dicunt, peccant: & qui quod necis nominibus res appellant (ut * platani hominem) transgrediuntur postea nominationem.

Locis problematum quod quicquam inest,
vel non inest.

CAP. II.

Unus autem locus est inspicere, si quid secundum aliquem alium modum inest, ut accidens assignauit. Recatur autem maxime et in ea genera: ut si quis albo dicat accidere colorem esse: non enim albo colorem esse accidit, sed genus eius color est. Contingit autem & secundum nominationem determinare eum qui ponit: ut quod accidit iustitie virtutem esse. Sepe autem & cum non determinet, inuisitum quod genus ut accidens assignauit: ut si quis albidum colorari dixerit, vel ambulationem moueri à nullo enim genere denominatiue præ-

A genere.
Ap opio.

Platani ar
bore
quod
albus
est
color
quod
iustus
est
virtus
quod
albidum
est
color
quod
ambula
tio
est
motus

Primus lo
cus.
Declaratio.

dicatio de specie dicitur: sed omnia uniuoce genera de
 spectibus prædicantur: nam & nomen, & rationem
 generum suscipiunt species: qui igitur coloratum dixit al-
 bum, neq; genus assignauit, quoniam denominatiue dixit:
 neq; ut proprium, uel ut definitionem inā definitio, et pro-
 prium nulli assignat, sunt autem colorata & pleraq; as-
 liorum, ut lignum, lapis, homo, equus. manifestum igitur
 quoniam ut accidens assignauit. Alius locus est inspec-
 tiua, quibus inesse aut omnibus, aut nulli dandum est: et
 considerare eorum species, & non in infinitis. Nam
 transitu magis, & in paucioribus consideratio oportet
 autem considerare, & incipere à primis, ac inde conse-
 quenter usq; ad inuidua: ut si oppositorum eandem di-
 sciplinam quis dixerit esse, peripiciendum sit eorum quæ
 sunt ad aliquid, & contrariorum, & quæ secundum pri-
 uationem & habitum, & quæ secundum contradictionem
 dicuntur eadem sit disciplina: & si in his nondum mani-
 festum est, rursum ea attendendum usq; ad inuidua, ut sit
 uide, uel uisibile uel audibile, uel dimissibile uel excreta-
 bile, uel esse, uel non esse. Nam si in aliquo ostendatur
 quod non eadem, interuenientes erimus problema: simili-
 ter autem & si nulli inest. iste autem locus conuertitur
 ad contrarium & destructionem. Si enim in omnibus, ut
 dicatur, non est hoc in profectum, uel in pluribus, po-
 se, autem est autem uniuersaliter ponere, aut instantiam
 ferre in aliquo non sit esse. nam si neutrum horum faciat,
 ab omni apparet, aut non ponet. Alius est definitio-
 nis facere accidentis, & eius cui accidit, aut utriusque
 de utroq; aut alterius: inde considerare si quid non ne-
 cessarium in a primis perinde ac uerum sumptum sit. Ve-
 si est

• locus
 declarat.

Hic locus
 est, & sit
 de uisibili
 de audibili
 de esse
 de non esse

Ab
 A
 B

si est Deum iniustitiam facere, quid iniustitiam facere. si
 enim nocere ipso, manifestum, quoniam non est Deum
 iniustitiam facere, non enim contingit nocere Deum, et
 si inuidus sit studiosus, quis inuidus, et quæ inuidia. Nam
 si inuidia est tristitia in apparenti prosperitate alicuius
 proborum, manifestum est quod studiosus non est inui-
 dus, prauus enim esset. Et si indignans inuidus, quis
 uterque eorum, sic enim manifestum erit utrum verum,
 an falsum sit, quod dictum est: ut si inuidus quidem sit,
 qui tristatur in bonorum prosperitatibus, indignans
 autem, qui in malorum prosperitatibus tristatur, mani-
 festum quod non erit inuidus indignans. Sumere autem
 et pro iis (quæ in definitionibus sunt) nominibus de-
 finitiones, et non deuenire donec ad notum diuentum
 sit. nam sæpe cum tota quædam definitio assignata sit,
 non manifestum est quod queritur: pro aliquo autem
 eorum (quæ in definitione sunt) nominum, definitione
 dicta, manifestum sit. Amplius, problema propositi-
 tionem sibi scientem, instare. Nam instantia erit ar-
 gumentum ad propositionem. Est autem locus hic pe-
 ne idem ei, quo considerari quibus in, et, uel omnibus,
 uel nullis dictum est: differt autem moto. Amplius,
 determinare quæ oportet dicere ut plures, et quæ non.
 Utile enim est ad contruendum, et ad destruendum:
 ut quod nominationibus quidem res nuncupandum ut
 plures: quæ autem sunt taliane, an non talia, non am-
 plius ut notandum ad plures: ut salubre quidem dicen-
 dum effectuum sanitatis, cum plures dicunt: utrum au-
 tem propositum effectuum sit sanitatis, an non, non
 amplius ut plures dicendum, sed ut medicus. Amplius,
 si multa

Quid inui-
dus.

41. 5
d. 1. m.
A. 1. 1.

5 hoc is
declaratio

6 locus
de ar. 2. c.
A. 1. 1. 1.
c. 1. 1. 1.
de
ar. 1. 1. 1.
ap. 1.

si multipliciter dicatur, positum autem sit quoniam in-
est, aut quoniam non inest: alterum monstrare eorum
que multipliciter dicuntur, si non utraq; contingat.
Veniunt autem in his que latent, nam si non latent mul-
tipliciter dictum, inabit quoniam non monstratum est
id quod ipse dicitur, sed alterum. Hic autem locus
conuertitur et ad construendum, et ad destruendum:
nam construere uolentes ostendimus quoniam alterum
inest si non ambob; poterimus: destruentes autem quo-
niam non inest alterum ostendimus, si ambob; non potere-
mus: utramque destruenti quidem nihil oportet ex-
concedi, omne si negare, nec si omni, neq; si nulli actioni
sit inest: cum si essent etiam quoniam non inest, quod-
cumq; id sit, interuenientes extrins omni inest: si mater
autem et si res essent etiam inest, interuenientes nulli
inest. Certe ut inest etiam per se, etiam inest, quod
cuius inest, omni inest, si inest inest, etiam inest. Non
sufficit enim: ostendit enim quod omni inest, inest de-
spiciat: ut si hominis anima immortalis est, propter
hoc, anima omnis immortalis, quare et ego si inest,
quod si quocumq; anima immortalis, omnis immortalis:
hoc autem non semper factum, sed quando non fa-
cile possumus conuenire in omnibus unam rationem de-
dere: quoniam non inest, quod tria unus deo-
bus rectis aquos habet tres angulos. Si autem non
latent quod multipliciter dicatur: autem quoniam
eius dicitur et interuenient, et construendum. Ut
si decens est inest, aut honestum, tentandum ambob; con-
struere, vel destruere de proposito: ut quod honestum,
et quod utile, vel quod inest honestum, neque
utile.

7 locus.
De ar. 1. 1.
A. 1. 1. 1.
eis diuision-
e

utile. Si autem non coniugat utraq; , alterum ostendendum , annotato quod hoc quidem est , illud autem non : eadem autem ratio , etiam si plura sint , in quæ dicitur . Rursum quæcunque non secundum æquationem dicuntur multipliciter , sed alio modo .

Octavus
Declinatio.

A fine & ne
dico . itaq; ac-
cidente.

Ut disciplina una plurimum , aut ut finis , aut ut eius quod ad finem : ut medicina eius quod sanitatem facit , ut quod cibatur , aut ut amborum finium uelut contrariorum eadem disciplina (nihil enim magis finis alterum altero) aut ut eius quod per se est , & eius quod per accidens : ut per se quidem quod triangulus duobus rectis æquales habet tres angulos : per accidens autem , quod æquilaterus quoniam enim accidit triangulo , æquilaterum triangulum esse , per hoc cognoscimus quod duobus rectis æquales habet . Si ergo nullo modo contingit eadem esse plurimum disciplinam , manifestum quoniam omnino non contingit esse : aut si aliquo modo contingit , manifestum quod contingit . Discernere autem quodupliciter , utile : ut si uolumus construere , talia præstatuentia sunt quæcunque contingunt , & diuidendum in ea tantum , quæcunque utilia sunt ad construendum . Si autem destruere , quæcunque non contingunt , reliqua uero enutrienda . Id autem faciendum in his cum latuerit quodupliciter dicuntur . & esse hoc quidem finis aut non esse , ex eisdem locis asseruendum : ut disciplinam , huius quidem aut ut finis , aut ut eorum quæ sunt ad finem , aut ut eorum quæ sunt secundum accidens , * uel rursum non esse aliquid secundum aliquum dictorum modorum : eadem autem ratio , & in desiderio : & quæcunque alia dicuntur plurimum .

* alius, aut
ut quoniam
quæ sunt
per se ,

aut ut eum
quod non se
in idem ac
videns.

N. 11.
A.
F. 1.
L. 1.

De 1.
De 2.
A. 1.

Vnde 11.
De 11.
A. 1.

vin. Est enim d. n. d. rem hanc aut ut finis, ut sania-
tatis: aut ut eorum quæ sunt ad finem, ut in d. n. d. con-
ficientia: aut ut eorum quæ sunt secundum accidens, ut
in vino amicum dulce, non quia vinum, sed quia dulce
est: nam per se dulce destruat, vinum autem per acci-
dens: si enim auferatur, non amplius de. n. d.: per
accidens ergo destruat. Veritas autem d. n. d. hic et
in ipso quæ sunt ad aliquid, pene enim talia ea, quæ ad
aliquid sunt. Amplius, transferre ad eundem non
m. 1. Ut pro exalto in opinionem clarum, et pro cu-
riose in cupiditas imperitiarum rerum: eundem locum
nunc factum quod in d. n. d., bene argumentabilis est po-
sitis. Est autem hic locus ad utrumque communis: ad
construendum, et ad destruendum. Ad construendum
autem contraria circa eum m. 1., contra eum in
genere. Ut si volens ostendere quod d. n. d. circa eum
rectitudo, et peccatum: sentire quod eum in d. n. d. est, ut
dicere autem est recte, et non recte, et ad eum in d. n. d.
erit rectitudo, et peccatum. nunc ergo ex genere cir-
ca eum speciem demonstrato sit: nam talia d. n. d. genus sen-
tire: qui namque sentit, aliquo modo in d. n. d. hunc
sum, ex speciem venere: quæcunque enim speciem in d. n. d.,
et generi. Ut si d. n. d. prava est, et in d. n. d., et
dispositio prava, et in d. n. d.: nam dispositio, discipli-
næ genus. Primus autem locus talis est ad constru-
dum, secundus autem verus. non enim necessarium quæ-
cunque generi in d. n. d., et speciem in d. n. d.: nam animal est
volatile, et quadrupes, homo autem non. quæcunque
vero speciem in d. n. d., non d. n. d. et generi: si enim homo
in d. n. d., et animal, prava est. Ad destruendum au-
tem

tem & primus quidem verus, secundus autem falsus
 quæcunque enim generi non insunt, neque si ceteri: quæ-
 cunque vero species non insunt, non necesse est generi
 non inesse. Quoniam autem necessarium de quibus
 genus prædicatur, & specierum aliquam prædicari:
 & quæcunque habent genus, vel denominatiue dicun-
 tur à genere, & specierum aliquam habere necesse est,
 vel denominatiue ab aliqua specie dicere. Vt si de ali-
 quo disciplina prædicatur: & grammatica, vel musi-
 ca, vel aliqua disciplinarum aliarum prædicabitur: &
 si aliquis habet disciplinam, vel denominatiue a discipli-
 na dicitur, & grammaticam habebit, aut musicam, aut
 aliquam aliarum disciplinarum, vel denominatiue ab
 aliqua earum licet, ut grammaticus, vel musicus: Si
 igitur aliquid dictum à genere quoquo modo, ut ani-
 mam moueri, considerandum est si secundum aliquam
 speciem motus contingit animam moueri: ut augeri,
 vel minui, vel corrumpi, vel generari, aut quæcunque
 alie motus species sunt: nam si secundum nullam, ma-
 nifestum est quod non mouetur. Nec autem locus com-
 muni ad utrumque, & ad construendum, & ad destru-
 dum: si enim secundum aliquam speciem mouetur, per-
 spicuum est quoniam mouetur: & si secundum nullam
 speciem non mouetur, manifestum quod non mouetur.

Cum autem facultas non adit argumentationis ad
 positionem, intendit nam ex definitionibus aut quæ sunt
 propositæ rei, vel quæ videntur, & si non, bona, &
 etiam à pluribus. Facile enim de finientibus argumen-
 ta erit: nam ad definitiones, facilis argumentatio. Con-
 siderandum autem in proposito, quoniam exigi nec ne-
 cesse

Duo le-
 dicatio.

Az cie,
 & q. 100.

De mus-
 &
 De ca. 10.

De mus-
 &
 De ca. 10.

cesse est positum esse, aut quid est ex necessitate, si propositum est. Construere quidem uolenti, quo existente positum erit ex necessitate: nam si illud ostendatur esse, et propositum ostensum erit: destruere autem uolenti, quid est si propositum est: nam si ostenderimus consequens propositum, non esse: interminantes erimus propositum. Amplius, ad tempus inspicendum si alterbi uis fiat. Ut si quod nutritur, dixerit quos ex necessitate augeri: nutrimur enim semper animalia, augentur autem non semper. Similiter autem et si dicere dixerit quis remitti: hoc enim praterit temporis est, illud autem presentis, et futuri: scire enim dicimur presentia, et futura, ut quoniam erit solis defectus, remitti autem non contingit aliud quam prateritum. Amplius, sophisticus modus ducere ad id, ad quod plurimum habemus argumentorum facultatem.

Hoc autem erit quandoque quidem necessarium, quandoque autem apparens necessarium, quandoque autem neque apparens, neque necessarium: necessarium quidem, quando negante eo qui respondet aliquid utilem adponit, ad illud rationes facit: contingit autem et talium esse, ad quae copiosam argumentorum facultatem habemus. Similiter autem et quando inductionem ad aliquid per positum faciens, interminare conatur: hoc enim interrupto, et propositum interminatur. Apparens uero necessarium est, quando uidetur quidam non uide: et accommodum posuimus: non est autem ad id ad quod sitit dissertationis, siue negante eo qui ad sitit itomem iudicat, siue ab inductione probabit, per positionem ad id, in factam interminare conatur id ipsum: reliquum

Decimus
quid
Declaratio.

Decimus
xiii
Declaratio

A facultate
copiosa
gane.

reliquum uerò et modo nec necesse totum est, nec de pa-
rens ad id et quod habent rationes, et sine causa ac-
cedit et regit et ordinat. Oportet autem deus-
tari per se, nam et hoc habet deus: cum non enim semo-
tus, et extrinsecus addeat si a statibus. Et habere o-
portet et per se, et non extrinsecus terre, et ponen-
doque non uult esse ad per se, et per se, quare que-
cunque non uult esse, ponit et hoc, et magis perplex-
us est ut plurimum contingat eos, cum inter eos, an-
do omnia et uult ab eis per se fieri, si non concludit
dunt. Amplius, omni quod dixit uult, et hoc, et uo-
dammodo multa dixit: eo quod plura uult, et hoc
cessitate consequuntur ut qui hominem dixit esse,
et quod animal est dixit, et quod animatum, et quod
bipes, quod loquens, et lucipans et per se, quare
requiritur uo co consequentium inter se, et terminatur et
quod in principio est: cauere autem oportet in huius-
modi, ut per se assumptionem fieri. Nam quan-
doque facile est consequens interinere, quandoque id
ipsum propositum. Quibuscunque autem necesse est
alterum et uult inesse, uel non inesse, ut hominum egredi-
dinem, uel imitatem. si ad alterum facit poterimus di-
sputare quod inesse, uel non inesse, et ad reliquum facile
poterimus. Hoc autem conuertitur ad utrumque:
ostendentes enim quod inesse alterum, quod non inesse re-
liquum ostendentes erimus: si uerum quod non inesse o-
stendamus, reliqua omnia ostende uel erimus: mani-
festum igitur quod ad utrumque uult hic locus est. Am-
plius autem etiam transferendo nomen in orationem:
conferens magis contentum uult fuerit trans-
fere

17. declara-
tiu.18. declara-
tiu.19. declara-
tiu.

20 declara-
tio
Apostolice
1. ad pro
altero

mere quam ut ponitur nomen. Ut magnanimum non
sortem (ut ponitur) sed magnum autem habentem
quemadmodum patientem, bona sperantem. Scilicet
autem et ingeniosum, cuius fuerit genus studio-
rum quemadmodum Xenocrates inquit, ingeniosum eum
qui animam sortitus est studiosum: ipsam enim ut
que est se genus. Quoniam autem non verum aliter
dem sunt ex necessitate, aliter autem ut in pluribus
vero utrumlibet, si quod ex necessitate est, ut in plu-
ribus ponitur, aut quod ut in pluribus, ex necessitate
aut ipsam, aut contrarium et quod est in pluribus, per
per dat locum argumentationis. Nam si quod ex
cessitate est, ut in pluribus ponitur: nam, utum
nam non omni dicit inesse, cum inest omni, quare per
cauit. siue, quod ut in pluribus dicitur, ex necessitate
dixit, omni dixit inesse, cum non inest omni. Nam si
autem et si contrarium et quod in pluribus est, ex
cessitate dixit, semper et in paucioribus dicitur co-
ntrarium et, quod est ut in pluribus: ut si, ut in pluribus
pravi homines, boni in paucioribus, quare mihi magis
peccavit, si bonos ex necessitate dixit esse. Similiter au-
tem et si quod utrumlibet est, ex necessitate dixit, ut
ut in pluribus: neque enim ex necessitate utrumlibet, ne-
que ut in pluribus: contingit autem et si non determi-
nans dixerit utrum ut in pluribus, aut ex necessitate di-
xit: sit autem in res ut in pluribus: a fortiori, ne si ex ne-
cessitate is dixerit. Ut si pravi exheredandos di-
xit esse, non determinans, tanquam ex necessitate is di-
xerit, disputare. Amplius, et si idem sibi accidens
posuerit ut alterum, eo quod alterum sit nomen. Quem-
admodum

21 declara-
tio,

admodum Prodicus diuidebat uoluptates, in gaudium, & iucunditatem, & letitiam: hæc enim omnia eiusdem (id est uoluptatis) nomina sunt: si ergo aliquis gaudere, et quod est letari ponat accidere, idem utique si bypsi dicet accidere.

De eisdem terminandis problematis, loci

alij.

CAP. III.

QVONIAM autem contraria connectuntur quidem sibiynitice sex modis, contrarietatem autem faciunt quadrupliciter complexa: oportet accipere contraria quocunque modo utile fuerit & ad amicitie & contrarietatis. Quod autem sex modis complentur, manifestum: nam aut utrunque contrarietatem utrique contrariorum connectitur, hoc autem dupliciter, ut amicus benefacere, & inimicis male, uel e conuerso, amicus male, & inimicis bene: aut quando utraque de uno: dupliciter autem & hoc ut amicus benefacere, & amicus male, uel inimicis benefacere, & inimicis male. aut unum de utrisque, & hoc quoque dupliciter, ut amicus bene, & inimicis bene: uel amicus male, & inimicis male. Præter autem hæc dictæ complexionēs non faciunt contrarietatem: nam id quod est amicus benefacere, et quod est inimicis male facere, non est contrarium, utraque enim eligenda sunt & erant eiusdem moris: neque id quod est amicus male, et quod est inimicis bene, nam & hæc utraque fugienda, & eiusdem moris. Non ut detur autem fugiendum fugiendo contrarium esse, nisi hoc quidem sciunt non superabundantiam: illud autem sciendum de eadem non dictionem sit. Nam superabundantia fugiendorum uidetur esse: similiter autem & de f. & c.

Ad

Reliquis

odium habere iræ quis dixerit, erit odium in furoris specie, illud enim ira: imbutendum igitur sit & contrarium in furoris specie, an in concupiscentia: nam si non, sed in concupiscentia est, non coheret odium iræ. Similiter autem & si concupiscentie, ignorare dixerit: nam erit & discipline susceptivum, si quidem non videtur, concupiscentia susceptivum esse discipline. Destruenti ergo quemadmodum dictum est inveniri: accedenti vero quod inest quod accidens non utrius locus, quod autem contingit inesse utrius. ostendentes enim quod non susceptivum est contrarij, ostendentes etiam quod neque inest accidens, neque est accidens, neque contingit inesse: si autem ostendimus quod non est contrarium, aut quod susceptivum est contrarij, nondum ostendentes erimus quod & accidens ut sit, sed quod contingit inesse in tantum solius ut sit in erit. Quoniam autem tem oppositiones, aut quatuor, consideramus ex contradictionibus, eorumque ex contrarijs, & intertinenti, & constructi. Summus autem est in contradictione: ut si homo, animal, non animal, non homo similiter autem & in alijs. Nec enim converso consequentia: nam hominem, animal sequitur, non hominem autem, non animal, si quidem, sed contrario non animal, non homo. In omnibus igitur tale, & ex contrarijs, ut si bonum, suave: & non suave, non bonum, si autem non hoc, nec illud, similiter autem & si non suave, non bonum: bonum, suave. Manifestum igitur quod utrumque convertitur: quæ secundum contradictionem est consequentia converso facta. In contrarijs autem considerandum si contrarium, contrarium sequatur, si

¶ 6. Locus.
Declaratio.

¶ 7. sequi
tunc suave.

¶ 8. Locus.
Declaratio.

A contra-
tionem con-
sequentia.

contra seipsa consequentia, an econverso, & interimen-
ti, & contraveni. Si nunc autem & talia est ex in-
ductione quantum utile est, contra ipsum consequentia
est, ut in fortitudine, & timiditate: nam illam quidem
sequitur virtus, hanc autem vitium: & illam quidem
sequitur el genium, hanc autem sciendum: igitur con-
tra seipsa & horum consequentia: contrarium enim
eigendum fugiendo: similiter autem & in aliis.

Econverso autem consequentia, ut bonam quidem habi-
tudinem sanitas sequitur, malam autem habet diem &
grando nequaquam, sed & grando mala habitudo:
manifestum igitur quoniam econverso in his consequen-
tiis. Paro autem econverso accidit in contrariis,
sed in pluribus intersa consequentia, si ergo neque con-
tra seipsa contrarium sequitur contrarium: neque e-
converso, manifestum quoniam neque eorum que dicta
sunt alterum sequitur alterum; si autem in contrariis,
& in iis que dicta sunt necesse alterum sequi alterum.

§8 loc 19
Declaratio.

Similiter autem contrariis, & in privationibus, &
habituibus reflectendum. Veruntamen non est in priva-
tionibus econverso, sed contra seipsa consequentiam ne-
cessarium est semper fieri: veluti visum sequi sensum,
caecitatem autem insensibilitatem: opponitur enim vi-
sus insensibilitati, ut habitus & privatio: nam illud ho-
rum quidem habitus, hoc autem privatio est. Simili-
ter autem habitus & privationis, & in iis que sunt ad
aliquid tendendum. contra seipsa enim, & horum con-
sequentia, ut si triplum in multipulum, & subtripulum sub-
multipulum dicitur: accipitur enim triplum quidem ad sub-
tripulum, multipulum autem ad submultipulum. Rursum.

si

si scientia opinio : & scibile opinabile : & si iustus sensus , & iustibile sensibile . Inprimis , quod non necesse est in istis , quæ sunt ad aliquam consequentiam fieri , quemadmodum dictum est : nam per se ipse scibile est , sensus autem non est scientia . Notum tamen uera instantia uidetur esse : multa enim non dicantur scibilem esse scientiam . Insuper autem ad contrarium non minus utile quod dictum est : ut quod sensibile non est scibile , neque enim se ipsis scientia . Rursus et conjugatis , & in casibus . & interuenientibus , & consequentibus . Dicuntur autem conjugata huiusmodi , ut iustus , & iustus iustitia , & fortis , & fortis fortitudo . Similiter autem efficiuntur , & conseruatiua , conjugata illi cuius sunt efficiuntur , & conseruatiua , & sanatiua sententiarum , habituatiua habitudinis . eodem autem modo & in alijs : conjugata igitur talia solent dici . Casus autem , ut iuste , & fortiter , & sanatiue , habituatiue , & quæcunque eodem modo dicuntur . Videntur autem & quæ sunt secundum casus , conjugata esse , ut iuste iustitia , & fortiter fortitudini . Conjugata autem dicuntur secundum eandem conjugationem omnia , ut iustitia , iustus , iustum , iuste : manifestum igitur quoniam uno quouis ostenso eorum , quæ secundum eandem conjugationem dicuntur , ut bono , uel laudabili : & reliqua omnia ostensa sunt : ut si iustitia est laudabilem , ut iuste , iustus , iustum laudabilem : dicitur autem iuste & laudabiliter secundum eundem casum (nam à laudabili) quemadmodum iuste à iustitia .

Considerandum autem non solum in eo quod dictum est , sed & in contrario contrarium . Ut quod bonum non ex necessitate suæ , neque enim malum triste : aut

30 locus.
Declaratio.

A conjugatis,
& casibus.

Declaratio
30. locus.

1. locus.
declaratio.

si hoc, & illud: si iustitia scientia, & iniustitia ignorantia: & si quod utile est, scienter & experienter est, quod inutile est, ignoranter & inexperienter est: si autem hec non, & illa, velut in hoc quod nunc dixerunt, nam magis uti, & propter id quod iniuste experienter, quam inexperienter. Hic autem locus dictus est prius in contrariis, & non in consensibus, nihil enim aliud nunc ostendimus, quam in contrariis sequi contrarium. An prius in corruptis, & corruptionibus, & effectibus, & corruptis: & in incrementis & decrementis.

Quorum et generationes bonae sunt & ipsa bonae sunt: & si ipsa bona sunt, & generationes bonae, si autem generatrices malae, & ipsa malae. In corruptis autem, contrario: non si corruptiones bonae, ipsae malae: si autem corruptrices malae, ipsae sunt bonae.

Eadem ratio est in effectibus, & corruptis: quorum enim est effectus bonus, & ipsa bona: quorum vero corruptus bonus, ipsa utilis.

Ex similibus, & oppositione, magis, minus, similia, & se ad invicem quid, loci. CAP. III.

2. locus.
declaratio.

REPERIUNTUR in similibus, similiter se habent. Ut si de, ipse, & plures, & opinio: & si usum habere, & auditum habere est animae, similiter autem & in aliis, & in his quae sunt, & in iis quae mutantur. Ut in similibus, locus ad utrumque: nam si in aliquo similibus se habet, & in aliis similibus: si autem in aliquo non, nec in aliis similibus. Considerandum autem est in uno, & in pluribus si similiter se habet. Alio modo enim proponat: ut si scire est cogitare, & multa scire est multa cogitare, hoc autem non verum,

3. declaratio.

consequens

contingit enim plura scire, cogitare autem non. si autem non hoc, nec illud quod in uno, quod scire est cogitare. Amplius, ex minus & magis. Sane autem eius ^{34 declaratio.} quod est magis loci quatuor. Vnus quidem si magis iacetur magis: ut si voluptas bonum, & magis voluptas, magis bonum: & si iniuria non facere, malum, & magis iniuriam facere, magis malum. Vtius autem aduertitur hic locus: nam si sequatur ad subiectum incrementum, accidentis incrementum, quemadmodum dictum est, manifestum quod accidit: si autem non sequatur, non accidit: hoc autem inductione sumendum. Alius, ^{35 locus.} non de duobus dicto, si cui magis videtur inesse non inest: nec cui minus: & si cui minus videtur inesse inest, & cui magis. Rursum, duobus de uno dictis: si quod ^{36 locus} magis videtur aut inesse non inest, neque quod minus, aut si quod minus videtur in esse inest, & quod magis.

Amplius, duobus de duobus dictis, si quod alteri magis videtur inesse non inest, nec reliquum reliquo: aut si quod minus videtur alteri inesse inest, & reliquum reliquo. Amplius, ex eo quod similiter inest, vel videtur inesse, tripliciter: quemadmodum in eo quod magis: ut in posterioribus tribus dictis locis dicebatur. Siue enim unum quoddam duobus similiter inest, aut videtur inesse, si alteri non inest, nec alteri: si autem alteri inest, & reliquo. Siue duo idem similiter, si alterum non inest, nec reliquum: si autem alterum, & reliquum. Eodem autem modo & si duobus duo similiter inest: nam si alterum alteri non inest, nec reliquum reliquo: si autem inest alterum alteri, & reliquum reliquo: ex eo igitur quod est magis, & minus. & quod

1^a declara-

est similiter, tot modis contingit argumentari. Amplius autem ex appositione, si alterum ad alterum appositum faciat bonum, uel album, et non non fuerit prius album, uel bonum, quod appositum est, erit album, uel bonum, quale reuera & totum facit. Amplius autem in his ad quod est appositum aliquid facit magis tale, quale erat: & ipsum erit huiusmodi: si similiter au-

4^a declara-
tio.

tem & in alijs. Veritas autem non in omnibus hic locus, sed in quibus ipse magis crementum accidit fieri. Iste uero locus non conuertitur ad destruendum: nam si non facit quod appositum est, bonum: nondum manifestum, si ipsum non bonum. Nam bonum nullo appositum, non ex necessitate bonum totum facit, nec album nigro,

4^a declara-
tio.

nec dulce amaro. Rursum si quid magis & minus dicitur, & simpliciter inest. Quod enim bonum uel album non est, neque magis & minus bonum uel album dicitur: nam malum de nullo magis, uel minus bonum, sed magis malum uel minus dicitur. Non conuertitur autem hic locus ad destruendum: multa enim eorum quae non dicuntur magis, simpliciter insunt: nam homo non dicitur magis & minus, sed non propter hoc non est ho-

4^a declara-
tio.

mo. Idem autem modo considerandum & in ijs quae secundum quid, & quando, & ubi. Nam si secundum quid contingit, & simpliciter contingit: similiter autem & quando, & ubi: nam quod simpliciter est impossi-
bile, neque secundum quid, neque secundum ubi, neque se-

Instantia.

condum quando contingit. Instantia quoniam secundum quid quidem sunt natura studiosi (ut liberales, uel ceteri) simpliciter autem non sunt natura studiosi, nam nulus natura prudens. Similiter autem & quando con-

tingit

tingit corruptibilem aliquid non corrumpi, simpliciter autem non contingit non corrumpi. Eodem autem modo & ubi expedit quidem tale obſervantia vitius vit, ut in morboſis locis, ſimpliciter autem non expedit. Adhuc autem, alicubi quidem unum tantum poſſibile eſſe, ſimpliciter autem non poſſibile unum tantum eſſe. Eodem autem modo & alicubi bonum eſt quidem patrem ſacrificare, ut in Tribalis: ſimpliciter autem non bonum. an in hoc quidem non ubi ſignificat, ſed quibuſdam: nihil enim reſert ubicunque ſint: ubique enim erit eis bonum in Tribalis. Rurſus quidem expedit medicari, ut quando egrotat, ſimpliciter autem non. An neque hoc quando ſignificat, ſed in eo quod aſſicitur aliquo modo & nihil enim reſert quodocunque, dummodo ſic affectus ſit. Simpliciter autem eſt, quod nullo addito dicitur quod bonum eſt, aut contrarium: ut patrem ſacrificare non dicitur bonum eſſe: ſed quibuſdam bonum eſſe: non ergo ſimpliciter bonum. ſed Deos honorare bonum dicitur nihil addens: ſimpliciter enim bonum eſt: quare quod nullo addito videtur eſſe honeſtum, vel turpe, vel aliquid talium, ſimpliciter dicitur.

Secundi Libri Topicorum Ariſtotelis

FINIS.

T O P I C O R V M

A R I S T O T E L I S

LIBER III.

De meliorum, eligibiliorumque problema-
tum locis. CAP. I.

M T R V M autem eligibilis, aut me-
lius duorum, plurimum ex his per-
spiciendum. Primum autem deter-
minetur quod considerationem faci-
mus non de plurimum distantibus,
et magnam adinutem differentiam
habentibus (nulus enim dubitat utrum felicitas, an diu-
tie expetibiliores) sed de ijs, quæ propinqua sunt, & de
quibus dubitamus utrum oporteat apponere magis, eo
quod nullam utemur alterius ad alterum præeminen-
tiam? Manifestum igitur in his quod ostensa una præe-
minentiæ, vel pluribus, constructur intelligentia, quod
id eligibilis est, quod eorum est præemiens. 1. Locus.
Primum igitur quod diuturnius stabilisue, eligibilis eo
quod minus huiusmodi. Et quod magis eligit prudens, 2. Locus.
vel bonus vir, vel ex rectis, vel studiosi circa singula de-
lecti, quatenus tales sunt, vel in unoquoque genere periti,
vel quæcumq; plures, vel omnes (ut in medicina vel ædifi-
catoriis, quæ plures medicorum vel omnes) vel quæcumq;
omnino plures, vel omnes, vel omnia, ut bonum, omnia e-
nim bonum appetunt. Oportet autem ducere ad id quod
fuerit

3 Locus.

fuerit utile, quod dicendum est. Est autem simpliciter quidem minus, ac eligibilis, quod simpliciter meliorem dicitur. Et tamen autem, quod secundum propriam.

4 Locus
decl. 2. 10.

Dicitur quod id ipsum quod est (eo quod non) in genere est: ut in ista ratio. Nam illa quidem in genere bono, hoc autem non, et illa id ipsum quod est, bonum est, hoc autem non. nam mihi dicitur ipsum quod genus est, quod non est in genere. Ut albus homo non est id quod color. similiter autem et in alijs. Et quod

5 Locus
Declaratio.

propter se eligendum, eo eligendo quod propter aliud eligibilis. Ut sanum esse quam exercitum illud enim propter se eligendum: hoc autem propter aliud. Et quod per se, eo quod per accidens. Ut amicos suos esse, eo quod inimicos: illud enim per se eligendum, hoc autem per accidens eligimus. Nam inimicos tales esse secundum accidens eligimus, ut mihi nobis noceant. Est autem hoc idem et quod ante hoc, dicitur autem modo: nam amicos quidem iustos esse propter se eligimus, et si nihil nobis debeat fore, quamvis apud Indos sint. inimicos autem propter alterum, ut nihil nobis noceant.

7 Locus.
Declaratio.

Et quod causa boni per se, eo quod per accidens causa. Quomodo virtus, fortuna. nam illa quidem per se, hec autem per accidens est causa bonorum: et si quid aliud huiusmodi. Similiter autem et in contrario. Nam quod per se est causa mali, fugibilis est eo quod per accidens, ut vitium quam fortuna: nam illud quidem per se malum, fortuna autem per accidens. Et quod simpliciter bonum, eo quod aliud eligibilis. Ut sanum fieri, quam. Nam hoc quidem simpliciter bonum: illud autem aliud indigentium

8. Locus.
Declaratio.

tium incisione. Et quod natura eo, quod non natura
 71. Ut iustitia, isto: illud enim natura, hoc autem ac-
 quistum. Et quod meliori, & honorabiliori in-
 est, eligibilis: ut Deo, quam homini: animæ, quam
 corpori. Et quod melioris proprium, melius quam
 quod peioris. Ut quod Dei, quam quod hominis: nam
 secundum communem utriusque nihil est, rursus ab invicem,
 proprijs autem alterum alteri differens, ut supereminet.
 Et quod in melioribus vel prioribus, vel hono-
 rabilioribus, est melius. Ut sanitas robore, & pul-
 chritudine: nam illa quidem in humidis, & siccis, &
 (ut simpliciter dicitur) ex quibus prius constitutum
 est aut id hæc vero in posterioribus. nam rebus in
 nervis, & ossibus pulchritudo autem membrorum qua-
 dam conservatio videtur esse. Et finis uterque
 sunt ad finem et melior videtur esse. Et duorum,
 quod proprius est finis. Et omnino quod ad ultimum
 finem, expetibilius, quam quod ad aliud aliquid: ut quod
 ad felicitatem contendit, quam quod ad prudentiam: nam
 quod ad felicitatem contendit, eligibilis. Et posibile
 impossibile. Amplius, cum duo sint effectiva, cuius
 finis melior, & ipsum melius. Cum autem sit effectiva,
 & finis: ex proportionem, quando pluri superat finis fi-
 nem, quam ille proprium effectivum. Ut felicitas plu-
 ri superat sanitatis, quam sanitas salubre: quare ef-
 fectivum felicitatis minus felicitate: nam quantum feli-
 citas superat sanitatem, tantum & effectivum felicitatis,
 salubre superat: sanitas autem salubre minus superat,
 quare plus superat effectivum felicitatis, salu-
 bre, quam sanitas salubre: quapropter effectivum fe-
 licitatis

9. locus.
Declaratio.10. locus.
Declaratio.11. locus.
Declaratio.12. locus.
Declaratio.

13. locus.

14. locus.
15. locus.
16. locus.
17. locus.
Declaratio.18. locus.
19. locus.
Declaratio.

20. locus.
Declaratio.

licitatis, melius sanitate. manifestum igitur, quod eligibilis effectum licitatis, quam sanitas: nam idem plus superat. Amplius, melius est quod propter se, & honorabilis, & laudabilis. Ut alicuius diuitis, & iustitia sanitate, & robore: nam illa quidem propter se honoratitiam, hec vero non propter se, sed propter alia: nam enim honorat amicitias propter se, sed propter aliud. Et tamen utro propter se, & si melius non est, sed aliter est.

De periculis prodiematis loci. CAP. II.

21. locus.
Declaratio.

Amplius, quando duo a terra fuerint valde fibrentur is similia, & non poterimus praenun-
tiam aliquam conspicere alterius ad alteram: viciniam
ex his quae se sequuntur. Nam cum coniectionis est manus

Declaratio.

bona, si e contra. Si autem, sine consuetudine
ita, tunc est. Si autem, si manus malum, hoc eligibilis. Nam
cum est a terra, si est eadem, nihil prohibet molestum ali-
qua, quae est dupliciter autem ab eo quod se sequitur con-
suetudine, nam & prius, & posterius sequitur; ut ad-
duntur, tunc est prius, si est autem posterius: me-
lius autem est prius, quod est posterius, sequitur: su-
mendum igitur eorum quae se sequuntur quod, tanquam
sit utile. Amplius, plura bona pariter, si sunt, ut
placet, sed quod altera alteris inquit ut pauciora
fuerint. Instans, si alicui alterum alteris gra-
tia, mihi, et tunc, si utraque quod in unum, ut sa-
num facit, & amicitias, quod in unum, ut quod facit se
ri propter se, ut tunc, ut in unum. Et non bonum, bonum in-
bu prodest, ut tunc, ut in unum, ut felicitatem. Et aliud
aliqua quod non est bonum, in unum, & fortitudine.

Et

stantia huius est, quod non uerum sit: nihil enim prohibet non quia ratione optimus est Achilles, eadem similia huius esse Atacem, cum erit alter quidem bonus, non similiter autem. Considerandum autem si et in ridiculis sit simile: ut similia homini quam equo, cum non sit similes: non enim est similia melior, similior tamen est homini. Rursum in duobus: si hoc quidem meliori illud autem petiori est similius, erit melius quod meliori est similitus. Habet autem et hoc instantiam: nihil enim prohibet hoc quidem meliori parum simile esse, illud autem petiori ualde. ut sit Atax quidem Achivi parum, Vlyses autem Nestori ualde: ut si hoc quidem meliori in petioribus: illud autem petiori in melioribus: ut equus asino, et similia homini. Et quod maxime instigne, eo quod minus tale. Et quod difficilius; magis enim amianus cum habemus, quod non est facie aspiisci. Et quod magis proprium, eo quod communius.

Et quod malis in communius. nam magis eligendum, quod nulla molestia sequitur, quam quod sequitur. Amplius, si hoc illo melius, et omnino optimum eorum que in hoc, melius eo quod in aliter optimum. Ut si melior est homo quam equus, et optimus homo, optimo equo melior. Et si optimum optimo melius, et simpliciter hoc illo melius: ut si optimus homo, optimo equo melior, et simpliciter homo, simpliciter equo melior. Amplius, ea que uolumus amicos participare, eligibilia, quam que non. Et que ad amicum agere malumus, quam que ad quemlibet, illa eligibilia. Ut iuste agere, et benefacere, magis quam uidere: nam amicis benefacere uolumus magis quam uidere: quibuslibet

31 locus

34. locus

35 locus.

36 locus.

37. locus.

38 locus.

Declaratio.

39 locus

De latatio.

40. locus.

41 locus

Declaratio.

libet autem econuerso. Et quæ sunt ex circumstan-
 tia necessarijs meliora, aliquando autem et eligibilia
 ra. Melius enim quam uiuere, bene uiuere: bene au-
 tem uiuere est ex circumstantia: ipsam autem uiuere ne-
 cessarium. Aliquando autem meliora non etiam eligibi-
 liora: non enim sunt meliora, necessario quod eligibili-
 ra: philosophari siquidem melius quam lucrari, sed non
 magis eligendum indigenti necessarijs. Ex circumstan-
 tia autem est, quando existentibus necessarijs, alia quæ
 dam adiunguntur bonorum. Ferè autem fortasse eligibi-
 lius quod necessarium est: melius autem quod ex circum-
 stantia. Et quod non est ab alio ex uirere, quini
 quod est et ab alio. Quale subit uisura ad forte-
 tudinem. Et si hoc quidem sine illo eligendum, illud
 autem sine hoc non. Ut potestas sine prudentia non eli-
 genda, prudentia uero sine potestate eligenda. Et
 duorum, si alteram negamus, ut reliquum uideatur no-
 bis inesse: illud eligibilis quod uolumus nobis uideri in-
 esse. Ut laborem diligere nos negamus ut in eo, molest esse
 uideamur. Amplius, pro cuius absentia minus incre-
 pandi sunt moleste ferentes, hoc rursus eligendum. Et
 pro cuius absentia non moleste ferentem magis incre-
 pandum: id eligibilis.

43. locus.

44. locus.
Declaratio.45. locus.
Declaratio.

46. locus.

47. locus.

Alij meliorum, eligibiliorumque loci.

CAPVT

III.

AMPLIUS, eorum quæ sunt sub eadem specie, 48. locus
 quod habet propriam uirtutem, eo quod non habet, u-
 triusque autem habentibus, quod utriusque habet, eligibili-
 us. Amplius, si hoc quidem facit bonum illud cui adest, 49. locus
 illud autem non facit, quod facit, eligibilis. Quemad-

30. declaratio.

modum & calidas quod calefacit, eo quod non. Si autem utrumque facit, quod calefacit, aut quod melius, & principalius facit bonum: ut si hoc quidem animam, illud autem corpus. Amplius autem à casibus, & uersibus, & actionibus, & operibus, & hæc ab illis. Sequuntur enim se invicem: ut si quod iuste est eligibilius, quam quod fortiter, & iustitia fortitudine eligibiliter & si iustitia quam fortitudo eligibilior, & quod iuste, quam quod fortiter: similiter autem & in alijs.

51. locus.

Amplius, si aliquo eodem hoc quidem maius bonum est, & id autem minus: magis eligendum maius, aut si

52. locus.

maius fuerit alterum. Sed & si duo quedam uno aliquo. Intelligibilia: quod longe eligibilius, eo

53. locus.

quod minus: eligendum, eligibilius. Amplius, cuius est super aliam, illa eligibilior, & ipsum eligibilius. Ut amicitia, pecunijs: nam, eligibilior superabundantia amicitia, quam pecuniarum. Et id cuius maior

54. locus.

est, ut ipse sibi causa sit, quam cuius alter. Ut amicos pecunijs. Amplius, ex appositione si eidem appositum aliquid, totum eligibilius facit. Cavere autem oportet extendere ad ea, in quibus altero quo

55. locus.

dum appositorum utitur commune, uel alio quolibet modo cooperatum est, reliquo autem non utitur, neque cooperatum est: ut ferra, & falce cum arte fabrilis: nam eligibilior ferra consociata, simpliciter autem non eligibilior. Rursum, si minori appositum aliquid, quod totum maius facit. Similiter autem & ex ab-

56. locus.

57. locus.

lacione: quo enim ablato ab eodem, quod restat est minus: illud maius erit, quod ablatum, reliquum minus facit. Et si hoc quidem propter se, illud autem pro-

58. locus.

pter

pter gloriam eligendum. Ut sanitas, pulchritudine :
serminus autem eius quod est ad gloriam : quod nullo
conscio, non studeret inesse. Et si hoc quidem pro- 59. locus.
pter e, & propter gloriam eligendum : illud autem
propter alterum tantum. Et utrumvis magis pro- 60. locus.
pter se honorandum, & hoc melius, & eligibilius.

Honorabilius utique fuerit secundum se, quod cum nihil
aliud debeat esse, propter se eligimus magis. Am- 61. locus.
plius, diuidendum quoties quod eligendum est dicitur,
& quorum gratia : utilis, vel honesti, vel delectabilis.

Nam quod ad omnia, uel ad plura est utile, eligibi-
lius fuerit eo quod non sic. Si autem eadem utrisque
insint, utri magis insint considerandum. Ut utrum de- 62. locus.
lectabile, an honestum, an utile magis. Rursum,

quod propter melius, eligibilius. Ut quod propter
uirtutem, quàm quod propter delectationem. Simi- 63. locus.

liter autem & in fugiendis. Nam magis est fugien-
dum, quod magis impedit uirtutes, ut aegritudo turpitudi-
ne : nam & uoluptatis, & eius quod est studiosum esse,
prohibentior est aegritudo. Amplius ex similitudine 64. locus.
monstrari potest fugiendum, & eligendum quod propo-
situm est. Nam minus eligendum huiusmodi, quod
æque & eligeret aliquis & fugeret : altero quod eli-
gendum est tantum, ad seinuicem igitur comparationes
(quemadmodum dictum est) faciendum.

De eligendis, & fugiendis, documenta, & loci
communes. CAP. IIII.

IN istis autem loci utiles, & ad demonstrandum
quodius eligendum, & fugiendum. Nam auferre solum
eam oportet (quæ ad alterum est) præminentiam : si
Documentum primum.

Vn. uerſales
loci.

Primus.

6. locus.

7. loc. 1.
8. loc. 2.

9. loc. 3.
Dec. ratio.

3. loc. in
te. ocula
ratio.

enim quod honorabilius, eligibilius: & honorabile eligendum: & si quod utilius, eligibilius: & utile eligendum: similiter autem & in alijs quæcunq; huiusmodi habent comparationem. In aliquibus autem statim secundum eam, quæ ad alterum est comparationem: & quod eligendum utrunque, uel alterum dicimus. Ut quando hoc quidem natura bonum, illud autem non natura bonum dicimus: nam quod natura bonum, manifestum quoniam eligendum est. Sumendum autem quam maxime uniuersales locos de eo, quod est magis & minus: nam sic sumpti, ad plura utiles erunt. Fieri autem potest ut eorum qui dicti sunt quosdam uniuersales magis qui faciat parum transmutans secundum appellationem. Ut quod natura tale eo quod non natura tale, magis tale. Et si hoc quidem facit, illud autem non facit quod habet tale cunctique in se, magis tale quod interdum facit tale quam quod non facit. Si autem utrunque facit, quod magis facit tale. Amplius, si eodem aliquo, hoc quidem magis: illud autem minus tale. Et si hoc tali magis tale, illud uero non tali tale: manifestum quoniam primum magis tale. Amplius, ex additione: si eidem additum, aliquod totum magis tale facit. Aut si ei quod minus est tale additum, totum magis tale facit. Similiter autem & ex ablatione: nam quo ablato reliquis reliquum, minus tale, ipsum magis tale. Et quæ contrarijs sunt impermixtiora, magis talia. Ut albus quidem nigro impermixtius. Amplius, præter ea quæ dicta sunt prius, quod magis suscipit propriam propositam rationem. Ut si albus est ratio coloris aggregatiuis uisus: alboris est, color

lor magis disgregatiuus usus. Si autem particulari-
ter, & non uniuersaliter problema ponatur, primum
quidem dicti uniuersaliter constructiui, uel destructiui
loci omnes utiles. Vniuersaliter enim interimentes, uel
construentes, & particulariter monstramus: nam si
omni inest, & alicui: & si nulli inest, nec alicui. Ma-
ximè autem opportuni, & communes loci, qui sunt ex
oppositis, & coniugatis, & casibus. Nam similiter
probabile est existimare, si omnis uoluptas bonum, &
tristitiam omnem malum esse: & si aliqua uoluptas bo-
num, & tristitiam aliquam esse malum. Item si aliquis
sensus non est potestas, & insensibilitas quædam non
est impotentia, & si quoddam opinatum disciplinatum,
opinio quædam disciplinaturum si aliquod iniustorum
bonum, & iustorum aliquod malum: & aliquod eorum
quæ iniuste, malum, & aliquod eorum quæ iniuste bo-
num: & si quoddam delectabile fugiendum, & delecta-
tio quædam fugienda: secundum hæc autem & si ali-
quod delectabile utile, delectatio quædam utilis. Et
in corruptiuis autem, & generationibus, & corruptio-
nibus similiter. Nam si aliquod corruptiuum dele-
ctationis uel discipline bonum est, erit quædam delecta-
tio, uel disciplina malorum: similiter autem & si cor-
ruptio quædam discipline bonorum, uel generatio ma-
lorum, erit quædam disciplina malorum. Ut si obliui-
sci quæ quis turpia egit bonorum est: uel remissi ma-
lorum, erit scire quæ quis turpia egit, malorum: simila-
ter autem & in aliis: in omnibus enim similiter proba-
bile. Amplius, ex eo quod est magis & minus, simi-
liter: si enim magis quidem eorum quæ sunt ex alio ge-

4. documen-
tum.
Declaratio.

5. documen-
tum.
Declaratio.

6. documen-
tum.
Declaratio.

nere aliquid tale, illorum autem nihil est: neque quod dictum est crit tale. Vt si magis quidem disciplina quædam bonum, quàm uoluptas: nulla autem disciplina bonum, nec uoluptas bonum crit: & ex eo quod est similiter quidem & minus eodem modo. Nam erit & interuere, & construere: ueruntamen ex eo quod est similiter, utraque: ex minus autem, construere solum, destruere autem non: si enim similiter potestas quædam bonum, & disciplina: est autem quædam potestas bonum, & disciplina: si autem nulla potestas bonum, nec disciplina: si autem minus quædam potestas bonum, quàm disciplina: est autem quædam potestas bonum, & disciplina: at uerò si nulla potestas bonum, non necesse est & disciplinam nullam esse bonum: manifestum igitur quoniam construere solum ex eo quod minus est. Non solum autem ex alio genere est destruere, uerum & ex eodem. dum sumit quis quod maxime tale est. Vt si positum est disciplina quædam bonum, ostendatur autem quoniam prudentia non bonum, nec alia ulla erit, quia nec que maxime uidetur. Amplius, ex suppositione similiter postulante si uni, & omni inesse, uel non inesse. Vt si hominis anima immortalis, & aliàs: si autem hæc non, nec aliàs. Si igitur inesse alicui positum est, ostendendum quoniam alicui non inest, nam consequitur per hypothesin nulli inesse: si autem alicui non inesse positum est, ostendendum quoniam inest alicui: nam & sic consequetur omnibus inesse. Manifestum igitur est quod qui hypothesi utitur, facit problema uniuersale, particulariter positum: nam particulariter confitentem uniuersaliter postulabit confiteri, eo quod uni,

documentum
in
Declaratio.

documentum
in
Declaratio.

Et omni similiter postulauerit inesse. Cum autem infinitum est problema, uno modo destruere contingit.

9. documentum.
Declaratio.

Vt si dixerit uoluptatem bonum esse, uel non bonum, et nihil aliud quacquam determinauerit: nam si aliquam uoluptatem dixerit bonum esse, ostendendum uniuersaliter quod nulla, si debeat interim propositum: similiter autem et si aliquam dixerit uoluptatem non esse bonum, ostendendum uniuersaliter quod omnis, aliter uero non contingit interimere: nam si ostenderimus quod non est quaedam uoluptas bonum, uel non bonum, non interimitur propositum. Manifestum igitur quod nonnam interimere quidem uno modo dicitur. Construcere autem dupliciter: siue enim uniuersaliter ostenderimus, quod omnis uoluptas bonum, siue quod est quaedam uoluptas bonum, ostensum erit quod propositum est. Similiter autem et si oporteat differere quod est quaedam uoluptas non bonum: si ostenderimus quod nulla bonum, uel quod quaedam non bonum, ostendentes erimus utriusque et uniuersaliter, et particulariter, quod est quaedam uoluptas non bonum. Cum autem determinata fuerit positio, dupliciter interimere erit.

10. documentum.
Declaratio.

11. documentum.
Declaratio.

12. documentum.
Declaratio.

Vt si ponatur alicui quidem inesse uoluptati bonum esse, alicui autem non inesse: nam siue omnis ostendatur uoluptas bonum, siue nulla, interceptum erit propositum. Si autem unam solam uoluptatem posuerit bonum esse, tripliciter contingit interimere. Nam ostendentes quod omnis, uel nulla, uel quod plures quam una bonum, interimentes erimus quod propositum est.

13. documentum.
Declaratio.

In pluribus uero positione determinata (ut quod prudentia sola est uirtutum scientia) quadrupliciter

64. documē-
tum
declamatio.

15. documē-
tum
declarat o-

16. documē-
tum
declamatio.

17. documē-
tum
declamatio.

est interimere. Nam ostenso quod omnis uirtus scientia, uel quod nulla, uel quod & alia aliqua ut iustitia, uel quod eadem prudentia non scientia, interemptum erit propositum. Utile autem & inspicere in singulis, in quibus inesse aliquid uel non, dictum est, quem admodum in uniuersalibus problematicis. Amplius autem & in generibus inspicendum: diuidenti secundum si ceteris, usque ad individua, sicut prius dictum est. Nam si omni appareat inesse, siue nulli multa proferenti: postulatum uniuersaliter confiteri, aut ferre instanciam in aliquo non sic. Amplius, in quibus possibile est aut specie, aut numero determinare accidens: inspicendum si nullum horum inest. Ut quod tempus non mouetur, nec est motus, annumeranti quot sunt species motus: nam si nulla earum inest tempori, manifestum quoniam non mouetur, nec est motus: similiter autem & quod anima non est numerus: diuidenti quoniam omnis numerus aut impar, ut par: nam si anima neque impar, neque par, manifestum quod non est numerus: ad accidens igitur per talia. & hoc modo argumentandum.

Libri tertij Topicorum Aristotelis

FINIS.

an in casibus, & series, & aqualiter se habentibus, & generationibus, generantibus, corruptentibus ex quo sequatur. An privatio speciei opponatur. An & generi sui sit negatio. an ad aliquid, an non ad, dem di.atur, ut species, & ut genus, vel ut genus, & quae sub genere, an si ten. genus & species dicatur in casibus, an quae similiter ad aliquid dicuntur non similiter recurrant, an non id a quo genus dicatur, & species an contrapositi contraponuntur, & quae ad aliquid, partim in e, ita, partim se, an in actu habitus in consequenti, se & potestate, an tenere quod sequitur, acceptum ut genus, an utrumque & ten. a quo. an quoad antem species generis particeps an totum in parte, quantum an in potestate ut p. sibus, an quod in du. bus generibus, aut p. v. l. in altero possum in genus ut differet, & ex. utum ut contra an affectus, vel in affectu ut p. v. l. ut an in u. n. l. a se & redatum genus, an e contritus, & dicitur ut aut quod a quo u. n. m. de totiore in genere ponatur. (notia & magis) & n. v. l. siue sit siue absterat & an de quo genus dicitur, non, t. inter species. De p. v. l. a n. v. l. d. d. e. l. a. n. n. m. & c. m. p. v. l. & quae quid dicitur. Concreta, abstracta, corruptentia petu. d.

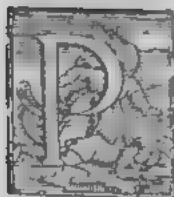
T O P I C O R V M

A R I S T O T E L I S

L I B E R I I I .

Problematum generis aliquot loci.

C A P V T I .

POST hæc autem, de ijs, quæ ad genus, et proprium, inspicendum, sunt autem hæc elementa eorum, quæ sunt ad terminos. De his ipsis raro considerationes fiunt disputantibus. Si ergo ponatur genus alicuius existentium, primum quidem inspicendum ad omnia, quæ cognata sunt ei, quod dicitur, si de alio non prædicatur: quemadmodum est in accidente. Ut si uoluptatis, bonum ponatur genus, si aliqua uoluptas non bonum. Nam si hoc, manifestum est quoniam non genus bonum uoluptatis, nam genus de omnibus quæ sunt sub ipso speciebus prædicatur. Deinde si non in eo quod quid est prædicatur, sed ut accidens. Quemadmodum album, de niue, de anima, à seipso agitatum. Neque enim nix id ipsum quod est, album: quapropter non est genus album niuis, neque anima id ipsum quod est, agitatum, nam accidit ei moueri, quemadmodum et animali frequenter et ambulare, et ambulans esse. Amplius, agitatum non quid est, sed quid faciens, uel patiens significare uidetur: similiter autem et album, non enim quid est nix, sed quale quid est indicat: quare neutrum horum in eo quod quid est prædicatur.

1. Locus.
Declaratio

2. Locus.
Declaratio

1. locus.
Declaratio.

dicatur. Maxime autem in accidentis definitione inspic-
ciendum, si aptetur ad diuini genus. Ut ad que nunc
dicta sunt: contingit enim quippiam mouere ipsum,
& non: similiter autem & album esse, & non. quare
nec rursus horum generis, sed accidens, eo quod accidens
diuinus, quod contingit idem inesse alicui, & non.

2. locus.
Declaratio.

Amplius, si non in eadem diuisione est genus, & spe-
cies: sed hac quoque idem substantia. illud autem quale: aut
hoc quidem ad aliquid, illud autem quale. Ut nix qui-
dem, & cygnus substantia, album autem non substan-
tia, sed quale: quare non est genus album nix, neque
cygni. rursum disciplina quidem ad aliquid, bonum au-
tem, & pulchrum quale: quare non est genus pulchrum,
uel bonum discipline, nam genera eorum que sunt ad
aliquid, & ipsa ad aliquid, oportet esse: ut in duplici.
etenim multiplex est genus duplicis, & ipsum eorum
que sunt ad aliquid, id est. Ut universaliter autem dica-
tur, in eadem diuisione oportet genus esse species: nam
si species substantia, & genus: & si quale quippiam:
ut si album quale quippiam, & color. Similiter autem
& in alijs. Rursum, si necesse fuerit: ut si conige-
rit genus participare, quod possumus est in genere. Ter-
minus autem eius quod est participare, est suscipere par-
ticipati rationem. manifestum igitur quoniam si species
quidem participat genera: genera autem species non.
nam ipsa eius est ipsi generis rationem, genus autem spe-
cies non. contra tandem igitur si participat, uel con-
tingit insignatum genus participare speciem: ut si quis
entis, uel unius, genus quippiam assignauerit, accidet
enim genus, participati speciem: nam de omnibus que
sunt

3. locus.
Declaratio.

sunt, ens, & unum prædicantur: quare & ratio eorum. Amplius, si de aliquo assignata species vera est, genus autem non. Vt si ens, aut scibile opinabile genus ponatur: nam de non ente opinabile prædicabitur: multa enim non entia, opinabilia sunt. at quod ens, uel scibile non prædicatur de non ente, manifestum: quare non est genus ens, neque scibile, opinabile: nam de quibus species prædicatur, & genus oportet prædicari. Rursum, si nullam specierum contingit participare quod positum est in genere. Nam impossibile est participare genus, quod nullam specierum participat, nisi aliqua secundum primam diuisionem specierum sit: ille autem genus solum participant: si igitur motus, genus uoluptatis ponatur, considerandum si neque corruptio, neque alteratio uoluptas, neque ullus reliquorum (qui assignari solent) motuum: manifestum enim quoniam nullam specierum participabit, quare neque genus, eo quod necessarium est quod genus participat, & specierum aliquam participare: quare non erit species motus uoluptas, neque indiuiduorum, neque eorum quicquam quæ sub specie motus sunt, nam & indiuidua participant speciem, & genus: ut quidam homo, & hominem participat, & animal. Amplius, si de pluribus dicitur quam genus, quod in genere positum est. Vt opinabile, quam ens: nam & ens, & non ens, opinabile: quare non erit opinabile species entis; de pluribus enim semper genus, quam species prædicatur. Rursum, si de æqualibus genus & species dicuntur. Vt si eorum quæ omnia consequuntur, hoc quidem species, illud autem genus ponatur; quemadmodum ens, & unum; omne

6. locus
Declinatio.

7. locus.
Declinatio.

8. locus.
Declinatio.

enim ens, & unum : quare neutrum neutrius genus, eo quod de aequalibus dicuntur. Simuliter autem & si primum, & principium ad seinvicem ponantur : nam & principium, primum : & primum, principium : quare aut utraque quæ dicta sunt idem sunt, aut neutrum neutrius genus. Elementum autem est ad omnia huiusmodi, quod de pluribus genus quam species, & differentia dicitur : de paucioribus enim, etiam differentia dicitur quam genus. Videndum autem & si alicuius indifferentium specie non sit genus quod dictum est genus, vel non videatur. Construunt autem si est alicuius : idem enim omnium indifferentium specie genus, si igitur unus monstretur : manifestum quoniam omnium, & si unus non, manifestum quoniam nullius, ut si quis infecabiles ponens lineas, indivisibile genus earum dicat esse : nam linearum habentium divisionem non est quod dictum est, genus, cum sint indifferentes secundum speciem, indifferentes enim sibi invicem secundum spectum, rectæ lineæ omnes.

De genere, loci alij.

CAP. II.

CONSIDERANDUM autem, & si quod aliud genus est assignatæ speciei, quod neque continet assignatum genus, neque sub illo est. Ut si quis iustitiæ scientiam ponat genus, est enim virtus genus, & neutrum generum, reliquum continet : quare non erit scientia genus iustitiæ. Videtur enim, quando species una sub duobus generibus est, alterum ab altero contineri. Habet dubitationem in quibusdam quod huiusmodi est, nam videtur quibusdam prudentia, & virtus, & scientia esse, & neutrum genus à neutro contineri : non tamen ab omnibus

re loci.
declaratio.

re loci.
declaratio.

omnibus conceditur prudentiam scientiam esse. Si igitur quis admittat quod dictum est uerum esse, attamen subalterna, uel sub eodem ambo fieri quæ eiusdem sunt genera necessarium uidebitur esse, quemadmodum & in uirtute & in scientia accidit, utraque enim sub eodem genere sunt, nam utrunque eorum habitus, & dispositio est. Considerandum igitur si neutrum est in assignato genere. Si enim neque subalterna sunt genera, neque sub eodem ambo, non erit quod assignatum est genus. Considerandum autem & genus assignati generis, & sic semper superius genus, si omnia prædicantur de specie, & si in eo quod quid est prædicantur. Nam omne superius genus prædicari oportet de specie in eo quod quid est: si ergo alicubi dissonet, manifestum quoniam non est genus, quod assignatum est. Rursum, si genus participat speciem, uel ipsum, uel aliquod superiorum generum. Nam nullum superiorum participat quod inferius est. destruenti igitur quemadmodum dictum est utendum, astruenti autem si confiteatur quidem inesse speciei quod dictum est genus, at ut genus inest dubitetur, sufficit ostendere aliquid superiorum generum in eo quod quid est, de specie prædicari. Vno enim in eo quod quid est prædicato, omnia & superiora illius, & inferiora si prædicantur de specie, in eo quod quid est prædicabuntur, quare & assignatum genus in eo quod quid est prædicabitur: quod autem uno in eo quod quid est prædicato, omnia etiam reliqua (si prædicantur) in eo quod quid est prædicabuntur, per inductionem sumendum. Si autem simpliciter inesse dubitetur assignatum genus, nec sufficit ostendere aliquid superiorum generum in

12 Locus.
Declaratio.

13 Locus.
Declaratio.

14 Locus.
Declaratio.

eo quod quid est de specie predicari. ut si ambulationis genus quispiam assignavit lationem, non sufficit ostendere quod motus est ambulatio, ad ostendendum quod latio est eo quod et alij motus sunt, sed ostendendum, quod nullum participat ambulatio eorum que sunt secundum eandem diuisionem, nisi lationem: nam necesse est quod genus participat, et specierum aliquam participare secundum primam diuisionem, si enim ambulatio neque augmentationem, neque diminutionem, neque alios motus participet, manifestum quoniam lationem participabit, quare aut genus latio, ambulationis.

15 loc.
Declaratio.

Rursum, de quibus species que posita est ut genus predicatur, considerandum si et assignatum genus in eo quod quid est de ipsis eisdem predicatur de quibus et species, similiter autem et si omnia que supra genus sunt. Nam si alicubi dissonat, manifestum quoniam non est genus quod assignatum est, si enim sit genus, omnia et superiora illius, et ipsum, in eo quod quid est predicarentur de ipsis, de quibus et species in eo quod quid est predicatur, destrueretur igitur utile, si non predicetur genus in eo quod quid est de quibus et species predicatur: astrueretur autem si predicetur in eo quod quid est, utile: accideret enim genus et speciem, de eodem in eo quod quid est predicari, quare et item sub duobus generibus sit: necesse est igitur subalternis genera esse.

16 loc.
Declaratio.

Si igitur ostendatur quod uolumus genus astruere non esse sub specie, manifestum quoniam species sub hoc erit: quare ostensum erit quoniam genus hoc. Consideranda autem et rationes generum, si aptantur ad assignatam speciem, et ad participantia speciem. Necesse est

est enim generum rationes prædicari de specie, & de
 iis que participant speciem: si igitur in aliquo diffinitio
 aliquid continet quod non est genus quod definitum est.

Rursum si differentiæ ut genus abstrahunt. Ut si im-
 mortales genus. Deinde autem differentiæ animalis immor-
 tale, & quod animalium autem mortali, de immortalita-
 tia: manifestum igitur quoniam peccant, nullus enim
 differentia est genus. Quod ut in hoc casu manifestum
 scilicet nulla non differere ita significat quod
 quæque quid: ut tripedale, & bipes. Et si differen-
 tiam in genere posuit tanquam speciem. Ut impari
 quia in numero: differentia enim numeri impar, &
 non species est: neque videtur participare differentiæ ge-
 nus: nam omne quod participat genus, nulli species, nulli
 inditamentum est: differentia autem neque in inditamento, neque
 species: manifestum igitur quoniam non participat ge-
 nus differentia, quare neque impar species erit, nec tri-
 pedalis, quoniam non participat genus. Ampius autem ge-
 nus in specie posuit. Ut contingit ut in temperamento
 est contrarietas, aut mixturam ipsi in quibus tempera-
 peramentum: aut ut Plato dicitur in latrone, secundum
 dum locum mutationem. Non enim necessarium conti-
 gunt item continue ut in esse, scilicet contratio, contraria-
 tem contrarietas. Non enim omne contrarium contraria-
 tur. sed quod contrariatur, contrarium est. Similiter autem
 tem & in aliis, nam quod mixtura contraria, & imperantia
 tionem. Nam peccorum in rebus, non est temperamentum:
 & ex hoc non est contrarietas omnis, autem contrarietas
 latio non videtur latio esse: pence autem quod a
 luntarie locum ex loco permittant, hanc latio.

17. locus.
 Declaratio.

18. locus.
 Declaratio.

19. locus.
 Declaratio.

1. *Latino quid.* admodum inanimatis accedit: manifestum autem quod
 2. *Declaratio.* nam et de pluribus species dicitur quam genus in assignatis, cum oporteat contrario fieri. Rursum, si
 3. *Declaratio.* de differentia in specie posuit. Ut immortale idipsum
 4. *Declaratio.* quod est Deus, nam accedit et equalibus, aut pluribus
 5. *Declaratio.* quam speciem dicit: differentia autem semper de equalibus, aut pluribus quam species dicitur. Amplius, si
 6. *Declaratio.* de differentia genus posuit. Ut colorem idipsum quod
 7. *Declaratio.* est congregatum: aut numerum quod impar. Et
 8. *Declaratio.* si genus ut alij, veritatem dixit. Possibile est enim ali-
 9. *Declaratio.* quod naturaliter suscipere positionem, ut temperantia, mixtu-
 10. *Declaratio.* ram differentiarum, aut latitum, secundum locum naturatio-
 11. *Declaratio.* nem, et spectandum autem omnia que sunt huiusmodi, per
 12. *Declaratio.* eadem, communiuntur cum loci, de pluribus enim ge-
 13. *Declaratio.* nus quam differentiam oportet dicit, et non participare
 14. *Declaratio.* de differentiam. Sic autem assignato, neutrum eorum que
 15. *Declaratio.* dicuntur, possibile est accipere, nam et de pauciori-
 16. *Declaratio.* bus dicitur, et participabit genus differentiam. Rur-
 17. *Declaratio.* sum si nulla differentia generis predicatur de assignata
 18. *Declaratio.* specie, nec genus predicatur. Ut de anima, neque
 19. *Declaratio.* impar, neque par praedicatur: quare nec numerus.
 20. *Declaratio.* Amplius, si prius sit natura species, et simul intermit-
 21. *Declaratio.* tit genus. Videtur enim contrarium. Amplius, si con-
 22. *Declaratio.* tinetur relinquere de loco genus, vel differentiam (ut
 23. *Declaratio.* ante conuenientem, operationem: uerum, et falsum)
 24. *Declaratio.* relictum erit: eorum genus uel differentia. Vide-
 25. *Declaratio.* tur enim genus et differentia sequi quandiu fuerit
 26. *Declaratio.* species,

De genere, loci alij.

CAP. III.

INSPICIENDVM autem & si quod in gene-
re positum est, participat aliquid contrarium generi,
aut si contingit participare. nam idem contraria simul
participabit, eo quod ipsum, genus quidem nunquam re-
linquit. participat autem & contrarium, aut contin-
git participare. Amplius, si quippiam communicat
species, quod impossibile est omnino in se ipsis, quæ sunt
sub genere. Ut si anima uitæ communicat, numerorum
autem nullum possibile est uiuere, non erit species nume-
ri anima. Considerandum autem & si ex genere sit spe-
cies generi elementis utentis, ipsis quæ nec sunt ad æquum
uocum. Vniucum enim genus, & species. Quomodo
inspicendum autem omnis generis plures species
ciendum si non contingit alteram species nisi de genere
ris. Nam si non est, manifestum quomodo non erit genus
omnino, quod scilicet est. Considerandum etiam si
quod translatiue dictum est, ut genus ignoranti. Vt in
perantiam cononantiam. nam omne genus per se
speciebus prædicatur: cononantia uero de capite
non proprie, sed translatiue, cuius uero cononantia
in somis. Amplius, si sit contrarium, si sit
siderandum, & si autem multipliciter cononatio. Pri-
mum quidem si in eodem genere & contrarium declaratum
non sit contrarium generi: oportet enim contraria in
eodem genere esse, si nihil sit contrarium generi. Cum
autem sit contrarium generi: contrarium si con-
trarium in contrario. Necesse est enim contrarium in
contrario esse, si sit contrarium quidem generi. mani-
festum autem est unumquodque eorum, per inductionem.

26 locus.
Declaratio.27 locus.
Declaratio.28 locus.
Declaratio.29 locus.
Declaratio.30 locus.
Declaratio.31 locus.
Declaratio.32 locus.
Declaratio.

13° locis
L. C. 12. 10.

Rursum si omnino in nullo genere quædam speciei est contrarium, sed ipse in genere. Ut bonum, nam ipsi I & non in genere, nec contrarium huius in genere est, sed a ipsius generis, quædam modum in bono & malo accipit: nec contrarium heri in genere, sed utrumque eorum generis.

14° locis
D. C. 12. 10.

Deinde considerandum si contrarium est alicui & generis, & speciei: & horum quidem est aliqua medium, illorum autem non. Nam si generum est aliqua medium, & specierum: & si specierum, & generum, ut in virtute, & uitio: & iustitia, & iniustitia, utrumque; & utrumque est aliqua medium. Instantia huius, quoniam sunt talis & eorumque nihil est medium; mali autem & boni aliquod medium.

15° locis
D. C. 12. 10.

An plus sit quidem aliquid utriusque medium & specierum, & generum, non similiter autem, & horum quidem habentiam negationem, illorum uero ut probetur. Probatur enim similiter & in utroque. Ut in iustitie & in uitio, utrumque, & iniustitie, utrumque enim secundum necessitatem medium. Amplius, quam o nec est contrarium generi, considerandum non est nisi contrarium in eodem genere, sed & medium. In quibus extremis, & medium, ut in albo & nigro: nam color generis & bonum, & mediolorum colorum omnium. Instantia, quoniam defectus quidem & superabundantia eorumque genere in malo enim ambobus dicere, ut medium sit medium horum, non in malo, sed in bono est. Considerandum heri etiam, si generis quidem contrarium est alicui speciei, autem nulli. Nam si generis est contrarium alicui, & speciei, quædam modum utrumque & iustitie, & iniustitie & in iustitia, similiter autem & in alijs consideranti, manifestum videtur

esse. Instantia, in similitudine & agnitudine: simpliciter
enim similitudo agnitudine contraria, alia autem agni-
tudo, cum sit illius agnitudinis nulli contrarium, ut
febris & opthalmia, & unum quodque aliorum. In-
terimenti igitur tot modis inveniendum, si enim non in-
sint quæ dicta sunt, manifestum est non esse genus
quoddam ignatum est. Contrarium uero tripliciter, pri-
mum quidem si contrarium si illius sit in eodem genere, cum
non sit contrarium generi. Nam si contrarium in hoc,
manifestum quoniam & quod propositum est. Ama-
plius, si medium in eodem genere. Nam in quo medium,
& extrema. Rursum si sit & contrarium quidem
generi, considerandum est & si contrarium in contra-
rio. Nam si sit, manifestum quod & propositum in
proposito.

Declaratio

32 locus.
Declaratio.
40. locus.
Declaratio.

De genere, loci aliq. (A.P. 1171.)

Rursus in cibus, & con-
 sequuntur, & interim, & con-
 tinuum, & omnibus infirmitatibus non
 trahentia quaedam, & infirmitatibus, &
 si autem horum aliqui non trahunt, nec reliquorum nullum.

Eiusdem, in his prae similitur se habent ad idem. Ut delectabili similiter se habet ad voluptatem, & ita id ad bonum, utrumque enim utriusque effectum: si igitur voluptas quiddam bonum, & delectabile quiddam utile erit, manifestum enim quoniam boni erit, & utilium, eo quod voluptas bonum. Similiter autem & in generationibus, & corruptionibus. Ut si edificare est operari, edificasse, operatum esse: & si dicere est remittensu, & dicitasse, recordatum esse: & si dissolvere est

41 locus.
Dec. 2 196

4: Jocus.
Declaratio.43 locs.
Declaratio.

44 locus.
Declaratio.

corrumpi, & dissolutum esse, corruptum esse, & dissolutio, corruptio quædam. Et in generativis vero, et in corruptivis, similiter & in potentijs, & usibus, & omnino secundum quamlibet similitudinem & intermicti, & congruenti inspicendum, quemadmodum in generatione, & corruptione diximus. Nam si corruptivum dissolutivum, & corrupti dissolut, & si generativum est effectivum, & generari fieri, & generatio factio, similiter & in potentijs, & usibus, & omnino si potentia dispositio, & posse, disponi: & si alicuius usus est actus, & uti agere, & usum esse, egisse. Si autem si privatio id quod opponitur speciei, duobus modis est interimere. Primum quidem si in assignato genere est oppositum. Aut enim simpliciter in nullo genere eodem privatio, aut non in ultimo, ut si visus in ultimo genere est, sensu, cæcitas non erit sensus. Secundo autem, si & generi & speciei opponitur privatio, non est autem oppositum in opposito, nec quod assignatum est, in assignato erit. Interimienti igitur, quemadmodum dictum est, utendum. Construendi autem uno modo, nam si oppositum in opposito, & propositum in proposito erit. Ut si cæcitas insensibilitas quædam, & visus sensus. Rursum, in negationibus considerandum e converso, quemadmodum in accidente dicebatur.

45 locus.
Declaratio.

46 locus.
declaratio.

47 locus.
Declaratio.

Ut si delectabile quod bonum, quod non bonum non delectabile, nam si non ita se habet, erit contra, non bonum delectabile: et impossibile est, si bonum genus est delectabilis, esse quicquam non bonum delectabile, nam de quibus genus non prædicatur, nec specierum ulla. & congruenti etiam similiter inspicendum, nam si non bonum,

bonum, non delectabile, delectabile bonum, quare ge-
 nus bonum, delectabilis. Si autem sit ad aliquid species,
 considerandum si et genus ad aliquid. Nam si species
 ad aliquid, et genus, ut in amplius, et multiplex utrun-
 que enim ad aliquid. Si autem genus ad aliquid, non
 necessario et species. Nam amplius ad aliquid, gram-
 matica tamen non. An nec quod prius dictum est verum
 indicitur et nam virtus ipsa in quod bonum, et ipsum
 quod bonum, et virtus quidem ad aliquid, bonum ve-
 ro et honestum non ad aliquid, sed qualia. Rursum,
 si non ad idem dicitur species, et secundum se, et se-
 cundum genus. Ut si duplum dimidii dicitur duplum,
 et multiplex dimidii oportet dici. Si autem non, non
 erit multiplex genus dupli. Amplius, si non ad idem
 et secundum genus dicitur, et secundum omnia gene-
 ra. Nam si duplum dimidii multiplex est, et abundans
 dimidii dicitur, et simpliciter secundum omnia superio-
 ra genera ad dimidium dicitur. Instantia: quod non ne-
 cesse est secundum se, et secundum genus ad idem dici:
 nam scientia scribibilis dicitur: habitus autem et disposi-
 tio non scribibilis, sed animæ. Rursum, si similiter dicitur
 genus, et species secundum casus. Ut si alicui, aut
 alicuius, aut quolibet modo aliter dicitur: nam ut spe-
 cies, et genus, velut in duplo, et in superioribus, ali-
 cuius, nam et duplum, et multiplex: similiter autem
 et in preteritis, alicuius enim et hæc, et genera: ut dis-
 positio, et habitus. Instantia autem quæ aliquoties
 non fit: nam differens, et contrarium alicui, diuersum
 autem cum sit genus bonum, non alicui, et ab aliquo:
 diuersum enim dicitur ab aliquo. Rursum, si si alicui

48 locus.
Declaratio.

49 locus.
Declaratio.

50 locus.
Declaratio.

51 locus.
Declaratio.

52 locus.
Declaratio.

53 locus.
Declaratio.

ad aliquid secundum casus dicta, non similiter conuer-
tuntur. Quomodo in duplo, & multiplo: utrum-
que enim horum alicuius: & idem etiam secundum con-
uer-
sionem dicitur. alius enim & dimidium, & sub-
multiplicum. Similiter autem & in disciplina, & opinio-
ne: & haec alicuius, & conuertitur: similiter &
disciplinam, & opinabile alicuius: igitur in aliquo
non placet conuer-
sio, manifestum, si non quod genus
alterum alterius. Rursum, si non ad equalia species,
& genus dicitur. Similiter enim, & equaliter utrum-
que dicitur dici, quomodo in dono & datione:
nam & donum alicuius alicui dicitur, & datio alicuius
& alicui dicitur: est autem datio genus doni, nam do-
num, datio est incedibilis. In aliquibus autem non ac-
cidit ad equalia dici: nam duplum alicuius duplum, a-
bundans autem & maius alicuius et aliquo, omne enim
abundans, & maius aliquo abundat, & alicuius abun-
dat: quare non sunt genera quae dicta sunt, dupli, eo-
que non ad equalia dicuntur specie, aut non universa-
liter, utrum, ad equalia speciem & genus dicit. Valen-
dum autem & si oppositi, est oppositum genus. Ut si
dupli multipulum, & dimidij submultipulum: oportet e-
niam oppositum oppositi genus esse: igitur ponat alia
qui sententiam utitur quod est, sensum: oportebit &
sententia ut quod est sensibile esse, sed non est: non enim om-
ne arbitrium, ut sibi: non intelligibile, quaedam sci-
bilia. quare non est genus sensibile, scibile: si autem hoc
non, nec sensus sententiae. Quoniam autem eorum quae
ad aliquid dicuntur, alia quidem ex necessitate in eis, aut
circa ea sunt ad quae dicuntur (ut dispositio, & habi-
tus,

et in his
declaratio.

declarat
et in his

et in his
et in his

tus, & commemoratio, in alio enim nullo possibile est
esse que dicta sunt, quam in eis ad que dicuntur; alia
autem non necesse est quidem in eis esse ad que dicuntur,
contingit autem quemadmodum scibilis est in anima:
nihil enim prohibet sui sententiam habere animam non
necessarium autem: potest etiam enim & in alio esse
hanc eandem) alia uero simpliciter non contingit in eis
esse ad que dicuntur: ut contrarium in contrario, ne-
que sententiam scibilis in eis scibilis animam, sed homo con-
siderari: igitur oportet si quis in genere ponat quod tale
est, in non tale. Ut si in genere ponat inanimatum, et
tunc dicat: nam omnis creatura in mente, & circa illud
lud: quare & sententia inanimata, in se habet memoria
igitur in sententia, eo quod in se habet sententiam: hoc
autem non contingit in inanimatis, sed in animis.
Est autem qui dicitur esse locus & actus commemoratio:
nihil enim refert, in mente gentis, et in mente dicere,
aut accidere dicere de hoc: in se habet sententiam, et in me-
moria, in animis sententia, et in se habet sententiam de ipse
ratio.

et hoc
et hoc

De eadem loci illo. et hoc. v.

RVR SVM si habitum in se potest, ut actum
in habitu, non est genus quod ostendit. Ut in sententia, non
tus per corpus: nam si in se habet, non actus autem
actus. Similiter autem & si memoriam habet, et in
tuum opinionis dixerit: nam nulla memoria habet,
sed magis actus. Peccant autem & qui habitum in
consequentem potentiam ordinant. Ut in sententia
nem, continentiam in se: & fortitudinem, & iustitiam,
timoriam, & lucrorum continentiam, nam fortis, &
man-

et hoc
et hoc

et hoc
et hoc

man-

mansuetus, perturbatione uacans dicitur: continens autem qui perturbatur, sed non ducitur: fortasse igitur talis potentia sequitur utrumque, ut si perturbetur, non ducatur: uerum continere non hoc est, hunc quidem fortem, illum autem mansuetum esse: sed omnino perturbari ab huiusmodi nihil. Aliquoties autem & quod sequitur, quouis modo ut genus ponunt. Ut tristitiam, iram: & opinionem, si sit: utraque enim prædicta sequuntur quidem quodam modo assignatas species, neutrum autem eorum genus est: nam qui irascitur, contristatur: priore in eo tristitia facta, non enim ira tristitia, sed tristitia iræ causa est: quare simpliciter ira non est tristitia. Secundum autem hæc, neque, scilicet opinio: contingit enim eandem opinionem etiam non credentem habere: non contingere autem hoc, si tales esset species opinionis: non enim contingit idem amplius permanere, si ex specie omnino permutata sit: quemadmodum nec idem animal quandoque hominem esse, & quandoque non. Si quis autem dicat ex necepsit ire opinantem etiam fidem habere, de quibus opinio & fidibus dicitur: quare neque sic erit genus: de pluribus enim oportet dici genus. Videndum autem & si in aliquo eorum nata sint utraque fieri. In quo enim species, & genus, ut in quo album, & color, in quo grammatica, & disciplina: si igitur uerecundiam et uorem dixit, aut iram, tristitiam, non accipit in eodem si eodem & genus esse: nam uerecundia quidem in rationali, timor in irascibili, at tristitia in corpore percipibili: nam in hoc & uoluptas, ira autem in irascibili: quare non sunt genera, quæ assignata sunt, eo quod non in eodem cum specie-

60 locus
Declaratio.

61 locus.
Declaratio.

speciebus nata sunt fieri : similiter autem & si amicitia in concupiscibili , non erit uoluntas quedam : omnis enim uoluntas in rationali . Utiles autem hic locus & ad accidens , & id cui accidit : in eodem enim accidens , & cui accidit : quare nisi in eodem uideatur , manifestum quomodo non accidit . Rursum si secundum quid species eius dictum genus participat : non enim uidetur secundum quid participare genus . Nam non est homo , secundum quid animal , neq. grammatica , secundum quid disciplina : similiter autem & in alijs . considerandum igitur si in aliquibus secundum quid participatur genus , ut si animal quod sensibile uel uisibile dicitur : nam secundum quid sensibile , uel uisibile animal , secundum corpus enim , ensibile , & uisibile , secundum animum autem non : quare non erit genus , corpus uisibile , & sensibile , animalis . Late it autem quandoque & totum in parte ponentes . Ut animal , corpus animatum : nullo enim modo pars de toto prædicatur : quare non erit genus corpus animalis , eo quod pars est . Videndum autem si quid uituperandum , aut fugientium in potestate , aut potente posuit . Ut ioculator , uel calumniatorem , uel furem cum qui possit aliena latenter surripere : nemo enim prædictorum in eo quod posuit , aliquid horum talis dicitur : potest enim & Diuus , & studiosus , praua agere : non sunt autem huiusmodi : nam omnes prauæ secundum electionem dicuntur . Amplius , omnes potestates eorum sunt quæ sunt eligenda : nam prauorum potestates eligenda , eo quod Deum et studiosum habere dicimus eas , potentes enim dicimus eos esse , praua agere : quare nul-

62. locus.
Declaratio.

63. Locus.
Declaratio.

64. locus.
Declaratio.

lius

68 loc. 15
Declaratio.

lius uirtutibus. Si autem non de-
ciat imperandum quidam eundem esse: nam ex
rit. Et si non potestis imperabilis. Et si quid pro-
pter se honorabilem uel gloriosum potest esse uel po-
tente, uel in duobus. Nam omnis potestas, et
omne potestas est in eum, propter aliquid etiam.

69 loc. 16
Declaratio.

Ad si patet enim quod sunt in duobus & uerbis uel
pluribus ut a se potest. Quodam enim non est in uno
genere ponere. Et si ad idem, aut calumniam: neque enim qui dicit, et potestatem in se qui potest:
at non dicitur calumniam, aut fructum. Ita que
utrumque beatus et quod non ponitur in in eo ge-
neri. Et utrumque coram que uera sunt. Amplius,
aliis et res eorum, sed quod non quidam ut aut uentum, dis-
ferentiam autem ut genus assignant. Ut si potest su-
perabundantiam admodum est, et fidem uel mentiam
opinionis namque et abundantiam, neque uel uoluntatem
et opinio, si dicitur uentum: ut tunc enim si per, admiratio
et opinio superabundans: et fides, opinio uel uoluntatem
re quod amiratio, et opinio est, superabundantiam au-
tem, et uoluntatem dicitur. Amplius, si quis
superabundantiam, et uoluntatem ut genera assignet,
inanimata fidem facient, et si per facient: nam cuiusque
uel uoluntatem, et superabundantiam illi dicit, cuius est su-
perabundantiam, et uoluntatem si ergo si per super-
abundantiam et admirationis, autem admirationis: quod
re admirationis si per facient: nam et uoluntatem et fides admodum
opinionis, si uoluntatem quod opinio est, quare opi-
nio si per facient. Amplius, si dicitur si per uoluntatem et
uel uoluntatem dicitur, et superabundantiam superabun-

69 loc. 17
Declaratio.

dam:

dantem : est enim quædam fides uehemens . si ergo fides uehementia est , uehementia erit uehemens : similiter autem et stupor quædam et superabundans . si ergo stupor est superabundantia , superabundantia erit superabundans : uidetur autem neutrum horum , quemadmodum nec disciplina et disciplinatum , nec motus motum .

Quandoque autem peccant , et passionem in genere etius quod passum est ponentes . Ut immortalitatem uitæ tam sempiternam dicentes esse : passio enim uitæ , et accidens , immortalis uidetur esse : quod autem uerum sit quod dicitur , manifestum fiet , si quis admittat aliquid ex mortali fieri immortalem : nullus enim dicit aliam uitam eum sumere : sed accidens aliquod , uel passionem hanc eidem aduenire : quare non genus uitæ , immortalitatis . Rursum , si passionem cuius est passio , illius genus dicit esse . Ut spiritum , aerem motum : magis enim motus aeris , spiritus : nam aer idem permanet : et quando mouetur , et quando stat : quare non est omnino aer spiritus : esset enim et non moto aere spiritus , si quid in isto aer permanet , qui quidem erat spiritus : similiter autem et in alijs huiusmodi . Significatur et in hoc oportet admitti quod aer motus , est spiritus : non tamen de omnibus huiusmodi est assignandum , de quibus non uerificatur genus , sed de quibuscumque uere prædicatur assignatur genus . nam in quibusdam non uidetur uerificari , ut in luto , et nix : nam nix uem dicunt esse aquam coagulatam , lutum autem terram humido temperatam : est autem neque nix aqua , neque lutum terra : quare neutrum assignatorum generum erit genus : oportet enim genus uerificari semper de omnibus

et hoc
Declaratio

et hoc
Declaratio

nibus

in multis speciebus: similiter autem neque unum est aqua putrefacta: sicut Empedocles dicit, in ligno putruit unda) nam simpliciter non est aqua.

De genere, loci alij. CAP. VI.

60. locus.
Declaratio.

71. locus.
Declaratio.

72. locus.
Declaratio.

AMPLIUS, si omnino quod assignatum est, nullus est genus. Manifestum enim, quoniam neque ens, quod est unum est. Considerandum autem ex eo quod nunc eo non differt specie, quæ participant assignatum genus. Ut si alba differunt specie, ipsa à se invicem: omni autem generis, sunt species differentes: quare nullus erit album. Rursum, si quod omnia sequitur, genus, ut differentiam dixit. Plura enim sunt quæ omnia sequuntur: ut ens, & unum, eorum sunt quæ omnia sequuntur: si datur ens genus assignaverimus, manifestum quoniam omnium erit genus, eo quod prædicatur de eis. de nullo enim genus quàm de speciebus prædicatur: quare & unum species erit ens: accidit ergo de omnibus de quibus genus prædicatur, & species prædicari, eo quod ens, & unum de omnibus simpliciter prædicantur: oportet autem de paucioribus speciebus prædicari. Si autem quod omnia sequitur, differentiam dixerit, perspicuum quoniam de equalibus, vel de pluribus differentia quoniam genus dicitur. Nam si & genus omnia sequitur, de equalibus: si vero non omnia sequitur genus, de pluribus differentia dicitur quoniam ipsum genus. Amplius, si in subiecta species est, quod assignatum genus dicitur. Ut album, in nunc: quare manifestum quoniam non erit genus: de subiecta enim specie solum genus dicitur. Considerandum autem, in etiam est, si non univocum sit genus speciei. Nam de omnibus speciebus

61. locus.
Declaratio.
74. locus.
Declaratio.
75. locus.
Declaratio.

speciebus uniuocè genus prædicatur. Amplius, quando existente & speciei, & generi contrario, si quod melius contrariorum est, in priori genere ponit. Nam accidet reliquum in reliquo esse, eo quod contraria in contrarijs generibus: quare quod deterius est, in meliori erit; at uidetur melioris, & genus melius esse. Et si eodem similiter ad utraque se habente, in petiore, & non in meliore genere ponit. Vt animam ipsum quod est agitationem, aut agitatum: nam pari modo eadem stativa, & agitata esse uidetur: quare si melius statio, in hoc oportet genere ponere. Amplius, ex magis & minus. Distinguenti quidem si genus suscipit magis, species autem non suscipit, neque ipsa, neque quod ab ipsa dicitur: ut si uirtus suscipit magis, & infinita, & inlus: dicitur enim inlus magis alter altero: si igitur assignatum quidem genus magis suscipit, species autem non suscipit neque ipsa, neque quod ab ipsa dicitur, non erit quidem assignatum genus. Rursum, quod magis uidetur, uel simanter, non est genus: manifestum quoniam nec quod assignatum est. Vtilis autem hic locus in talibus maxime in quibus plura uidentur de specie in eo quod quid est prædicata, cum non determinatum est, neque promptum nobis est dicere quoniam eorum genus: ut de ira, tristitia, & opinio paripendunt, in eo quod quid est prædicari uidetur: contristatus enim iratus, & opinatur paripendi. Eadem autem consideratio & in specie ad aliud aliqual comparanti. Nam si quod magis, aut similiter uidetur est, in assignato genere, non est in genere: manifestum quod neque assignata omnino species erit in genere: interuentu igitur quemadmodum dictum

76 locus.
Declaratio.

77 locus.
Declaratio.

78 locus.
Declaratio.

dictum est, utentem. Astruunt uero, quod si sit
magis quod arigenum est genus, et species
his locis: nihil enim probat uirorum
tiam, non, et alteram alterius genus: nam bonum et
album, accipit magis, et neutrum neutrius genus.

generum autem, et specierum ad se invicem compara-
tio, utilis: ut si similiter hoc, et hoc genus sit alterum
genus, et alteram: similiter autem et si quod minus,
et quod magis. ut si continentia, magis potestas, quam
virtus genus, virtus autem genus, et potestas. Eadem
autem et de per se convenit dici. nam si similiter hoc,
et hoc propositum species: si alterum species, et reli-
quum: et si quod minus videtur, species est, et quod
magis.

29. locus.

Amplius, ad constructionem: perscrutandum
si de quibus assignatum est genus, in eo quod quid est
predicatur, et non sit una et eadem species, sed plu-
res, et differentes. Nam manifestum quoniam erit

30. locus

genus. Si autem in assignato species est, conside-
randum et si de alijs speciebus genus in eo quod quid est
predicatur. Nam rursus accidet de pluribus et diffe-
rentibus id in predicari. Quoniam autem videtur
in quibus sit et differentia in eo quod quid est
cuius predicari, separandum est genus et differentia,
utentibus quod dicatur elementis. Et rursus quidem quon-
iam genus et pluribus dicitur quam differentia:

31. locus.
declaratio.

Deinde quoniam dicantur eius quod quid est assigna-
tionem, magis communis genus, quam differentiam dice-
re. Nam quod animal dicitur hominem, magis indicat quid
est homo, quam quod gregibile. Et quoniam differen-
tia quidem qualitatem generis semper significat, genus
autem,

autem, differentia non. Nam qui dicit gressibile, quidam animal dicit: qui uero animal dicit, non dicit quiddam gressibile: differentia igitur à genere sic separanda. Quoniam autem uidetur musicam, quam musicam est, sciens esse: & musica scientia quædam est: & si ambulans eo quod ambulat mouetur, ambulatio motus quidem est: considerandum in quo genere uult quippiam, construere secundam dictum modum. Ut si scientiam ipsum quod est fidem: si sciens quatenus scit, fides: manifestum enim quoniam scientia, fides quædam erit: eodem autem modo & in alijs huiusmodi. Amplius, quoniam quod sequitur aliquid semper & non conuertitur, difficile est separare, quod non sit genus, si hoc quidem illud sequitur omne, illud uero hoc non omne. Ut tranquillitatem qui s, & numerum diuisibile: e conuerso autem non: nam diuisibile non omne, numerus, neque quies omnis, tranquillitas: ipso quidem est utendum ut genere quod est semper consequens, cum non conuertatur alterum: cum autem alterum se extendit non in omnibus, obsequendum. Instantia autem huius: quoniam non ens sequitur omne quod fit (nam quod fit, non est) non conuertitur (non enim omne quod non est, fit) attamen non est genus non ens cuius quod fit: simpliciter enim non sunt non entis species. De genere igitur quemadmodum dictum est, transeundum.

83 locus.
declaratio.

84 locus.
declaratio.

Libri quarti Topicorum Aristotelis
F I N I S.

De IN TOPI-

• INCUR
DECLARATIO

tari est, & quod lequus bipes, & quod non quadrupes, possibile est argumentari. quolibet igitur modo ostenso, interimitur quod prepositum est. Est autem per se quidem proprium, quod ad omnia assignatur, & ab omni separatur (quemadmodum hominis animal in tale discipline susceptum) ad aliud autem, quod non ab omni, sed ab aliquo statuto determinatur (ut utentis ad diem, linam. quoniam illa quidem in pluribus, hæc in rationabili solo, & in habentibus rationem nata est fieri) semper autem, quod secundum omne tempus uerificatur, & nunquam relinquitur (quemadmodum animalis ex anima & corpore compositum esse aliquando uerò, quod secundum aliquod tempus uerificatur, & non ex necessitate semper consequitur: ut alienius hominis, ambulare uisero. Est autem ad alterum proprium a ignare. differentiam dicere, aut in omnibus, & semper, aut ut multum, & in plurimis. Et in omnibus quater & semper, quemadmodum hominis proprium ad equum quoniam bipes: nam homo quicumque & omnis, & semper est bipes: equus autem nullus est bipes, & nequidquam ut multum autem & in plurimis: quemadmodum rationalis proprium principare ad concupiscibile, & in factum, id quod non quidem imperat, hæc autem præsert: nam in ueritabile semper imperat, id quod non imperatur neque concupiscibile, & in se habet imperatur, & imperant quamdoque, non facit. hominis animalis flagitiosa. Proprio autem, & in principia sunt, tunc per se, & semper, & quod est aliud. Nam etiam quod ad aliud est proprium, plura problemata sunt: quemadmodum diximus

• INCUR
DECLARATIO

• INCUR
DECLARATIO

mus & prius : nam aut duo , aut quatuor , ex necessitate sunt problemata . plures autem orationes sunt , ad hæc : quod autem per se est , & semper , ad multa est argumentari , & ad plura tempora obseruari : quod per se quidem ad multa , nam ad unumquodque eorum quæ sunt , ut pote cui oportet inesse proprium : quare si non ab omni separat , non erit bene assignatum proprium : quod autem semper , ad plura tempora est obseruare , & huc non inest , siue non infuerit , siue non uerit , non erit proprium . Quod uerò aliquando , ad illud quod nunc dicitur) tenens , consideramus : non igitur sunt rationes ad ipsum plures . Logicum autem est problema , ad quod rationes sunt & crebræ quidem , & bonæ . Ad aliud igitur proprium dictum , ex his quæ sunt de accidente locis inesse sciendum , si huc quidem accidit , illi uerò non . De his autem quæ semper , & quæ per se , per hæc considerandum .

De locis proprii . CAP. II.

PRIMUM quidem an non bene assignatum est proprium , an bene . Ius autem quod est non bene , aut bene , est unum quidem , si non per notiora , aut per notiora positum est proprium , destruenti quidem , si non per notiora : at conuenienti , si per notiora . Eius autem quod non per notiora est , hoc quidem si omnino ignotius positum est proprium : quod assignant , illo cuius proprium dixit . Non enim erit bene positum proprium : nam propter notitiam proprium facimus : dicendi enim causa , & proprium , & definitiones facimus : per notiora igitur accipiendum : sic enim magis erit sufficienter cognoscere : ut , puta qui ponit ignis proprium

6 locus.
Declaratio.

6 locus.
Declaratio.

e. simillimum animæ, ignotiore quam ignis utitur, ani-
 mæ. magis enim scire, qui testis ignis, quam quod ani-
 mæ. non scitur erit bene possum proprium ignis, et
 simillimum animæ. At id a dem, si non scitur, ut
 bene possum. Oportet enim non scire, si scire, et
 e. enim, notius est, nam qui non scit, hinc in-
 e. enim, si scire, notius inest cognoscit: quare cum
 quibus horum acciderit, obcurrit sit proprium ut
 quæque ponit ignis proprium, in quo primo anima na-
 ta est, et ignotiore utitur quam quia sit ignis, eo quod
 ignotius est, si in hoc est anima, et si in hoc primo est
 non erit itaque bene possum proprium ignis, in quo pri-
 mo anima nata est esse. Construunt autem, si per
 notiora possum est proprium, et si per notiora scire
 dum utraque modum. Erit enim bene secundum hoc po-
 sum proprium: nam constructi uorum locorum eius
 quod bene, aliter qualem secundum hoc solum, aliter autem
 simpliciter nonstrahunt quod bene: ut quia qui dixit
 animalis proprium, sentiant habere, per notiora, et no-
 tiora, et tunc proprium secundum huncq. modum, qua-
 re erit bene secundum hoc, et in his po-
 sum, sentiant habere. Deinde deprehendit quid sit
 quod non in qua in proprio sit, ut apud, ita multiplici-
 ter utitur, ut sciant de oratio propria scire.
 Notum enim si bene possum proprium, ut quo nam, qua-
 tire manifestant, et tamen quidem sit in habere, et
 tunc inter, quod non est in notis proprium, et
 ne per se quod natura est scire, quæ ut scire
 e. enim, si scire, per se scire, et scire, et scire, et
 quæ orationem, quæ propria sit, quæ quæ sit, et
 sit.

pliciter dicitur, obiectum facit quod dictum est, ambig-
 tante eo qui debet argumentari, quod si dicitur eorum
 que multipliciter dicuntur: erit proprium dicente
 grata et ignatur. Amplius autem ad hoc necessa-
 rium est ut argumentum aliquod fiat cum sit apertum
 proprium, quia, ut in dictis, quod primum conficit syllo-
 gismum, de eo quod multipliciter dicitur. Construen-
 ti autem, si non plura significat, non quod non in quod
 primum, neque est oratio. Erit enim, si videtur hoc be-
 ne positum proprium: ut quia neque est corpus plura si-
 gnificat, neque mobile inanimatum in superiore locum, ne-
 que totum quia ex his compositionibus, erit bene posi-
 tum secundum hoc ignis proprium corpus, mobile in
 superiore locum. Deinde si tractetur quod si mul-
 tipliciter dicitur illud, cuius proprium designatur, non
 determinatur autem cuius eorum ponatur proprium.

12 loci.
 declaratio.

12 loci.
 declaratio.

Non enim bene erit designatum proprium, ob id quod
 tenet causas non unum tantum, sed ex his quod prius dicta
 sunt: nam idem accidere necesse est, ut autem quod
 re hoc, plura significat: unum enim nomen habere
 hoc, alterum autem sententia ut hoc, a quo dicitur, sen-
 tiam esse huius, aliud autem sententia ut huius, non erit
 eius, quod est sententia hoc, bene apertum proprium mul-
 tum, non determinatio, cuius horum ponatur proprium.

12 loci.
 declaratio.

Construenti vero, si non dicitur, ut si hoc et hoc cu-
 ius proprium ponitur, si est unum, simplex. Erit
 enim bene positum secundum hoc proprium, ut quod a ho-
 mo simpliciter dicitur, erit bene positum secundum hoc
 hominis proprium, animal namque necesse est naturae. De-
 inde de animalibus quidem, si sequenter dicitur idem in

proprio (sepe enim latent hoc facientes & in proprijs, quemadmodum & in terminis) non erit bene positum quod hoc significet, proprium. Conturbat enim audientem, quod frequenter dicitur: obsequium igitur necessarium est fieri, & præter id rugari videtur.

Eueniet autem frequenter idem dicere duobus modis: uno quidem quando nominaverit frequenter idem, ut si quis proprium assignet ignis, corporis tenuissimum corporum: hic enim frequenter dicit corpus. Secundo autem, si quis assumat orationes pro nominibus, ut si quis reddat terræ proprium, substantiam quæ maxime corporum secundum naturam fertur in inferiorem locum, deinde assumat pro corporibus, huiusmodi substantias: unum enim & idem est corpus, & huiusmodi substantia, erit ergo hoc modo substantia frequenter dicta, quare neutrum erit bene positum proprium. Construens uero, si nullo utitur frequenter nomine eodem. Erit enim secundum hoc bene assignatum proprium, ut quia qui dixit hominis proprium, animal disciplina sua scriptum, non usus est frequenter eodem nomine, erit utique secundum hoc bene assignatum hominis proprium.

Deinde instruens quidem, si tale aliquid assignauit in proprio nomen, quod omnibus insit. Inutile enim erit, quod non separat ab aliquo: quod autem in proprijs dicitur, separare oportet: quemadmodum & quæ in terminis, non igitur erit bene positum proprium: ut quia qui posuit scientiæ proprium opinionem indissuasibilem a ratione, unum existens tali aliquo usus est proprio (uno inquam) quod omnibus inest: non erit utique bene positum scientiæ proprium. Instruens autem,

17 locus.
Declaratio.

16 locus.
Declaratio.

autem, si nullo usus est communi, sed quod ab aliquo separatur, erit bene positum secundum hoc proprium. Ut quia qui dixit animalis proprium animam habere, nullo usus est communi: erit secundum hoc bene positum proprium animalis, animam habere. Deinde destruentur quia si plura propria assignat eiusdem, non determinans quod plura ponit. Non enim erit bene positum proprium: nam quemadmodum nec in terminis oportet præter eam (quæ indicat substantiam) orationem, adiungere quippiam plusculum, sic nec in propriis præter eam (quæ facit proprium quod dictum est) orationem, quicquam coassignandum. inutile enim sit eiusmodi: ut quia qui dixit proprium ignis, tenuissimum, & leuissimum, plura assignauit propria (utrumque enim de solo igne uerum est dicere) non erit bene positum proprium ignis, corpus subtilissimum, & leuissimum. Astruente uero si non plura eiusdem propria assignauit, sed unum. Erit enim secundum hoc bene positum proprium: ut quia qui dixit humidi proprium, corpus quod in omnem figuram deducitur, unum assignauit proprium, & non plura: erit secundum hoc bene positum humidi proprium. Deinde destruentur quidem, si eodem usus est cuius proprium assignauit: aut eorum quæ sunt illius aliquo. Non enim erit bene positum proprium: nam dicendi gratia assignatur proprium: idem autem eidem similiter ignotum est: id autem quod aliquid eorum est quæ sunt eius, posterius: non igitur est notius: quare non sit ut per hoc quicquam magis quippiam discat: ut quia qui dixit animalis proprium, substantiam cuius sit eies est homo, aliquo usus est

17. locus.
declaratio.18. locus.
declaratio.19. locus.
Declaratio.20. locus.
Declaratio.

ut proprium, quod manifestum non est aliter inesse
 quam sensu. Non enim erit bene posita proprium
 nam omne sensibile extra sensum factum, manifestum
 est: latens enim non est manifestum. Quod si sensum
 cognoscitur. Erit autem iterum hoc in eis a quibus
 necessitate semper consequuntur: ut qui per se
 lis proprium, alium quod fertur super terram lucis
 diuinum: tali usus est in proprio (super terram
 quam ferri) quod sensu cognoscitur: non utique erit be-
 ne solis assignatum proprium, immo, et cum erit
 cum occidet Sol, si adhuc feratur super terram, eo quod
 nos tunc deseruimus sensum. Constat enim uero si tale
 assignatur proprium, quod non sensu est manifestum:
 aut cum sit sensibile, ex necesse est deinde manifestum
 est. Erit enim secundum hoc bene posita proprium.
 Ut quia qui per se feratur proprium quod per
 colorationem est, sensibus quidem aliquo modo est
 rationem esse inquam: tale quidem quod manifestum est
 inesse semper: erit secundum hoc bene assignatum
 proprium. Idem dicitur quidem, et ra-
 tionem ut proprium assignatur. Non enim erit bene
 posita proprium: non non oportet inuenire quod
 quid est esse proprium: ut quod dicitur hominis pro-
 prium animal rationale, hoc quod dicitur esse signa-
 tum assignatur hominis proprium, non utrum erit hoc
 hominis proprium bene assignatum. Constat enim
 tem, si quod conuersum, et manifestum
 proprium: non autem quod quod est manifestum.
 Erit enim secundum hoc bene assignatum proprium,
 ut quod per se, ut hominis proprium, aut et manifestum

29 locus.
 declaratio.

30 locus.
 declaratio.

31 locus.
 declaratio.

lum natura, quod conuersum quidem predicatur assignauit proprium, non quod quid est quidem indicans: erit secundum hoc bene assignatum proprium hominis.

32. locus.
Declaratio.

Deinde destruenti quidem, si non quippiam in quid est ponens, assignauit proprium. Oportet enim in propriis quemadmodum in terminis primum assignari genus, deinde sic iam addere reliqua, et separari: quare quod non hoc modo positum est proprium, non erit bene assignatum: ut qui et qui dixit animalis proprium animal habere, non posuit quicquam in quo ut in quid, est animal: non erit bene positum animalis proprium. Contra destruenti uero si quis quippiam quod in quid est ponens eius cuius proprium assignauit, reliqua adiungit. Irit enim securum hoc bene assignatum proprium, ut quia qui posuit hominis proprium animal discipline susceptibile, quippiam quod in quid est ponens, assignauit proprium: erit secundum hoc bene positum proprium hominis. Verum igitur bene, an non bene assignatur proprium, per hæc inspicendum.

33. locus.
Declaratio.

De proprio, loci alij.

CAP. III.

UTRUM uero proprium est omnino quod dictum est, an non proprium ex ijs considerandum. Nam simpliciter construentes proprium quod bene positum est, loci item erunt ijs qui proprium omnino faciunt: in illis igitur dicentur. Primum ergo destruenti quidem inspicendum ad unumquodque eorum cuius proprium assignauit. Ut si nulli inest, aut si non de hoc quidem verificatur, aut si non est proprium cuiusque eorum secun-

34. locus.
Declaratio.

scilicet eundem illud esse proprium non videtur, non enim e-
 rit proprium quod scilicet non est de proprio: ut quia
 animal non est animal, non videtur tamen possibilem esse ab o-
 ratore non esse de geometria cum pseudographiam
 fieri: non erit hoc scilicet de proprio, non decipi ab
 oratore. *Construunt* autem si de omni verificatur,
 et quia de hoc non verificatur. *Erit* enim proprium, quod
 praedicatur de esse proprio: ut quia animal disciplinae
 sunt proprium de non homine verificatur et quia ho-
 mo, erit hominis proprium animal disciplinae sunt
 proprium. *Est* autem locus hic destruendi quidem, si non
 de quo non est oratio verificatur, et si non de quo
 oratio non verificatur. *Construunt* autem si
 de quo non est oratio, et si de quo oratio et non
 praedicatur. *Deinde* destruendi quidem, si non de quo
 oratio, et nomen verificatur: et si non de quo no-
 men et oratio verificatur. *Non enim* erit proprium,
 quod possumus esse esse proprium: ut quia animal quae-
 dam de se ipse non proprium verificatur de Deo: homo
 autem non praedicatur, non erit hominis proprium,
 animal discipline, proprium. *Construunt* autem si
 de quo oratio et nomen praedicatur et si de quo no-
 men et oratio praedicatur. *Erit* enim proprium, quod
 possumus esse esse proprium, ut quia de quo animal ha-
 bere videtur animal, et de quo animal animal ha-
 bere erit animal habere proprium. *Prin-*
de destruendi quod non est proprium, proprium a igne ut
 oratio, quod non est de oratore. *Non enim* erit pro-
 prium, quod praedicatur de esse proprio: et quia qui
 proprium proprium subtilissimum corporis, ignem, sub-
 stantiam

Non assignamus ei si est proprium, non erit eius
 corporis subiectum proprium, propter hoc autem
 non erit idem, eius enim subiecta esse debent
 proprium, et proinde in eis plerumque et differre non
 specie, proprium nam est in partibus quibus
 partibus specie inueniunt, et proinde dictum quod non
 non proprium quod subiectum est, si quis hanc nomen
 duntaxat proprium. Contra hanc vero, et quod non
 subiecto est, assignatur proprium subiecto. Item
 proprium quod possumus est non esse proprium
 de solo predicatur (ut si hanc est) proprium
 quia qui dixit terre proprium, eo, ut
 scilicet, subiectum assignauit proprium quod
 terre, et ut proprium praedicatur, erit terre pro-
 prium recte proprium. Deinde dicitur non quidem, si se-
 cundum participationem assignatur proprium. Non
 enim erit proprium, quod possumus est esse proprium,
 nam quod secundum participationem est, et quod
 quid est esse conducat, erit autem huiusmodi et si
 ita quaedam de aliquibus, etc. videtur, ut qui dixit
 hominis proprium, et si hunc bipedem, secundum parti-
 cipationem assignatur proprium, et erit utique proprium
 hominis, et si hunc bipedem. Contra hanc autem, si non se-
 cundum participationem assignatur proprium, nec
 quod quid est esse indicans, compositum praedicatur.
 Erat enim proprium quod possumus est esse proprium,
 ut quia qui posuit animam propriam quod natum est
 sentire, inque secundum participationem assignatur
 proprium, neque quod quid est esse indicans, compositum
 re praedicatur, erit utique quod sentire natum est, anima

malis

 431
 Declaratio.

43. Locus.
declaratio.

malis proprium. Deinde destruendi quidem, si non contingit simul inesse proprium, sed vel posterius, vel prius quam idipsum nomen. Non enim erit proprium quod positum est esse proprium, aut nunquam, aut non semper: ut quoniam contingit alicui prius fore, et posterius ambulare per forum quam quod homo, non erit ambulare per forum hominis proprium, aut nunquam, aut non semper. Constituendi autem, si simul ex necessitate semper inest, cum neque terminus, neque differentia sit. Erit enim proprium, quod positum est fore simpliciter non esse proprium: ut quis animal discipline susceptum, si simul ex necessitate semper est, et id quod est homo, cum neque differentia sit, nec terminus, erit animal discipline susceptum hominis proprium. Deinde destruendi quidem, si eorundem quae eadem sunt, non est idem proprium. Non enim erit proprium, quod positum est esse proprium, ut quia non est proprium prosequendi, asserere quibusdam bonum, neque elidendi sive utique proprium apparere quibusdam bonum. Idem enim est prosequendum et eligendum. Constituendi, si eundem quatenus idem proprium. Erit enim proprium quod positum est non esse proprium. Ut quoniam hominis, quod homo dicitur proprium tripartitam animam habere, et terriгена quatenus terriгена est, erit proprium tripartitam animam habere. Utiles autem locus hic et in accidentibus: nam si idem in eo quod eadem sunt eadem oportet inesse, vel non inesse. Deinde destruendi quidem, si eorum quae sunt eadem specie: non idem semper specie proprium est. Neque enim eius quod dictum erit proprium.

44. Locus.
declaratio.

aut non semper. Constituendi autem, si simul ex necessitate semper inest, cum neque terminus, neque differentia sit. Erit enim proprium, quod positum est fore simpliciter non esse proprium: ut quis animal discipline susceptum, si simul ex necessitate semper est, et id quod est homo, cum neque differentia sit, nec terminus, erit animal discipline susceptum hominis proprium. Deinde destruendi quidem, si eorundem quae eadem sunt, non est idem proprium. Non enim erit proprium, quod positum est esse proprium, ut quia non est proprium prosequendi, asserere quibusdam bonum, neque elidendi sive utique proprium apparere quibusdam bonum. Idem enim est prosequendum et eligendum. Constituendi, si eundem quatenus idem proprium. Erit enim proprium quod positum est non esse proprium. Ut quoniam hominis, quod homo dicitur proprium tripartitam animam habere, et terriгена quatenus terriгена est, erit proprium tripartitam animam habere. Utiles autem locus hic et in accidentibus: nam si idem in eo quod eadem sunt eadem oportet inesse, vel non inesse. Deinde destruendi quidem, si eorum quae sunt eadem specie: non idem semper specie proprium est. Neque enim eius quod dictum erit proprium.

45. Locus.
declaratio.

aut non semper. Constituendi autem, si simul ex necessitate semper inest, cum neque terminus, neque differentia sit. Erit enim proprium, quod positum est fore simpliciter non esse proprium: ut quis animal discipline susceptum, si simul ex necessitate semper est, et id quod est homo, cum neque differentia sit, nec terminus, erit animal discipline susceptum hominis proprium. Deinde destruendi quidem, si eorundem quae eadem sunt, non est idem proprium. Non enim erit proprium, quod positum est esse proprium, ut quia non est proprium prosequendi, asserere quibusdam bonum, neque elidendi sive utique proprium apparere quibusdam bonum. Idem enim est prosequendum et eligendum. Constituendi, si eundem quatenus idem proprium. Erit enim proprium quod positum est non esse proprium. Ut quoniam hominis, quod homo dicitur proprium tripartitam animam habere, et terriгена quatenus terriгена est, erit proprium tripartitam animam habere. Utiles autem locus hic et in accidentibus: nam si idem in eo quod eadem sunt eadem oportet inesse, vel non inesse. Deinde destruendi quidem, si eorum quae sunt eadem specie: non idem semper specie proprium est. Neque enim eius quod dictum erit proprium.

46. Locus.
declaratio.

aut non semper. Constituendi autem, si simul ex necessitate semper inest, cum neque terminus, neque differentia sit. Erit enim proprium, quod positum est fore simpliciter non esse proprium: ut quis animal discipline susceptum, si simul ex necessitate semper est, et id quod est homo, cum neque differentia sit, nec terminus, erit animal discipline susceptum hominis proprium. Deinde destruendi quidem, si eorundem quae eadem sunt, non est idem proprium. Non enim erit proprium, quod positum est esse proprium, ut quia non est proprium prosequendi, asserere quibusdam bonum, neque elidendi sive utique proprium apparere quibusdam bonum. Idem enim est prosequendum et eligendum. Constituendi, si eundem quatenus idem proprium. Erit enim proprium quod positum est non esse proprium. Ut quoniam hominis, quod homo dicitur proprium tripartitam animam habere, et terriгена quatenus terriгена est, erit proprium tripartitam animam habere. Utiles autem locus hic et in accidentibus: nam si idem in eo quod eadem sunt eadem oportet inesse, vel non inesse. Deinde destruendi quidem, si eorum quae sunt eadem specie: non idem semper specie proprium est. Neque enim eius quod dictum erit proprium.

47. Locus.
declaratio.

primum, quod possum est esse proprium: ut quia idem est specie homo et equus: non semper autem equi est proprium stare à se, nec hominis erit proprium moueri à se. Idem enim est specie moueri, et stare à se, quatenus utrique eorum ut animal est, accidit. Con-
 struuntur uero, si eorum quæ sunt eadem specie, idem semper specie sit proprium. Erat enim proprium quod possum est non esse proprium: ut quia hominis est proprium, esse gripiabile: ipse, et auis erit proprium esse uolabile bipes: utrumque enim horum est idem quatenus illa quidem sub eodem sunt genere speciei, cum sint sub animali, hæc autem ut generis differentie animalis. Hic autem locus falsus est: quapropter alterum quidem eorum quæ dicuntur uni, alicui soli inest speciei, alterum uero inest pluribus, quomodo modum gripiabile quadrupes. Quoniam autem idem et diuersum multiplicitate dicitur, labor est sophistice assumentis unius asserere, et solius alicuius proprium: nam quod inest alicui, cui accidit aliquid, et accipit inueniri sumptum eo cui accidit: ut quod inest homini, et albo homini inest, si fuerit albus homo: et quod albo homini inest, inest et homini. Calumniantur autem aliqui multa propria, quod subiectum id aliud est quod secundum se facit, aliud autem cum accidente: ut aliud quidem beatum esse dicit, aliter uero albam hominem. Amplius autem diuersum faciens habuit, et quod secundum habitum dicitur: nam quod habuit inest, et et quod secundum habitum accipit inest, et quod et quod secundum habitum dicitur inest, et habitum inest: ut quoniam sciens secundum scientiam

48. locus.
Declaratio.

A. 100. 110.
1. 1. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1. 1.

Dilectus pri
mii.

dicitur affici, non inest scientiæ proprium indissoluibile à ratione: nam & sciens indissolubilis erit à ratione. Construendi autem dicendum quoniam non est diuersum simpliciter id cui accidit, & accidens cum eo cui accidit sumptum, sed aliud dicitur, eò quòd diuersum sit ipsius, esse: non enim idem est homini esse, quod sit homo, & albo homini esse, quod sit albus homo. Præterea autem considerandum est ad casus dicenti, quod neque sciens est indissolubile à ratione, sed indissolubilis à ratione, neque scientia indissolubile, sed indissolubilis à ratione: nam ei qui omnino inest, omnino est aduersandum. Deinde destruendi quidem, si quod natura inest uolens assignare: hoc modo ponit secundam locutionem, ut quod semper inest significet.

conlocens
deklaratio.

Videbitur enim moueri posse quod positum est proprium esse: ut quis qui dixit hominis proprium bipes, uult quidem quod natura inest, assignare: significat autem locutionem quod semper inest, non erit hominis proprium bipes: non enim omnis homo est duos pedes habens. Construendi autem, si uult quod natura inest proprium assignare, & locutione hoc modo significat. Non enim mouebitur secundum hoc proprium: ut quis qui hominis proprium assignauit, animal discipline susceptuum & uult, & dictione significat quod natura inest proprium: non mouebitur, secundum hoc quòd non sit proprium hominis, animal discipline susceptuum. Amplius, quæcunque dicuntur secundum aliud aliquod primum, aut ut primum ipsam, labor est assignare talium proprium. Nam si eius quod est secundum aliud aliquod proprium assigna-

et loc in
deklaratio.

et loc in
deklaratio.

ait, & de primo uerificabitur : si autem primi posuerit.
 & de eo quod est secundum aliud predicabitur : ut si
 quis assignet superficiem proprium coloratum esse, &
 de corpore uerificatur coloratum esse : si autem cor-
 poris, & de superficie predicabitur : quare non de
 quo oratio, & nomen uerificabitur. Accidit autem
 in quibusdam proprijs plerunq; fieri aliquod pecca-
 tum, propter hoc quod non determinetur quomodo, &
 quorum ponit quis proprium : omnes enim conantur
 assignare proprium, aut quod natura inest, ut hominis bi-
 pes, aut quod nunc inest, ut hominis alicuius quatuor di-
 gitos, habere : aut specie, ut ignis subtilissimum, aut sim-
 pliciter, ut animalis uiuere : aut secundum aliud, ut a-
 nimæ prudens : aut ut primum, quemadmodum rationa-
 lis prudens : aut in eo quod habet, ut scientis indissolubi-
 le à ratione (nihil enim aliud quam habendo aliquid erit
 indissolubile à ratione) aut in eo quod habeatur, ut scien-
 tie indissolubile à ratione, aut in eo quod participatur,
 ut animalis sentire (sentit enim & aliud quid ut homo,
 sed participās iam hoc, sentit) aut in eo quod participat,
 ut alicuius animalis uiuere : qui non addit igitur natura,
 peccat, eo quod contingit quod natura inest, non inesse
 illi cui natura inest, ut homini duos pedes habere : qui
 uero non determinat quoniam quod inest assignat, quod
 non erit tale quale nunc inest id, ceu quatuor digitos ha-
 bere hominem, non indicans quoque quod ut primum,
 aut ut secundum aliud ponit, quod non de quo oratio
 & nomen uerificabitur, ut coloratum esse siue super-
 ficiei : siue corporis assignauerit proprium, non præ-
 dicens etiam quod aut in eo quod est habere, aut in eo

et locus.
 Declaratio.

quod haberi proprium, & ignavit, ideo non erit proprium
 quod assignatum est : nam meriti (si in eo quod habetur
 & ignavit proprium etiam habenti : si autem habenti,
 & ei quod habetur, ut manifestabile a ratione, scientie
 vel scientie positum proprium, non presignificans etiam
 in eo quod participat, vel participatur, eo quod & in
 alijs quibz etiam meriti proprium. Si enim in eo quidem
 quod participatur, & ignavit, participantibus, meriti:
 si vero in eo quod participat, ut quæ participantur : ut
 si alienius animalis posuerit vivere proprium, non dis-
 tinctans etiam, & ceterum quod uni soli, meriti eorum, quæ sub
 eo sunt, cuius proprium ponit : nam quod est secundum
 superabundantiam, uni soli inest : ut ignis simplicissimum.

Aliquoties autem & si lucis addens peccat. Nam
 oportet unam speciem esse eorum quæ dicuntur, quan-
 do ipse addiderit : hoc autem in quibusdam non acci-
 dit, ut nec in igne, non enim est una species ignis, nam
 diversum est carbonis & flamma, & lucis, ceterum unum-
 quodque horum species ignis : propter hoc autem non oportet
 in eo loqui peccatum additur, diversam esse speciem eius
 quod dicitur, quæ nam his quæ in magis illis autem me-
 nus meriti quod actum est proprium : ut in igne subti-
 lissimum : sed tunc enim est lux carbonis, & flamma.
 Hoc autem non oportet fieri quando non, & tunc magis
 predicatur, ut quo oratio magis verificatur. Si
 autem non, non erit de quo oratio magis, & nomen ma-
 gis. Amplius autem ad hæc idem, & accidit pro-
 prium eius quod simpliciter, & eius quod maxime in
 simpliciter taliter in igne se habet simplicissimum : nam
 & simpliciter & ignis, & lucis erit hoc ipsum pro-
 prium

q. l. ut
 p. l. atq.

q. l. ut
 p. l. atq.

primum, subtilissima enim est lux: cum totum alius assignat proprium, argumentatum: sibi autem non danda hæc instantia, sed statim cum ponit proprium, determinandum est quomodo ponit proprium.

De proprio loci alij. CAP. IIII.

DE I N D I destruenti quidem, si idem cuius proprium posuit. Non enim erit proprium, quod posuit esse proprium, nam idem eidem omne, quid est esse indicat: quod autem esse indicat, non proprium, sed terminus est, ut quia qui dixit honesti proprium decens esse, idem cuius proprium assignauit, idem enim est honestum & decens: non utique erit decens honesti proprium. Contruenti autem, si non eiusdem proprium assignauit, cum conuersim prædicationem posuit. Nam erit proprium quod positum est non esse proprium: ut quia qui ponit animalis proprium id quod substantia animata, non tamen quidem cuius proprium posuit, et conuersim prædicationem assignauit, erit animalis proprium substantia animata. Deinde etiam in iis que similitudinem partium sunt considerandum est: destruenti quidem si quod totus est proprium, non verificatur de parte: aut quod partis, non dicitur de toto. Non enim erit proprium, quod positum est esse proprium: accidit autem in aliquibus hoc per accidens: cum aliquis in iis que similitudinem partium sunt proprium aliquoties quidem in toto respiciens, aliquoties autem in eo quod secundum partem iudicatur ipse simpliciter intelligens: ac erit neutrum recte signatum, ut in toto quidem, quia qui dixit maris proprium, plurima aqua salta, alicuius similitudinem partium posuit proprium, & tale assignauit

§6 locus;
Declarat. 10.

§7 locus;
Declarat. 10.

§8 locus;
Declarat. 10.

Ecce 3 quod

quod non uerificatur de parte (non enim erit quiddam maris plurima aqua salis) non utiq; erit maris proprium plurima aqua salis. In parte autem, ut quia qui posuit aeris proprium, respirabile, similem quidem partium alius cuius dixit proprium, tale autem assignauit quod de quo aere uerum est, de toto autem non dicitur (non enim erit uniuersus aer respirabilis) non erit utique aeris proprium respirabile. Astruenti autem, si uerificatur de unaquaq; similem partium quod est proprium earum secundum totum. Erit enim proprium, quod possum est non esse proprium: ut quia uerificatur de omni terra deorsum ferri secundum naturam: est autem & non proprium alicuius terrae secundum totum (nam secundum terram, & id quod est terram esse) erit terra proprium deorsum ferri secundum naturam. De uirtute ex oppositis considerandum est, primum quidem ex contrariis: destruenti quidem, si contrarium non est contrarium. Neq; enim contrarij erit contrarium proprium: ut quia contrarium non est iustitiae quidem iniustitia, optimo autem pessimum: non est autem iustitiae proprium, opimum, non erit iniustitiae proprium pessimum. Constituenti autem, si contrarij contrarium proprium est, & contrarij contrarium proprium erit. ut quia contrarium est bono quidem malum, eligendo autem fugiendum: est autem boni proprium eligendum: erit uero proprium fugiendum. Secundum autem, ex his quae ad aliquid sunt: destruenti quidem, si hoc quod ad aliquid est, eius quod est ad aliquid non est proprium. Neq; enim hoc quod ad aliquid est, eius quod ad aliquid est, erit proprium: ut quia dicitur duplum quidem ad-

57 locus.
declaratio.

60 locus.
declaratio.

61 locus.
Declaratio.

62 locus.
Declaratio.

dimia

dimidium, superans autem ad superatum: non est autem
 dupli proprium superans, non erit dimidij proprium
 superatum. Construente autem, si eius quod est ad
 aliquid, hoc quod ad aliquod est proprium: & eius quod
 est aliquid, id quod est ad aliquod erit proprium. Ut quia
 dicitur duplum quidem ad dimidium id esse quod duo ad
 unum: est autem dupli proprium ut duo ad unum: erit
 dimidij proprium, ut unum ad duo. Tertium autem, si
 destruente quidem, si habitus, id quod secundum habitum
 dicitur non est proprium, neque profectio privationis, id
 quod secundum privationem dicitur, erit proprium: &
 si privationis, id quod secundum privationem dicitur
 non est proprium, neque habitus, id quod secundum ha-
 bitum dicitur erit proprium. Ut quia non dicitur sur-
 ditatis proprium inmensitatem esse, nisi si auditus erit
 proprium sensum esse. Cor. 3. auditus vero, si quod se-
 cundum habitum dicitur, est habitus proprius: ut pri-
 vationis, id quod secundum privationem dicitur erit pro-
 prium: & si privationis, id quod secundum privatio-
 nem dicitur, est proprium, & habitus quod secundum
 habitum dicitur erit proprium. Ut quia visus est pro-
 prium videre, secundum quod habemus usum: erit ce-
 citatis proprium non videre, secundum quod non ha-
 bemus usum, nati habere. Deinde ex affirmationi-
 bus, & negationibus: primum quidem ex ipsis que pre-
 dicantur. Est autem locus hic utilis destruente tantum:
 ut si affirmatio, vel quod secundum affirmationem dicitur,
 eius est proprium: non erit profectio eius negatio, si
 neque quod secundum negationem dicitur proprium. Si
 autem sit negatio, aut quod secundum negationem dicitur

63 locus.
Declaratio.64 locus.
Declaratio.65 locus.
Declaratio.66 locus.
Declaratio.

tur proprium, eiusdem non erit affirmatio, neq; quod
 secundum affirmationem dicitur proprium: ut quia pro-
 prium animalis est animatum, non erit animalis pro-
 prium, non inanimatum. Secundum autem ex predi-
 catis, vel etiam non predicatis, & de quibus predica-
 tur, vel non predicatur: destruente quidem, si affirma-
 tionis affirmatio non est proprium. Neq; enim negatio
 negationis erit proprium: & si negatio negationis non
 est proprium, neq; affirmationis affirmatio erit pro-
 prium: ut quia non est proprium hominis animal, neque
 non hominis non animal: si autem non hominis non ui-
 detur proprium non animal, neque hominis erit proprium
 animal. Construente autem, si affirmationis affirma-
 tio est proprium. Nam & negatio negationis erit pro-
 prium. Si autem negationis negatio est proprium, et af-
 firmatio affirmationis erit proprium: ut quia non ani-
 malis est proprium non uiuere, erit animalis proprium
 uiuere. & si animalis proprium uidetur uiuere, & non
 animalis proprium uidetur non uiuere. Tertium
 autem ex ipsis subiectis, destruente quidem, si quod as-
 signatum est proprium, affirmationis est proprium. Non
 erit enim idem & negationis proprium: si autem nega-
 tionis est proprium quod assignatum est, non erit afir-
 mationis proprium: ut quia animalis proprium est ani-
 matum, non animalis non erit proprium animatum.
 Construente uero, si assignatum proprium non est afir-
 mationis proprium, erit negationis. At hic locus de-
 ficit: nam affirmatio negationis, & negatio affirmatio-
 nis non est proprium, quandoquidem affirmatio nega-
 tionis omnino non inest: negatio autem affirmationi in-
 est

61 locus
Declaratio.

62 locus
Declaratio.

63 locus
Declaratio.

64 locus
Declaratio.
Animatio

est quidem, at non ut proprium inest. Deinde ex ijs 71. locus.
 quæ ex opposito diuidantur: destruenti quidem, si eo-
 rum quæ ex opposito diuidantur, nudum natiuus reli-
 quorum ex opposito diuersorum est proprium. Ne-
 que enim quod oppositum est, erit proprium eius cuius
 positum est proprium: ut quia animal sensibile nullius
 aliorum mortalium animalium est proprium, non erit
 animal intelligibile Dei proprium. 72. loc.
 Construenti au- Declaratio.
 tem, si ceterorum quæ ex opposito diuidantur quoduis
 est proprium talium quorumcunque eorum quæ ex op-
 posito diuidantur. Nam reliquum erit eius proprium,
 cuius positum est non esse proprium: ut quia prudens
 sic est proprium, per se natum esse rationalis uirtutem
 esse, & aliarum uirtutum: sic uero eiusque, temperans:
 erit temperantia proprium per se natum esse concupis-
 scibilis uirtutem esse. Deinde ex casibus: i. struenti 73. locus.
 quidem, si casus non est casus proprium. Neque enim Declaratio.
 casus erit proprium casus: ut quia non est eius quod est
 iuste proprium et quod bene, neque iniuste proprium erit
 bonum. 74. loc.
 Construenti autem, si casus est proprium ca- Declaratio.
 sus. Nam & casus erit casus proprium: ut quia ho-
 minis est proprium gressibile bipes: & homini erit
 proprium gressibile bipes et diet. Non solum autem in
 eo quod dictum est secundum casus est considerandum,
 sed & in oppositis, quemadmodum & in prioribus lo-
 cis dictum est, destruenti quidem: si oppositi casus, non
 est proprium oppositi casus. Neque enim oppositi casus
 erit proprium oppositi casus: ut quia non est eius quod
 est iuste proprium quod bene, neque iniuste erit proprium
 quod

76 locus.

Declaratio.

quod male. Construenti uero, si oppositi casus est proprium oppositi casus. Nam et oppositi casus, erit proprium oppositi casus: ut quia honesti est proprium optimum, et inhonesti erit proprium pessimum. Deinde ex ijs quæ similitur se habent: destruenti quidem,

77 locus.

Declaratio.

si quod similitur se habet, eius quod similitur se habet, non est proprium. Neque enim quod similitur se habet, eius quod similitur se habet erit proprium: ut quia similitur se habet ad extruendum ædificium ædicator, et medicus ad efficiendum sanitatem: non est autem pro-

78 locus.

Declaratio.

prium ut extruere sanitatem, neque ædicatoris erit proprium extruere ædificium. Construenti autem, si quod similitur se habet erit proprium eius quod similitur se habet. Nam et quod similitur se habet, eius quod similitur se habet erit proprium: ut quoniam similitur se habet medicus ad id quod est esse effectuum sanitatis, et tunc magis per ad id quod est esse effectuum bonæ habitudinis: ut autem proprium magistri ludi esse effectuum bonæ habitudinis, erit proprium et medici effectuum esse sanitatis. Deinde ex ijs quæ sic

79 locus.

Declaratio.

se habent, destruenti quidem, si quod sic se habet, eius quod sic se habet non est proprium. Neque enim quod sic se habet, eius quod sic se habet, erit proprium. Si autem eius quod sic se habet, id quod sic se habet est proprium: eius non erit proprium cuius postea est esse proprium. Ut quia sic se habet prudentia ad honestum et turpe, eo quod disciplina utriusque eorum est: non est autem prudentiæ proprium disciplinam esse honesti: non utique erit proprium prudentiæ disciplinam esse turpis: si uero est proprium prudentiæ disciplinam esse honesti,

80 locus.
Declaratio.

nesti, non erit proprium eiusdem disciplinam esse iura-
 pis; impossibile est enim eiusdem plura esse propria.
 Construenti uero nihil locus iste utilis: nam quod sic se
 habet, unum ad plura comparatur. Deinde destru-
 enti quidem, si quod secundum esse dicitur, non est eius
 quod secundum esse dicitur proprium. Nam neque
 corrumpi eius quod est secundum corrumpi: neq; ge-
 nerari eius quod secundum generari dicitur, erit pro-
 prium. Ut quia est hominis proprium esse animal, neq;
 eius quod est hominem generari, erit proprium gene-
 rari animal, neq; eius quod est hominem corrumpi erit
 proprium corrumpi animal. Eodem autem modo ac-
 cipiendum est & ex generari ad esse & corrumpi, &
 ex corrumpi ad esse & generari: quemadmodum di-
 ctum est nunc ex esse ad generari, & corrumpi. Con-
 struenti autem, si eius quod est secundum esse ordinatum
 est. Est autem per se, ordinatum proprium: nam et
 eius quod secundum generari dicitur, erit hoc quod se-
 cundum generari dicitur proprium: & eius quod se-
 cundum corrumpi, hoc quod secundum corrumpi est
 assignatum: ut quia hominis est proprium esse morta-
 lem, & eius quod est generari hominem, erit proprium
 generari mortalem, & eius quod est corrumpi homi-
 nem, corrumpi mortalem. Eodem autem modo accipien-
 dum est & ex generari, & corrumpi: & ad esse, et ad
 ipsa ex ipsis fieri: quemadmodum & in destruente di-
 ctum est. Deinde inspicendum ad idem suppositi: de-
 struente quidem, si idem non inest, aut si non quod dicitur,
 cuius est proprium assignatum. Non enim erit
 proprium quod positum est esse proprium: ut quoniam
 ipsi

§1. locus.
 declaratio.

§2. locus.
 declaratio.

§3. locus.
 declaratio.

84 locus
1. declaratio.

ipſi homini non ineſt quieſcere quā homo eſt, ſed quā
ideæ, non erit hominis proprium quieſcere. Conſtru-
ti autem, ſi ideæ ineſt, & ſecundum hoc ineſt quā acci-
tur de illo ipſo, cuius poſitum eſt non eſſe proprium.
Erit enim proprium quod poſitum eſt non ineſſe pro-
prium: ut quoniam ineſt ipſi animali ex anima & cor-
pore compoſitum eſſe, & quā animal eſt ipſi ineſt id:
erit proprium animalis ex corpore & anima compo-
ſitum eſſe.

De proprio loci aliq.

CAP. V.

85 locus
declaratio.

DI I N D E ex magis & minus. Primum quidem
deſtruenti, ſi quod magis eſt, eius quod magis non eſt
proprium. Neque enim quod minus eſt, eius quod mi-
nus erit proprium: neque quod minime eius quod mini-
me: neque quod maxime eius quod maxime. neque quod
ſimpliciter eius quod ſimpliciter: ut quia non eſt ma-
gis colorari magis, corporis proprium: neque minus co-
lorari minus corporis proprium erit, n. j. colorari cor-
poris omnino. Conſtruenti autem, ſi quod magis eſt
eius quod magis eſt, eſt proprium. Nam quod minus
eſt, eius quod minus eſt erit proprium. & quod mini-
me, eius quod minime: & quod maxime eius quod ma-
xime: & quod ſimpliciter, eius quod ſimpliciter: ut
quia magis vivens magis ſentire eſt proprium: & mi-
nus vivens minus ſentire, erit proprium: & eius quod
maxime, id quod maxime, & eius quod minime id quod
minime: & eius quod ſimpliciter, id quoque quod ſim-
pliciter. Et ex eo autem quod ſimpliciter, ad eadem
conſiderandum: deſtruenti quidem, ſi quod ſimpliciter,
non eſt proprium. Neque enim quod magis eſt eius quod
magis,

86 locus.
Declaratio

87 locus
declaratio.

magis, neque quod minus eius quod minus, neque quod maxime eius quod maxime, neque quod minime eius quod minime erit proprium. ut quia non est hominis proprium studium, neque magis hominis, magis studium erit proprium. Construente autem, si quod simpliciter est, eius quod simpliciter est proprium. Nam & hoc quod magis eius quod magis, & quod minus eius quod minus, & quod minime eius quod minime, & quod maxime eius quod maxime erit proprium: ut quia est ignis proprium sursum ferri secundum naturam, & magis ignis erit magis proprium, sursum ferri secundum naturam: eodem modo considerandum est & ex alijs huiusmodi. Secundum autem, destruenti quidem, si quod magis est, non est eius quod magis est proprium. Neque enim quod minus est eius quod minus erit proprium ut quoniam magis est proprium animalis sentire quam hominis scire, non est autem animalis proprium sentire, quare non erit hominis proprium scire. Construente autem, si quod minus, eius quod minus est proprium.

Nam & quod magis eius quod magis erit proprium: ut quia minus est proprium hominis mansuetum natura quam animalis uiuere: est autem hominis proprium mansuetum natura, erit proprium animalis uiuere. Tertium uero, destruenti quidem, si cuius magis est, proprium non est. Neque enim cuius est minus proprium, erit eius proprium; si autem illius est proprium, non erit huius proprium: ut quia colorari magis superpetet quam corporis est proprium, non est autem superpetet proprium, non erit corporis proprium colorari: si uero est superficiali proprium, non erit corporis proprium.

Con-

§ 1. locus
declaratio.

§ 2. locus
Declaratio.

§ 3. locus
Declaratio.

§ 4. locus
Declaratio.

97. locus.

Declaratio.

98. locus.

Declaratio.

99. locus.

Declaratio.

99. locus.

Declaratio.

96. locus.

Declaratio.

Construendi autem hic locus non est utilis : nam impossibile est idem plurium proprium esse . Quartum destruendi quidem , si quod maius est eius proprium , non est proprium , neque profecto quod minus est eius proprium , erit proprium . Ut quia magis est proprium animalis sensibile quam partibile , non est autem animalis sensibile proprium : quare non erit animalis partibile proprium . Construendi autem : si quod minus est eius proprium , est proprium . Nam & quod magis est eius proprium , erit proprium : ut quoniam minus est proprium animalis sentire quam vivere : est autem animalis proprium sentire , erit , animalis proprium vivere . Deinde ex his quæ similiter insunt , primum quidem destruendi , si quod similiter est proprium , non est proprium eius cuius similiter est proprium . Neque enim quod similiter est proprium , erit proprium eius cuius similiter est proprium . ut quia similiter est proprium concupiscibilis concupiscere , & rationalis ratiocinari : non est autem proprium concupiscibilis concupiscere , non erit rationalis proprium ratiocinari . Construendi uero , si quod similiter est proprium , eius est proprium , cuius est similiter proprium . Nam & quod similiter est proprium , erit eius proprium cuius similiter est proprium : ut quia similiter est rationalis proprium primum prudens , & concupiscibilis proprium primum temperans , est autem rationalis primum prudens : erit igitur concupiscibilis proprium primum temperans . Secundum autem , destruendi quidem , si quod similiter est proprium non est proprium eius . Nam neque quod similiter est proprium , erit proprium eius : ut

quia

quia similiter est proprium hominis uidere, & audire, non est hominis proprium uidere, non utique hominis proprium audire. *Construente uero, si quod similiter est eius proprium, est proprium.* Nam quod similiter est eius proprium, proprium erit: ut quia similiter est proprium anime, aliquid partium eius primo esse concupiscibile, & rationale primo: est autem proprium anime, quid partium eius esse concupiscibile primo, erit utique proprium anime, quippeiam partium eius esse rationale primo. *Tertium uero, destruente quidem, si cuius similiter est proprium, non est proprium.*

97 locus.
Declaratio.

98 locus.
Declaratio.

Neque enim cuius similiter proprium, erit proprium: si autem illius, est proprium, non erit alterius proprium: ut quia urere similiter est proprium flammæ, & carbonis, non est autem flammæ proprium urere, non erit carbonis proprium urere: si autem est flamma proprium, non erit carbonis proprium urere. *Construente autem hic locus non est utilis: differt autem quod est ex similiter se habentibus, ab eo quod ex his est quæ similiter insunt: quoniam illud quidem secundum proportionem sumitur non in eo quod inest aliquid comparatum: hoc autem ex eo quod inest, alicui comparatur.* Deinde destruente quidem, si potentia proprium assignans, & non adens assignauit proprium potentia, cum non contingat ei potentia, inesse cum ens non est. Non enim erit proprium quod positum est esse proprium: ut quia qui dixit aeris proprium respirabile, potentia quidem assignauit proprium (nam tale proprium ut respirari possit, respirabile est) assignauit autem & ad non esse proprium: nam & cum non est animal quod spirare natum

99 locus.
Declaratio.

ex aere

100. locus.
101. locus.

101. locus.
Declaratio.

101. locus.
Declaratio.

ex aere, contingit aerem esse, non tamen cum non est
animae, possibile est quare, quare neque aeris erit pro-
prium hominis, nec si posset respirare tunc, quia animae
non est modus ut aut respirare possit; non ergo erit
aeris proprium respirabile. Consequenter autem, si po-
tens est, nans proprium, tam ad ens assignavit pro-
prium, tam ad non ens, cum contingat potentia non
esse. Erat enim proprium quod positum est non
esse proprium; ut quia qui assignavit proprium, ens
se habet pati, aut facere potentia assignans proprium,
ad ens assignavit proprium (nam cum ens est, et pos-
sit pati, aut facere erit) quare proprium erit
ens potest pati quid, aut facere. Deinde destruenti
quod non, ut si per abundantiam posuit proprium. Non
erit enim proprium quod positum est esse proprium;
accidit enim si assignatibus proprium, non de quo or-
atio est, et non manifestari. nam corrupta re mi-
bilis est oratio; nam eorum quae sunt, aliquid ma-
xime in it; ut si quis aliquid, vel ignis proprium, corpus
levis simum, corrupto enim igne, erit aliquod corporum
quod levis simum erit, quare non erit ignis proprium, cor-
pus levis simum. Consequenter autem, si non per superabun-
dantiam posuit proprium. Erat enim secundum hoc
bene positum proprium; ut quia qui posuit hominis
proprium animae et intellectus naturae, non superabun-
dantia assignavit proprium; erit utique secundum hoc
bene positum proprium.

Libri quinti Topicarum Aristotelis

FINIS.

IN TO

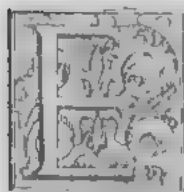
competat. an utriusque definitio ducta, competat: an si loco nominum, mutantur rationes, a subiectis, sunt aut, an non finem respiciat generatio, ut autem sus, an ad, & in praedictis, an si prout hic est, re contra, an eorum quae sunt ad aliquid eodem referuntur & tenas & fides, an in reliquis oppositis ordo tenetur an similes congruant casus: an de congruant an vna ratio equivaleturum sit, an & in, an & compositi an transumpti & adhibita, an variata, item his variatis nominibus, an transumpti, non de sententia, sed generis an est cum, ratio traditur non est, si quod est ratione an, ad, aut, quo illud referendum quod ad, quid an disposita non res, sed bene habens, aut per, atque an quod suo causa eligendum sit, alterius eligendum, an ad, utur an, in ipsum id quod ex ipso definitur. Quae de lingua dicuntur, ut totum & partes, ut magis & minus, ut melius & peius, ut univocitatem, ut praeteritum compositionis, modum, ut quod dicimus & perfectum, ut quos modis a terum cum altero datur, ut an totum vocetur a partium comparatione, ut an altero contrarium quippiam definiatur. Declarandi interdu-
 dum est definitio, interdum
 & melior excogitanda.

TOPICORVM

ARISTOTELIS

LIBER VI.

De locis definitionibus. CAP. I.

LIVS autem quod est circa terminos negotij, partes sunt quinque. Nam aut quod omnino non verum est dicere de quo nomen et orationem oportet enim hominis definitionem de omni homine verificari, aut quod est est genus non est in genere, vel non est accommodato genere posuit, oportet enim cum qui definit in genere reponentem a se sententias adiungere: nam maxime eorum que sunt in definitione, genus utitur et finem substantiam significare, aut quod non propria est definitio, oportet enim definitionem propriam esse, que madmodum prius dictum est, aut si omnia que dicta sunt is qui scit, non definit, neque dicit qui est esse, et definit: reliquum autem preter ea que dicta sunt, si definit quidem, at non bene definit. Si igitur non verificatur de quo nomen et oratio, ex his que dicta sunt in accidente locis, considerandum. Nam et tunc utrum verum vel non verum, omnis consideratio sit: quando enim quod in se accidens disputamus, quod verum est dicimus: quando autem quod non est, quod non verum. Si vero non in accommodato genere posuit, aut si non propria est assignata

1. locus.
declaratio.

2. locus.
declaratio.

Pf 2 oratio:

oratio: ex ijs qui sunt ad genus & proprium dictis locis, profectum. Reliquum uero si non definit, aut si non bene acieuit, aliquo modo aggrediendum dicere. Primum igitur inspicendum si non bene definiuit. Nam facilius est, quodlibet fecisse, quam bene fecisse: manifestum igitur quoniam peccatum circa hoc plurius, eo quod laboriosius. quare argumentatio facilius quæ circa hoc, quam quæ circa illud fit. Sunt autem eius quod non est bene, partes duæ. Vna quidem, obscura interpretatione uti. Oportet enim definiuentem (ut contingit) quam clarissima interpretatione uti: eo quod cognoscendi gratia assignatur definitio. Secunda autem, si amplius dixit in definitione, quam par sit: nam omne quod superadiectum est in definitione, superfluum est.

De definitione, loci alij.

CAP. II.

Declaratio.
6. Locus.

R V R S V M autem utrunque quod dictum est, in plures partes diuiditur: unus autem locus eius quod obscurum est, si sit æquiuocum illic, quod dictum est.

Ut quod generatio est ductio ad substantiam, & quod sanitas commensuratio calidorum & frigidorum: nam æquiuoca est ductio, & commensuratio: manifestum igitur utrum uult dicere eorum quæ significantur ab eo, quod multipliciter dicitur. similiter autem & si cum definitum multipliciter dicitur, diuidens non dixit: nam manifestum utrius definitionem assignauit, contingit; calumniari uelut non conueniente oratione ad omnia quorum definitionem assignauit. Maxime autem contingit tale quippiam facere, cum latet æquiuocatio. Contingit etiam & cum qui diuidit, quoniam dicitur

citur id quod in definitione assignatum est syllogismum
facere: nam si secundum nullum modorum sufficienter
dictum est: manifestum quod non definiuit illo modo.

Alius si secundum metaphoram dixit. Vt scientiam 7 locus.
Declaratio.

indeciduam, terram autem natricem, aut temperan-
tiam consonantiam: nam omne obcurum, quod secun-
dum metaphoram dicitur, contingit et etiam metapho-
ra loquentem calumniari, tanquam non proprie dicen-
tem: non enim congruet dicta definitio, ut in temperan-
tia, nam omnis consonantia in sonis. Amplius, si est ge-
nus consonantia temperantie: in duobus generibus e-
rit idem, non continentibus se invicem: nam neque con-
sonantia virtutem, neque virtus continet consonantiam.

Amplius, si non positis nominibus utitur. Vt Plato ci- 8 locus.
Declaratio.

lumbræ oculorum, aut araneum putrimordax, aut medu-
llam ossigentum dixit: nam omne obscurum, quod inue-
nitur est. Quædam autem neque secundum æquivocatio- 9 locus.
Declaratio.

nem, neque secundum metaphoram, neque proprie dicen-
tur. Vt lex, mensura, vel imago eorum quæ natura
iusta sunt: sunt autem huiusmodi deteriora, metapho-
ra: nam metaphora facit quodammodo notum quod de-
signatum est per similitudinem (omnes enim metapho-
ra utentes, secundum aliquam similitudinem ea utun-
tur) at quod tale est, non facit notum: nam neque simi-
litudinem est secundum quam mensura, vel imago lex est,
neque dici solet proprie: quapropter si proprie mensu-
ram, vel imaginem legem dicit esse, veritatis est expertus:
nam imago id est, cuius generatio per imitationem est:
hoc autem non inest legi: si autem non proprie, manife-
stum quod obscure dixit, atque deterius quolibet eorum

20 locus.
Declaratio.

quæ secundum metaphoram dicuntur. Amplius, si non manifesta est contrarij oratio ex hoc quod dicitur. Nam quæ bene assignantur, contrarias commanifestant.

11 locus.
declaratio.

Aut si per se dicta; non sit manifestum cuius est definitio; sed quemadmodum ea quæ sunt antiquorum scriptorum, nisi quis superscripisset; non cognoscebatur quid unumquodq;: si igitur non clare, ex huiusmodi est impiciendum. At igitur superfluum in termino dixit,

12 locus.
Declaratio.

primum quidem constacrandum, si aliquo usus est, quod omnibus inest, uel simpliciter ijs quæ sunt, uel ijs quæ sub eodem genere sunt definitorum. Nam superfluum dici necessarium id est; oportet enim genus ab alijs separare; differentiam autem ab aliquo eorum quæ sunt in eodem genere; atqui quod omnibus quidem inest simpliciter, à nullo separat, quod autem omnibus quæ sub eodem sunt genere inest, non separat ab ijs quæ sunt in eodem genere; quare superuacuum huiusmodi appositum.

13 locus.
Declaratio.

Aut si est quidem proprium quod appositum est, ablato autem illo, & reliqua definitio propria est, & indicat substantiam. Ut in hominis orationi sciencie susceptuum appositum, superfluum; nam & eo ablato, reliqua oratio propria est, & indicat substantiam: simpliciter autem dicendo, omne superfluum, quo ablato, reliquum manifestum facit id quod d. finitur. Talis autem est & animæ terminus, si est numerus ipse seipsum mouens; nam quod scriptum mouet est anima, cui Plato definiuit, an proprium quidem quod dicitur; non indicat autem substantiam interempto numero. utronis igitur modo se habeat, difficile est ut explicet. Utendum ergo in omnibus talibus ad id quod exp. dit; ut

mal gressibile bipes, bipes est: sed non propter hoc, ab-
 surdum aliqua accipit. non enim de animali, solum
 gressibue bis bipes prædicatur, sic enim de eodem bis bi-
 pes prædicatur, si de animali bipede, gressibile bipes
 dicitur, quare semel tantum bipes prædicatur. Similitu-
 ter autem et in concupiscentis: non enim de appetitu
 id quod est delectationis esse prædicatur, sed de toto:
 quare semel et hic prædicatio fit. Non est autem bis
 dicere idem nomen, aliquid absurdum: sed frequenter
 de aliquo idem prædicari, sicut Xenocrates prudens
 etiam definitivam, et contemplativam eorum quæ sunt,
 dicit esse: nam definitiva, contemplativa quædam est,
 quare bis idem dicit, addens rursum et contemplativam.
 Similiter autem et quicunque refrigerationem, privati-
 onem eius quidem caloris, qui secundum naturam est,
 dicunt esse: nam omnis privatio eius est, quod secun-
 dum naturam est: quare superfluum est addere secun-
 dum naturam: sed sufficit fortasse dicere privationem
 caloris, eo quod ipsa privatio, notum facit quod eius
 sit quod secundum naturam dicitur. Rursum si unius-
 versali dicto addidit et particulare. Ut si clementi-
 am imminutionem, expeditiam et iustorum: nam ius-
 tum expeditum quippiam est, quare continetur in ex-
 pediente. superfluum igitur iustum: nam qui dixit unus-
 versale, addidit et particulare, et si medicinam disci-
 plinam sanativorum animali et homini: aut legem ima-
 ginem eorum quæ natura sunt bona et iusta: nam ius-
 tum bonum quippiam, quare frequenter idem dicit.
 utrum igitur bene an non bene definiunt: per hæc et
 huiusmodi perspicendum.

16. locus.
 Declaratio.

De definitione, loci alij. CAP. III.

UTRVM uerò definiuit, & dixit quid est esse, an
 non ex his. Primum ergo si non, per priora & no-
 tiora confecit definitionem. Nam terminus assigna-
 tur eius cognoscendi gratia quod dicitur. cognoscimus
 autem non ex quibuslibet, sed ex prioribus, notiori-
 busque, quemadmodum in demonstrationibus: sic enim
 omnis doctrina, & omnis disciplina se habet. manife-
 stum igitur quòd qui non per huiusmodi definiuit, non
 definiuit: si enim definiuit, plures erunt eiusdem defini-
 tiones. Nam manifestum quod & qui per priora, ac
 notiora, iterum melius definiuit: quare utraque erunt
 definitiones eiusdem: tale autem non uidetur: nam uni-
 cuique eorum quæ sunt, unum est esse idipsum quod est:
 quare si plures erunt eiusdem definitiones, id. m. erit de-
 finitio, esse quod quidem secundum utranque definitionē
 significatur. hæc autem non eadem sunt, cò quòd defi-
 nitiones diuersæ: manifestum igitur quoniam non de-
 finiuit, qui non per priora, atque notiora definiuit. Igitur
 per non notiora quidem terminum dici, dupliciter
 est accipere. Aut enim si simpliciter ex ignotioribus,
 aut si nobis ignotioribus, contingit enim utroque modo:
 simpliciter igitur notius quod prius est, posteriore: ut
 punctum linea, & linea superficie, & superficies soli-
 do: quemadmodum & unitas numero: prius enim &
 principium omnis numeri: similiter autem & elemen-
 tum syllaba. Nobis autem e conuerso quandoque accidit:
 nam maxime solidum, magis sub sensu cadit: quàm super-
 ficies. superficies autem magis quàm linea, linea autem
 signa magis: quare multum magis huiusmodi cogno-
 scit,

1us locus.
declaratio.18 locus.
Declaratio

scit, nam illa quidem quomodo libet, hæc autem subtili, et
 facundia intellectu comprehendere oportet: simpliciter
 igitur melius per priora, posteriora tractare cogno-
 scere, nam maioris identitatem tale est. Verum ad eos
 qui impotentes sunt cognoscere per talia, necessarium
 forte per ea quæ illis cognita sunt facere orationem:
 sunt autem earum definitiones quæ et puncti, et li-
 neæ, et superficies. omnes enim per posteriora, priora
 indicant, nam illud quidem linea, istam autem, superficiem,
 hanc uero soliditatem dicunt esse. Non oportet autem la-
 tere quoniam sic definites non contingit quod quid est
 esse definitio, indicare, nisi contingat idem nobis notius
 esse, et simpliciter notius, siquidem oportet per genus et
 differentias definire eum qui bene definit hæc autem, simpli-
 citer notiora, et priora sunt specie: intermit enim ge-
 nus et differentia speciem, quare priora hæc species sunt
 autem notiora, nam specie quidem nota necesse est genus
 et differentias cognoscere: qui hominem enim cognoscit, et
 animal gressibile cognoscit: ac genere et differentia no-
 tis, non necesse est et specie cognoscere: quare ignotior
 species. Amplius, illis qui secundum ueritatem huiusmodi
 definitiones dicunt esse quæ sunt ex iis quæ unicuique sunt
 nota, plures: eisdem accidit dicere definitiones esse,
 nam alia alijs, et non omnibus eadem contingit notio-
 ra esse: quare ad unumquemque erit definitio ad ignanda,
 si quidem ex iis quæ singulis quibusque sunt notiora, defi-
 nitionem oportet facere. Amplius, etiam alia inter alia
 alia magis nota, nam a principio quidem sensibilia, autem
 etioribus autem factis, contra quare neque ad eandem sem-
 per ad eandem definitio ad ignanda, ijs qui per ea quæ sin-
 gulis

gulis quibusq; sunt notiora definitionem fatentur assignandam esse. manifestum igitur quod non definiendum per ea quæ huiusmodi sunt, sed per simpliciter notiora: nam solo modo sic una & ead. definitio semper fit. Fortasse autem & quod simpliciter notum, non est id quod omnibus notum, sed quod bene dispositis intellecta: quemadmodum & simpliciter salubre ipsi qui bene affectum habent corpus: oportet unicuique, talium diligenter peruestigare: uti autem disceptantes ad id quod expedit. Maxime autem in disputatione interueniri contingit definitionem: si neq; ex simpliciter notioribus, neq; ex ipsis quæ nobis, contingit definitionem fieri. Unus igitur locus est cuius quod non per notiora, quod per posteriora, prius intreat: quemadmodum prius diximus. Alius autem, sciens quæ est in quiete, & definitione, per inanimatum, & quod in motu est assignata est oratio nobis. Prius etiam est & notius quod manens est, & definitum, eo quod inanimatum & in motu est. Locus autem quod est non ea prioribus, tres sunt loci. Primus quia cum, si per et postquam, et per postquam definitur. Ut si per manum, bonum. Simul enim natura opposita, & non nihil etiam eadem duplicata utrorumq; uidetur esse. quare non notius alterum altero. Oportet autem non latere quædam fortasse aliter defini non posse, ut duplicem sine contradictione, et quæcumque per se ad aliquid ducitur: nam cunctis huiusmodi, est idem esse et quod est ad aliquid et quodammodo se habere. quare non est peccabile sine altero alterum cognoscere, eo quod necessarium est in alterius oratione consistere & alterum. Ergo cognoscere quidam oportet

19. locus.
Declaratio.

20. locus.
Declaratio.

ter

et huiusmodi omnia : utt autem eis in his ut uidebitur expedire . Alius , si eodem usus est et quod definitur .

21. locus.
declaratio .

Latet autem , cum non eodem definiti nomine utitur : ut si solem stellam in ate apparentem definitur : nam qui die utitur , sole utitur : Et par est ad deprehendenda talia sumere pro nomine orationem : ut quod dies est , solis latio super terram : nam tunc manifestum quod qui solis latationem super terram dixit , solem dixit , quare utitur sole , qui die utitur . Rursum , si eo quod cetero uerso diuiditur , id quod ediuerso diuiditur definitur .

22. locus.
declaratio .

Ut impar est , qui unitate maior est pare . Simil enim natura , quæ ex eodem genere ediuerso diuiduntur : impar autem Et par ediuerso diuiduntur : nam ambo , numeri differunt . Similiter autem Et si per inferiora , superiora definitur .

23. locus.
declaratio .

Ut parem numerum , qui bipartite leatur aut bonum , habitum uirtutis : nam et bipartite sumptum est à duobus , quæ paria sunt : Et uirtus , bonum quoddam est : quare inferiora hæc quam illa sunt : est autem necesse cum qui inferioribus utitur , Et illis uti : nam et qui uirtute utitur , bono utitur , eo quod bonum quoddam uirtus : similiter autem Et qui bipartite utitur , Et pare utitur , eo quod in duo secat significat bipartite , et in duo aut in paria sunt . Vnde uersaliter igitur uicento , unus est locus non per priora

24. locus.
declaratio .

Et notiora seculi orationem : partes autem eius , ea quæ dicta sunt . Secundus autem , si res cum sit non ponitur in genere . Nam in omnibus huiusmodi peccatum est , in quibus non prius ponitur in oratione , quid est : ut corporis lepræ , quos habet tres dictiones : aut si quis hominem definiuit , quod est sciens numerare non

enim

enim dictum est quid est, habere tres dimensiones: uel quid est, scit numerare: genus autem uult quid est significare: Et primum apponitur eorum quæ in definitione dicuntur. Amplius, si ad plura cum dicatur id quod definitur: non ad omnia assignauit. Vt si grammaticen, scientiam scribendi quod profertur, nam indiget, Et quod legendi: nihilo enim magis scribendi quam legendi assignat qui definit, quare non alius, sed qui utraque hæc dicit, eo quod plures non contingit eiusdem definitiones esse. In quibusdam profecto secundum ueritatem se habet, ut dictum est: in quibusdam autem non, ut in quibuscunque non per se dicitur ad utrumque: ut medicinam, scientiam sanitatem, Et ægritudinem efficiendi: nam de illa quidem per se dicitur, de hac autem per accidens: simpliciter enim alienum medicina, ægritudinem efficere. Quare nihil magis designauit, qui ad utrumque assignauit, quam qui ad alterum, uerum fortasse Et deterius, eo quod Et reliquorum quilibet potest ægritudinem efficere. Amplius, si non ad melius sed ad peius assignauit, cum sint plura ad quæ dicitur quod definitur. Nam omnis disciplina Et potestas, Et optimi uidetur esse. Rursum si non positum est in proprio genere quod dictum est, considerandum ex his (quæ ad genera sunt) elementis: quemadmodum est dictum prius. Rursum si transiliciens dicit genera.

25. locus.
Declaratio.

26. locus.
Declaratio.

27. locus.
Declaratio.

Vt qui iustitiam æqualitatis habitum effectiuum, uel distributiuum æqui: nam transiit, qui sic definit, iustitiam: relinquens igitur iustitiæ genus, non dicit quid est esse (nam substantiam unicuique est in genere) est autem hoc: em et quod est non in proximo genere ponere.

nere. Nam qui in proximo posuit, omnia superiora dixit: eo quod omnia superiora genera de inferioribus predicantur. Quare aut in proximo genere ponendum, aut omnes differentias superiori generi addendum, per quas definitur proximum genus: sic enim erit nihil pretermisum, sed pro nomine, in oratione dictum erit inferius genus: qui uero ipsum superius genus dicit, non dicit & inferius genus: nam qui plantam dicit, non dicit arborem. Rursum in differentiis similiter considerandum, si & differentias dixit generis. Nam si res non specialibus definitur differentiis, aut etiam omnino aliquid huiusmodi dixit, quod nullius continet differentiam esse: ut animal, aut substantiam: manifestum quoniam non definitur: nullius enim differentie, quae dicta sunt. Videndum autem & si est aliqua quod e contrario diuiditur dictae differentie. Nam si non est, perspicuum quoniam non erit quae dicta est generis differentia: nam omni genus ipsae quae e contrario diuiduntur, differentiis diuiditur: ut animal quod bipedi, & uolanti, & aquatili, & bipedi. Aut si est quidem e contrario diuisa differentia, non uerificatur autem de genere. Nam si non, manifestum quoniam neutra erit generis differentia: omnes enim quae e contrario diuisantur differentiae, uerificantur de proprio genere. Similiter autem & si uerificatur quidem, at non facit appellari genus, speciem. Nam manifestum, quod non erit haec specifica differentia generis, nam omnis specifica differentia cum genere, speciem facit: si autem haec non est differentia, nec quae dicta est: quia haec e contrario diuiditur. Amplius, si negatione diuidat genus. Ut qui lineam dicit

nume

18 locus.
Declaratio.

29 locus.
Declaratio.

30 locus.
Declaratio.

31 locus.
Declaratio.

32 locus.
Declaratio.

niunt longitudinem sine latitudine esse : nam nihil aliud significat, sine latitudine, quàm quod non habet latitudinem : accidet igitur genus participare, speciem. nam omnis longitudo sine latitudine, aut latitudinem habens est : quia de omni affirmatio uel negatio uera sit : quare genus sine latitudine longitudo sit, sine latitudine, aut latitudinem habens erit : at longitudo sine latitudine speciei est ratio, similiter autem et longitudo latitudinem habens : nam sine latitudine, et latitudinem habens, differentie sunt : ex differentia autem et genere, est speciei oratio : quare genus suscipit speciei orationem, similiter autem et differentia, eo quod altera dictarum differentiarum ex necessitate predicatur de genere.

Est autem dictus locus utilis ad eos, qui ponunt ideas esse : nam si non est ipsa longitudo, quodam modo predicabitur de genere quod latitudinem habet, aut sine latitudine est : oportet enim de omni longitudine alterum eorum verificari, si quidem de genere verificari debeat. hoc autem non accidet : sunt autem et sine latitudine, et latitudinem habentes longitudo, quare ad illos solus utilis hic locus, quicunque genus unum numero dicunt esse : hoc autem faciunt qui ideas ponunt. Nam ipsam longitudinem, et ipsum animal genus dicunt esse. Fortasse autem in quibusdam etiam necessarium est negatione uti deficientem, ut in privationibus. nam cæcum est quod non habet usum, quando natum est habere. Differt autem nihil neotione diuidere genus, aut huiusmodi affirmatione, quam negationem necesse est e diuerso diuidi : ut si longitudinem, habens latitudinem determinat, eam habente latitudinem e diuerso diuiditur, non habens

32 locus
Declaratio.

34 locus
Declaratio.

35 locus
Declaratio.

36 locus.
Declaratio.

37 locus.
Declaratio.

38 locus
Declaratio.

latitudinem, neque aliud quicquam : quare negatione rursum diuiditur genus . Rursum si speciem ut differentiam apignauit . Ut qui conuicium, iniuriam cum irrisione definiuit : nam irrisio iniuria quedam est, quare non differentia, sed species est irrisio . Amplius, si genus ut differentiam dixit . Ut uirtutem habitum bonum, uel studiosum : nam bonum est genus uirtutis . An non genus est bonum, sed differentia : siquidem uerū est quod non contingat idem in duobus generibus esse, non continentibus se inuicem (nam neq; bonum continet habitum, neq; habitus bonum : non enim omnis habitus bonum, neq; omne bonum habitus) non erunt profecto genera ambo . si igitur habitus genus est uirtutis, perspicuum bonum non genus, sed magis differentiam esse . Amplius, habitus quidem quid est uirtus significat . bonum autem non quid est, sed quale quid est : uidetur autem differentia quale quid significare . Videndum autem et si non quale quid, sed ipsum quid significat assergnata differentia . Nam uidetur quale quid omnis differentia significare . Considerandum autem et si seculum accidens inest definitioni differentia . Nam nulla differentia est eorum, quæ secundum accidens inest, sicut neq; genus : non enim contingit differentiam inesse alicui, et non inesse . Amplius, si prædicatur de genere differentia, uel species, aut inferiorum aliquid speciei, non erit definitens . Nam nullum eorum quæ dicta sunt, contingit de genere prædicari, eo quod genus de quàm plurimus omnium dicitur . Rursum si prædicatur genus de differentia . Nam non de differentia, sed de quibus differentia, genus uidetur prædicari . ut animal

mal de homine, & boue, & de alus gressibilibus anima-
libus, non autem de ea differentia, quæ de specie dicitur:
nam si de unaquaque differentiarum animal prædicabitur,
multa animalia de specie prædicabuntur: nam dif-
ferentia de specie prædicantur. Amplius, differentie
omnes, aut species, aut individua erunt, siquidem sunt
animalia: nam unumquodque animalium, aut species, aut
individuum est. Similiter autem inticiendum & si
species, aut inferiorum species aliquot, de differentia
prædicatur. Impossibile enim, eo quod de pluribus dif-
ferentia, quoniam species dicitur. Item accidit ad differentiam
speciem esse, si quidem prædicabitur de ea aliqua specie-
rum: nam si de differentia prædicatur homo, nunc
festum quoniam in differentia est homo. Rursum si non
prior est differentia specie. Nam quare quidem poste-
rior est: specie autem priorem differentiam esse oportet.
Constat autem & si alterius generis est dis-
tinctio, ut, neque continens, neque continens. Nam
non iunctur eadem differentia duorum generum esse non
continentium se invicem: si autem non, accidit & si
continent in nobis generibus alia continentibus
se invicem: inferunt enim unaqueque per se propria pro-
pria, ut prædicat & bipedibus & quadrupedibus:
quod est de quo differentia & generum ad se non, nunc
festum ut si, continent species in duobus & generibus
non continentibus se invicem. An non impossibile est in
dem differentiam duorum generum alia continentem
se invicem, & ad idendum requit utroque in eo
existente & nam gressibile animal, & notant animal,
genera sunt non continentia se invicem, & utriusque eo-

39 locus.
Declaratio.

40 locus.
Declaratio.

41 locus.
Declaratio.

41 Locut.
Declaratio.

Dubitatio.

42 Locut.
Declaratio.

43 Locut.
Declaratio.

rum est bipes differentia : quare adendum est, neque sub eodem, utroque existente : nam hec ambo sub animalibus sunt. manifestum etiam quoniam non necesse est differentiam omnem propriam genus inferre, eo quod contingit eandem duorum generum esse continentium seu inclusens : sed alterum tantum necesse est inferre, et superiore omnia, ut bipes, gressibile, vel volatile infert animal. Videndum autem et si in aliquo differentiam assignavit substantie. Nam videtur differre substantia à substantia in eo quod alicubi est, quare et eos qui gressibili, et aquatili diuidunt animal increpant, tanquam gressibile et aquatile alicubi significet. An in his quidem non recte increpant et non enim in aliquo, neque alicubi significat aquatili, et terrestre, sed quale quid : nam et si in aqua sit, similiter aquatile : similiter autem et terrestre. Et si in humido sit, similiter terrestre, sed non aquatile erit : attamen si quandoque significat in aliquo differentia, manifestum quoniam peccabit. Rursum, si affectum, distemperamentum, et conauit. Nam omnis affectus cum maior sit, detrahatur à substantia : differentia autem, non huiusmodi est : nam magis videtur saluare differentia, et cum est differentia : et simpliciter impossibile est singulum quodque esse sine propria differentia : nam cum non est gressibile, non erit homo : et (ut simpliciter dicimus) secundum quaecumque alteratur habens, nihil contra differentia illius est. nam omnia huiusmodi cum maior sunt, detrahunt à substantia : quare si aliquam habent differentiam quistam assignauit, peccant : simpliciter enim non alterantur secundum differentias. Et si aliquis eorum que sunt ad aliquid,

aliquid, non aliud quid differentiam assignauit. Nam eorum que sunt ad aliquid, & differentie ad aliqua: ut & in disciplina, contemplatiua enim, & actiua, & effectiua dicitur: unumquodque autem horum, ad aliquid significat: contemplatiua enim alicuius, & actiua alicuius, & effectiua alicuius. Considerandum autem & si ad quod natum est unumquodque eorum que sunt ad aliquid, assignauit definiens. Nam in quibusdam quidem ad quod, natum est singulum quodque eorum que sunt ad aliquid, solum est uti, ad aliud autem nihil, ut uisui ad uidendum solum quibusdam autem & ad aliquid aliud, ut dolto sane hauriat aliquis, attamen si quis defecit dolium, instrumentum ad hauriendum, peccauit, non enim ad hoc natum est: terminus autem est, ad quod natum est, ad quod sane utitur prudens que prudens: & que circa singulum quodque propria est disciplina.

45. locus.
Declaratio.

Amplius, si non primum assignauit, quando contigit ad plura dictum esse. Ut prudentiam uirtutem hominis, aut anime: & non rationalis: primum enim rationali uirtus, prudentia: nam secundum hoc & anima & homo dicitur prudens. Amplius, si non susceptum est eius cuius dicitur affectus, uel assensio, uel quoduis aliud, peccauit. Nam omnis defectio, uel affectus in illo natus est per se, cuius est assensio, uel affectus: ut & scientia in anima, & opinio exilens anima. Aliquando autem peccant in rebus, ut quicunque dicunt quod somnus est impotentia sensus, & dubitatio equalitatis contrariorum ratiocinationum, & dolor se paratio naturalium partium cum uolentia: nam neque somnus inest sensui, oporteret autem inesse, si impoten-

46. locus.
Declaratio.

tia sensus est. Similiter autem neq; dubitatio contrariis
 ratiocinationibus in se, neq; dolor, naturalibus partibus:
 dolor enim in inanimata, si dolor eis in se. Talis
 autem est similitudo definitio. siquidem commensuratio
 calidiorum, et frigidiorum est, necesse est enim sanari se
 calidiorum et frigidiorum: nam cuiusq; contrariaratio, illis
 in se, quare in eis commensuratio quare similitudo inveni-
 ut: et ipsi. Item id quod sit, in eis eluam, et in conver-
 so, accidit ponere, sit definitio: ut in eis, si dolor,
 separatio naturalium partium, si dolor, et in eis doloris:
 nec somnus, impotencia sensus, si dolor, et in eis doloris:
 alterius: aut enim propter impotentiam doloris, aut
 propter tempus repetentes sunt. Similiter ostendit
 dubitationis inabitur esse. Etiam esse, contrariaratio
 equalitas ratiocinationum; quod in eis, et in eis
 que ratiocinantibus nobis similiter videntur omnia se-
 cundum utrumq; fieri, dubitabimus utrumque.

48 locus.

Amplius, secundum tempora omnia, contrariaratio
 cubi dissonet. ut si in morte de iustitia, animal nunc in
 corruptibile esse. Nam nunc incorruptibile, animal nunc
 immortalis. A. in eis quidem non accidit et nunc
 in eis. Am. ps. feci etiam amplius, et nunc incorruptibile
 esse: aut enim quoniam non corrumpitur nunc, signa-
 ficat, et quod etiam non peribit corrumpitur nunc: aut
 quoniam in huiusmodi animal, et in eis peribit, corrumpi-
 pi. quod in eis dicimus quod et incorruptibile nunc est
 animal, non hoc dicimus, quod nunc, et et animal et
 ut nunquam peribit corrumpi. hoc autem, et in eis
 erat, quare non accidit, nunc in eis immortalis esse. Si
 tamen sicubi accidit quod secundum definitionem quare

apud

assignatum est unum nunc uel prius, quod uero secundum
 d. nomen non est, non erit idem: iterum ergo hoc
 loco etiam modum dicitur est. Impugnandum autem
 Et si aliquid aliud quippiam magis dicitur quod de-
 finitur, quam secundum assignatam orationem. Ut si
 iustus potestas est: et distributiva est: iustus enim ma-
 gis est, qui potest equum distribuere, eo qui potest: qua-
 re non erit uiginti potestas equi distributiva, nam
 iustus esset maxime, qui potest equum distribuere.
 Amplius, si res quidem suscipit magis, quod autem se-
 cundum orationem assignatur non suscipit: aut con-
 traria, quod secundum orationem et assignatur suscipit,
 res autem non. Oportet enim aut utraque suscipere,
 aut neutrum: siquidem est res quod secundum oratio-
 nem assignatur. Amplius, si suscipiunt utraque qui-
 dem magis, non simul autem utraque augmentum sionit.
 Ut si amor concupiscentie conuentionis est, nam magis
 concupiscit conuentionem: quare non simul utraque sus-
 ciipiunt magis: at oporteret, si idem essent. Am-
 plius, si duobus quibusdam propositis, de quo res ma-
 gis dicitur, id quod est secundum orationem minus di-
 citur. Ut si ignis est corpus subtilissimum, ignis enim ma-
 gis flamma quam lux, corpus autem subtilissimum mi-
 nus flamma quam lux: oportet autem utraque magis in-
 esse eidem, si quatenus eadem sint. Rursum, si hoc qui-
 dem similiter utrique, inest propositis, aliud autem non
 similiter utrique sed alteri magis. Amplius, si ad duo
 definitionem assignauerit secundum utranque. Ut bon-
 um quod per uisum, aut per auditum delectabili, et
 ens quod possibile est pati, aut facere: simul enim idem

50 locus.
Declaratio.

51 locus.
Declaratio.

52 locus.
Declaratio.

53 locus.
Declaratio.

54 locus.
Declaratio.

Et bonum, Et non bonum est: similiter autem Et ens
 Et non ens: nam per auditum del. stabile, idem bono
 erit: quare quod non delect. hic est per auditum, non
 bono eadem: nam etiam Et opposita eadem erunt: op
 ponitur autem bono quidem non bonum, per auditum
 autem delectabili, per auditum non delectabi e: mani
 festum igitur quoniam eadem nō delectabile per auditum
 non bono: si igitur aliquis est per usum quidem delecta
 bile, per auditum autem non, Et bonum, Et non bonum
 erit: similiter autem ostendimus quoniam idem ens, Et
 non ens est. Amplius Et generibus, Et differentiis,
 alijs omnibus quæ in definitionibus sunt assignatis, eis
 qui orationes pro nominibus faciunt consuetudinem, si
 quæquam dissonet.

De definitione loci alij. CAP. IIII.

Si autem sit ad aliquid quod definitur, aut per se,
 aut secundum genus: considerantur si non dictum est
 in definitione quod dicitur, aut secundum ipsum, aut se
 cundum genus. Ut si sententiam d. fiat ut opinionem in
 dissolubilem, aut etiam voluntatem: appetitum sine
 tri. tunc omnis enim eius quæ dicit ad aliquid, substantia
 ad alterum, eo quod idem sit unicuique eorum quæ sunt
 ad aliquid esse, idipsum quod est ad aliquid quodam mo
 do se habere. oportebat igitur sententiam dicere opinio
 nem sub his, Et voluntatem appetitum boni. Similiter
 autem Et si grammaticen detrahit sententiam literarum
 oportebat enim aut ad quod ipsum dicitur, aut ad quod
 forte genus dicitur, in definitione assignari. Aut si
 cum quæpiam ad aliquid dicitur, non assignavit ad
 finem. Finis autem in unoquoque est quod optimum est
 aut

39 locus.
 declaratio.

36 locus.
 declaratio.

37 locus
 declaratio.

aut cuius gratia alia sunt: dicendum igitur aut optimum
aut utimum, ut concupiscentiam non delectabimus; sed
delectationis. nam propter hanc est delectabile eligimus.

58 locus.
Declaratio.

Considerandum est si generatio est ad quod assignavit
uel actus. Nihil enim tantum finis: nam magis quod
est egisse, et generasse finis, quam fieri et agere. An

Dubitatio.

non in omnibus uerum huiusmodi est: pater enim plurimi
delectari magis uolunt, quam destituisse delectari. quare
re agere magis pater noster statuit, quam egisse. Rur-

59 locus.
Declaratio.

sum, in quibus utrum si non determinauit quanti, uel qua-
lis, uel ubi, &c. secundum alias differentias. Ut ambia-
tiosus, et quies, et ceteri appetitus est honoris: nam

omnes appetunt honorem: quare non in fine ambicio-
sum dicere, qui appetit honorem: sed addere oportet
dicitur differentias. Similiter a uero et auidus, quoniam

tas appetit pecuniam: aut iracundus, circa quales
uoluntates, non enim qui a quo uolunt uoluptatem hinc

tur, intemperans dicitur, sed qui ab uoluptate. Aut rur-
sum qui agnauit motum, uerbis autem terrae: aut succusio-

nem, motum terrae: aut uentem, declarationem aeris aut
uentum, motum aeris: ad hanc non quanti, et qua-

lis, ubi, et a quo. Similiter autem et in ceteris huius-
modi: nam omni in differentiam quamlibet, non dicitur

quid est esse: oportet autem semper ad id quo intelliget
argumentari: non enim quolibet modo terra mota:
neque quantacumque succussio erit: similiter autem neque
aeri quolibet modo, neque quacumque modo, uentus
erit. Amplius, in appetitibus, si non apponitur quod
apparet, et in quibuslibet alijs congruit. Ut quoniam
uoluntas appetitus boni: concupiscentia autem appet-

60 locus.
Declaratio.

tus delectationis, sed non apparentis boni, uel delectationis: plerumque enim latet appetentes. quoniam bonum aut delectabile est: quare non necessarium bonum uel delectabile esse, sed apprensibile solum: oportebat ergo sic et assignationem facere. Si autem et assignatur quod actum est, in ipsa specie ducendum cum qui ponatur eas esse. Non enim est idea illius apparentis: ipsa autem species ad ipsam speciem uidetur dici: ut ipsa concupiscentia, et ius delectationis: et ipsa uoluntas, ipsius boni. apprensibile uidetur boni non est ipsa uoluntas, neque apparentis delectationis ipsa concupiscentia ab ipso enim est quod ipsum apprensibile bonum aut delectabile. Amplius, si sit quidem habitus definitio, considerandum in habente, si quidem habentis, in habitu: si autem et in ceteris talibus. Ut si delectatio est inuoluntaria, et delectabile inuoluntaria.

Vniuersaliter autem ducendo in huiusmodi definitionibus, quodammodo, uno plura accidit cum qui definit definire. Nam qui scientiam definit, quodammodo et ignorantiam definit: similiter autem et scire, et inspicere: et scire, et ignorare: nam primo dilucidato facto, et reliqua quodammodo dilucida sunt. In speculatione totum in omnibus talibus, ne quicquam dissonet: ut in elementis ex contrariis, et contrariis.

Amplius, in his quae ad aliquem sunt, considerandum si ad quod genus assignatur, et species ad illud quodammodo assignatur. Ut si opinio id opinatum, et quaedam opinio ad quoddam opinatum: et si multi lex ad sub multum lex, et quoddam multiplex ad quoddam sub multiplex: si autem non sic assignatur, manifestum quoniam

61 locus.
Declaratio.

62 locus.
Declaratio.

63 locus.
Declaratio.

64 locus.
Declaratio.

niam peccatur. Videndum autem, & si oppositio opposita definitio. Ut si dimidium est, quæ opposita est ei, quæ est duplicis: nam si duplex est quod in æquali superat dimidium. & dimidium quod in æquali superatur. In contrariis autem similiter. Nam contraria contrarij oratio erit, secundum unam quandam conplexionem contrariorum: ut si adiutivum quidem effectivum boni est, nocivum effectivum mali, aut corruptivum boni: alterum enim horum recessivum est contrarium esse ei, quod ex principio dictum est: si igitur neutrum contrarium est ei quod ex principio dictum est: manifestum quoniam neutra erit earum (qua posterius assignata) contrarij oratio: quare neque quæ ex principio assignata est definitio, recte assignata est. Quoniam autem quædam contrariorum privatione alterius dicuntur. ut inæqualitas privatio equalitatis videtur esse. inæqualia enim, quæ non equalia sunt, dicuntur. perspicuum quoniam quod secundum privationem quidem dicitur contrarium, necessarium est definire per alterum: reliquum vero non iam oportet, per id quod secundum privationem dicitur. Non enim accidit alterutrum per alterutrum cognosci. considerandum igitur in contrariis huiusmodi peccatum. Ut si quis definit equalitatem, contrarium inæqualitati: nam per hoc quod secundum privationem dicitur, definit. Amplius, sic deficientem necesse est eo quod definitur uti. Patet autem hoc, si accipitur pro nomine oratio: nam quia nil refert dicere inæqualitatem privationem equalitatis, erit equalitas contrarium privationi equalitatis, quare eodem erit usus. Si autem

65 locus.
Declaratio.

661 cap.
Declaratio.

67 locus.
Declaratio.

neutrum

68 locus.

Declaratio.

nam contrariorum secundum privationem dicitur. assignetur autem oratio oppositè. Ut bonum contrarium malo: manifestum quoniam malum contrarium bono est. nam sic contrariorum similiter oratio assignanda: quare rursus eo quod assignatur accipit ut: inest enim in mali oratione bonum: quocirca quoniam bonum est malo contrarium: malum autem in bono differt: vel quod est bono contrarium, est bonum contrarium. boni contrario, perspicuum igitur quoniam eodem usus est. Amplius, si quod secundum privationem dicitur assignans, non assignavit cuius est privatio. Ut habitus, aut contrarius, aut cuiusque est privatio. Et si non in quo natura est fieri addidit, vel simpliciter, vel in quo primum natum est fieri. Ut si ignorantiam dicens privationem: non scientie privationem dixit: aut si non addidit in quo natura est fieri, aut addens non in quo primo assignavit: ut quod non in rationali, sed in homine, vel in anima: nam si quolibet horum omittat, peccavit. Similiter autem et si cæcitatem non visus privationem in oculo dixit. oportet autem bene assignantem, quid est, et cuius est privatio assignare, et quidnam est quod privatum est. Videndum autem et si non secundum privationem dictum. privatione designavit. Ut et in ignorantia inest habitus huiusmodi peccatum, ijs qui non secundum negationem ignorantiam dicunt. nam quod non habet scientiam non videtur ignorare: sed magis quod deceptum est: propter quod neque manifestum, neque pueros dicimus ignorare: quare non secundum privationem scientia ignorantia dicitur. Amplius, si similibus nominis casibus similes orationis

69 locus.

Declaratio.

70 locus.

Declaratio.

71 locus.

Declaratio.

72 locus.

Declaratio.

liqui. Nam si non, manifestum quoniam neq; tota oratio: ut si q. d. m. s. t. aut lineam finalem r. elam, si nemplim habet finis, cuius medium superadditur finis: ut talis lineae oratio est, finis plen habet finis, recte oportet ei r. liquum, cuius medium si peradditur finibus: t. t. t. t. t. t. neq; medium. n. s. nes habet, recte autem est, quare non est reliqua reliqui oratio. Amplius, si c. n. sit compositum quod dicitur, equimembris oratio apertetur definitio. Ac quimembris autem dicitur oratio esse, quando quot fuerint compositi, tot et in oratione nomina, et uerba fuerint: necesse est enim in talibus ipsorum nominum commutationem fieri aut omnium, aut aliquorum, eo quod nihil plura nunc, quam prius nomina dicta sunt. uerum oportet enim, ut definit, orationem pro nominibus assequere, maxime quidem omnibus: quod si non, at saltem in pluribus. sic enim et in simplicibus qui nomen commutat, non d. finiturus est. Ut pro tunc, nunc.

79 locus.
declatio.

Amplius aut. in minus peccatum, si et per ignotiora nomina commutationem fecerit. Ut pro homine albo, terribilem candentem: neq; unum aspicit, cum minus sit clarum quod sic dicitur. Considerandum autem et si per commutationem nominum, non semper significat.

80 locus.
declatio.

Ut qui contemplatiua sententia, opinionem contemplatiua uixit: nam opinio, sententia non est at oportet, si debet, et totum id est, non contem, utrum quidem commune in utraque orationibus sit, reliquum uero differens.

81 locus.
declatio.

Amplius, si alterius nominum commutationem faciens, non differentie, sed generis commutationem fecit. Ut nunc quod nuper dictum est: ignotus enim contem-

82 locus.
declatio.

platiua

placuit quam scientia: nam hoc quidem genus, illud autem differentia, omnibus autem notius genus, non commune: quare non generis, sed differentie oportebat commutationem fieri, eo quod ignotior est.

Dubitatio.

An nec quatenus rursus reprehensio? nihil enim prohibet differentiam quatenus nominis dicti, genus autem non. Sic autem rebus se habentibus manifestum quoniam generis, et non differentie secundum nomen commutatio facienda: si autem non nomen pro nomine, sed orationem pro nomine commutat, manifestum quoniam differentie magis quam generis definitio assignanda est, eo quod cognoscendi gratia definitio assignatur: nam minus differentia quam genus nota. Si autem differentie terminum assignavit, considerandum si et aliquid aliud commune est assignatus terminis. Ut cum imparem numerum, numerum, mediam habentem tulerit, determinandum est quo pacto medium habentem: nam numerus quidem communis in utrisque orationibus est. Imparis autem consumpta est oratio, habent autem, et linea, et corpus medium, cum non sint imparia, quare non utique erit definitio hec imparis: si autem multipliciter dicitur medium habens, determinandum quomodo medium habens, alioquin reprehensio erit, aut syllogismus: quod non datur. Rursum, si idcirco quidem orationem assignavit est eorum quae sunt, quod autem sub oratione, non eorum quae sunt. Ut si album, quassum definitum colorem igni permixtum. impossibile enim incorporeum corpori permixtum, quare non erit color igni permixtus, attamen album est.

Amplius.

et locis.

et 22.10.

Amplius, quicumque non diuertunt in ijs quæ sunt ad aliquid ad quod dicitur, sed in pluribus comprehendentibus dicunt: aut omnino, aut in aliquo falsum dicunt.

84. locus.
Declaratio.

Ut si quis medicinam disciplinam entis dixit: nam si nullius entium medicina est disciplina: manifestum quoniam tota oratio mendax est: si autem alicuius quidem, alicuius autem non, in aliquo mendax: nam oportet de omnibus, si quidem per se, et non secundum accidens entis esse dicitur, quemadmodum in alijs, se habent ea quæ ad aliquid sunt: nam omne disciplinatum ad disciplinam dicitur. Similiter autem et in alijs, eo quod conuertuntur omnia ad aliquid: omne enim disciplinatum, ad aliquid. Ceterum si is (qui non per se, sed secundum accidens assignationem fecit) recte assignauit, non ad unum, sed ad plura unumquodque eorum quæ ad aliquid dicuntur, assignauit: nihil enim prohibet idem, et ens, et album, et bonum esse: quare qui ad quodlibet horum assignauit, recte assignauit, siquidem is qui secundum accidens assignauit, recte assignauit. Præterea autem impossibile est huiusmodi orationem propriam assignati esse: nam non solum medicina, sed plures aliarum disciplinarum ad ens dicuntur, quare unaquæque entis disciplina erit: manifestum igitur quoniam talis nullius est disciplinæ definitio, propriam enim et non communem oportet definitionem esse. Quandoque autem definiunt non rem, sed rem bene se habentem aut perfectam. Talis autem et rhetoris et furis terminus, si sit rhetor quidem, qui potest quod in unoquoque est uerisimile considerare, et nihil prætermittere: fur autem qui clam sumit: perspicuum enim quoniam cum talis

85. locus.
Declaratio.

uterque;

et fortitudo est, et in astuta timiditas et prodigalitas
 erit: et omnino quaecunque ad argumentandum ido-
 nea quod non idem sint et partes et totum, omnia ve-
 lit ad id quod dictum est. in se autem in qui sic definit
 partes, tota ea, non illa, re esse. Maxime autem accom-
 modate sunt orationes, in quibus ab utraque manifesta par-
 tum est compositio, quoniam in domo, et in ceteris
 talibus: manifestum enim quoniam cum sint par-
 tes, nihil prohibet totum non esse. quare non item par-
 tes tota. Si autem non haec, sed quod ex his est dixit
 idem: quod definitur, primum quidem considerandum,
 si non naturaliter quippiam unum fieri, ex his quae dicta
 sunt. Quod enim sic se habent adiunctum: ut nihil
 ex eis unum quippiam fiat: ut linea et numerus. An-
 plius, si definitum quidem in uno aliquo natum est pri-
 mo fieri, ex quibus autem dicitur ipsum esse, non in uno
 primo natura sunt fieri, sed utrumque in utroque. Nam
 manifestum quoniam non est ex his illud, in quibus ex
 multis partes, et totum naturale est et inesse, quare non in
 uno totum primo est, sed in pluribus. Si autem et
 partes, et totum in uno aliquo primo, considerandum
 si non in eodem, sed in altero totum, et in altero par-
 tes. Nam in quod unum, in illo et partes esse videntur.

Rursum, si cum toto corrumpuntur partes. Et con-
 verso enim oportet accidere, partibus corruptis totum
 corruptum, toto vero corrupto non necesse est et par-
 tes corruptae. Aut si tota quae in bonum, vel in malum
 partes autem naturae, aut eorum contrariae, quae in be-
 ne, vel male, totum autem neutrum. Nam necesse ex
 neutris posibile bonum quae, flammam, vel male non fieri: nec

88 locus.
 Declaratio.

89 locus.
 10. 11. 10.
 9 locus.
 Declaratio.

9 locus.
 Declaratio.

9 locus.
 Declaratio.

9 locus.
 declaratio.

Hb que

que ex bonis vel malis neutrum. Aut si magis quidem alterum bonum quam alterum malum: quod autem ex his, non magis bonum quam malum. Ut si imprudentia ex fortitudine et falsa opinione, magis enim bonum fortitudo, quam malum falsa opinio: oportet ergo et quod ex his est, si qui illud, quod magis est, et esse vel

Dubitatio. simpliciter bonum, vel magis bonum quam malum. An hoc quidem necessarium: nisi utrumque sit per se bonum vel malum: multa enim effectiuorum per se quidem non sunt bona, mixta autem quibusdam, sunt bona. aut econverso: utrumque quidem bonum, mixta autem, malum vel neutrum: maxime autem manifestum quod nunc dictum est in salubribus et moribificis, nam quedam medicamentorum sic se habent, ut utrumque quidem sit bonum. Et autem utraque dentur mixta, malum. Rursus, si quod ex maiore et peiore est, non est totum peius quidem melius, meliore autem peius. An neque hoc necessarium, nisi per se sint ex quibus componitur, bona enim in iis que non per se sunt bona, nihil prohibet totum non fieri bonum, ut in iis que modo dicta sunt.

91 locus
Declaratio

92 locus
Declaratio

Amplius, si cognominis est totum alteri. Non oportet enim, ut neque in syllabis: nulli enim elemento tum ex quibus componitur, syllaba cognominis est.

93 locus
Declaratio

Amplius, si non dixit modum compositionis. Non enim sufficiens est ad agnoscendum, quod dicat, ex his, nam non quod ex his, sed quod sit ex his, est cuiusque compositionis, ut in domo. non enim sic quotlibet modo componantur hæc, domus est. Si autem hoc cum illo agatur, primum quidem dicendum quod hoc cum illo, aut hoc. Et tunc dicitur, aut quod ex illis. Nam

qui

qui dicit mel cum aqua, uel mel & aquam dicit, uel quod ex melle & aqua: quare si cui libet eorum quæ dicta sunt idem consuebitur esse hoc cum illo, eadem conueniet dicere, quæ quidem ad utrumque horum prius dicta sunt. Amplius, diuidenti quoties dicitur alterum cum altero, considerandum si nullo modo hoc cum illo. Ut si dicitur alterum cum altero, aut ut in aliquo eodem susceptiuo, ut iustitia & fortitudo in anima, aut in loco eodem, aut in tempore eodem: nullo autem modo uerum sit quod dictum est in his: manifestum est quoniam nullius erit assignata definitio, eo quod nullo modo, hoc cum illo est. Si autem diuisso quoties dicitur alterum cum altero, uerum erit in eodem tempore utrumque esse, considerandum si contingit non ad eundem utrumque dici finem. Ut si fortitudinem definiuit audaciam cum recta intelligentia: contingit enim audaciam quidem habere spoliandi, rectam autem intelligentiam circa sanctorum, sed nondum fortis qui in eodem tempore cum illo hoc habet. Amplius, si & ad idem ambobus dicuntur, ut ad medicatiua. Nihil enim prohibet & audaciam quædam, & rectam intelligentiam habere medicatiua, et tamen nec si fortis qui hoc cum illo habet iniquus, ut ad alterum, eorum utrumque oportet dici, neque ad idem quodcumque sit, sed ad fortis iniquus, ut ad periculosiorum pericula: aut si, quid magis est illius finis. Quædam autem sic assignatorum, nullo modo subiciantur eadem diuisionem: ut si ira tristitia est cum opinione par suspendentis: nam quod propter hanc opinionem tristitia sit, hoc uult indicare, propter hoc autem fieri aliquid, non est idem et quod est hoc quidem cum illo

98 locus.
Declaratio.

99 locus.
Declaratio.

100 locus.
Declaratio.

101 locus.
Declaratio.

Hic autem esse

102 loc. 15.
Declaratio.

esse secundum illum dictorum motorum. Rursum, si horum compositionem dixit totum. Ut anima et corporis compositionem animal. Primum quidem considerandum si non dixit qualis compositio: ut si carnem definiens, aut os, ignis, et aeris, et terra dixit compositionem: non enim sufficit compositionem dicere, sed quae et qualis determinatio: non enim quolibet modo compositis his cōtrahit, sed sic quidem compositis, caro: sic uero os. Videtur autem non quae, sed omnino compositionem tamen neutram eorum quae dicta sunt: nam compositionem omni dissolutio contraria, dictorum autem non neutri, nihil. Amplius, si simpliciter est ueris, id est omne compositum compositionem esse, id est nullam animalium autem utrumque praedicium sit compositum, non est compositio, id est, proposito alio, non compositum ullum compositum erit. Rursum, si si aliter in aliquo nata sunt, et contraria, id est, aut per alterum: in omni secula, totum non tenent. Si autem non ita, et plura res, id est, et cetera, id est, omnes esse: quod enim magis quod hoc, quam quod per alterum definitis dixit: eo quod simpliciter utriusque, ut nunc, sunt fieri in eodem. Talis autem a anima est definitio, si quidem est substantia distincta plura, simpliciter: nam simpliciter et ignorans est in se septima. Oportet autem si non alio, non habet aliquis argumentum in definitionem, eo quod non nota sit tota, ad si quoniam primum argumentum si nota, et non bene assignata, appareat: nam parte in exemplis, et tota definitio interuenit. Quaecumque autem obiecta sunt definitionum extendant, et confirmant ad manifestandum aliquid et habendum argumentum, sic consideranda

103 loc. 7.
Declaratio.

esse secundum illum dictorum motorum. Rursum, si horum compositionem dixit totum. Ut anima et corporis compositionem animal. Primum quidem considerandum si non dixit qualis compositio: ut si carnem definiens, aut os, ignis, et aeris, et terra dixit compositionem: non enim sufficit compositionem dicere, sed quae et qualis determinatio: non enim quolibet modo compositis his cōtrahit, sed sic quidem compositis, caro: sic uero os. Videtur autem non quae, sed omnino compositionem tamen neutram eorum quae dicta sunt: nam compositionem omni dissolutio contraria, dictorum autem non neutri, nihil. Amplius, si simpliciter est ueris, id est omne compositum compositionem esse, id est nullam animalium autem utrumque praedicium sit compositum, non est compositio, id est, proposito alio, non compositum ullum compositum erit. Rursum, si si aliter in aliquo nata sunt, et contraria, id est, aut per alterum: in omni secula, totum non tenent. Si autem non ita, et plura res, id est, et cetera, id est, omnes esse: quod enim magis quod hoc, quam quod per alterum definitis dixit: eo quod simpliciter utriusque, ut nunc, sunt fieri in eodem. Talis autem a anima est definitio, si quidem est substantia distincta plura, simpliciter: nam simpliciter et ignorans est in se septima. Oportet autem si non alio, non habet aliquis argumentum in definitionem, eo quod non nota sit tota, ad si quoniam primum argumentum si nota, et non bene assignata, appareat: nam parte in exemplis, et tota definitio interuenit. Quaecumque autem obiecta sunt definitionum extendant, et confirmant ad manifestandum aliquid et habendum argumentum, sic consideranda

104 loc. 11.
Declaratio.

esse secundum illum dictorum motorum. Rursum, si horum compositionem dixit totum. Ut anima et corporis compositionem animal. Primum quidem considerandum si non dixit qualis compositio: ut si carnem definiens, aut os, ignis, et aeris, et terra dixit compositionem: non enim sufficit compositionem dicere, sed quae et qualis determinatio: non enim quolibet modo compositis his cōtrahit, sed sic quidem compositis, caro: sic uero os. Videtur autem non quae, sed omnino compositionem tamen neutram eorum quae dicta sunt: nam compositionem omni dissolutio contraria, dictorum autem non neutri, nihil. Amplius, si simpliciter est ueris, id est omne compositum compositionem esse, id est nullam animalium autem utrumque praedicium sit compositum, non est compositio, id est, proposito alio, non compositum ullum compositum erit. Rursum, si si aliter in aliquo nata sunt, et contraria, id est, aut per alterum: in omni secula, totum non tenent. Si autem non ita, et plura res, id est, et cetera, id est, omnes esse: quod enim magis quod hoc, quam quod per alterum definitis dixit: eo quod simpliciter utriusque, ut nunc, sunt fieri in eodem. Talis autem a anima est definitio, si quidem est substantia distincta plura, simpliciter: nam simpliciter et ignorans est in se septima. Oportet autem si non alio, non habet aliquis argumentum in definitionem, eo quod non nota sit tota, ad si quoniam primum argumentum si nota, et non bene assignata, appareat: nam parte in exemplis, et tota definitio interuenit. Quaecumque autem obiecta sunt definitionum extendant, et confirmant ad manifestandum aliquid et habendum argumentum, sic consideranda

105 loc. 15.
Declaratio.

esse secundum illum dictorum motorum. Rursum, si horum compositionem dixit totum. Ut anima et corporis compositionem animal. Primum quidem considerandum si non dixit qualis compositio: ut si carnem definiens, aut os, ignis, et aeris, et terra dixit compositionem: non enim sufficit compositionem dicere, sed quae et qualis determinatio: non enim quolibet modo compositis his cōtrahit, sed sic quidem compositis, caro: sic uero os. Videtur autem non quae, sed omnino compositionem tamen neutram eorum quae dicta sunt: nam compositionem omni dissolutio contraria, dictorum autem non neutri, nihil. Amplius, si simpliciter est ueris, id est omne compositum compositionem esse, id est nullam animalium autem utrumque praedicium sit compositum, non est compositio, id est, proposito alio, non compositum ullum compositum erit. Rursum, si si aliter in aliquo nata sunt, et contraria, id est, aut per alterum: in omni secula, totum non tenent. Si autem non ita, et plura res, id est, et cetera, id est, omnes esse: quod enim magis quod hoc, quam quod per alterum definitis dixit: eo quod simpliciter utriusque, ut nunc, sunt fieri in eodem. Talis autem a anima est definitio, si quidem est substantia distincta plura, simpliciter: nam simpliciter et ignorans est in se septima. Oportet autem si non alio, non habet aliquis argumentum in definitionem, eo quod non nota sit tota, ad si quoniam primum argumentum si nota, et non bene assignata, appareat: nam parte in exemplis, et tota definitio interuenit. Quaecumque autem obiecta sunt definitionum extendant, et confirmant ad manifestandum aliquid et habendum argumentum, sic consideranda

fides

stiterant hom. Necess. est curram si onidentem aut suscipere
 quod si inpt. amest et interrogante, aut eum tem de clara
 resquid tem. et ostentum a defnitione. Amplius,
 quemadmodum in congregatio ubi solent legem indu-
 cere, et si sit melior que inuicetur, interimit antero-
 rem: sic et in definitionibus faciendum, et definitio alia
 ferenda. Nam si apparet melior, et magis manifestum
 quod definitur: perspicuum quoniam interempta erit que
 postea est, et quod non sunt ei eadem, plures definitiones.

106 locus.
 declaratio.

Ad omnes autem definitiones non minimum et leuenti
 ad seipsum, solenter definire propositum, aut apte dictum
 terminum a uener. Necess. est enim ueluti ad exemplar
 constitutur, et quod minus est: ut que oportet habere
 definitionibus, et quod appositum est, perspicere, sufficiere:
 ut magis argum. non abundemus. que agitur circa defini-
 tiones, ratumque facta sint.

107 locus.
 Declaratio.

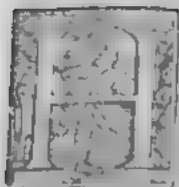
Libri sexti Topicorum Aristotelis
FINIS.

IN TOPICORVM

LIBRVM SEPTIMVM

ANGELI POLITIANI,

Argumentum.

APLIS in sermone de eodem & altero. Ca
 , & sermo, & contradi. h. & effe
 se & , & deuentis perpenduntur. An
 ausa serm. idem & alterum, sed & ac-
 dentia eorum & quibus accidunt an idem
 gradationis genus, an genus alterutrum nō
 idem in eadem a terutrum differentia
 an a terutrum admittatur alterum rebusatur. Sed & accipio
 & de. et. & an ex approbatione aliquid implet an subiectum
 amabili prelio. h. & si let. an p. l. m. di. end. aus. modus. an
 esse alterum, hinc a tero neque. libet. as. affirmans, raro a diffu-
 tantibus de. rationem. raro. an lo. con. nam tradere exatam,
 d. p. n. e. , alterum. Sunt enim affirmatum, & negantium
 no. ydem con. diffinitionis defenditur, quam oppugatur de-
 nitio.

T O P I C O R V M

A R I S T O T E L I S

L I B E R V I I .

De eodem & diuerso, & loci. C A P. I.

TRVM autem idem an diuersum ^{1 locus.} ^{declaratio.}
secundum proprium eorum (qui
dicti sunt de eodem) modorum, dicen-
dum: dicebatur autem proprium
idem quod numero unum. considera-
dum autem ex eis illis, & conjugat-

tis, & oppositis. Nam si infortuna in eis fortitudo, & ^{2 locus.} ^{declaratio.}
iustus forti, & iube fortiter. Similiter autem & in
oppositis. Nam si hoc eadem, & opposita his, eadem
secundum quamlibet dictionum oppositionum. Nihil enim
differt hoc uel hoc modo oppositum sumere. eo quod
idem est. Rursum, ex effectiuis, & corruptiuis, & ^{3 locus.} ^{Declaratio.}
generationibus, & corruptionibus, & omnino ex iis
que similiter se habent alterum ad alterum. Nam que
cunque simpliciter eadem, utrum generationes eorum
& corruptiones eadem, & effectiua, & corruptiua.

Considerandum autem & quorum alterum, maxime ^{4. locus.} ^{declaratio.}
dicitur quoduis esse, si & alterum ipsorum secundum
idem maxime dicitur. Sicut Xenocrates beatam ui-
tam, & studiosam assignauit eandem, eo quod omnium
uitarum, maxime eligenda studiosa, & beata: unum
enim maxime eligendum, & maximum. Similiter &

in alijs huiusmodi. Oportet autem utrumque unum numero esse, quod ita dicitur, maximum, & maxime eligendum: si autem non, non erit optimum quod idem. Non necessaria enim, ut si fortissimum, ut accerum sunt Peloponnesii, et Lacedæmonii, ut si, ut sunt isti Peloponnesios Lacedæmonii, eo quod non unus numero Peloponnesius, & Lacedæmonius, sed contineri quidem alterum ab altero necessarium, ut Lacedæmonii à Peloponnesijs: si autem non, accidet si quis unicem esse meliores, si non continentur alteri ab alteris: necesse est enim Peloponnesios meliores esse quam Lacedæmonios, si non continentur alteri ab alteris, nam omnibus reliquis sunt meliores. Similiter autem & Lacedæmonios necesse est meliores esse Peloponnesijs, nam ex isti omnibus cæteris sunt meliores, quare, unicem meliores sunt.

Manifestum ergo quoniam unum numero esse oportet, quod optimum & maximum dicitur, si d. beat quod idem sint ostendi: propter quod Xenocrates non idem assignavit: non enim una numero beata, & studiosa vita. quapropter non necessarium eandem esse, eo quod ambæ maxime eligendæ, sed altera sub altera. Rursum, considerandum si cui alterum idem, & alterum.

Nam si non sunt ambo eadem eadem, manifestum quoniam nec synonymam. Amplius autem, ex his quæ his accidunt, & quibus hæc accidunt, considerationem.

Nam quæcunque alteri accidunt, & alteri oportet accidere. & quibus alteri non accidunt, & alterum eorum oportet accidere: si autem aliquid horum dissonat, declarationem quoniam non eadem. Videndum autem & si non in uno genere prædicamenti utraque, si d. hoc quidem

5. Loc. 1.
Declaratio.

6. Locus.
Declaratio.

quidem quale, illud autem quantum, vel ad aliquid tri-
 buet. Rursum, si genus atriis per non idem, sed hoc
 quidem bonum, illud autem malum, aut hoc quidem vir-
 tus, illud autem scientia. Aut si genus quidem idem, dif-
 ferentia autem non eadem de utroque predicantur. Et
 de hac quidem quoniam contemplativa scientia, et illo
 autem quoniam activa: similiter autem et in aliis.

Amplius, autem ex magis, si hoc quidem in seipso ma-
 gis, illud autem non: aut si ambo in seipso quidem,
 non simul autem. Ut qui magis atriis, non magis con-
 cupiscit Venere: quare non tam amor, et concupi-
 scentia Venere. Amplius, ex oppositione: si rem ut-
 trunque appositionem, non facit contrarium. Aut si con-
 dem ab utroque sublato, quo relinquatur et alterum.
 Ut si duplex amicitia, et multiplex amicitia: hanc tri-
 buit esse, sublato enim ab utroque amicitia, reliqua idem
 oportere indicare: non indicant autem, nam aliud
 et multiplex non eadem significat. Considerandum
 autem non fore, si rem aliquid accidit impossibile per
 se ipsum, sed et si possibile sit ex suppositione exis-
 tere. Quod nos vocamus quod vacuum, et plenum ae-
 re, item dicunt esse: nam manifestum quoniam si exat
 aer, vacuum quidem non minus, sed magis erit, plenum
 autem aere non amplius erit: quare et proposito aliquo
 finem, vel alio nihil enim videtur, si alterum in-
 terminatur, alterum autem non, proinde non terminatur.

Vniuersaliter autem dicto ex his quae quouis modo
 de utroque predicantur, et de quibus hac predicantur,
 comparantur in aliquibus dolent. Nam quaecun-
 que de altero predicantur, et de altero predicari
 oportet,

2 locus.
 declaratio.

3 locus.
 declaratio.

9 locus.
 declaratio.

10 locus.
 declaratio.

11 locus.
 declaratio.

12 locus.
 declaratio.

13 locus.
 declaratio.

14 locus.
Declaratio.

oportet, & de quibus alterum prædicatur, & alterum non prædicari oportet. Amplius, quia multipliciter non dicitur, considerandum si secundum alium aliquem rationem eadem sunt. Nam specie, uel genere eadem, ratione si est numero eadem esse, consideramus autem utrum de eadem: an non sit. Amplius, si potest alterum sine altero esse. Non erit enim idem ad idem: igitur loci tot dicuntur.

15 locus.
Declaratio.

De eodem, definitione, loci alij.

CAPVT II.

16 locus.
Declaratio.

PALAM autem ex his quæ dicta sunt, quoniam omnes qui ad idem sunt attracti loci, & ad terminum utiles sunt: quoniam etiam prius dictum est. Nam si non idem indicet et nomen, & oratio manifestum quoniam non erit definitio, & terminus oratio. Constructio

17 locus.
Declaratio.

horum autem locorum nullus utilis ad terminum. Non enim sufficit ostendere idem quod sub oratione, & nomen est ad construendum quoniam definitio, sed & alia oportet omnia habere (quæ præcepta sunt) definitionem: interimere igitur definitionem sic: & per hæc semper tentandum. Si autem construere uolumus, primum quidem scire oportet quoniam nullus, uel pauci disputantium, terminum syllogismo colligant, sed omnes principium quod tale est accipiunt. Ut qui circa geometriam, & numeros, & alias huiusmodi disciplinas. Deinde quoniam ex eadem quidem alterius est negotij assignare, & quid est terminus, & quomodo definire oportet: nunc autem quantum sufficit ad præsen-

18 locus.
Declaratio.

tem

19 locus.
Declaratio.

tem utilitatem, tantum solum dicendum, quoniam possibile fieri definitionis & eius quod quid est, esse dogmum. Nam si terminus est oratio quæ quid est esse reindicat: & oportet ea quæ in termino ponuntur, in eo quod quid est de re sola prædicari: prædicantur autem sola in eo quod quid est genera, & differentie: manifestum quoniam si quis sumat ea quæ solum de re in eo quod quid est prædicari oportet, quod hec habens oratio, terminus ex necessitate erit. non enim contingit aliud esse terminum, eo quod nihil aliud in eo quod quid est de re prædicatur, quod igitur possibile est ex termino syllogismum fieri, manifestum. Ex quibus autem oportet construere, determinationem est quidem in alijs diligentius: ad propositam autem methodum istem loci utiles. Inspecienda enim in contrariis, & in alijs oppositis, & totas orationes, & secundum partem consideranti. Nam si opposita opposita, & eia, quæ dicta est) proposita necesse est esse. Quoniam autem contrariorum plures complexiones, sumendum est ex contrariis quascunque maxime apparebit contraria definitio: totas igitur definitiones qui talimodum dictum est, considerandum. Si in bonam partem autem hoc præsto: primum quidem quoniam aptum est genus rectè assignatum est. Non si contrarium in contrario, propositum autem non est in eodem, manifestum quoniam in contrario erit, eo quod necesse est contraria in eodem genere, vel in contrariis generibus esse. Et differentias quidem contrarias de contrariis arbitramur prædicari. Ut de albo & nigro: nam ille quidem digregatum, hoc autem congregatum uisus. quare si

de

20. locus.
declaratio.

21. locus.
declaratio.

22. locus
Declaratio.

23. locus
declaratio.

Dubitatio.

de contrario contrarie predicantur, de proposito que assignate sunt predicabuntur: & propter quia & genus, & differentie recte assignate sunt, manifestum quoniam termino erit, que assignata est. An non necessarium est de contrariis differentias predicari, nisi in eodem genere sint contraria? quorum autem genera sunt contraria, nihil prohibet eandem affirmationem de utroque dici: ut de iustitia & iniustitia. nam tu quidem iustus, hoc autem iustum animæ, quæ etiam quod est anima, differentia de utroque dicitur, eoque & corporis est iustus & iustum. Ita hoc iustum quod contrarium, aut contrarie, aut eadem differentie sunt. si ergo de contrario contraria predicantur, ac hoc iustum non, manifestum quoniam que dicta est de hoc predicabitur. Vnde, dicitur autem dicunt, si non est ex genere & differentie, si sit contrarium terminum assignata, & que propositi de termino manifestum. Nam quoniam non contraria in eodem genere, nec in contrario, si militer autem & differentie aut contrarie de contrariis, aut eadem predicantur. Quoniam quodam de proposito, autem neque predicantur quod de contrario, sunt recte autem contrarie, & hoc, & talis que, relique autem in eodem aut contrarie, & talis que dom eodem, & si recte contrarie, aut a hoc contrarie & de hoc & de hoc, non eadem in hoc non contingit, propter quod, & si recte contrarie erit. Amplius, & quoniam, & contrarie. Nec est enim consequi generi contrarie, & terminis terminis: ut si obliuio. Ita recte autem, & si recte, autem tere scientiam erit, & obliuio ipse, & obliuio: uno

24. locus.
Declaratio.24. locus.
Declaratio.

non igitur quodlibet eorum quæ dicta sunt confitendo, necesse est, & reliqua confiteri. Similiter autem & si corruptio, & oblatio, substantie, & corrumpere, dissolvere, & oblatio, & corruptio, dissolutio: si corruptio, & substantia substantie, & corruptio, substantie, & oblatio. Similiter autem & in alijs. Quare uno quousque imperio, & reliqua omnia confiteatur oportet. Et ex parte se habentibus adiutorem. Nam si salubre est effectuum sanitatis, & habile effectuum bonorum habituum erit, & adiutium effectuum boni: nec si salubre unumquodque eorum quæ dicta sunt, ad si unum firmiter habet: quare si unius eorum definitio est effectuum istius finis: & reliquorum cuiusque, sic erit definitio. Amplius, ex eo quod est magis & similiter quod est similiter, quoties contingit construere duas ad duo comparantem. Vt si magis hæc huius quam ista istius definitio, ista autem quæ minus, definitio est, & hæc quæ magis: & similiter hæc huius, & ista istius: si altera alterius, & reliqua reliquæ. Una autem definitio ad duo comparata, aut duabus definitionibus ad unum, neutrumquam utilis est, quæ ex magis est consideratio. Nam si unam duorum, magis; duas eundem definitiones, & ob id est esse. Sunt autem oportuni in locis eorum, & qui nunc dicti sunt, & qui ex causis, & qui ex coniugatis quocirca & oportet maxime detinere & proprios habere hos. Utilissimi enim ad plurima. Alii in autem ii qui maxime sunt communes. Nam illi maxime reliquorum efficacia: ut in singulis, & in si eorum considerare, si conueniat definitio, eo quod uniuersis speciebus est: est autem utilis

26 locus.
 declaration.

degradation

Declaratio.

15.locut.
declaration

90. locus.
Declaratio.

nihil hic locus ad eos qui ponunt ideas esse, quemadmodum prius dictum est. Amplius, si per metaphoram dixit nomen, uel idem de eodem prædicauit ut diuersum: & si quis alius communis & efficax locorum, illo utendum.

De constructione, & destructione prædicatorum loci. CAP. III.

31. Locus.
Declaratio.

QVONIAM autem difficilius est construere, quam destruere terminum, ex his quæ postea dicentur, manifestum. Nam nosse ipsum, & sumere ab interrogantibus huiusmodi propositiones non facile, ut quod eorum quæ sunt in assignata oratione hoc quidem genus, illud autem differentia, & quod in eo quod quid est, genus & differentie prædicantur. Sine his uero impossibile est definitionis syllogismum fieri: nam si quædam & alia in eo quo id quid est de re prædicantur: incertum utrum, in quæ dicta est, an alia eius definitio est, eo quod definitio, est oratio quod est indicans. Manifestum autem & etiam ex his, nam facilius unum concludere, quam multa: interim enim quidem iacet ad unum differere. Vnum enim quocumque sit, destruentes, interempturi sumus terminum: at construenti omnia necesse est construere quod inest, quæ in termino sunt.

Amplius, construenti quid in uniuersaliter statuendum syllogismum, (nam oportet de omni, de quo nomen, prædicari, & terminum, & etiam adhuc conuerti de quo orationem, & nomen, si debeat proprius esse assignatus terminus) destruenti uero non necesse ostendere uniuersaliter:

uersaliter : sufficit enim ostendere quod de quopiam eo-
 rum, quæ sub nomine sunt oratio non uirificatur : Et
 tamen si uniuersale oporteat destruere, non tamen con-
 uerti necessarium Et in destruendo . nam sufficit de-
 struenti uniuersale, ostendere quod de aliquo eorum,
 de quibus nomen prædicatur, oratio non prædicatur :
 at econuersio non necessarium ut ostendatur, quod de
 quibus oratio non prædicatur, neq; nomen prædice-
 tur. Amplius etiam, si omni et inest, quod sub nomine
 est, at non soli, interempta est definitio. Similiter au-
 tem Et circa proprium, Et genus se habet. In utris-
 que enim destruere quàm construere facilius est : de pro-
 prio quidem manifestum, ea ipsæ quæ dicta sunt : nam ut
 plurimum in complexione proprium a, ignatur : qua-
 re destruere quidem est, unum interimenti : constructi
 autem, omnia rationatione colligere necesse est. pe-
 né autem Et reliqua omnia quæcunque ad definitionem
 Et ad proprium conueniet dici : nam Et omni oportet
 quod sub nomine est, constructi monstrare, quoniam
 inest : destruenti autem sufficit ostendere uni non inesse
 se : si uero Et omni inest, at non soli, etiam si destru-
 ctum sit, parinde ac Et in definitione dicebatur. De ge-
 neri autem, quoniam conuenire quidem necesse est uno
 modo, qui omni ostendit inesse, destruenti autem dupli-
 citer : nam siue nulli, siue alicui ostensum sit non inesse,
 interemptum est quod in principio. Item constructi
 quidem non sufficit quoniam inest ostendere, sed Et quon-
 iam ut genus inest ostendendum : destruenti autem suf-
 ficit ostendere non inesse, uel alicui, uel nulli : uacuer
 autem, quædamdam inest, corrumpere quàm sa-
 cere

10. locus
 Declaratio.

27 locus.
Declaratio.

cere facilius; sic & in his, destruere quàm construere.
In accidere uerò uniuersi illi quidem facilius destruere,
quàm construere. Et in construendi quidem ostendendum
quoniam omni accedenti autem sufficit ostendere unum nō
in ipso. Particulare uerò e contrarium; nam facilius construe-

31 locus.
Declaratio.

re quàm destruer. Construenti enim sit est ostendere
alicui in se, destruenti autem ostendendum quoniam nul-
li in eis. Manifestum autem quia de causa omnium facili-
tatum est terminum destruere. Plura enim sunt in ipso da-
ta multorum dictorum, ex pluribus autem citius fit syl-
logismus nanque si sit in multis, minus quàm in paucis

35 locus.
Declaratio.

est peccatum fieri. Amplius, ad terminum quidam
continuit et per se argumentari; etiam non pro-
pria sit definitio, siue non genus quod determinatur, siue
non in se aliquo modo, siue in se ipsum, siue in rem
praesit definitio; ad terminum uero neque ea quae ex termi-
nis, neque alia continent omnia argumentari. Soli enim
ea quae ad accidentis, etiam sunt omnibus praedictis;
in eis enim oportet unumquodque eorum quae dicta sunt;
si autem non ut proprium in eis genus, nondum in eis im-
primet genus, si aliter autem et propriam non ne-
cessario et ut genus in se, neque accidentis ut genus, aut
propter se, sed in se tantum; quare non potest ex ac-
cidentis ad terminum argumentari, nisi in definitione soli in se; nam
nisi in se, igitur quoniam facillimum omnium est, ter-
minum in se, etiam re, contra uere autem de se illorum; nam
& illa oportet omnia rationatione corrigere, & quod
in eis quae dicta sunt, & quid genus quod assignatum
est, quodque propria definitio; & adhuc praeter haec
quod indicat quid esse oratio; & haec probè oportet

tet fecisse. Aliorum autem proprium maxime huiusmodi. Nam interimere quidem facilius, eo quod ex pluribus plerumque fit. Construere autem difficillimum, quoniam multa oportet astuere, et adhuc quoniam soli inest, et quoniam conuersim prædicatur de re. Facillimum autem omnium construere accidens. Nam in alijs quidem non solum inesse, sed et quoniam sic inest ostendendum: in accidente uero quoniam inest duntaxat, sufficit ostendere. Destruere autem difficillimum est accidens. Quia quàm paucissima in eo data sunt: non enim consistit eam in accidente quo modo inest. Quare in alijs quidem dupliciter interimere contingit, uel ostendendo quod non inest, uel quod non sic: in accidente uero non contingit interimere nisi ostendendo quod non inest. Locis per quos copiosi erimus ad singula quæque problematum argumenta, fere sufficienter annumerati sunt.

36 locus.
Declaratio.

37 locus.
Declaratio.

38 locus.
Declaratio.

Libri septimi Topicorum Aristotelis

FINIS.

T O P I C O R V M

A R I S T O T E L I S

L I B E R V I I I .

Loci ad instruendum interrogantem.

C A P V T I .

3 locus.
interrogan-
tis.

POST hæc autem de ordine, & quonam pacto oportet interrogare, dicendum. Oportet autem primum quidem, cum qui interrogare debet, locum inuenire, unde sit argumentum: secundum autem interrogare, &

3 locus.
declarat. o.

ordinare singulis apud ipsum: re, a quo uero, & tertium dicere tam ead. m. ad alterum. Quod autem inueniat locum similiter philosophi, & dialectici consideratio: subinde uero illa ordinare, & interrogare, proprium diale-ctici ad alterum enim omni quod tali est. philosopho autem, & querenti per seipsum, nihil cura est si uera quædam sint, & nota per quæ syllogismus, & non ponat ea qui respondet, eo quia propinquæ sint illis quæ sunt ex principio, & præuidet quod si bene utum est: sed fortasse & stultose docet, quoniam mixtæ notæ, & præp. quæ sunt disputatæ, ex illis enim uti uentibus syllo-gismi loci igitur unde oporteat sumi, dicti sunt prius. de ordine autem, & interrogatione dicendum. diuiden-dæ prepositiones quæ utique sumuntur sunt ad necessa-rias, necessariæ autem dicuntur per quæ syllogismus fit. Quæ autem ad has sumuntur, quatuor sunt. Aut enim

3 locus.
declarat. o.

enim gratia inductionis, ut uideatur uniuersale: aut ad magnitudinem orationis, aut ad occultationem conclusionis, aut dilucidior sit oratio: præter has autem nulla est assumenda propositio, sed per has augere, & interrogare tentandum. Sane autem quæ ad occultationem, certaminis gratia, sed quia omne (quod huiusmodi est) negotium ad alterum est, necesse est & illis uti. Necessarias igitur, per quas fit syllogismus non statim præordinandum, sed ab unum ad supremum. Ut non possit quis contrartorum eandem disciplinam, si hoc uoluerit sumere, sed oppositorum: postea enim hoc, & quoniam contrartorum eadem disciplina syllogismo colligit, eo quod ex oppositis, sunt contraria. Si uero illam non ponat, per inductionem, sumendam proponenti in particularibus contrariis. Nam aut per syllogismum, aut per inductionem necessarias sumendam, aut has quidem inductione, illas autem syllogismo. Quæcunque autem ualde manifestæ sunt, illas quoque oportet præponere: nam immanifestius est semper in abstracto, & inductione quod futurum est, & simul ipsas necessarias proponere: & qui non potest illo modo, sumere esse paratum: quæ uero ad has sumptæ sunt, accipiendæ quidem illarum gratia. Vnaquæque autem earum hoc modo utendum inducentem quidem à singularibus ad uniuersalia, & à notis ad ignota: nota autem magis quæ secundum finem, uel simpliciter, uel multipliciter, uel multitudinis. Occultantem uero, rationatione præcolligere oportet ea, per quæ syllogismus exitus quod ex principio est debet fieri: & hæc ut plurimum. Erit autem hoc, si quis non solum necessarias, sed

4. loc. 19.
declarat.

5. locus.
Declaratio.

6. locus.
Declaratio.

7. locus.
declarat.

Et earum (quæ ad illas sunt utiles) aliquam syllogizant
 terit. Amplius, conclusiones non dicere, sed postea
 ratiocinatione colligere, subitaneas. Sic enim longissi-
 me ab eadem ab ea, quæ ex principio & positione: uni-
 versaliter autem dicendo sic, oportet eum interrogare
 qui occulte interrogat, ut interrogat omni oratione,
 Et eo dicente conclusionem, queratur propter quia id
 autem non maxime per antedictum modum: nam sola
 ultima dicta conclusione, immanifestum quomodo acci-
 dit, eo quod non præiit respondens, ex quibus acci-
 dit, non per membra digressis prioribus syllogismis. mi-
 nime autem per membra digeritur syllogismus conclu-
 sione, cum non eius sumptiones ponuntur, sed cum illa
 sunt unum, à quibus syllogismus fit. Utile autem &
 non continui postulata sumere, ex quibus syllogismi,
 sed utique, ut ad aliam & ad aliam conclusionem. Nam
 positus convenientibus iuxta se invicem, magis quod acci-
 dit ex ipsis manifestum. Oportet autem & definitionem
 res sumere in quibus possibile est) universalem propo-
 sitionem, non in ipsis sed in coniugatis. Nam discipuli
 per rationem seipsos, quando in coniugato ju-
 nctur definitione si non universale concedant, ut si opor-
 tet scire quod, ut irascitur appetit poenam: sumit
 et eadem, ut appetitus esse poenæ propter apparen-
 tiam appetit poenam: manifestum autem quoniam hoc
 sunt, et habetimus universale quod prælegimus. At eis
 qui impetis proponunt, saepe accidit ut abnuat respon-
 dens, eo quod magis se habeat in ea re instantia ut quod
 non omnes qui irascitur appetit poenam. nam parenti-
 bus irascimur quidem, non autem poenam appetimus.
 Fortasse

2 locus
 declarat o.

4 locus.
 Declaratio.

10 locus
 Declaratio

Fortasse autem non uera instantia est: nam à quibusdam sufficiens poena est, tritari solum, & facere poenitere: uerumtamen habet aliquid uerisimile, ut non uideatur irrationabiliter negare propositum. in iræ autem definitione, non similiter facile est instantiam inuenire.

Præterea proponere par est, non ut propter idipsum sed alterius gratia cui qui proponit. Nam deuitant ea que ad posteriorum sunt utilia. Simpliciter autem dicendo, quàm maxime facere dubium: uerum quod proponitur, an oppositum suauere uult. Nam dubio existit, ut quidam id positionem est utile, magis quod sibi uideatur potius. Amplius, per similitudinem interrogare. Nam & uerissime, & latet magis uniuersale: ut quem idmodum ignorantia & ignorantia contrariorum eadem sit & sentis contrariorum idem: ut & conuerso. postquam in uis idem contrariorum, & sentis: hoc autem est simile in uelut non tamen idem, nam illa quædam singularibus uniuersali sumitur, in similibus autem non est quod sumitur uniuersale, sub quo omnes similes sunt. Oportet autem & ipsam sibi met quandoque instantiam ferre. Nam insuscepte se habent ressonantes ad eos, qui uidentur iuste argumentari.

Vtile autem dicere quod conuictum, & quod dicitur tale. Nam pigrescunt quod solutum est dimouere, instantiam non habentis. simul autem & quia utuntur & ipsi talibus, cauent ea dimouere. Amplius, non sedule agere, & si omnino utile sit. Nam aduersus sedule agentes, magis renituntur. Et ut in similitudine proponere, quod propter aliud aliquid proponitur, et non propter seipsum, utile ponent magis. Amplius,

11 Locus.
Declaratio.

12 Locus.
Declaratio.

13 Locus
declaratio.

14 Locus
declaratio.

15 Locus.
Declaratio.

16 Locus.
Declaratio.

17 Locus.
Declaratio.

non id proponere quod oportet sumere : sed cui conse-
quens, iteſt ex neceſſitate . Nam & magis concedunt,
eo quod non ſimiliter ex hoc manifeſtum ſit, quod con-
ſecuturum eſt, & ſumpto hoc, manifeſtum eſt & illud .

18. locus.
Declaratio.

Et 12 ultimo interrogare, quod maxime uult ſume-
re . Nam maxime prima reuolunt, eo quod plurimi in-
terroganti in prima interrogant, circa que uel max-
ime ſtudent . At queſiam autem prima que utilia
ſunt proponere . Nam proterat maxime prius admit-
tunt, niſi omnino manifeſtum ſit quod ſecuturum eſt, in
fine autem proterunt : ſimiliter autem & quicunque
arbitrantur acutiſſe in reſpondendo, ponentes enim
prima, in fine recantant, tanquam nihil acciderit ex
iſ que poſſita ſunt . ponunt autem prompte, confident-
tes habitui, & arbitantes nihil ſe eſſe paſſuros .

19. locus.
Declaratio.

Amplius, prolongare, & interponere que nihil ſunt
uſui ad orationem, quemadmodum peridographia uten-
tes . Nam cum ſint plura, immanifeſtum in quo falſum
ſit, quare & occultant quandoq; interrogantes, in ab-
ſeſſo proponentes ea que per ſe propoſita, non pone-
rentur : ad occultationem igitur, dictuſ eſt utendum.

20. locus.
Declaratio.

Pro inductione reſpondenti, loci alij.

. CAP. 11.

21. locus.
Declaratio.

A DORNATVM uerò, inductione, & conclu-
ſione eorum que aſſerta ſunt . Inductio igitur quale quid
eſt, manifeſtum : diuidere autem huiuſmodi, ut ſcientiã
ſcientia eſſe meliorem, aut eo quod exactior eſt, aut quod
meliorum : & quod ſentiarum alie quidem ſunt con-
templatiue, alie autem actiue, alie porro eſſeſtiue :

nam

nam unumquodq; talium coornat quidem orationem, at non nece, partum est, ut dicatur ad conclusionem. Ad diluciditatem autem exempla, & similitudines afferendum. Exempla autem accomodata, & ex quibus sumamus quanta Homerus, non quanta Cicilius: sic enim clarius erit quod proponitur. Utendum autem in dicendo, syllogismo quidem ad dialecticos magis, quam ad multitudinem: inductione uero contrâ, ad multitudinem magis. Dictum est autem & de his & prius. Est autem in aliquibus quidem in lucenti impossibili interrogare uniuersale, in aliquibus uero non facile, eo quod non possumus sit similitudinibus, nomen, omnibus commune. sed quanto oportet uniuersale sumere, sic in omnibus talibus esse dicunt. Id autem determinare difficile est, qualia sunt ea quæ proferuntur huiusmodi, & qualia non: & propter hoc sapienter numero differunt in disputationibus: alij quidem dicentes, similia esse, quæ non sunt similia: alij uero dubitantes quæ sunt similia, non esse similia. Quare tentandam utrumque talibus ipsa nomina effingere: ut neque reprehendant licet dubitare quod non similiter quod interitur, dicatur: neq; interrogant eundem, ut similiter de eo quod plura eorum quæ non finaliter dicuntur, finaliter uidentur dici. Quando autem inueniatur pluribus non dederit uniuersale, tunc iustum efflagitare instantiam: non dicente autem ipso in aliquibus sic, non instantiam est efflagitare, in aliquibus non sic. Oportet enim inducentem prius sic instantiam efflagitare. Efflagitandum autem instantias non in eo quod proponitur ferre, nisi unum tantum sit huiusmodi: ut dualitas partium nune

22. locus.
Declaratio.23. locus.
Declaratio.24. locus.
Declaratio.25. locus.
Declaratio.26. locus.
Declaratio.

flagitatus instantem, non habebit abstinere. Si autem huiusmodi propositionum quæ in aliquo falsæ sunt, in aliquo autem ueræ: in his enim par est interire: reliquum autem uerum relinquere. Si autem in multis proponenti non ferat instantiam, postulandum est ponere. Nam dialectica est propositio ad quam sit in pluribus se habentem, non est instantia. Quamquam autem contingit eam et sine impossibili et per impossibile syllogizare, demonstranti quidem et non dyerenti, nihil refert uel sic, uel illo modo syllogismo colligere: differenti autem non est utentium per impossibile syllogismo, nam si sine impossibili quidem syllogismo colligat, minime fiet ut dubitent: at quando per impossibile syllogizant, nisi ualde manifestum sit inesse, non impossibile dicunt esse: quare non fit interrogantibus quod uolunt. Oportet autem proponere quæ unque in pluribus qui sem sic se habent. Instantia autem aut omnino non est, aut non in superficie est conspiciere: nam qui non possunt conspiciere in quibus non sit: tanquam uerum quidem sit, ponunt. Non oportet autem conclusionem, interrogationem facere. Aliquis autem, eo reuente non uidetur fieri syllogismus, nam et sepe cum non interrogat, sed ut ueniens infert, non est: et hoc facientes non uidentur redargui ut qui non conspiciunt quod actum ex his quæ posuerunt, quando uidetur non dicens quidem actum, interrogabit, et aliter non igitur, omnino non uidetur fieri syllogismus. Non uidetur autem reuera uniuersale dialectica propositio esse: ut quia est hominum quod modus rationis boni et est. Nam dialectica propositio, ad quam est in, ostendere, in

30. locus.
duo latatio.

31.
Declaration.

32. locus.
declaratio.

33. locus.
Declaration.

34. locus.
Declaration.

non: additas autem non est, quare non sunt dialectice
 et huiusmodi inter. orationes, nisi ipse determinans, vel
 distans dicat, ut patasse bonum sit vel non sic cietur:
 nam alia ita tacidis. ponsio, vel affirmando, vel negan-
 do: quod est tentandum sic proponere habet, modo
 propositio. Similiter et in istam fortis habet
 locutionem, quod est malis autem bonum, quod est locutionis
 ita, quod est ponsio, et comouet, et ita, quod est
 autem una locutionis, et ita tempore inter se patet, male
 inter se. Nam si ita est, quod est interrogat
 tus quod est interrogatur, manifestum quod malis interro-
 gationis interrogat, aut si, et ita, quod est, quod est
 negatur, aut non habet in legum, et ita, quod est
 nisi, et ita, quod est, si uero non respondet quod, aut non
 incipit, aut accedit. Isti autem argumentari dis-
 ficile, et sustinere facile ipsas suppositiones. Sunt
 autem talia, et que natura sunt prima, et que postre-
 ma. Nam prima quidem termino egent, postrema uero
 per multa terminantur uolenti continuationem finire à pri-
 mis, aut sophistice uidentur argumentationes. impossi-
 bile enim demonstrare quippiam est cum qui non inci-
 pit à propriis principis, et conuenit usque ad ultima:
 definire autem nihil accunt respondentes, neque si inter-
 rogans definierit, aduertunt: atque non facile manife-
 sto quidam est quod propositum est, non facile est ar-
 gumentari: maxime autem quod tale est, circa principia
 accedit, nam alia quidem per haec monstrantur, ip-
 sa uero non contingit per alia, sed necesse est definitio-
 ne talium, unumquodque cognoscere. Sunt autem dis-
 ficile argumentabilia, et que ualde propinqua sunt prin-
 cipio

35 locus
 Declaratio

36 locus
 Declaratio

37 locus
 Declaratio.

38 locus.
 Declaratio

capio. Non enim contingit plures ad hęc rationes inuenire, cum sint pauca media, horumq; & principiorum, per quę necesse est monstrare ea quę post illa sunt.

Terminorum autem difficile argumentabiles non omnium maxime sunt, quęcunque utuntur talibus nominibus, quę primum quidem in manifestis sunt, simpliciterne dicuntur, an multipliciter: adhuc autem quę neque nota nostra proprie, an secundum metaphoram de definito dicantur. Nam quia obscura sunt, non habent argumenta: quia uero ignorantur si absque metaphora dicatur quod tale est, non habet quod iterpetet. 39. locus.
Declaratio.

Omnino autem omne problema quando difficile argumentabile, uel termino indigere arbitrandum est: uel est eorum quę multipliciter, uel eorum quę secundum metaphoram de definito esse dicuntur, uel non longe a principijs, uel quę non manifestum est primum uel hoc idem, secundum quem dictorum modorum est, quod dubitationem præstat. Non enim est manifestum modis, manifestum quęnam aut definire oportebit, aut mutare, aut medijs propositiones inuenire. Nam per hęc monstrantur ultra. In multis autem positionibus (non bene est ignota de definitione non facile dubitare, ac argumentari. Ut utrum uni contrarium, an plura: definitis autem contrarijs aliquo modo, facile est ostendere utrum contingit plura eidem esse contraria, an non: eodem autem modo & in alijs definitione indigentibus: uidentur autem & in disciplinis quędam ob definitionis defectum, non facile describi: ut & quoniam quę ad latus secant plenum lineam, similiter diuidit & lineam, & locum: definitione autem dicta, statim manifestum

40. locus
Declaratio.

41. locus.
Declaratio.

est

dicere inopinabiliora quam ea, quæ propter positionem sunt necessaria: respondentis vero non propter eam appari, accedere impossibile, aut quod præter opinionem est, sed propter positionem. nam alterum fortasse peccatum, petere primum quod non oportet: et positum ac iurare aliquo modo. Quia autem sunt indeterminate ipsi qui propter exercitationem et exhortationem oratores faciunt (nam non eadem consecrationes et alijunctus, et hoc missas, et concertantibus, in quibus, et usque exercere se videntur in rationibus gratis: nam, nec si quædam fortassis sunt semper eaque, id nunc, neque enim censetur si non ullus docere, et concertantibus, nec in inter, qui, qui quidem videtur aliquid facere et alijunctus omni, et convenientem autem nihil videtur pati. Et in alijunctis congruentibus quæ non concertantibus gratis, sed ex ratione et in se et rationis oratores faciunt, nondum enim creatum est quo pacto oportet et concertare respondentem, et quæ et re, et qualia non, ad bene aut non, seruandam positionem: quoniam (inquam) nihil habemus tractatum ab alijs, et si aliquid dicere volumus. Necessarii autem respondentem, videtur rationem, ponendo aut probabilem, aut in se, et librum positionem, aut neutram: et aut simpliciter probabilem, aut improbabilem, aut indeterminatam, et alijunctus, et alijunctus. Nihil autem refert quoniam contingit, et probabilem, aut improbabilem: nam, et alijunctus est bene respondentem, et alijunctus, et non dicitur, quæ inter se alijunctus: nam cum in probabilem, et alijunctus, necesse est et conclusionem probabilem fieri. cum vero probabilem, improbabilem, nam oportet

45 locus.

46 locus.
Locus alijunctus

positum

47. locus.

Declaratio.

positum semper positionis interrogans concludit: si autem neque probabile, neque improbabile quod ponitur, est, et conclusio erit talis. Quoniam autem bene colligens, ex probabilioribus et notioribus propositionibus demonstrat, manifestum est quod quando simpliciter est improbabile quod proponitur, non dandum est respondentem, nec quod non videtur simpliciter, nec quod videtur quidem, minus autem conclusione videtur. Nam cum improbabilis est positio probabilis est conclusio. quare oportet quæ sumuntur, probabiliter esse omnia, et magis probabiliter quam quod proponitur, si debet per notiora quod minus notum est concludi: quare si neque tale est quippiam eorum quæ interrogantur, non ponendum est respondenti. Simpliciter autem si est probabilis positio: dilucidum est quoniam conclusio simpliciter improbabilis: ponendum igitur et quæ videtur, omnia, et eorum quæ non videntur, quæcumque minus sunt improbabilia conclusione. Nam sufficienter sic uteretur deceptatum esse. Similiter autem erit, et si neque notioribus, neque probabilis est positio. Nam sic et quæ videntur omnia dandum, et eorum quæ non videntur, quæcumque minus sunt improbabilia conclusione. Si neque talia probabiliores accidit orationem fieri. Si igitur simpliciter et quidem probabile, vel improbabile quod ponitur, et et quæ videntur simpliciter, comparatio facienda. Statim non simpliciter probabile, vel improbabile sit, quod ponitur, sed respondentem ad ipsum, quod videtur, et quod non videtur iudicando, ponendum, vel non ponendum. Si vero alterius opinionem videtur respondens, manifestum quoniam ad illius intellectum

48. locus.

49. locus.
Declaratio.

50. locus.

51. locus.

intelligentiam afficiendo, ponere singula debet, & negare: quare & quæ curant extraneas opiniones (ut bonum & malum esse idem, quænammodum Heraclicus inquit) non dant non adesse simul contraria eidem, non quia non videntur eis hæc, sed quia secuntum Heraclicum sic dicentium. Faciunt hoc autem & qui suscipiunt abinuitem positiones, contextant enim ac si is dicat qui ponit manifestum igitur quæ contextandum respondenti siue si nupliciter probabili, siue alicui positum est.

Quoniam autem est necesse conne quod interrogatur aut probabilis, aut improbabile esse, aut neutrum, & ad orationem, aut non ad orationem, attingere quod interrogatur, si sit quidem quod uidetur, & non ad orationem: dandum est dicentis quod uidetur. Non enim interimitur (posito eo) quod in principio. Si uero non uidetur, & non ad orationem: dandum quidem, & consignificandum quod non uidetur, ad deutationem abfurantatis. Si uero sit ad orationem, & uideatur, dicendum quoniam uidetur quidem, sed ualde propinquum ei quod in principio est, & interimitur (eo posito) quod propositum est. Si autem ad orationem quidem, ualde autem probabile postulatum, dicendum quod accidit hoc posito, at ualde absurdum esse quod proponitur. Si uero neque probabile, neque improbabile, si nihil quidem ad rationem, dandum nihil determinatio. Si autem ad orationem, consignificandum quod interimitur (posito eo) quod in principio est. Nam sic & qui respondet nihil uidebitur propter hoc pati: si quidem præuolens singule, posuerit, & qui interrogat, assequitur syllogismum positus ab eo omnibus probabilibus

52. Locus.

53 locus.
declaratio.54 locus.
Declaratio.55 locus.
declaratio.56 locus.
Declaratio.57 locus.
declaratio.

58 locus.
declaratio.

59 locus.
Declaratio.

60 locus.
declaratio.

61 locus.
Declaratio.

62 locus.
declaratio.

ribus conclusione. Quicunque uero non ex probabilioribus conclusione conantur syllogizare, perspicuum quoniam non bene syllogizant: quare cum sic interrogant, non ponendum. Simuliter autem & in his quæ obscuræ, & multipliciter dicuntur, occurrendum est. Nam quia datum est respondenti non discenti, dicere non discio, & multipliciter dictum non ex necessitate confiteri, uel negare, manifestum quoniam primum quidem nisi planum sit quod dicitur, non cunctandum ut dicat haud intelligo: nam sæpe ex eo quod non clare interrogantibus dant, occurrit aliquid difficile. Si autem notum quidem sit, multipliciter autem dictum, si in omnibus quidem uerum uel falsum sit quod dicitur: dandum simpliciter quod dicitur, uel negandum: si uero in aliquo quidem sit uerum, in aliquo autem falsum, significandum est quod multipliciter dicitur, & quia hoc quidem falsum, illud autem uerum. Nam cum posterius dilucetur, immanifestum si & in principio ambiguum ante maduerit. Si autem non præuiderit dubium, sed in alterum aspiciens posuerit, dicendum ad eum qui in alterum ducit, quoniam non ad id assuetus erat, sed ad alterum eorum. Nam pluribus existentibus quæ sub eodem nomine, uel eadem oratione sunt, facilius est ambiguitas. Si uero & dilucidum sit, & simplex quod interrogatur, aut sic, aut non, respondendum. Quoniam autem omnis propositio syllogistica, aut earum aliqua est, ex quibus syllogizamus, aut propter aliquam illarum, manifestum quod quandoque alterius gratia sumetur, ex eo quod plura similia interrogant. Nam aut per inductionem, aut per similitudinem, plerumque uniuersale

uerſale ſumunt : ſingularia igitur omnia ponendum, ſi
ſint uera, & probabilia. Ad uniuerſale autem ten-
tandum inſtantiam ferre. Nam ſiue inſtantia uel que
ſit, uel que uideatur, prohibere orationem, proterui-
re eſt : ſi igitur multis apparentibus, non dederit uni-
uerſale qui non habet inſtantiam, maniſeſtum eſt quo-
nam proteruit. Amplius, ſi neque contra argumenta-
ri habeat quod non uerum, multo magis uidebitur pro-
teruire, quamuis nec hoc ſufficiat : nam complures or-
rationes opinionibus contrarias habemus, quas diffici-
le eſt ſoluere, uelut Zenonis, quod non contingit mo-
ueri, neque ſtadium pertranſire : ſed non propter id, que
ſunt oppoſita hiſ, non ponendum. ſi igitur qui neq; con-
tra argumentari habet, neque inſtare, non ponit, dilucida-
dum quoniam proteruit : eſt enim in diſputationibus
proteruita, reſponſio præter dictos modos, ſyllogiſmi
deſtructiuus. Suſtinere autem & poſitionem, & dea-
ſinitionem, ipſum ſibi ipſi oportet præargumentando.
Nam ex quibus interimunt interrogantes quod propo-
nuntur, maniſeſtum quoniam iſs aduerſandum. Inopi-
nabilem uero ſuppoſitionem cauendum ſuſtinere. Erit
autem inopinabile multiplicitèr : nam & ea ex qua
abſona contingit dicere : ut ſi omnia dicat aliquis mo-
ueri, aut nihil : & quæcunque petoris moris iſſe eligen-
da, & que contraria conſilijs, ut quod uoluptas bonum,
& iniuriam facere melius quam iniuriam pati : nam
non ut orationis gratia ſuſtinentem, ſed ut ea que ui-
deantur dicentem oderunt. Quæcunque uero oratio-
num falſum ſyllogizant, ſoluendum interimendo id pro-
pter quod ſit falſum. Nam non iſ qui quoduis interimunt

63. Locus
declaratio.

64. locus.
Declaratio.

65. locus.
Declaratio.

66. locus.
Declaratio.

67. locus.
declaratio.

solut, ne quidem si falsum est quod interimitur: habere enim potest plura falsa, oratio: ut si quis jumat sedentem scribere, Socratem uero sedere: accidit enim ex his, Socratem scribere: interempto igitur Socratem sedere, nihil magis soluta est oratio. quoniam falsum sit postulatum, sed non propter id oratio falsa: nam si quis sit sedens, non scribens autem, non amplius intulit, apte accommodabitur eadem solutio: quare non id interimendum, sed sedentem scribere: non enim omnis qui sedet, scribit. Solut igitur omnino, qui interimit id, propter quod sit falsum: nouit autem solutionem, qui scit quod propter id falsa oratio: quemadmodum in iis quæ falso describuntur. non enim sufficit instare, ne quidem si falsum sit quod interimitur, sed et id propter quod falsum, agnoscendum: sic enim erit manifestum utrum præuidens aliquid, an non, facit instantiam.

Locī communes pro interrogante, & respondente.

CAP. IIII.

68 locus,
Declarat. o.

EST autem orationem prohibere concludi, quadupliciter. Nam aut interimendo id propter quod sit falsum: aut ad interrogantem instantiam dicendo: semper enim non solute quidem: qui tamen interrogat, non potest longius producere. Tertium autem ad interrogata: accidit enim ex interrogatis quidem non fieri quod uolumus, sed quod non est, ne interrogata sint, addito autem aliquo, fieri conclusionem. Si uero non amplius potest producere interrogans, id interrogantem erit instantia: si autem potest, ad interimenda.

Quartum autem, pessima est instantiarum quæ est ad tempus:

tempus: nam quidam talibus instans ad quæ disputare
 pluri est temporis, quam præsentis exercitationis:
 instantie igitur, ut dictum est prius, quatuor modis
 sunt. Solutio autem est earum quæ dictæ sunt, prima
 tantum: reliquæ autem prohibitiones quædam et im-
 pedimenta conclusionum. Inculpatio uerò orationis, 89. locus.
Declaratio.
 et secundum ipsam orationem, et quando interroga-
 tur non eadem. Plerumque enim quod non bene disputa-
 tur oratio, is qui interrogatur, est causa eo quod non
 concedat ex quibus probe erat disputare ad positionem:
 nam non est in altero solo, bene absolueret commune o-
 pus. Necessarium igitur quandoque ad dicentem, et 90. locus.
Declaratio.
 non ad positionem argumentari, quando is qui respon-
 det, et contraria interrogantis obseruat corroborans:
 proteruentes igitur, altercatorias, et non dialecticas
 faciunt exercitationes. Amplius autem quia exercita-
 tionis et experimenti gratia, et non doctrine huius-
 modi sunt orationes, perspicuum quoniam non solum
 uerum, syllogizandum, uerum etiam falsum, nec per
 uera semper, sed quandoque et per falsa: sæpe enim uer-
 ro posito, interminere necesse est disputantem, quare pro-
 ponenda falsa: quandoque autem et falso posito, intermi-
 nendum per falsa: nihil enim prohibet, alicui uideri
 quæ non sunt, magis quam uera: quapropter ex his
 quæ illi uidentur, oratione facta magis erit suauis quam
 aduersus. Oportet autem eum qui bene transfert, dia- 91. locus.
 lectice, et non contentiose transferre. Ut geometram
 geometricæ, siue falsum, siue uerum sit, quod conclu-
 dendum est: quales autem dialectici syllogismi, dictum
 est prius. Quoniam autem malus particeps, qui impe- 92. locus.

dit commune opus, patet quod & in orationibus: nam
 commune quippiam quod proponitur & in illis est, præ-
 terquam in concertantibus: his autem non est eundem
 utrisque finem assequi: nam plures uno impossibile est
 vincere. Differt autem nihil siue in respondendo, siue
 id interrogando fiat: nam & qui contentiosè interro-
 gat, prave disputat: & qui in respondendo non dat
 quod uidetur, neque suscipit quicquam quod uult interro-
 gans interrogare. Manifestum igitur ex ijs quæ di-
 cta, quod non similiter inculpandum & secundum seipsa
 sam orationem, & interrogantem. Nam nihil prohibet
 orationem quidem prauam esse, interrogantem uer-
 rò ut possibile est optimè contra respondentem disce-
 ptare: nam contra proteruos non possibile fortasse ita-
 tum sumere quales quis uult, sed quales fieri possibile,
 faciendi syllogismi. Quoniam autem est indetermina-
 tum quando contraria, & quando ea quæ sunt in prin-
 cipio sumunt homines (nam plerunque per seipsos dicen-
 tes contraria dicunt: & abnuentes prius, dant postea-
 rius, eò quod interroganti & contraria, & quæ in prin-
 cipio, plerunque obediunt, necesse est prauas fieri dispu-
 tationes: causa autem est qui respondet hæc quidem non
 dans, illa autem talia dans: manifestum igitur quoniam
 non similiter inculpandum & interrogantes, & ora-
 tiones. Orationis autem secundum seipsas quinque sunt
 inculpationes. Prima quidem quando ex interrogatis
 non concluditur, neque quod propositum est, neque om-
 nino quicquam, cum sint uel falsa, uel inopinabilia, aut
 omnia, aut plurima, in quibus consistere debet conclu-
 sio: & neque ablatis quibusdam, neque additis, neque his
 quidem

93. locum.

Inculpationis
 orationis
 quinque.

quidem ablatiſ, illiſ uerò additiſ, ſit concludſio. Secundò autem, ſi ad poſitionem non fiat ſyllogiſmus, et ex talibz & eo modo quo dictum eſt priuſ. Tertià uerò ſi additiſ quibuſdam fiat ſyllogiſmus: hæc autem ſint deteriora iſſ, quæ interrogantur, & minus probabiliz concludſione. etiam ſi ablatiſ quibuſdam, nam quandoq; ſumunt plura neceſſariſ: quare non eò quòd hæc ſunt, ſit ſyllogiſmus. Ampliùſ, ſi ex inopinabiliſoribuſ, & minus credibiliſ concludſione, aut ſi ex ueriſ, ſed maiore opera indigentibuſ demonſtrari, quàm problema: non oportet autem ex omnibuſ problematiſ ſyllogiſmoſ exiſtimare ſimuliter probabileſ eſſe, & ſuſſibileſ: natura enim ſtatim ſunt aliqua quidẽ faciliſora, alia uerò difficiliſora eoruſ quæ interrogantur: quare ſi ex aliquibuſ ut fieri poteſt maxime probabiliſ, coniecturam fecerit, diſputatum bene eſt. Maniſeſtum igitur quoniam orationiſ non eadem inculpationiſ, & ad problema, & ſecundum ſe. Nam nihil ſecundum ſe quidẽ orationem prohibet eſſe uituperabilem, ad problema autem laudabilem: & ruruſ edinuerſo ſecundum ſe quidẽ laudabilem, ad problema autem uituperabilem. quando ex pluſribz eſt facile cùm probabiliſ, tum ueriſ concludere.

74. locus.
Declaratio.

Erit autem quandoque oratio etiam concludens quàm non concludens deterior, quando illa quidẽ ex abſurdiſ concludit, cùm non ſit tale problema: hæc autem indigeat talibuſ quæ ſunt probabilia & uera, & non dũ ex aſſumptiſ ſit oratio. Eoſ autem qui per falſa uerum concludunt, non iuſtum eſt inculpate. Nam falſum quidẽ ſemper neceſſe eſt per falſa ſyllogizare: uerum autem eſt quandoque per falſa ſyllogizare, maniſeſtum

75. locus.
Declaratio.

76. locus.
Dubitatio.

stum autem id ex analyticis. Cum autem demonstratio
sit aliter dicta ratio. si aliquid est aliud quod ad con-
clusionem nullo modo se habet, non erit ex illo syllogis-
mus. si autem appareat, oportet quod erit, non demonstratio.
Est autem philosophia quodam syllogismus demonstra-
tiuus. per hanc autem, primum dialecticus. sophisma
verò syllogismus contradictorius. Si uero ex utrisque, quae
uideantur, aliquid ostendatur, non autem similiter uidean-
tur: nihil prohibet quod ostendatur magis altero uideri.

1us locus.
Declaratio.

2us locus.
Declaratio.

Si si hoc quidem uideatur, illud autem neutra parte:
aut si hoc quidem uideatur, illud autem non uideatur: si-
militer quod idem similiter utique erit, et non: si autem ma-
gis alterum, sequitur quod est magis. Est autem quod-
dam et idem ad syllogismos peccatum, quando ostendatur
per longiora quod contingit per breviora, et quae ora-
tioni adfuit. Ut quod est opinio magis altera, quam alte-
ra: si quis petat ipsum quoque; maxime esse esse autem opi-
nabile, ipsum quod uere est quare quorundam magis esse
ipsum: ad quod autem magis, magis dicitur esse, esse au-
tem et ipsam opinionem ueram: an erit accuratius, quam
par sit exigens quodammodo petitiuū est autem et ipsam opi-
nionem ueram esse, et ipsum quoque, maxime esse, ac si ip-
sa opinio uera, certior sit illa quae nequitia maior, quam
quae facit circa id cuius est ratio, datur causam: oratio
autem est manifestata uno quidem modo, et publicissimo, si
sit conclusio: sicut nihil est oportet interrogare: uno autem
et qui maxime dicitur: cum sumpta quae sint ex quibus
necessarium est conclusionē esse, quae quidē sint per conclusio-
nes conclusae, etiam si ea omittitur quod ualde probabile est.

Pro

Pro opponente & respondente loci communes.

CAP. V.

FALSA autem oratio vocatur quadrupliciter. 79 locus.
Declaratio.

Vno quidem modo quando apparet concludere quæ non concludit : uocatur autem apparens, litigiosus, dialogicus. Alio modo, quando concludit quidem, non tamen ad propositum : quod accidit maxime in ijs quæ ad impossibile ducunt. Aut ad propositum quidem concludit, non tamen secundum propriam disciplinam : hoc autem est, si ea quæ non est medicinalis, uideatur esse medicinalis, aut geometrica quæ non est geometrica, aut dialectica quæ non est dialectica, siue uerum, siue falsum sit quod accidit. Alio autem modo, si per falsa non concludit : huius autem erit quandoq; quidem conclusio falsa, quandoq; autem uera : nam falsum quidem semper per falsa concludit, uerum autem possibile est & non per uera : ut dictum est prius. Quod autem falsa sit oratio, dicentis peccatum potius est, quam orationis : at ne quidem dicentis semper, sed cum lateat ipsum quod falsam orationem dixit aliquam : id quod ab ipso si scimus cum pluribus ueris quippe amplius, si ex ijs quæ maxime uidentur interimut aliqua uerorum (talis enim existens, uerorum demonstratio est) oportet sane positorem aliquis non esse omnino, quare erit huius demonstratio. Si autem uerum concludat per falsa, & ualde absurda, compluribus deterior erit quæ falsum illogizant : erit autem talis, & quæ falsum concludit. Quare manifestum quod prima quidem consideratio orationis secundum seipsam est, si concludit : secunda autem, utrum uerum an falsum : tertia uero, ex quilibet

qualibus quibusdam. Nam si ex falsis quidem, opinabilibus autem, rationalibus: si autem existentibus quidem, sed inopinabilibus, praua: si uero & falsa et ualde inopinabilia sint. adluctum quod praua, aut simpliciter, aut ad rem. Id autem quod in principio & contraria quoniam patto peteret interrogans, secundum ueritatem quidem in analyticis dictum est, secundum opinionem uero nunc dicendam est. Petere autem uidentur id quod est in principio quinque modis. Manifestissimo quidem & primo, si quis id ipsum quod monstrari oporteat, petat: hoc autem in eo ipso quidem non facile latere potest, in synonymis autem, & in quibuscunq; non men & oratio idem significat, magis. Secundo autem, quantum quod particulariter oporteat demonstrare uniuersaliter quis petat: ut qui argumentatur quod contrariorum una disciplina, omnium oppositorum postulauerit unam esse: nam uidetur id quod oportebat secundum se ostendere, cum alijs petere pluribus. Tertiò, si quis quid uniuersaliter est ostendere propositum, particulariter petat: ut si de omnibus contrarijs propositum est, de aliquibus postulet: uidetur enim hic quod cum pluribus oportebat ostendere secundum se, extra petere. Rursus, si quis diuidens, petat problema: ut si oportet ostendere medicinam sani & aegri, extra utrumq; postulet: aut si quis eorum quae sequuntur se inuicem ex necessitate, alterum petat: ut latus incommensurabile esse diametro: si oporteat ostendere quod diametere lateri. Aequalites autem & contraria petunt ei quod ex principio est. Nam primò quidem si quis opposita petat secundum affirmationem

So. locus.
Declaratio.

mationem & negationem. Secundò autem contraria secundum oppositionem: ut bonum & malum idem.

Tertiò uerò si quis uniuersaliter postulans, particulatè petierit contradictionem. Vt si quis sumens

81. secunda.
acceleratio.

contrariorum unam disciplinam, sani & aegri alteram esse petat: aut si hoc petens, in uniuersali oppositionem

tentet sumere. Rursum, si quis petat contrarium ei quod ex necessitate accidit per ea quæ posita sunt: &

si quis ea quidem non sumat quæ opposita, at alia petat

82. loca.
Declaratio.

duo, ex quibus erit opposita contradictio. Differt autem contraria sumere tantillum ab eo quod est in prin-

cipio: quoniam huius quidem est peccatum ad conclusionem (nam ad illam aspicientes, quod in principio est

dicimus petere) contraria autem sunt in propositionibus, eo quòd ipse aliquo modo se habent adinuicem.

Ad gymnasiam autem & exercitationem talium orationum primum quidem conuertere assuescere oportet ora-

tiones. Sic enim & ad id quod dicitur copiosius nos habebimus, & in paucis, plures sciemus orationes: nam

conuertere est transiuentem conclusionem cum reliquis interrogationibus interimere unum quippiam co-

rum quæ dicta sunt: necesse est enim si conclusio non est, unam aliquam interimere propositionum: siquidem om-

nibus positis necesse erat conclusionem esse. Ad omnem autem positionem & quod sic, & quod non sic

argumentum considerandum, & cum inueneris, solutionem statim querendum. Sic enim simul accidet &

ad interrogandum, & ad respondendum exerceri: & si ad nullum alium habemus, apud nos ipsos sensum com-

paranda sunt quæ attinent ad ipsam positionem argumenta:

menta: nam id ad cogendam multam copiam prebet:
 Et ut rursus eundem maxime habet adiumentum, quan-
 do quæstionem promptius est argumentari, et quod sic et
 quod non sit: nam id contraria accipit facere ob-
 iectionem, et ad cognitionem, et ea quæ secundum phi-
 losophum et logicum non possunt conspici, et conspexis-
 se quæ ab utraque accidunt suppositione, non paruum
 instrumentum: reliquum enim horum, recte eligere al-
 terum: oportet autem ad id quod tale est, esse bono in-
 genio: et hoc est secundum ueritatem bonum ingenium,
 posse bene eligere uerum, et adungere falsum: quod
 qui nati sunt bene, possunt probe facere: nam qui a-
 nant, et qui ostant, quos præfertur facile discernunt
 optimum. Et ad ea quæ sepius inuadunt proble-
 mata, scire oportet rationes, et id maxime de primis
 positionibus. Nam in his falsissimum sepe qui uisus ostendit.
 Amplius, rem minorum copiosius esse oportet, et p- obia-
 biliū, et primorum se habere promptos. Nam hec hæc sunt
 syllogismi. Tantandum autem et ea in quæ sepius
 sine incidunt disputationes tenere. Nam qui nati sunt
 dum in geometria ante opus est circa elementa exerci-
 tatum esse, et in numeris circa capitales promptus se
 habere, et multum refert ad hoc, et alium numerum
 cognoscere multiplicatum, similiter quoque et in ora-
 tionibus promptum esse ad principia, et propositiones
 memoria scire oportet: non perinde ac in memoria
 sensu solum: hoc perspicuum faciunt ipsæ res me-
 morare: et hec faciunt ad ratiocinandum promptio-
 rem, id quod ad exercitum est ipse instituit exercitum
 numerum. Propositionemque communem maiorem quam
 positionem

84 locus.
 Declaratio.

85 locus.
 Declaratio.

86 locus.
 declaratio.

87 locus.
 declaratio.

positionem in memoria ponendum. Nam principiorum
superpositionum cepit, ut esse mediocriter, assue de.

Ampius, orationum unam plures facere assuecen-
dum, uelut qui occultissime abscondunt. Tale autem
erit si quis quàm plurimum abscedat ab affinitate eorū,
ex quibus est oratio: erant autem portiores orationum
generales maxime, quæ id pati possunt, ut quoniam in
est una plurium aliquana: sic enim est in ijs quæ sunt
ad aliquod, et in contrarijs, et in coniugatis est.

Oportet autem et rem ipsam uniuersales facere oratio-
nes: tamen si fuerit disputans particulariter. Sic enim
et plures licet et unam facere: similiter autem et apud
rhetores in enclimematibus. Undem autem quam
maxime fugere, contra uniuersale ferre syllogismos.

Est semper oportet considerare orationes, si in plu-
ribus communibus disputantur. Nam omnes particula-
res in uniuersali deputate sunt, et inest in particulari
bus eius quod est uniuersale demonstratio: eo quod non
est syllogizare quicquam sine uniuersali. Exercita-
tio autem scienda: inductuarum quidem ad rudem, syl-
logisticarum autem ad expertum. Et tentandum acci-
pere ab ijs quidem qui in syllogismis triti sunt proposi-
tiones, ab ijs uero qui in inductionibus, similitudines: in
hoc enim utrique exercitati sunt. Omnino autem exer-
citationis gratia disceptantibus tentandum asserere aut
syllogismum de aliquo, aut propositionem, aut solutio-
nem, aut instantiam: siue recte quis dicat, siue perpe-
ram: uel ipse, uel alter: et ad quipptiam uterque.
Ex his enim facultas, exercitatio autem facultatis gra-
tia. Et maxime circa propositiones, et instantias: est

88 locus.
De oratio.

89 locus.
De oratio.

90 locus.
De oratio.
91 locus.
De oratio.

92 locus.
De oratio.
93 locus.
De oratio.

94 locus.
De oratio.

enim

enim (ut simpliciter dicam) dialecticus : propositiuus
 & instantiuus : est autem proponere quidem , unum fa-
 cere quæ sunt plura . Oportet enim unum omnino sum-
 mere ad quod est oratio : instare autem quod unum est ,
 facere plura : nam aut diuidit , aut interimit : hoc qui-
 dem dans , illud autem non dans , eorum quæ proposita
 sunt . Non est autem cum omni disputandum , neque
 contra quemlibet exercitandum . Nam necesse ad ali-
 quos , paruas fieri orationes : ab eo enim qui omnino ten-
 tat apparere , diffugiendum : iustum autem omnino ten-
 tare syllogismo concludere , ueruntamen non pulchrum ,
 eo quod non oportet aduersus quoslibet facile consisten-
 re : quandoquidem necesse est parviloquium inde emen-
 gere : nam qui exercitati sunt , non possunt abstinere à
 disputatione , sine altercatione . Oportet autem et sa-
 ptas habere orationes adhuiusmodi problemata , in qui-
 bus cum paucissimorū copia eas ad quàm plurimam utiles
 habeamus : ille uerò sunt uniuersales , & ad quas in prom-
 ptu quippiam aduenire difficile est .

Libri octauī & ultimi Topicorum

P I N I S .

91. locus.
 Declaratio.

96. locus.
 declaratio.

IN ELENCHORVM

LIBROS ARGVMENTVM

Per Angelum Politianum.

VNC leuissimè elenchos attingamus. Ha
non tam prestant vi finis, quam vi docti
v. deamur, a pueniendi tamen nonnulli, ne
facile à Sophistis confutemur. quorum ha
sunt in disputando fines, vt referant, vt
mentiri cogant, vt absurda loqui, & vtraba
ra, & nugatoria. Iocum in veris aut
extra verba si. uerbis a persuasio, ambi-

guitas, compofitio, diuifio, accentus, dictionis figura nam subiectas
generibus species omisso. extra verba autem, quod ex accidentis,
quod pure, & aliquatenus tum confutationi, inscitia, & quod ex
consequenti, nec non principij acceptio, & positio non causa tan-
quam causa & multarum interrogationum in vnam collisio quos
exp. scare longissimum. & fortasse (quoniam plerumque ad Topica
referuntur superuacuum. Ilaetanus Aristotelis ars omni vel ratio
cinandi, vel peculiariter demonstrandi, vel differendi, vel p. sitemò
cauillandi, quam qui penitus inspexerit, & secum quod opus est, ar-
gumentando colliget, ac demonstrabit & cum alio disputans facile
quod vult aut impugnet, aut imbutur.

ELENCHORVM SOPHISTICORVM ARISTOTELIS

LIBER I.

Qui intendit, & aliquem syllogis-
mum, sophisticum esse.

CAPVT I.

Elenchos
Latinis re-
dargutio.

DE SOPHISTICIS autem re-
dargutionibus, & de ijs quæ uiden-
tur redargutiones (sunt autem ca-
pitiose ratiocinationes, at non redar-
gutiones) dicamus oportet, incipien-
tes secundum naturā à primis. quod
igitur hi quæ in syllogismi, illi autem cùm non sint) uidē-
tur, manifestum est. Nam quemadmodum & in alijs id
fit per quandam similitudinem, sic & in orationibus se-
habet: etenim hi quidem habitum probe habent, illi uerò
uidetur, ex tributis, & componentes seipfos,
& pulchri hi quidem ob pulchritudinem, illi autem uiden-
tur se ipsos facientes. Et in inanimatis quoque similiter:
nam & illorum hæc quidem argentum, ista uerò aurum
reuerſa sunt: illa non sunt quidem, apparent autem se-
cundum sonum. ut lithargyrina, & stannica, argen-
tea: & scutellaria, aurea: eodem autem modo & syllo-
gismus, & redargutio: hæc quidem est, illa uerò non
est, apparet autem propter imperitiā: nam imperiti
uel

velut distantes, à longe specularunt. Nam syllogismus quidem ex quibusdam est posuit, ut colligamus aliquid aliud ex necessitate ab ijs quæ posita sunt per ea quæ posita sunt: redargutio autem syllogismus est, cum contradictione conclusionis: illi uero id quidem non faciunt. Videntur autem ob multas causas, quarum unus locus aptissimus, & publicissimus per nomina. Nam quia fieri non potest ut res ipsas ferentes dispuemus, sed nominibus pro rebus, utimur signis: & quod accidit in nominibus, in rebus quoque arbitramur accedere, quemadmodum ijs qui calculis supputant, id autem non est simile: nam nomina quidem finita sunt, & orationum multitudo: res uero numero infinite sunt: necesse est igitur plura eandem orationem, & nomen unum significare quemadmodum igitur & illic qui non sunt prompti calculos sustinere, à sciuntibus decipiuntur, eodem quoque modo & in orationibus, qui nominum virtutis sunt ignari, persaepe captionibus hallucinantur, & ipsi disputantes, & alios auariente ob hanc igitur causam, & eas quæ dicenda sunt, & syllogismus & redargutio apparens, atque non existens.

Causa una
est, & ea
cum redar-
gutionum.

De generibus disputationum.

CAPVT II.

QUONIAM autem quibusdam inapio opere pretium est ut huiusmodi sapientes, quam esse & non uideri est enim sophistice, apparens sapientia, non existens autem: & sophista pecuniarium auariter, & apparens sapientia, & non existente) manifestum profecto est, quoniam necessarium est illis & sapientibus

L 2 uideri

Fines sophistæ, & loci sophistici in di-
ctione. CAP. III.

PRIMUM igitur sumendum est quot coniectant,
qui in orationibus decertant, & coaliscantur: sunt
autem loci quinque numero: redargutio, falsum, inopi-
nabile, solerisimus: & quantum, quod est facere nugan-
tium, qui consistunt: hoc autem est frequenter con-
gisse item dicere, aut quod non est, sed quod apparet
quodque esse horum. Nam maxime uolunt apparere reo
darguere: secundum autem, falsum aliquid monstrare:
tertium uero, ad hoc quod est inopinabile ducere: quar-
tum, solerissimo uti facere: hoc autem est facere secun-
dum locutionem barbari, ut ex oratione responden-
tum. Vitium autem, item frequenter dicere. Mo-
di autem redarguendi sunt duo: nam alij quidem sunt pro-
pter dictionem: alij uero extra dictionem. Sunt au-
tem etiam quæ propter dictionem faciunt phan-
tasmata sex numero: hæc quidem sunt, æquiuocatio, am-
phibolia, compositio, diuasio, accentus, & figura di-
ctionis. Huius autem fides, & ea quæ est per inductionem,
& syllogismus: & si qua sumatur alia, & quod
totidem modis, sic sunt nominibus, & eisdem oratio-
nibus, non idem significamus. Sunt autem propter
æquiuocationem huiusmodi orationes: ut quod discunt
scientes: nam ea quæ memoria prodita sunt, discunt
grammatici. Discere enim æquiuocum est, ad intelli-
gere enim quæ uentur disciplina: & ad accipere discipli-
nam. Idcirco quod mala bona sunt: nam quæ expe-
diunt bonis sunt: mala autem expediunt: duplex enim
expediens est: & necessarium, quod accidit plerumque

Hæc est, fa-
cta, & p-
tenam.

Æquiuoca-
tio.

Amphibo-
lia.

in males (est enim quoddam malum, necessarium) & bona quoque expediunt dicimus esse. Amplius, autem eundem sedere, & stare, & egrotare, & sanum esse. nam qui surgebat stat: & qui sanabatur, sanus est. surgebat autem sedens, & sanabatur egrotans: egrotantem enim qualibet facere, aut pati non unum significat, sed et quandoque quidem qui nunc egrotat, aut sedet, quandoque autem qui egrotabat prius: narrantamen, sanabatur quidem egrotans, cum egrotans: sanus est autem non cum egrotans, sed egrotans non nunc sed prius. Propter autem amphiboliam sunt orationes tales: nulle capere se pugnantes, et putasne quod quis cognoscit, et cognoscit etiam & cognoscentem et cognitum contingit ut cognoscentem significare hac oratione. Et putas quod quis videt, et videt, videt autem columnam, quare columna videt. Et putas quod tu dicis, et tu dicis nisi & dicis aut lapidem esse: quare tu lapis, dicis esse. Et putas est silentia dicere: duplex enim est et id, silentia dicere: hoc quidem eos qui dicunt filere, illi autem, ea quae dicuntur. Sicut autem tres modi secundum equivocationem, & amphiboliam unus quidem quando nomen, vel oratio plura significat principaliter ut aliqua, vel canis. Alius autem quando jocoli, unus sic dici. Tertius vero quando compositum plura significat, separatim vero simpliciter, ut scire literas, nam utrumque fortasse unum quidem significat, & scire, & literas. ambo autem plura, aut literas ipsis scientiam habere, aut literarum, alium. Amphibolia igitur, & equivocatio propter hos modos sunt. ut possibile est, sedentem ambulare: & non scribentem, scri-

Scribere : non enim idem significat ut utens quis dicat,
 & componens , quod possibile est i^ute. n. amulare,
 & non scribentem scribere : e. i. u. u. u. u. u. si quis
 componat non scribentem scribere , siq^uid habet p^ote-
 stō quod habet potestatem , ut non scribens scribat . si
 quis autem non componat , quomodo habet potestatem
 quando non scribit , ut scribat . Et dist^uctio literas ,
 si quis didicit quas scit . Amplius , quod uita n. solum po-
 test ferre , plura potest ferre . Propter uero diuisionem
 quod ius ique sunt duo , & tria : paria , & imparia . Et
 quod maius , æquale : tantundem enim est matris & ad-
 huc amplius : nam eadem oratio diuisa , & composita
 non idem semper uidebitur significare . Ut ego posui te
 seruum , existentem liberum . Et hoc , quinquaginta ut a-
 rum , centum heros liquit Achilles . Propter accentum
 autem , in ijs quæ sunt sine scriptura , non facile dial-
 ectis facere orationem : in scripturis autem & poema-
 tibus magis . Ut & poetam descendunt nonnulla aduer-
 sus redarguentes quasi hic absurde locutum . Nec genere
 acria cessabit turtur ab ulmo : q^u pentemneri usus sit ,
 & turture foeminino , soluunt enim id accentu : dicen-
 tes quod acria accentum finalem longum habet , & non
 ad turtur , sed ad ulmo , ut epithetum , debet referri : &
 id de Niso , & Euriolo cum Rutulos uino , somno . q^u se-
 pultos intellexissent :

Cætera per terras , omneis animalia somno

Laxabant curas , & corda oblita laborum .

Talia igitur propter accentum sunt . Quæ autem pro-
 pter figuram dictionis sunt , accidunt quando non idem
 ut idem interpretatur : ut masculinum , foemininum :

Cum poetæ
 dicat , Ho-
 merum in-
 telligit , cu-
 ius hic Ari-
 stoteles car-
 mina citat :
 uerū quidd
 ea nostris
 accentibus
 non accom-
 modari que-
 unt , inter-
 pres pro il-
 lis Vergilij
 qui latino-
 rum est Ho-
 merus , car-
 mina pu-
 suit .

vel sexminum, masculinum: vel quod inter hæc est, alterum horum: vel rursus quale, quantum: vel quantum, quale, vel faciens, patiens. vel aliquid, ostendere, facere: & alia, seu aliquid, est prius. Nam est aliquid, quod non est eorum quæ sunt facere: ut eorum quæ sunt facere, aliquid dictione significare, ut nare. Similiter figura dictionis dicitur, et quod est scire, vel explicare, quantum illud quidem quale quid, & est. Nam quodammodo significet, hæc uero facere aliqua: eodem autem modo & in cæteris. propter igitur aditionem redargutiones ex his existunt.

De locis redargutionum sophisticarum extra dictionem.

CAP. IIII.

EARUM uero quæ extra dictionem sunt captionum species sunt septem. Una quidem propter accidens, secunda autem propter id quod simpliciter, vel non simpliciter: scilicet aliquo modo, aut ubi, aut quando, aut aliquid dicitur: tertia autem propter redargutionis ignorantiam: quarta uero propter consequens: quinta autem propter id quod, sit in principio, amari: sexta propter id quod non sit causa, ut causam ponere: septima uero propter plures interrogationis unam facere. Propter igitur accidentis captiones sunt: quando similiter quodcumque existimabitur rei & accidenti misse nam quia multa eadem, cadunt, non est necesse omnibus prædicatis & de quibus dicitur, illa omnia misse nam omnia sic erunt. Item, quando ad redum, philosophi dicunt: ut si Confucius est in hoc mundo, ipse est alter à se, est enim non uerum à se, Socrates autem homo, ab hominibus alterum dicunt esse confessum, eo quod accidit

dit (à quo dixit alterum esse) hunc esse hominem. Propter
 id autem quod hoc quidem simpliciter, illud autem aliquo
 modo, & non precipue: quando quod in parte dicitur,
 ut simpliciter dictum sumitur: ut si non ens est opinabile,
 quod non ens est. non enim est idem esse quidam, & esse
 simpliciter. Aut rursum quoniam: quod est non est si co
 rum quæ sunt quæppiam non est, ut si non est homin: tãtò
 idem est non esse quidam, & non est si præter: apparet
 aut, eò quod perquam propinquam est dictione, & paritè
 differat esse quidam, ab eo quod est est, & non est quæ
 vis ab eo quod est non est. Similiter aut propter id quod
 est aliquo modo, & simpliciter: ut si Indus cum sit tene
 niger, albus est dentibus, albus tunc & non albus est.
 Aut si ambo aliquo modo quod sunt contraria inveniunt:
 tale autem in quibus tãtò est, eundem, si non est cet idem
 rare. Ut si siemens Aether per rationem, & dentibus di
 cet quod albus: si ergo ibi albus, quod ager, & non ite
 per, putabit dissoluti syllogismi, & in per se, cum inter
 rogationem. In quibus tamen verò latet inconueniens, in quibus
 buicunque cion alieno modo tatur simpliciter aduen
 sequi, & in quibuscunque non sic, & eo latet non
 eorum precipue sit alionum, tunc autem tale, in quibus
 cunque si videtur sunt oppositum, & videtur ut an lo, aut
 neutrum dandum esse simpliciter prædicantur: ut si et
 dium quidem alium, diuidium vero non, utrum aut
 an negum. Quæ autem sunt propter id quod non o
 terminatur qui est syllogismus, aut quid re latiguo.
 sunt propter omissionem orationis: nam redar tunc
 contradiçtio unus & eiusdem, non nominis, & et
 nominis non synonymi, sed eiusdem, ex his quæ dat. ut
 ex

si oratio, quod infinitum est uniuersum: sumens autem
 uniuersam ingenium, nam ex nihilo nihil fieri) quod au-
 tem factum est ex principio fieri: si igitur non factum
 est, principium non habet uniuersum, quare infinitum:
 non necesse est autem hoc accipere, non enim si omne
 quod factum est, principium habet etiam quicquid prin-
 cipium habet factum est: quoniam modum neque si febris
 alius: etiam calidum necesse est febrere. Quæ uero
 propter non causam, ut causam: cum assumatur quod
 non causa est, tanquam propter illud fiat redargutio:
 accidit autem tale, ad impossibile, tale synggismus: necesse
 enim est in his aliquid interuenire ex his, quæ possi-
 biles sunt: si ergo etiam etiam in necessariis interrogatio-
 nibus, ad id ad quod accidit impossibile, ut uidetur pro-
 pter id sepe fieri redargutio, ut quæ non est anima, et
 uita idem. nam si generatio corruptionis est contrarium,
 et aliter corruptionis erit quædam generatio contraria
 sum: mors autem corruptio quædam, et contrarium
 uitæ, quare uita generatio, et uiuere generare hoc au-
 tem impossibile: non ergo idem anima et uita. Si præ-
 quam collectum est, nam accipit (tamen si quis ipse non
 idem dicat uitam et animam) impossibile: ad idem,
 contrarium uitam quidem morti, cum sit corruptio, cor-
 ruptioni autem generationem. Incollectiles igitur sim-
 pliciter non sunt huiusmodi orationes, sed ad præposi-
 tum incollectiles: et latet plerumque non minus ipse
 interrogantes quod tale est. Propter igitur conuersas,
 et propter non causam orationes huiusmodi non iungunt. Quæ
 autem propter id quod est duas interrogationes unam
 facere, quando latet plures esse, et perinde ac una sit,
 aspernatur

Plures in-
 terrogatio-
 nes, ut una.

agnatur responsio una. In aliquibus autem facile est ui
dere quod plures, & quod non danda una rescriptio: ut
utram terra mare est an coelum? in aliis uero mi
nus, & quasi una sit, aut confitetur (eo quod non possit
respondere ad interrogatum) aut rursus arguitur: ut
putas hic & hic est homo? quare cum aliquis per se
ruleret & hunc, percutit hominem & non hominem.
Aut rursum quorum hæc sunt quidem bona, illa autem
non bona: omnia hæc bona, an non bona? nam utrum
uis dixerit est quidem ut aut redargutionem, aut scilicet
apparens uideatur facere: nam dicere eorum que non
sunt bona aliter esse bonum, aut eorum que bona sunt
non bona, falsum est. Quandoque autem aliter est iudica
dam, redargutione etiam nec mora: ut si quis concedat si
militer & unum & plura dici alba, & non alba, & ce
ca: nam si est unum quod non habet album, nam ta
men habere, & ecce est unum, non habet album, nam
ta autem habere quod non habet album, non habet album,
illud autem non habet,ambo non habet alba, nec ce
ca: & hoc est impossibile.

Omnes supradictas reductiones in ignorantiam reuocantur et reuocantur.

iii.

CAP. V.

AVT inter se dudu in apparentes fillogis-
mos, & rursus in eandem reuocantur ad re-
dudum rursus inuenerunt, inscribitur principium fa-
ctum est & componitur & rursus, salua ut rursus mos
dos est & rursus inuenerunt. Proinde, & semel
inter se dudu inuenerunt, & rursus in eandem reuocantur
fuit, accedente causa, rursus, & rursus in eandem reuocantur
fuit, accedente causa, rursus, & rursus in eandem reuocantur

8. 1. 1942

cessitate, atque non apparere. Deinde et secundum
partes definitionis: nam earum quæ sunt in dictione,
hæ quidem sunt propter duplex, ut æquatio et or-
ratio, et similis figura: consuetum enim est, omnia, ut
et illud quippiam significare. Compositio autem, et
diuisio, et accentus, id quod non eadem est oratio, aut
nomen quod differens: oportebat autem et id esse quem
admodum et rem eandem, si debet redargutio, vel syl-
logismus esse: ut si tunica, non iustis syllogizetur, sed
tunica: nam verum est et illud, sed non syllogizatum
est: si tamen interrogatione indiget, quod idem signi-
ficat ad eum qui querit propter quid. Quæ vero se-
cundum accideris definito syllogismo manifeste sunt:
nam eam in definitionem oportet syllogismum et redar-
gutionis fieri, attamen et adungere contradictionem:
nam redargutio syllogismus est contradictionis: si igitur
non est syllogismus accideris, non sit redargutio:
non enim si eam hæc sint, necesse est illud esse, id autem
est abnecesse propter syllogismum: neque si triangulus
duobus rectis tres angulos habet æquales, et accideris
figuram eam, vel primum, vel principium, quod signi-
ficat, vel primum, vel principium tale est: nam non qua-
teus figura, vel primum, vel principium, sed quate-
nus triangulus demonstratio: similiter et in aliis.
Quæ si redargutio vocetur quidam, non erit quæ
secundum accideris redargutio. Verum propter hoc
et aliquæ et omnino pariter ab inanis redarguitur,
non enim eam accideris, sed logismos facimus contra
sapientes quæ vero non possunt dædere, aut in-
terrogati concedunt, aut eam non tantum arbitrantur
dedisse.

Hoc est, ijs
redargu-
tionis, sua-
damentum
possunt om-
niam redar-
gutionum.

deesse. Quæ uerò propter id quod aliquo modo, & simpliciter, quantum non de eodem affirmatio & negatio est: nam aliquo modo albi, aliquo modo non albi: & simpliciter albi, simpliciter non albi, negatio est: si igitur cum datur aliquo modo esse albi, quis ut simpliciter dictum accipit, non facit redargutionem: apparet autem propter ignorantiam ipsius, quod est redargutio. Manifestum autem omnium, quæ prius dictæ sunt propter redargutionis definitionem, quare & si nuncupatæ sunt: nam propter rationis omissionem phantasia sit, & diuisis hoc pacto, commune in omnibus his ponendum est orationis omisio.

Quæ uerò propter id quod sumitur, quod erat in principio, & non causa ut causa ponitur, manifestæ sunt per definitionem: nam oportet conclusionem accipere, ex quo hæc sunt, quod non erat in non causis: & rursum non commemorato eo quod erat in principio, quod non habent eæ quæ sunt propter petitionem eius quod in principio. Quæ uerò propter consequens pertinentia sunt accidentis: nam consequens accedens dicitur, est autem ab accidenti: quantum accedens quidem est in uno solo sumere, ut idem esse statum, & mel, & album, & cygnum: quod autem propter consequens, semper in pluribus: nam quæ uni & eadem sunt eadem, & sibi inuicem postulatur esse eadem: propter quod sit ea quæ propter consequens redargutio: est autem non omnino uerum, ut si sit albi secundum accidens: nam & nix & cygnus albo idem: aut rursum in Meliæ oratione idem esse accipit factum esse, & principium habere, aut equa-

Capitulum
secundum
de
definitionibus.

lia fieri, & eandem magnitudinem accipere. Quoniam enim principium habet quod factum est, & quod habet principium, factum esse post dat, tanquam si eadem sint, eo quod principium habent factum est, & finitum. Similiter autem & in istis eae equalitatis sunt, si eandem magnitudinem, & unam sumentia equalia sunt: & quae aequalia facta sunt, eandem & unam magnitudinem sumunt: quare consequens autem, quod igitur propter accidens redargutio, in ignorantia redargutionis est: manifestum, & quod ea quae est, est propter consequens: ut sciendum autem est id & alias. Quae vero propter id quod est plures interrogationes ut unam facere, in eo sunt quod non enucleamus, sicut non diuidimus propositionis orationem: nam propositio unius de uno est: nam idem terminus unius solius rei, & simpliciter rei: ut hominis, & unius solius hominis. similiter autem & in alijs. Si igitur una propositio est, quae unum de uno postulat, & simpliciter erit propositio talis, interrogatio. Atqui quoniam syllogismus ex propositionibus est, redargutio autem syllogismus, & redargutio erit ex propositionibus: si igitur propositio unum de uno, manifestum quoniam & haec in redargutionis ignorantia: nam apparet esse propositio, quae non est propositio. si itaq. dedit resolutionem ut ad unam interrogationem, erit redargutio: si autem non dederit, sed appareret, apparet redargutio. Quare omnes loci cadant in redargutionis ignorantiam: qui quidem dicti sunt propter dictionem, quia est apparens contradictio, quod erat proprium redargutionis, alij autem propter syllogismi terminum.

dunt. Similiter autem & in ijs quæ propter consequens sunt: pars enim quædam accidentis, est consequens. Amplius & in multis apparet, & postulatur hoc pacto: si hoc ab illo non separatur, nec ab altero separatur alterum. In ijs uero quæ sunt propter omissionem orationis, & in ijs quæ sunt propter id quod aliquo modo & simpliciter, eo quod propter parum, deceptio est. nam quasi nihil consignificet quid aut aliquo modo, aut simpliciter, aut aliquibi, aut nunc, uniuersaliter concedimus. Similiter autem & in ijs quæ quod in principio est sumunt, & in non causis, et quæcunque plures interrogationes ut unam faciunt: in omnibus enim his est deceptio, ob id quod propter parum: nam non exacte differamus in quæ propositionis, neque syllogismi terminum, propter prædictam causam.

Ex quibus locis captiones falli.

CAPYT VII.

QVONIAM autem habemus propter quæcunque sunt apparentes syllogismi, habemus & propter quæcunque sunt sophisticæ syllogismi, & redargutiones: dico autem sophisticam redargutionem, & syllogismum, non solum apparentem syllogismum, aut redargutionem non existentem quidem, sed & existentem quidem, at apparenter accomodatam rei. Sunt autem illæ quæ non secundum rem redarguunt, & quæ monstrant ignorantes, quod quidem erat proprium tentatiuæ. Est autem tentatiua, pars dialecticæ: illa autem potest syllogizare falsum, propter ignorantiam eius qui dat orationem. Sophisticæ autem redargutiones

Vnde fiunt
syllogismi
sophistici.

M m tamen si

tamen si colligant contradictionem, non faciunt manifestum, si ignorat: nam et scientem impediunt hisce orationibus. Quod autem illas habeamus, ac uia manifestum est: nam propter quaecunque apparet audientibus ut interrogata syllogizare, propter hæc et respondentis utique uideatur: quare erunt syllogismi falsi per hæc aut omnia, aut aliqua: nam quod non interrogatus arbitraturs deditse, et interrogatus quoque ponet. Verum in quibusdam simul accidit et interrogare quod deest, et apparere falsum: ut in ijs quæ sunt secundum contradictionem, et solocisimum. Si ergo syllogismi contradictionis propter apparentem redargutionem sunt, manifestum est quod propter tot erunt et falsorum syllogismi, propter quot et apprens redargutio: apprens autem propter particulas ueri: nam cum quodcunque defuerit, apparebit redargutio. ut quod propter non accidens: propter orationem, quæ ad impossibile: et quæ duas interrogationes ut unam facit, propter propositionem: et pro eo quod per se, quod propter accidens, et huius particula, quod propter consequens. Amplius, non in re, sed in oratione accidere: deinde pro uniuersali contradictione, et secundum idem, et ad idem, et similiter, propter id quod in aliquo, uel propter unumquodque horum precat. Amplius, propter id quod est non connumerato eo quod in principio, quod in principio sumere. Quare habemus secundum quod sunt capite rationationes, nam secundum plura non erunt, secundum autem ea quæ dicta sunt erunt omnes. Est autem sophistica redargutio non simpliciter redargutio, sed ad aliquem, et syllogismus similiter.

ter. Nam si non sumat id quidem quod est propter æ-
quiuocum unum significare, & quod propter similitu-
dinis figuram solum hoc quidem, & in alijs similiter,
neque syllogismi, neque redargutiones erunt, neque sim-
pliciter, neque ad eum qui interrogatur si autem sumant,
ad eum qui interrogatur erunt, simpliciter autem non
erunt: non enim unum significatum sumpserunt, sed ap-
parens, & apud illum quidem.

De ueris, & talis redargutionibus.

CAPVT VIII.

PROPTER quæcunque autem redarguunt qui Veræ redar-
gutiones in
numeris.
redargutionibus utuntur: non oportet tentare sume-
re, sine omnium quæ sunt scientia: id autem non unius
artis, nam infinitæ fortassi sunt scientiæ: quare mani-
festum quoniam & demonstrationes, redargutiones qui-
dem sunt, & ueræ: nam quæcunque est demonstrare,
est & redarguere eum, qui ponet contradictionem uen-
ri: ut si incommensurabilem, diametrum posuerit, redar-
guet quis demonstratione, quod incommensurabile, quæ-
re omnium oportebit esse scitum: nam aliæ quidam se-
quuntur propter ea quæ in geometria sunt principia,
& eorum conclusiones: aliæ autem propter ea quæ
sunt in medicina: aliæ denique propter illa quæ sunt alijs
disciplinarum. Sed & falsæ redargutiones simili-
ter infinitæ erunt. Nam secundam unamquamque
artem est falsus syllogismus: ut secundum geometriam
geometricus, & secundum medicinam medicinalis: di-
co autem secundum artem, secundum illius principia.
Manifestum est igitur quod non omnium redargutio
num, sed earum quæ sunt secundum dialecticam, sumena-

di sunt loci. Namque communes sunt ad omnem artem
 & potentiam, & eam quidem quæ est secundum unam
 quancunque disciplinam redargutionem: sciens est con-
 siderare siue cum non est, apparet: siue cum est, & que-
 re est, eam autem quæ ex communibus est, & sub nulla
 arte cadens, dialecticorum: nam si habemus ex quibus
 probabiles syllogismi in quolibet, habebimus ex quibus
 redargutiones: redargutio nanque est syllogismus con-
 traditionis, quare aut unus, aut duo syllogismi contra-
 dictionis, redargutio est. Habemus igitur propter
 quæcunque omnes huiusmodi sunt: si autem hæc habe-
 mus, & solutiones habemus: nam illarum instantiæ,
 solutiones sunt. Habemus autem propter quæcunque
 & apparentes sunt, apparentes autem non cuilibet,
 sed talibus: infinita enim sunt, si quis consideret illa,
 secundum quæcunque apparent quibuslibet. Qua-
 re manifestum est, quoniam dialectici est posse sumere
 propter quæcunque sit per communia, uel quæ est redar-
 gutio, uel quæ apparet redargutio, uel dialectica, uel
 apparet dialectica, uel tentativa.

Orationes ad nomen, & ad intellectum
 non bene ductæ. CAP. IX.

NON est autem differentia orationum quam qui-
 dam dicunt esse, hasque unam ad nomen, illas uero ad in-
 tellectum. Inconueniens enim est operari alias quidem
 esse ad nomen orationis, diuersas uero ad intellectum,
 & non eque. Quid enim est non ad intellectum, nisi
 quando non utimur nomine (qui putat interrogare)
 eo, ad quod is qui interrogatus dedit? idem autem id
 est & ad nomen. Et ad intellectum autem, quando ad
 quod

quod dedit intelligens. Si autem aliquis (plura significante nomine) unum putet significare, & interrogans, & interrogatus (ut forte ens & unum plura significat, sed & respondens & interrogans Zeno unum putans esse interrogavit, & est oratio quod unum, omnia) hæc ad nomen est, aut ad intellectum interrogantis disputata. Si uero aliquis multa putet significare, manifestum quod oratio illa non est ad intellectum. Primum igitur circa huiusmodi orationes, est ad nomen, & ad intellectum, quæcunque plura significant: deinde circa quamlibet est, nam non in oratione est ad intellectum esse, sed in eo quod respondens se habet aliquo modo ad ea quæ dantur: deinde ad nomen contingit omnes eas esse: nam esse ad nomen, hoc in loco, est esse non ad intellectum: nam si omnes, erunt quædam aliæ quæ neque ad nomen, neque ad intellectum. illi uero dicunt omnes, & diuidunt uel ad nomen, uel ad intellectum esse omnes, illas autem non. Attamen quicunque sunt syllogismi propter id quod multipliciter: horum aliqui sunt secundum nomen: nam absurde dicatur secundum nomen esse omnes, qui sunt propter dictionem; sed sunt quedam captiones non in eo quod respondens ad eas se habeat aliquo modo, sed quia talem interrogationem oratio ipsa habeat, quæ plura significet. Et omnino in conueniens est de redargutione disserere, & non prius de syllogismo; nam redargutio syllogismus est, quare oportet & de syllogismo prius, quam de falsa redargutione; nam talis redargutio, apparens syllogismus contradictionis. Quare aut in syllogismo erit causa, aut in contradictione (nam adiungere oportet con-

tradictionem) quandoque autem in utroq; erit apprens
redargutio: est autem de eo quod est silentia dicere, in
contradictione, non in syllogismo. De eo autem quod
est quod non habet aliquis, dare, in utrisq;: de eo uerò
quod est quod Homeri poema est figura, per circulum,
in syllogismo: quæ autem in neutro est, uerus est syllo-
gismus. Verum unde sermo prouenit reuertamur:
utrum quæ in disciplinis sunt orationes ad intellectum
sint, an non? & si cui uidetur plura significare trian-
gulus, & dedit non ut eam figuram de qua conclude-
bat, quoniam duo recti, utrum ad intellectum illius di-
sputauit hic, an non? & amplius si plura quidem sig^a, sicut
nomen, ille autem non intelligit, neque putat quò no-
is non ad intellectum disputat? aut quomodo oportet
interrogare eum, qui non dat diuisionem? siue interro-
get aliquis si est silentia dicere, an non? an est quæ-
ut non, an est ut sic? si autem dat aliquis nullo modo,
ille autem disputat, utrum non ad intellectum dispu-
quantis oratio uideatur earum esse quæ ad nomen sunt?
Non igitur est genus aliquod orationum ad intellectum,
sed ille quidem ad nomen sunt: & huiusmodi, non om-
nes, non quòd redargutiones, sed neque apparentes re-
dargutiones: nam sunt & non propter dictionem ap-
parentes redargutiones, ut quæ propter accidens, &
reliquæ. Si autem postulet diuidendum, quò dico quia
dem silentia dicere: hæc autem sic, illa uerò non sic, id
profectò primum, absurdum postulare: nam quandoque
non uidetur interrogatum multipliciter se habere, at-
qui impossibile est diuidere, qui non putat. Deinde do-
cere. quid aliud erit? manifestum enim faciet quoniam
facto

Poema cir-
culus forte
dicitur, quia
ab eodem
uersa, et tri-
angulus, et en-
dectus, testis
aut quare
sunt inter-
calares Ver-
gi li. effe-
ratur. tri-
angulus, et
circulus est
figura, per
eandem Ho-
meri est cir-
culus, igitur
est figura.

passio se habet, et, qui neque considerat, neque scit, neque
opinatur quod aliter dicitur: quia & in non duplici-
bus quid prohibet hoc facere: ut putas *equales* sunt
unitates binarijs, in quaternarijs & sunt autem in binari-
js quidem inexistentes, illi autem non sic: & putas
contrariorum una est disciplina, an non & sunt autem
contraria *haec* quidem nota, illa autem ignota: quare
videtur ignorare qui hoc postulat, quod aliud est do-
cere quam disputare: & quod oportet quidem docen-
tem non interrogare, sed eum manifesta facere, illum
autem interrogare.

De interrogatione tentatiuræ: & quid inter con-
tentuolum, sopnificumque interlit.

C A P V T X.

AMPLIVS affirmare, uel negare qui postulat, id non monstrantis est, sed experimentum sumentis: nam tentativa, dialectica quædam est, quapropter de omnibus inspicit, & explorat non scientem, sed ignorantem, atque simulantem. Qui igitur secundum rem considerat communia, dialecticus est: qui autem id apparenter facit, sophisticus. Et syllogismus contentiosus, & sophisticus, unus quidem est apparens syllogismus, circa ea de quibus dialectica tentativa est, quantus uerast conclusio. nam eius quod est propter quid, hallucinatorius est. & quæcunque, cum non sint, s. cum dum cuiusque disciplinam captiose ratiocinationes: ut dentur esse secundum artem. Nam pseudographia non contentiosa (secundum enim ea quæ sub arte sunt, car

Ante Arist.
tēpore tres
maximope-
re sudasse fe-
runtur ad
circuli qua-
draturā mō-
strandā, An-
tiphō, Hip-
poc. Chius,
& Bryllou.

ptiosæ sunt ratiocinationes) neque si aliqua est pseudographia circa verum, ut Hippocratis quadratura que per lunulas, sed ut Bryllo quadravit circulum; & tametsi quadraretur circulus, quia tamen non secundum rem, ideo sophisticus; quare & qui de his quidem apparens syllogismus, contentiosa est oratio, nam apparens est secundum rem, quare fallax & iniusta. Quemadmodum enim ea (quæ in certamine est) iniuria quandam speciem habet, & est quedam iniusta pugna, sic in contradictione, iniusta pugna contentiosa est; nam & illic qui omnino vincere volunt, omnia tentant; & hic qui contentiosi sunt. Qui igitur victoriæ ipsius gratia, tales sunt, contentiosi homines, & lutum amatores videntur esse: qui autem gloriæ gratia quæ in diuitiis est, sophistici sunt; nam sophisticè est (ut diximus) pecuniarum quedam aucupatio ab apparente sapientia; quapropter demonstrationem apparentem appetunt. Et in eisdem orationibus quidem sunt lutum amatores & sophistæ, sed non propter eadem; & oratio quidem eadem erit & sophistica & contentiosa, sed non propter idem; sed quatenus quidem est ob victoriam apparentem, contentiosa: quatenus uerò est ob sapientiam, sophistica; nam sophisticè est quedam apparens sapientia, non autem existens. Contentiosa uerò est quodam modo sic se habens ad dialecticam, ut pseudographia ad geometricam; nam ex eisdem contentiosa, differendi modo, captiose decipit, ut & pseudographia, geometricè; sed hæc quidem non contentiosa, quia ex principiis & conclusionibus, quæ sunt sub arte pseudographiam facit; quæ autem ex his est, quæ sunt

sunt sub dialectica, circa alia quidem contentiosam esse, manifestum est: ut quadratura quidem quæ per lunulas, non contentiosa: Bryssonus autem contentiosa, & illam quidem non est transferre nisi ad geometriam solum, eo quod ex proprijs sit principijs: hanc autem ad plures quicunque nesciunt quid est possibile in unoquoque, & quid impossibile: nam accommodabitur: aut ut Antiphon quadravit. vel si quis non dicat melius esse post cernam deambulare per Zenonis rationem, non medicinalis: communis enim est. Si ergo omnino similiter si habeat contentiosa ad dialecticam: ut pseudographia ad geometriam, non ex illis utique erit contentiosa.

Orationes dialecticorum, tentativorumque, non esse ad determinatum genus.

CAPUT XLIIII.

NUNC autem non est dialecticus circa genus aliquod determinatum, neque demonstrativus ullius, neque talis qualis universalis: nam neque omnia sunt in uno aliquo genere: neque si sint, possibile est sub eisdem principijs esse, ea quæ sunt. Quare & nulla ars earum quæ aliquam naturam monstrant, interrogativa est: nam non possibile est utramvis partium dare. syllogismus enim non fit ex utrisque: dialectica autem interrogativa est (si autem monstraret: quid illud, nisi & omnia) veruntamen prima, peculiariq; principia non interrogat: nam si non daret, non tam haberet, ex quibus amplius disputaret ad instantiam. Talis autem est tentativa: nam tentativa non talis est, qualis est geometria: sed qualem utique haberet, non sciens aliquis: fieri enim

Univerſalis
ar. x. hoc
est, meta-
physicus.

enim

enim potest ut periculum sumat, & is qui nescit rem, de eo qui nescit: siquidem & dat non ex quibus scit, neque ex propriis, sed ex coniequentibus. quæ omniatalia sunt quæ scientem quidem, nihil prohibet nescire artem, nescientem autem necesse est ignorare: quare manifestum quoniam nullius determinati tentativa disciplina est, eo quod de omnibus est: nam omnes artes utuntur quibusdam communibus. Ideoque omnes illiterati quodam modo utuntur dialectica, & tentativa.

Nam omnes usque ad aliquid conantur dyjudicare eos qui pronunciant: hæc autem sunt communia: nam illa nihil minus sciunt ipsi, quamvis videantur longè extrâ dicere. Redarguunt igitur omnes: nam sine arte quidem eo participant, cuius artificialiter est dialectica: & arte syllogistica, tentativus, dialecticus. Quoniam autem sunt multa quidem hæc & de omnibus, non tantalia autem ut natura quædam sint, & genus, sed ut negationes: alia autem non talia, sed propria sunt: ex illis de omnibus experimentum possibile est sumere, & artem esse quandam, & non talem esse quales quæ demonstrant, eo quod contentiosum non est omnino sic se habens, ut pseudographus: nam non erit capiosus ex determinati cuiuspiam generis principiis, sed circa omne genus erit is qui contentiosus. Loci igitur sophisticarum redargutionum hi sunt, & quod dialectici est considerare de his, & res eas posse facere, non difficile videre: nam quæ circa propositiones est disciplina, omnem habet hanc speculationem: & de redargutionibus quidem apparentibus, dictum est.

Epilogus.

Loci

Loci sophisticici interrogantium ad falsum, aut
inopinabile. CAP. XII.

DE aliquo est falsum quippiam ostendere, & ora-
tione ad inopinabile ducere. Hoc autem fuit secundum
primum sophisticam intentionis, primum quidem ex
eiusdem interrogat quodammodo, & per interrogatio-
nem credit maxime: nam id, ad nunc determinatum
est, argere propositum, venustum est illorum: teme-
re aliqui dicentes, peccant magis temere autem dicunt,
quando nihil habent propositum. Et id, interrogare
nunc (quamvis id determinatum sit ad quod disputant)
est, ea quæ videntur, dicere se postulare, sicut quan-
dam claustrum, ut ad inopinabile ducat, aut falsum.

Et si interrogatus affirmet, aut neget illorum aliquid,
dicere ad ea ad quæ promptus est argumentari: potest
tamen nunc minus nocere per hæc quam prius, nam
repetunt aliquid ad id quod in principio. Elementum
autem deuenienti ad falsum aliquod, aut inopinabile,
nullam statim interrogare positionem, sed affirmare
ob id se interrogare, quod dicere velit: nam locum ar-
gumentationis, consideratio facit. Ad falsam autem
ostendendum proprius locus sophisticus est, ducere ad
talia, ad quæ abundat orationibus: est autem bene, &
non bene id facere, quemadmodum dictum est prius.

Rursum ut ad inopinabile ducat, considerare ex quo
genere est qui disputat, deinde interrogare quod pluri-
bus illi dicunt inopinabile: est enim singulis quibusque
aliquid tale. Elementum autem horum sumere singu-
lorumque

8. locus.

lorumq; quorumq; positiones in propositionibus. Solutio uero & horum competens fertur, ostendere quod non propter orationem accidit inopinabile: semper autem id quoque uult qui contentus est. Amplius autem et uoluntatibus & manifestis opinionibus. nam non eadem uolunt, & dicunt: sed dicunt quidem decoratissimas orationes, uolunt autem ea quae uidentur prodesse: uel bene mori magis quam uoluptuose uiuere dicunt oportere: & egerere iuste magis quam diuitijs affluere praue: uolunt autem contraria. Eum igitur qui dicit secundum uoluntates, ad has manifestas opiniones ducendum: eum uero qui dicit secundum has, & absconditas: utrius enim modo necessarium non est inopinabilia dicere: unam aut manifestum, aut immanifestas opiniones dicunt contraria. Plurimus autem est locus sciendi inopinabilia dicere, quemadmodum Callicles in Gorgia scriptus est, dicens. & ueteres autem omnes arbitrati sunt accidere propter id quod secundum naturam & secundum legem contraria: contraria enim esse naturam & legem dicunt: & iustitiam secundum legem quidem esse bonum, secundum autem naturam non bonum: oportet igitur ad eum quidem qui dicit secundum naturam, secundum legem obuiare: ad eum uero qui secundum legem, ad naturam ducere, nam utroque modo dicere contingit inopinabilia; erit autem secundum naturam quidem ipsis uerum, secundum autem legem quod multitudini uidetur; quare manifestum quod & illi, quemadmodum & qui nunc, aut redarguere, aut inopinabilia dicere respondentem, conabantur efficere.

10. locus.

Quaedam autem interrogationum, habent utrinque
inopi=

inopinabilem responſionem; ut utrum ſapientibus, an patri oporteat obedire: & expedientia facere, an iuſta: & an iniuriam pati eligibilius quàm nocere.

Oportet autem ducere ad ea quæ multitudini, & ſapientibus ſunt contraria, nam ſi dicat aliquis ut iſ qui circa orationes, ad ea quæ multitudini; ſi autem ut multi ad ea quæ iſ qui in oratione. Dicunt enim hi quidem ex neceſſitate beatum iuſtum eſſe; multitudini autem inopinabile eſt regem iniuſticum eſſe. Eſt autem ad ea quæ ſic ſunt, inopinabilia ducere, idem ei quod eſt ad eam quæ eſt ſecundum naturam, & ſecundum legem contrarietatem, ducere; nam lex opinio multitudinis, ſapientes autem ſecundum naturam, & ueritatem dicunt; & inopinabilia quidem, ex his oportet quærendum locis.

12. locus.

De captionibus nugationis & ſolæciſmi.

CAPUT XIII.

DE eo quidem quod eſt facere nugari, quidnam dicimus nugari, iam monſtrauiſmus: omnes autem tales orationes id uolunt eſſicere: ſi nihil reſerat nomen & orationem dicere: duplum autem, & duplum dimidiſ idem eſt; ſi igitur duplum eſt, dimidiſ duplum; erit dimidiſ, dimidiſ duplum; & rurſum ſi pro duplo, duplum dimidiſ ponatur, ter erit dictum dimidiſ dimidiſ dimidiſ duplum. Et putas eſt concupiſcentia delectationis hæc autem eſt appetitus delectationis; eſt igitur concupiſcentia appetitus delectationis delectationis. Sunt autem omnes huiusmodi orationum in iſ quæ ſunt ad aliquid, quæcunq; non ſolum genera, ſed & ipſa ad aliquid dicuntur, & ad idem & unum aſignantur: ut appetitus,

11. locus.

appetitus, alienius appetitus; & concupiscentia, alienius concupiscentia, & duplum alienius duplum, & duplum, dimidiat, & in quibuscunque quæ (cum subiectis non sint) ad aliquid omnino eorum sunt, quorum sunt habitus, aut affectus, aut aliquid huiusmodi, in oratione ipsorum de illis prædicatorum declaratur; ut impar est numerus medium habens; est autem numerus, impar, est igitur numerus, numerus medium habens. Et si simum, cauitas naris est, est autem naris sima; erit ergo naris, naris caua. Apparent autem facere non facientes quandoque, eò quòd non interrogant si significet aliquid per se dictum duplum, an nihil, & si aliquid significat, utrum idem an diuersum; sed conclusionem dicunt statim, & apparet propter nomen idem, esse idem, & significare. Solæcismus autem quale quid est, dictum est prius; est autem & hoc facere, & non facientem uidere, & facientem non uidere; quemadmodum Leuius dixit, si Venus masculinum est; nam qui dicit almam, solæcismum quidem facit secundum illum, non apparet autem alijs; qui autem alium, apparet autem, sed non facit solæcismum. Manifestum igitur quoniam & ars quædam hoc potest facere, eò quòd multæ orationes non colligentes, solæcismum uidentur colligere, ut & in redargutionibus.

Sunt autem omnes pene apparentes solæcismi propter hoc; & quando casus neque masculinum, neque femininum significat, sed neutrum; nam hic quidem masculinum significat, hæc autem femininum, hoc uero neutrum uult significare; sæpe autem significat & illa utraque, ut quid est hoc? Calliope, lignum, Coriscus.

Masculini

Arist. exemplum ponit de Protagora, qui iracundiam, & galeas, & aculea ponebat, sed id late non est accommodatum, quare sumptum est hic exemplum ex Leuius, qui Venere masculinam posuit. Vide Maer. Satur lib. 1. cap. 8.

Masculini igitur & foemini differunt casus omnes, neutri hi quidem, illi autem non: cum datur igitur hoc: saepe colligunt quasi dictum sit hunc: similiter autem & alium casum pro alio ponunt. Captiosa autem ratio cinatio fit eo quod hoc commune sit plurimum casuum: nam hoc significat quandoque hic, quandoque autem hunc: oportet autem vicissim significare, cum non est quidem, hic: cum esse autem, hunc: ut est Coriscus: esse Coriscum: & in foemininis nominibus similiter, nam in omnibus similiter est, & esse, facient differentiam. Et quodam modo in his similis est solæcismus ijs redargutionibus, quæ propter id quod non similia, aut propter figuram, similiter dicuntur: nam quemadmodum illic in rebus, sic hic in nominibus accidit solæcismum facere: nam homo, & album, & res, & nomen est: manifestum igitur quoniam solæcismum tentandum est ex dictis casibus colligere. Species igitur sunt hæc contentiosarum orationum, & partes specierum, & modi, qui dicti sunt.

De occultatione sophistica, & contra molestè respondentes. CAP. XIIII.

D I F F E R T autem non parum si ordinentur quodam modo ea quæ ad interrogationem sunt, ut lateat quemadmodum in dialecticis: deinceps igitur ex ijs quæ dicta sunt, hæc primum dicenda. Est autem ad redarguendum, unum quidem prolixitas: nam difficile simul multa conspiciere. Ad prolixitatem uerò quæ adducuntur elementis, utendum. Unum quidem festinatio,

Hoc est, regulis, suis præceptis.

natio, nam tardiores minus praevident. amplius autem
 ira & contentio: nam conturbati minus possunt obse-
 ruare omnes. Elementa autem, træ. Manifestum quo-
 que eum facere qui vult iuste agere, & circa omnia im-
 pudentem esse. Amplius, permutatum interrogatio-
 nes ponere, siue ad idem plures habeat aliquis oratio-
 nes, siue & quod sic, & quod non sic; simul enim ac-
 citur aut ad plura, aut ad contraria facere obseruationem.
 Omnino autem omnia, quæ ad occultandum di-
 citur prius, utilia etiam ad contentiosas orationes;
 nam occultatio latendi gratta est, latere autem decen-
 titonis. Ad eos autem qui renuunt quæcunq; opinan-
 tur esse ad orationem, ex negatione interrogandum, seu
 contrariam velit, aut etiam ex æquo interrogationem
 facere: nam cum dubium est, quod vult sumere minus
 impleant. Et quando in partibus dixerit quospiam
 singula inducere, et, uniuersale saepe non interrogandum
 est, si aut dato utendum; nam quandoque putant & ipsi
 dedisse, & a uentibus quoque apparet propter indiu-
 elictis memoria u, ueluti perinde atque non interroga-
 uerit uane. Et in quibus non uerbum significatur uni-
 uersale, si ut inducitur tamen utendum est ad id quod ex-
 pedit, nam latet similitudo plerumque. Et ad sumendum
 propositionem, contrarium, oportet comparando in-
 terrogare; ut si debeat sumere quoniam oportet per
 omnia patri obedire, utrum per omnia oportet obedi-
 re parentibus, an per omnia non obedire: & saepe id;
 utrum multa concedendum, an pauca: magis enim sit
 necesse, uidebuntur esse multa: appositis enim iuxta se
 contrariis, minora & maiora apparent, & peiora &
 meliora

meliora hominibus . Valde autem & sepe facit uideri redargui , maxime sophistica calumnia interrogantium , cum nihil colligentes non interrogationem faciunt id quod est ultimum , sed concludenter dicunt ueluti colligentes , non igitur hoc & hoc . Sophisticum autem est & cum ponitur inopinabile , quod apparet postulare respondere , proposito eo quod uidetur ex principio , & interrogationem talium sic facere utrum tibi uidetur : nam necesse est si sit interrogatio ex quibus syllogismus , aut redargutionem , aut inopinabile fieri : cum dat quidem , redargutionem : cum autem non dat , neque dure uidetur , fatetur inopinabile : cum uero non dat , uideri autem fatetur : redargutionis simile . Amplius , quemadmodum in rhetoricis , & redargutionibus similiter contrarietates considerandum , aut ad eas quæ ab eodem sunt dictæ , aut ad eos quos confitetur bene dicere , aut agere . Amplius , ad eos qui uidentur tales , aut ad similes , aut ad plurimos , aut ad omnes . Quemadmodum autem respondentes sepe cum redarguuntur faciunt duplex , si debeat accidere redargutio , interrogantibus utendum quandoque illo , contra instantes : si sic quidem accidat , sic autem non , quoniam si junxerit , ut facit Cleophon in Mandrobulo : oportet etiam ab istis ab oratione reliqua argumentorum diuidere , & respondenti (si præsensit) prius insistere , & prædicere . Argumentandum autem quandoque & ad aliud ab eo quod dictum est , illud sumendum : si non ad id quod propositum est habeat aliquis argumentari : quod Licophron fecit dum propositum esset , ex arte lyan commendare . Ad eos autem

Mandrobulus, drama est Cleophōtis. Fuit autem Cleophō tragicus Atheniensis similiter & Lyco-
phron.

qui exigunt ad aliquid argumentari, postquam uidetur oportere assignare causam, dictis autem quibusdam et terribilibus quod uniuersi, aliter accipiunt in re argutionibus, ut dicat contrarietatem, ut quod affirmant negare, aut quod negant affirmare: sed non quod contrarietatem est eadem disciplina, nec non eadem: non oportet autem conclusionem ut propositionem interrogare, quaedam autem neque interrogandum est, sed ut concipis utendum. Ex quibus igitur interrogationes, et quomodo interrogandum in concertatorijs exercitationibus, dictum est.

Libri primi Elenchorum Sophisticorum
Aristotelis finis.

E L E N C H O R V ¹⁸³ M

S O P H I S T I C O R V M

A R I S T O T E L I S

LIBER II.

De utilitate cognoscendi sophisticas ora-
tiones, & apparatu ad eas diluendas.

CAPVT I.

RE SPONSIONE autem, & quomodo oportet soluere, & quid, & ad quam utilitatem orationes huiusmodi profunt, post hæc dicendum. Vtilis ergo sunt ad philosophiam propter duo. Primum quod per se patet plurimū propter dictionē suā, melius scilicet haberi, si ueritate atque purius et simpliciter pronuntietur, ac utitur, & eoque similiter, & que aliter in rebus accidunt, & in nominibus. Secundum autē ad eas que per se ipsas inquit sit mes sunt : nam qui ab alio facile capessere saluitur, & et non tenet, & uere quoque a se ad paratur perspicere. Tertium uero, & reliquum adhuc, ad id pertinet, eo quod circa omni exercitatus esse uidebitur, & in nullo se inexperte habere : nam si quis in ora tumbus est confectus, orationes uituperat, cum nihil habeat quod determinet de uirtute istarum, datque ei mem quod uideri uelit in sole cere : non quia uerum sit, sed propter imperitiā. Respondentibus autem, quomodo obesse

№ 2. Аpendum

stendum sit aduersum huiusmodi orationes, manifestum: si quidem recte dicimus prius ex quibus sunt captiosae ratiocinationes, et si (quae inquirendae sunt) superabundantias sufficienter diuisimus. Non est autem idem sumentem orationem uidere, et soluere uitiositatem, et interroganti posse occurrere celeriter. Nam quod scimus, saepe transpositum ignoramus. Amplius autem quemadmodum in alijs, id quod citius et rarius, ex exercitatione fit magis, sic et in orationibus se habet: quare si manifestum quidem sit nobis, immediati autem simus, priuamur opportunitatibus frequenter. Accidit autem quandoque sicut in linearum descriptionibus: nam et illic soluentes quandoque componere uerum non possumus, sic et in redargutionibus: nam scientes propter quod orationem accidit connectere, soluere tamen orationem impotentes sumus.

De apparenti solutione respondentis.

CAPVT II.

PRIMUM igitur quemadmodum syllogizare dicimus, opinabiliter quandoque magis quam uere, eligere oportere: sic et soluendum quandoque magis opinabiliter quam ad ueritatem: nam omnino aduersus contentiosos est reluctandum, non ut ad eos qui retarguunt, sed qui redarguere apparent: non enim dicimus eos syllogizare: quare ut non uideantur, emendandi sunt: nam si redargutio est contridictio, non est equiuoca, ex quibusdam. nihil opus est diuidere a amphibola, et equiuocationem: non enim facit syllogismum, sed nullius alterius gratia diuidendum est, nisi
quia

quia conclusio uidetur redargutioni stimulis. Non ergo redargui, sed uideri redargui cauention est, id quod interrogat amphibola, et quæ propter æquiuocationem sunt, et quæcunque aliæ huiusmodi cauillationes quæ et ueram redargutionem adumbrant, et redarguentem atque non redarguentem incertum reddunt: nam, quia licet in fine cum conclusum fuerit dicere se, non id ipsum quod affirmauit negare, sed æquiuocè aut amphibolicè, quauis quam maxime contingit in idem ferat) incertum, si redargutus est: incertum enim, si uerum nunc dicit: si uerò diuidens interrogasset æquiuocum, aut amphibolum, non incerta esset redargutio, quoniam requirunt: nunc quidem manus, prius autem manus, contentio, sic uel non respondere cum qui interrogatur, fieri potest. Nunc autem quia non bene ut rogant inquirentes, necesse est ut respondeat aliquid is qui interrogatus est, emendans uitium interrogationis: quia diuiso sufficienter, uel sic, uel non, necesse est dicere respondentem. Si autem aliquis putet secundum æquiuocationem redargutionem esse, quodam modo non erit respondentem effugere quin redarguatur: nam in ijs quæ oculis subiecta sunt necessarium quod affirmauit negare nomen, et quod negauit affirmare. Primum uero ut diluunt quidam, nihil prodest: nam non Coriscum aiunt esse muscum, et non muscum, sed hunc Coriscum muscum, et hunc Coriscum non muscum, eadem namque erit oratio Coriscum, et quæ est hunc Coriscum muscum esse, uel non muscum: quo et simul affirmant, et negant. Sed fortasse non idem significant: nam ne illic nomen, quare in aliquo differt. Si autem hoc quidem

* Hoc est in rebus uisibilibus.

simpliciter dicendo Coriscum assignet, illi autem addat aliquem, aut hunc, absurdum est. nihil enim magis quam alterum: utrolibet enim id differt. Non sic igitur, sed quia incertus quidem est qui non determinavit ambiguitatem, utrum redargutus est vel non redargutus, datum autem est et in orationibus dividere: manifestum quod non determinando dare interrogationem, et quidem simpliciter, peccatum est: quoniam et si non ipse, tamen oratio redarguta similis est. Accidit autem sepe ut aures amphiboliam torpescere dividere, eo quod crebra talia proponantur, ne ad omne videamur molesti esse: deinde non putantibus propter id fieri orationem, sepe profectio occurrit inopinabile: quapropter quia datum est, dividere baud cunctandum, quemadmodum dictum est prius. Si autem duas interrogationes, non una facit quāquam interrogationem, non propter æquivalence, vel amphiboliam sicut capitiola codicilio, nonne redargutio an non? quid enim differt interrogare, si Callias et Iphimachos musici sint, quam si amboque unum nomen esset exidentibus diversis. nam si plura significat quam unum, plura interrogavit si quæ non redum, et al duas interrogationes unam re, continens eadem rem, et simpliciter, manifestum quoniam nullæ eorum quæ æquivoca sunt, convenit respondere simpliciter, nec si de omnibus quidem verum sit, veluti contingit quædam. nihil enim differt hoc, quoniam si interrogasset, verius et Callias utrum domi sint, an non sint domi. siue adsint ambo, siue non adsint: utrum sit enim plures propositiones. Non enim si verum est scire, interrogatio propter id una: possibile est

est enim ad decies milienas interrogatas quæstiones, omnes sic uel non, uerum est dicere : attamen non est respondendum una responsione, ut. immittitur etiam disputatio : id autem simile ac si tale nomen imponatur diversis. Sic igitur oportet ad duas interrogationes unam responsionem dare, manifestum quoniam nec in æquiuocis sic uel non, dicentium : neque enim qui dixit respondet, tamen si dixit, sed id admittunt quodam modo in disputationibus, eo quod lateat quod accidit. Quemadmodum igitur diximus quod redargutiones quæ tam uidentur esse cum non sunt, eodem quoque modo et solutiones quædam uidentur esse, quæ non sunt, quas dicimus quandoque expretium magis inferre, quam ueras in contentiois orationibus, et in ea (quæ ad duplex est) occurrere. Respondendum autem in iis quæ uidentur, esto, dicendo, non et sic minimi fiet redargutio. Si uero aliqui quæ inopinabile sit cogatur dicere : hic maxime aaden tum uidetur sic enim neque redargutio, neque inopinabile uidebitur fieri. Qui autem quo pacto petitur quod est in principio, manifestum putant omnino (si sint propinquæ) interuentum, et non concedenda esse ulli, perinde ac si quod in principio est petat. Et quando aliquid tale postulauerit quispiam quod necessarium quidem est accidere ex positione, sit autem factum uel inopinabile, idem dicendum : nam quæ ex necessitate accidunt, eiusdem uidentur esse positionis. Amplius, quando uniuersale non nomine sumitur, sed similitudine : dicendum quod non sic datum est : neque ut proposuit, sumit : nam propter id fit sepe redargutio : cum autem prohibetur his : ad id quod non

bene ostensum est redeundum, obsistendum autem sectando dictam determinationem. In ijs igitur quæ proprie dicuntur nominibus, necesse est respondere, vel simpliciter, vel diuidendo. Quæ autem subintelliguntur proponimus, ut quæcunque non plane, sed truncatim interrogantur, propter id accidit redargutio, ut putas ne quicquid est Atheniense, possibile est Atheniense esse, similiter autem et in alijs: atqui homo est animal, sic, possibile igitur animalium, homo. Nam hominem animalium esse dicimus, quia animal est: et Lyjannarum Lacedæmoniorum, quia Lacedæmonius est. Manifestum igitur quoniam in quibus obscurum est quod proponitur, non simpliciter concedendum.

Quando uero duobus existentibus cum hoc quidem est, ex necessitate alterum esse uidetur: cum uero alterum est, hoc non ex necessitate: interrogato utroque oportet quod minus est dare. Nam dispicius est colligere de pluribus. Si autem argumentetur quod huic quidem est contrarium, illi autem non est: si oratio uera sit, contrarium esse est dicendum, at nomen alterius positum non esse. Quoniam autem quedam quidem eorum quæ dicuntur plures cum qui non conceant falsum dicere aiunt, quedam autem non ut quæcunque ambigunt (utrum, n. corruptibilis uel immortalis sit anima animalium, non exploratam est multis) in quibus igitur incertum est utro modo teneat dicta quod proponitur? utrum in ijs quæ sunt ut sententia et uocant enim sententias, et ueras opiniones, et totas negationes: ut diametèr incommensurabilis est. Amplius, de quo uerum dubitatur, transiens quissimam nomina maxime latebit in illis:

Sententiam
uocant, et
ueras
opiniones,
et totas
negationes:
ut diametèr
incommensurabilis
est.

illis : nam quia incertum est utro modo se habet uerum : non sophistice agere : propter id autem quod dubium , non uidebitur falsum dicere : nam metaphora faciet orationem sine ridargutione uideri . Amplius , quascumque interrogationum perijnerit aliquis , præinstādum est , & prædicendum nam sic maxime interrogantē prohibebit .

De recta solutione loci . CAP. III.

QVONIAM autem recta solutio est manifestatio falsi syllogismi , ob quamcumque interrogationem accidat falsum (falsus autem syllogismus dicitur dupliciter : nam aut si collectum est falsum : aut si cum non est syllogismus , uidetur esse syllogismus) erit & quæ nunc dicta est solutio : & apparentis syllogismi , ob quam uidetur esse , interrogationum correctio , quare contingit orationis syllogizantes quidē interimere , apparentes autem diuidentem soluere . Rursum autem quoniam syllogizantium orationum , hæc quidem ueram , illæ autem falsam habent conclusionem , eas quidem quæ se undē conclusio nem sunt falsæ duobus modis contingit soluere : nam & eo quod interimitur aliquid eorū quæ interrogata sunt , & eo quod ostenditur conclusio , non sic se habere . Eas uerò quæ secundum propositiones , eo quod interimitur quiddam solum : nam conclusio uera est . Quare uolentibus soluere orationem , primum quidem inspicendum si syllogizat , an non syllogizat : deinde utrum uera sit conclusio , an non uera : quatinus uel diuidentes uel interimentes soluamus : & iterum interimentes hoc modo , uel illo , quemadmodum dictum est prius . differt autem plurimum & interrogantem , & non , soluere orationem : nam præuidere quidem difficile est :

per

* Hoc est ,
translatio
lequus u-
ta sq. meta
phora.

per otium autem temporis, uidere facile: eorum igitur
 quæ propter æquivocationem, & amphibolam redar-
 gutio, et alie quidem habent aliquam interrogationem
 plura, et intricantem: alie autem conclusionem multipli-
 citer dictam. ut in ea quidem quæ est silentia licet, con-
 clusio est duplex: in ea uero quæ est non conjungere silen-
 tium: una interrogationum amphibola est. Et duplex
 quidem quandoque est ens, quandoque non est ens, &
 quandoque significat duplex, hoc quidem ens, illud uero
 non ens. Quibuscunque igitur in fine est multiplex,
 nisi prius sumpserat contradictionem, non fit redargu-
 tio, ut in eo quod est cæcum uidere: nam sine contradi-
 ctione non fit redargutio. Quibuscunque uero in in-
 terrogationibus, non necesse est præparare quod du-
 plex est: nam non ad hoc, sed propter hoc fit oratio.

In principio igitur ad duplex & nomen & orationem
 non perissosondandum, quod est ut sic, est aut ut non:
 ut de eo quod est silentia dicere, quod est ut sic, et au-
 tem ut non, & quæ expediunt, agendum. Autem
 quæ sic, sunt autem quæ non: nam experti res dicuntur
 multipliciter. Si autem lateat, in fine attendendo
 interrogationi corrigendum, est ne silentia dicere: non
 tamen eos qui silent. Et in his autem quæ sic habent
 quidem multipliciter in prepositionibus, similiter non
 putas conietur, quod si, in it: sic, si et non si, sentes,
 non enim est idem, quod non est conietur, atque sic qui
 dem non esse scientes. Et omnino oblatandum est, tam-
 etsi simpliciter colligatur, quod no, rem quam dixit ne-
 gant, sed nomen. quare id non est redargutio. Ma-
 nifestum autem & eas quæ sunt propter compositionem

nem, & diuisionem quomodo soluentum: nam si diuisa & composita oratio alia significat eam continetur: contrarium dicentiam. Sunt autem huiusmodi omnes orationes secundum compositionem, & diuisionem. Putasne quo utaris tu hunc percussam, illo percussus est hic & quo percussus est, illo tu utaris? Habet quidem aliquis etiam dubitaram questionum, quoniam sit propter & recipere orationem non est duplex, ob id quod est huiusmodi diuisionem, non enim eadem oratio sit diuisa, & composita: si per eam ora, & hoc eundem accedunt prolata sit theant alia, & in per, ut quidam talia non non, cum ex et eum elementis scriptum sit, & similia: & illa per eam sit ut: ut, prola: * Nam h. nō
ta non eum, quare u. u. x quare propter diuisio
nem, ut eum sit ut a. u. quare non omnes et et
gutionis propter a. ex, sit ut quidam a. ut. Dia
uidem, ut igitur & ut ut prola: non est ut eum
dicere, uidem oculis, per eam & ut eum omnes per
cussam, uidere. & huiusmodi oratio. Putasne ut
diuisa nunc expleta in Pyra naves, eum in stellas
sit: & ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
sit autem quare ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
Putasne quare ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
mali autem ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
lum, ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
mala de ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
quoniam ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
stemplat ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut ut
factus es, sed non, nunc tu factus es. Putasne ut potes,
& quare potes, sic & ipse facies & non cubitans autē
habet

habes potestatem citharizandi. citharizabis igitur non citharizans. An non huius habet potestatem, ut non citharizans citharizet? sed cum non facit hoc, ut faciat. Soluunt autem quidam id & aliter: nam si dedit ut potest facere, non dicunt accedere nō citharizantem citharizare: non enim omnino ut potest facere datum est facere: non idem autem esse ut potest, & omnino ut potest facere. Sed manifestum quoniam non bene solvunt: nam orationum omnium quæ propter idem, eandem solutio: eadem autem non accommodabitur ad omnes, nec omnino ad interrogatis, uia est ad interrogantem, & non ad orationem. Propter accentum autem orationes non sunt, neque illæ quæ scribuntur, neque in ijs quæ dicuntur, præterquam si quæ paucæ sunt, ut hic: putasne est quod habitas, domus? sic. nunquid, ne est quod habitas, negatio eius est quod habitas? sic. dicebas autem, ne esse quod habitas domum, neas igitur te habitare domum. Quomodo autem si haec non est, palam: non enim idem significat grauter, & acutè prolatum. Manifestum autem & in eis quæ sunt propter id quod ut eadem dicuntur ea quæ non sunt eadem, quo pacto obstandum, eo quod habemus genera prædicamentorum: nam hic qui rem deus interrogatus non esse aliquid eorum quæ quædam est significant: ille uero, ostendit quidem esse aliquid eorum quæ sunt ad aliquid uel quantitatis. uidentur autem quædam est significare propter dictionem, ut in hac oratione. Putasne contingit idem simul facere, & si res non, at uero uidere, simul & uidere idem & si curdum idem contingit. Putasne est aliquid eorum quæ sunt pati facere & non. nōne igitur

Figura dictionis.

Captiones.

igitur secatur, uritur, operatur similiter dicuntur, & omnia quidem pati significant & rursum autem currere, uidere similiter subiunctim dicuntur: ueruntamen uidere, operari aliquid est: quare & pati aliquid, simul etiam & facere. Si autem aliquis illic dans contineri simul idem facere, & pati, uidere, & uideri dicat possibile, nondum redargutus est, si non dicat uidere facere aliquid, & uideri pati: indiget enim hac interrogatione, sed ab audiente opinatur datum esse, cum & secare facere aliquid, & secari fieri aliquid dedit, & quaecunque alia similiter dicuntur: nam reliquum ipse aut ut qui audit, ueluti similiter dictum: illud autem dicitur quidem non similiter: uidetur autem propter dictionem. Idem autem accidit hic quod in æquiuocationibus: putat enim ut æquiuocis in seculis orationū, quam dixit negare rem, non nomen: ideoq; adhuc indiget in interrogatione, si ad unum assensuens dicat æquiuocum: sic enim tante, erit redargutio. Similis autem & hæc orationes uidet. si quod quis habens, postea non habet, amisit: nam unum solum amittens calculum, non habebit decem calculos. Ad quod non habet quidem, prius habens, amisit: quantum autem habet uel quot, non necesse est tot amittere. Interrogans igitur quod habet, colligit in eo quot. nam decem, aliquot: si igitur dixisset à principio, si quot quis non habet prius habens, putassetne amisit tot: nullus utiq; dixisset, sed aut tot, aut horum aliquid. Et quoniam dabit aliquis quod non habet: non enim habet unum solum calculum. An non dedit quod non habuit, sed ut non habuit: nam solum, non quod significat, neque quale, neque quantum, sed ut se habet ad aliquid

aliquid, ut quod non cum alio. Quemadmodum si dicat: putasne quod non aliquis habet, datur non annuente autem, interroget si dabit quis aliquid citò, qui non habet citò: astringentem autem colligat quòd dabit quis quod non habet, & manifestum quoniam non colligitur: nam citò non est quod dare, sed hoc modo dare: quo autem modo non habet, dabit aliquis, ut quod debet stabiliter habet, necesse dabit. Similes autem & huiusmodi orationes. Putasne quam non habet, manum percutit quis: aut quem non habet, oculo iudabit: non enim habet unum solum oculum. Soluunt autem quidam atuentes, & quod habet unum solum oculum, & aliud quilibet qui plura habet: qui tam autem & ut quod habet accepit, de sit enim unum solum hic calculus, & hic habet (dicunt) unum solum ab hoc calculo: accepit enim ab hoc, ergo unum solum habet hic calculum: alii autem statim interrogationem intromittentes, quia contingit quòd non accepit habere: ut innum accipientem suave, si corumpatur in acceptatione, habere aere. Sed quod dictum est prius, si omnes non ad orationem, sed ad hominem solunt: nam si esset hæc solutio, dantem oppositum non possibile esset credere, quemadmodum & in alijs: ut si est quicquam quod est, est etiam quod non est solutio, si simpliciter dicatur, concludat: si autem non concludit, non erit solutio: in prædictis autem (omnibus datis) non dicimus si sit analogismum. Amplius autem & hæc sunt ex huiusmodi orationibus. Putasne quod scriptum est, scripsit quis: scriptum est autem nunc quod tu iudas, falsa oratio: erat autem vera cum scribebatur. igitur simul scribebatur falsa, & vera.

Nam

De iuramento
et de iuramentis.

De capitulo
de iuramento
et de iuramentis.

Nam falsum, uel ueram orationem, uel opinionem esse, non quod, sed tale significat: nam eadem ratio, & in opinione. Et putas quod dicitur dicens, hoc est quod dicitur, uel autem aliquis quod est tarde, celeriter. Non igitur quod dicitur, sed ut dicitur dixit. Et putas quod ambulat aliquis, pergit uel ambulat autem etiam diem. An non, quod ambulat, sed quanto ambulat dixit. nec cum exponam quis bibit, quod bibit, sed ex quo. Et putas quod quis tenet inueniens, uel dicens scit: quorum autem in hoc quidem inuenit, illud autem didicit, ambobus eueniam. An hæc quidem omne, quod autem non omne. Et quoniam est quis tertius homo à se, & ab unoquoque. Nam homo & omne commune, non hoc autem, quod quidem quid, uel ad aliquid, uel ali pro modo, et libet, et aliquid significat. Similiter autem & in hoc, Cerysus est Cerysus musculus, utrum uel an alteram. Nam hoc quidem hoc aliquid illud autem quale quod significat: quare non est idem exponere. Exponere autem non facit tertium hominem, sed à raptum quid est concedere non enim erit hoc aliquid esse id quod Cellas, & ita quod homo est, neque si quis expositum non id quidem quod hoc aliquid esse dicat, sed idem quod quale, nihil est, sed: nam erit à multis uerum quidam, ut homo, in multis ergo quoniam non diximus hoc aliquid, sed quod quod communiter predicatur de omnibus, sed ut per se, aut quale, aut ad aliquid, aut aliquid etiam significare. Omnino autem in quæ propter dictionem sunt orationibus, semper per oppositum erit solutio quam propter quod est oratio, ut si propter compositionem oratio, solutio diuidendo: si autem

Modus
ut
libet
autem
autem

tem propter diuisionem, componendo. Rursum si propter accentum acutum, grauis, erit solutio: si uero propter grauem, acutus. Si autem propter æquiocationem est, oportet oppositum nomen dicendo, soluere: ut si animatum accidit dicere, negando non esse, manifestum quod est inanimatum: si uero inanimatum dixit, hic autem animatum colligat, dicendum quod est inanimatum. Similiter autem et in amphibolia. Si autem secundum similitudinem dictionis, oppositum erit solutio: putasne quod non habet, dabit aliquis? An non quod non habet, sed ut non habet? ut unum solum calculum, putasne quod scit discens, uel inueniens scit? attamen non quæ scit: et si quod ambulat pessundat, non tamen quando. Similiter autem et in alijs.

De diluendis argutis accidentis.

CAPVT IIII.

AD illas uerò, quæ propter accidens, una quidem solutio est ad omnes: nam quia indeterminatum est quando dicentium de re, cum quippiam accidenti inest. Et in quibusdam quidem uidetur, et dicunt, in aliquibus autem non dicunt necessarium esse: dicendum igitur conformantes similiter ad omnes quod est necessarium: habere autem oportet quo referat dicendo id perinde est ut. Sunt autem omnes huiusmodi oratione propter accidens: putasne id scis, quod debeo te interrogare? Age cognoscisne uementem, aut coopertum? Statuane tuum opus est? An tuus canis pater? Suntne paucies pauca, pauca? manifestum enim est in

Capitulis
accidentis.

■minibus

PLENCH. SOPH.

omnibus his, quoniam non necesse est quod de accidente
dicatur, et de re verum, esse. Solum enim ipsa quae se cum
dum substantiam sunt differentia, et quae unum sunt,
omnia videntur eadem mihi esse. bono autem non idem est
bonum esse, et neutrum esse, interroganti, quae veniens
tu, an cooperito, et nementem esse et corruentem, quare
re non sic me co corruentem, ignoro autem ventientem,
et ante cognoscere, et ignorare: neque si hoc est meum, est
aut alterius, namque corpus, seu putredine, vel res, vel
aliud quicquid sit, ut ait, et modo et in aliis. Solus
vero autem, qui sum interrogantes interrogatorem, dicit
enim, enim contingere eandem rem cognoscere, et ignorare
vere, et habere tantum mentem habere horum
sentientes, Corruptibilem et peritibilem, eandem, quam in co-
gnoscere, et ignorare alibi, et non sentientes eandem.

[illegible]

**Dilution and
liquorum
habitu.**

**Insufficient
relaxation.**

autem aliquis adiuuabit scire tum opinionem suam & si sit falsa, et aliam ex lege: et igitur ut bene & iniuste sit. Et tunc erant utique cum quod iusta dicit, aut quod iniuste dicit, etiam qui iniuriam passus est iustum et id est dicere, quod passus est: et autem erant iniuste. Non enim propter aliquid iniuste eligendum, id quod timetur, abilius quam quod nescit, sed simplicitate et quod est quod est: hoc autem nihil prohibet si iniuste, aut tunc & habere utraque iustum, alia nam autem non iustum. Inducitur uero hoc iustum, nisi nihil prohibet, ut quod sit secundum opinionem iudicantis: non enim iniustum est, de modo uel hunc, & simpliciter iustum est. Similiter autem et quae iniusta sunt, nihil prohibet dicere ea, iustum, nisi non enim si dicere iustum est, necesse est iustae, nec si est utile dicere, utilia: similiter autem et in iniustis, quare non si quae dicuntur iniusta, quia bene iniusta conueniunt: dicit enim quae dicere est iusta, simpliciter autem et quae sunt iniusta. Ita autem quae propter definitionem sunt redargutiones, quoniam nos non iustum esse prius, obstandum considerantibus conclusionem ad contradictionem: ut si idem, et secundum idem, et ad idem, et similiter, et in eodem tempore. Si uero in principio interroget, non confutandum quoniam utriusque ut ne est idem est et duplum et non duplum, sed dicendum non sic ut forte sit redarguere contentem. Sunt autem omnes hae orationes proprie hoc. Putas qui nouit quod sit, quod quamque cognouit rem: et qui praeorat similiter et cognouit autem quod Corinthus quod Corinthus, ignorabit quod iniustus; quare idem cognouit et ignorat. Putasne

Idem res
dargutionis

unum de uno affirmari, non in multis. Si enim
in contractis quibusque dicitur, non habet
que nec in eis, nec in non similes, et interro-
gatio, impedit et respondentis non necesse parit
multa. Et in his quod loquitur para uti,
pluribus inest, nec non est in eis. Et hoc
peccato peccati, nihil contrarietatis. Quia
dique autem huc qui hinc est, autem, non, autem
ra de pluribus: Et est ut in multis ambobus, est autem ut
non in multis, quare et cavendum. Ut in his ora-
tionibus, si hoc quidem est bonum, illud autem malum:
quod non est esse quoniam hoc bonum, et ma-
lum: Et rursum, neque bonum, neque malum, non enim
inest utrumque utique, quare et bonum et ma-
lum, et neque bonum, et malum. Et hoc, quod
que ipsum sibi est, nec est, autem, et utrum, quoniam non
autem eadem sibi, et dicitur autem, ipse sibi est di-
versa et eadem. Amplius, si bonum quod malum
sit, malum autem bonum, autem utique non, et hoc, et
et inaequalum utrumque non sibi esse, et utique
re equalia et inaequalia ipsa sibi. Et sunt autem
hae orationes et in aliis solutiones, namambo et om-
nia, plura significant non igitur idem preter nomen
accidit affirmari et negari: et autem non erat eda-
gatio, si manifestum quoniam si non una interro-
gatio plures sunt, sed unum de uno affirmari aut negari,
id non est impossibile.

Incipit
prologus.

In illis autem quæ d. d. c. m. d. i. n. f. frequenter di-
cere, manifestum est, in quibus non tantum verum quæ ad ali-
quid dicuntur significare aliquod, sed et per se prædi-
cationes: ut caplum. sed loquere. et aliquid inef-
se apparet: nam et dicimus in verum, nonus vero ad de-
cem, et facere in non facere, et non in negatione
affirmatio: non tamen si quis aliter non est aliter,
dicit, non alium est. et non in verum, quæ si significat
aliquid fortasse, quemadmodum amare, et non in amato:
quod si forte significat, attamen non est et contun-
ctum: neque sententia in se, ut si est medicina scien-
tia, ipsum quod commune. illud autem erat sententia scien-
bilis. In his autem quæ per se extenduntur prædica-
tis, id dicendum, quæ non idem est, non enim et in crea-
tione quod essentia: nam cauum commune quidem
idem significat in jumo et curuo, additum autem, nihil
prohibet hoc quod non, illud autem curui significa-
re, et nihil offert dicere, natus simus, et natus cauus.
Amplius, non devisa est a vero secundum rectum: sal-
sum enim est, natus non est jomum natus cauus, sed na-
si hoc ut patet: quare nihil est absonum, si natus simus
est natus habens cauitatem nati. De solœcismis
autem propter quod apparent accidere, diximus
prius. quo modo autem alienum, in ipsis oratio-
nibus erit manifestum. Quæ enim huiusmodi uo-
lunt contruere. Vnde quod licet quippiam uere esse,
etiam est illud uere et licet autem quippiam lapidem esse,
est igitur quippiam lapidem. An dicere lapidem non
est

est dicere quod, sed quem, non hoc, sed hunc? si igitur
 dicat aliquis: putas quem uere dicis esse istum? non mi-
 detur Romane loqui quem in Romano ne est dicat, si-
 tas quoniam dicis esse, est iste? lignum autem dicitur esse,
 uel quicunque neque masculinum, neque femininum
 significant, nihil refert: quare etiam non si dixerit
 mus, si quod dicis esse, est istud: lignum autem dicitur
 esse, est igitur lignum istud. lapis autem et si
 huiusmodi habent declinationem. Quod si quis dicat, putas-
 ne iste, illa est: dande rursum, quid autem nonne iste
 est Coriscus: ita dicat, est igitur illa: non colligit se hoc
 eipsum, si Coriscus etiam non significat idem quod illa:
 non dat autem qui respondet, si oportet hoc praeter
 rogare: si autem neque est, neque dat, non conuenit, ne-
 que in eo quod est esse aliquid, neque ad eum qui inter-
 rogatus est. Similiter igitur oportet et illic lapidem
 significare iste, si autem neque est, neque datur, non di-
 cenda conclusio: apparet autem eo quod eadem est caput
 nominis, similis appareat. Putasne uerum est dicere
 quoniam ista est id quod esse ais eam: esse autem ais
 si idem, est igitur ista assidue. Annon necesse est,
 si non ista, assidue significat, si dixeris, a per me autem
 istam: neque si quem dicis esse eum, est iste: dicitur
 autem istum, esse Cleonem: est igitur iste Cleonem:
 non enim est iste Cleonem: dictum est enim quoniam
 quem dico istum esse, est iste non istum, neque enim
 Romane dicitur quo pacto interrogatio ista.

Putat, istud scis? istud autem est lapis, scis igitur la-
 pis. Annon idem significat istud in eo quod istud putas
 istud scis, et in hoc, istud autem lapis: sed in primo quidem
 hunc,

rum; In profectus profuit ad rem, artem autem non tradidit. Ita rhetorici quidem erant multi et ante quatuordecim seculis, nos autem omnino nihil habuimus prius aliter quicquam quod diceremus, quam mora perquirentes, multo tempore uti duximus. Si autem uideatur ex considerationibus nostris (ut ex his quæ sunt ex principio hæc habere disciplina si forte tenet supra alia negotia quæ ex traditione in multis locis, et in ceteris omnium uisum, uel eorum qui ad hunc locum opus, omnes quidem artis, tanta dignari, inuenta autem, multa prosequi gratia.

F I N I S.

V E N E T I I S,
 Apud Vincentium Valgrifium.
 M D L X I I I.

2309

1 5308

Panthera leo

